

MALAYSIA

**PENYATA RASMI PARLIMEN
DEWAN RAKYAT**

**PARLIMEN KEDUA BELAS
PENGKAL KETIGA
MESYUARAT KEDUA**

K A N D U N G A N

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN

(Halaman 1)

USUL MENANGGUHKAN MESYUARAT DI BAWAH P.M 18(1):

■ Nilai Sejarah dan Nilai Warisan Penjara Pudu

- *Y.B. Tuan Fong Kui Lun (Bukit Bintang)*

(Halaman 23)

USUL-USUL:

Waktu Mesyuarat dan Urusan Dibebaskan Daripada
Peraturan Mesyuarat

(Halaman 24)

Rancangan Malaysia Kesepuluh (2011-2015)

(Halaman 25)

Menangguhkan Mesyuarat di Bawah P.M 16(3)

(Halaman 158)

UCAPAN PENANGGUHAN:

■ Kedudukan Golongan Mak Nyah Dalam Komuniti

- *Y.B. Puan Chong Eng (Bukit Mertajam)*

(Halaman 159)

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

1. Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, Tan Sri Datuk Seri Utama Pandikar Amin Haji Mulia, S.U.M.W., P.G.D.K., P.S.M., J.S.M., J.P.
2. Yang Berhormat Timbalan Yang di-Pertua, Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar, P.J.N., P.B.S. J.B.S., J.S.M. (Santubong) – PBB
3. “ Timbalan Yang di-Pertua, Datuk Ronald Kiandee, A.S.D.K., P.G.D.K. (Beluran) – UMNO

MENTERI

1. Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Kewangan, Dato' Sri Mohd. Najib bin Tun Abdul Razak, D.U.P.N., S.S.A.P, S.I.M.P., D.P.M.S., D.S.A.P., P.N.B.S., D.U.B.C.(T). (Pekan) – UMNO
2. “ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Pelajaran, Tan Sri Dato' Haji Muhyiddin bin Mohd. Yassin, S.P.M.P., S.P.M.J., P.S.M., S.M.J., P.I.S., B.S.I. (Pagoh) – UMNO
3. Yang Berhormat Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Tan Sri Dr. Koh Tsu Koon – *Senator*
4. “ Menteri Perusahaan Perladangan dan Komoditi, Tan Sri Bernard Giluk Dompok, P.S.M., S.P.D.K. (Penampang) – UPKO
5. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz, S.P.M.P., D.M.S.M., A.M.P., B.K.T. (Padang Rengas) – UMNO
6. “ Menteri Dalam Negeri, Dato' Seri Hishammuddin bin Tun Hussein, S.P.M.P., S.S.A.P., S.I.M.P., D.S.A.P., D.P.M.J. (Sembrong) – UMNO
7. “ Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan, Dato' Seri Utama Dr. Rais Yatim, S.J.M.K., S.S.A.P., S.P.N.S., D.S.N.S. (Jelebu) – UMNO
8. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Tan Sri Nor Mohamed bin Yakcop, (Tasik Gelugor) – UMNO
9. “ Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air, Dato' Sri Peter Chin Fah Kui, S.S.A.P., P.G.B.K., P.B.S., A.B.S. (Miri) – SUPP
10. “ Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah, Dato' Seri Haji Mohd. Shafie bin Haji Apdal, D.S.A.P., P.G.D.K., D.M.S.M. (Semporna) – UMNO
11. “ Menteri Pengajian Tinggi, Dato' Seri Mohamed Khaled bin Nordin, D.S.P.N., S.M.J., P.I.S. (Pasar Gudang) – UMNO
12. “ Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, Dato' Sri Mustapa bin Mohamed (Jeli) – UMNO
13. “ Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi, Datuk Seri Dr. Maximus Johnity Ongkili, A.S.D.K., J.P. (Kota Marudu) – PBS

14. Yang Berhormat Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar, Dato' Seri Douglas Uggah Embas (Betong) – PBB
15. Menteri Pelancongan, Dato' Sri Dr. Ng Yen Yen, D.I.M.P., D.S.A.P., D.P.M.K., D.P.M.P., P.J.K. (Raub) – MCA
16. “ Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani, Datuk Seri Noh bin Haji Omar, D.G.S.M., D.P.M.S., D.M.S.M., K.M.N., A.S.A., P.J.K., J.P. (Tanjong Karang) – UMNO
17. “ Menteri Pertahanan, Dato' Seri Dr. Ahmad Zahid bin Hamidi, D.M.S.M., S.S.A.P., P.P.T., P.J.K. (Bagan Datok) – UMNO
18. “ Menteri Kerja Raya, Dato' Shaziman bin Abu Mansor, D.S.N.S., D.S.A.P., A.N.S., J.P. (Tampin) – UMNO
19. “ Menteri Kesihatan, Dato' Seri Liow Tiong Lai, D.G.S.M., S.S.A.P., D.I.M.P., S.M.P., (Bentong) – MCA
20. “ Menteri Belia dan Sukan, Dato' Ahmad Shabery Cheek (Kemaman) – UMNO
21. “ Menteri Sumber Manusia, Datuk Dr. S. Subramaniam (Segamat) – MIC
22. “ Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan, Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob, D.I.M.P., D.M.S.M., A.D.K. (Bera) – UMNO
23. “ Menteri Kewangan II, Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah, P.P.T., A.M.P. (Tambun) – UMNO
24. “ Menteri Pengangkutan, Dato' Seri Kong Cho Ha (Lumut) – MCA
25. “ Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Dato' Sri Shahrizat binti Abdul Jalil, S.S.A.P., D.G.P.N., D.I.M.P. – *Senator*
26. “ Menteri Luar Negeri, Dato' Sri Anifah bin Aman, S.S.A.P. (Kimanis) – UMNO
27. “ Menteri Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar, Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin, D.P.T.J. – *Senator*
28. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Mejar Jeneral (B) Dato' Seri Jamil Khir Baharum, P.S.A.T., D.I.M.P., D.S.N.S., D.S.D.K., P.A.T., J.S.M., K.A.T., K.M.N., A.M.K., P.J.M. – *Senator*
29. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Sri Idris Jala – *Senator*
30. “ Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Dato' Wira Chor Chee Heung (Alor Setar) – MCA

TIMBALAN MENTERI

1. Yang Berhormat Timbalan Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar, Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup (Pensiangan) – PBRs
2. “ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Datuk Liew Vui Keong, P.G.D.K., A.D.K., J.P. (Sandakan) – LDP

3. Yang Berhormat Timbalan Menteri Pertahanan, Datuk Dr. Haji Abd. Latiff bin Ahmad (Mersing) – UMNO
4. “ Timbalan Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan I, Dato’ Joseph Salang anak Gandum (Julau) – PRS
5. “ Timbalan Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah II, Datuk Joseph Entulu anak Belaun (Selangau) – PRS
6. “ Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani I, Dato’ Wira Mohd. Johari bin Baharum, S.I.M.P., D.S.D.K., D.M.S.M., D.I.M.P., D.S.M., A.M.K., B.K.M., P.J.K., J.P. (Kubang Pasu) – UMNO
7. “ Timbalan Menteri Dalam Negeri I, Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop, D.C.S.M., D.M.S.M., K.M.N., B.K.T., J.P. (Masjid Tanah) – UMNO
8. “ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato’ Dr. Mashitah binti Ibrahim – *Senator*
9. “ Timbalan Menteri Kerja Raya, Dato’ Yong Khoo Seng, D.S.P.N., K.M.N. (Stampin) – SUPP
10. “ Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan II, Datuk Hajah Rohani binti Abdul Karim (Batang Lupa) – PBB
11. “ Timbalan Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air, Puan Noriah binti Kasnon, S.M.S., P.J.K. (Sungai Besar) – UMNO
12. “ Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri II, Dato’ Jacob Dungau Sagan, P.S.B.S., J.B.S., K.M.N., P.P.B., P.P.N. (Baram) – SPDP
13. “ Timbalan Menteri Pelajaran I, Datuk Dr. Wee Ka Siong, D.M.S.M. (Ayer Hitam) – MCA
14. “ Timbalan Menteri Pengangkutan II, Tuan Jelaing anak Mersat (Saratok) – SPDP
15. “ Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi, Tuan Haji Fadillah bin Yusof (Petra Jaya) – PBB
16. “ Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan I, Dato’ Tan Lian Hoe, D.P.M.P. (Gerik) – GERAKAN
17. “ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato’ Devamany a/l S. Krishnasamy, S.M.P., P.P.T. (Cameron Highlands) – MIC
18. “ Timbalan Menteri Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar, Datuk Saravanan a/l Murugan (Tapah) – MIC
19. “ Timbalan Menteri Luar Negeri I, Tuan A. Kohilan Pillay a/l G. Appu – *Senator*
20. “ Timbalan Menteri Pengajian Tinggi I, Dr. Hou Kok Chung (Kluang) – MCA
21. “ Timbalan Menteri Perusahaan, Perladangan dan Komoditi I, Dato’ Hamzah bin Zainudin, D.P.M.P., D.P.T.J., K.M.N., A.M.P., P.P.T., J.P. (Larut) – UMNO

22. Yang Berhormat Timbalan Menteri Pengajian Tinggi II, Dato' Saifuddin bin Abdullah, D.S.A.P., D.P.M.P., D.S.M. (Temerloh) – UMNO
23. “ Timbalan Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah I, Dato' Haji Hasan bin Malek, D.S.N.S., D.M.S.M., D.S.M., J.P., K.M.N., A.M.N., P.M.C., P.J.K., B.K.C., (Kuala Pilah) – UMNO
24. “ Timbalan Menteri Sumber Manusia, Dato' Maznah binti Mazlan – *Senator*
25. “ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Datuk Seri Panglima Haji Lajim bin Haji Ukin, P.G.D.K., S.P.D.K., J.M.N., J.P. (Beaufort) – UMNO
26. “ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Murugiah a/Thopasamy – *Senator*
27. “ Timbalan Menteri Pengangkutan I, Datuk Abdul Rahim bin Bakri (Kudat) – UMNO
28. “ Timbalan Menteri Kewangan I, Datuk Dr. Awang Adek Hussein, D.M.S.M., D.J.M.K., S.I.M.P., D.P.M.K., D.C.S.M., J.S.M. – *Senator*
29. “ Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Puan Heng Seai Kie - *Senator*
30. “ Timbalan Menteri Kesihatan, Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin, P.G.D.K., A.D.K. (Papar) – UMNO
31. “ Timbalan Menteri Pelajaran II, Dr. Haji Mohd. Puad bin Zarkashi, P.I.S. (Batu Pahat) – UMNO
32. “ Timbalan Menteri Belia dan Sukan II, Dato' Razali bin Haji Ibrahim (Muar) – UMNO
33. “ Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri I, Dato' Mukhriz bin Tun Dr. Mahathir (Jerlun) – UMNO
34. “ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Datuk Haji Ahmad bin Haji Maslan, D.M.S.M. (Pontian) – UMNO
35. “ Timbalan Menteri Dalam Negeri II, Dato' Lee Chee Leong, D.P.M.P., A.M.P. (Kampar) – MCA
36. “ Timbalan Menteri Pelancongan, Dato' Dr. James Dawos Mamit, P.S.B.S., P.P.B., P.P.S., P.P.D. (Mambong) – PBB
37. “ Timbalan Menteri Perusahaan, Perladangan dan Komoditi II, Dato' G. Palanivel – *Senator*
38. “ Timbalan Menteri Kewangan II, Dato' Donald Lim Siang Chai – *Senator*
39. “ Timbalan Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan II, Datuk Maglin Dennis D'Cruz – *Senator*
40. “ Timbalan Menteri Belia dan Sukan I, Tuan Gan Ping Sieu – *Senator*
41. “ Timbalan Menteri Luar Negeri II, Datuk Richard Riot anak Jaem, P.J.N., J.B.S., K.M.N. (Serian) – SUPP

42. Yang Berhormat Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani II, Tuan Chua Tee Yong (Labis) – MCA

AHLI-AHLI (BN)

1. Yang Berhormat Datuk Aaron Ago anak Dagang (Kanowit) – PRS
2. “ Datuk Abd. Rahman Bakri, A.S.A. (Sabak Bernam) – UMNO
3. “ Datuk Abd. Rahman Dahlan, D.I.M.P., A.D.K. (Kota Belud) – UMNO
4. “ Datuk Seri Panglima Haji Abdul Ghapur Salleh (Kalabakan) – UMNO
5. “ Tun Abdullah bin Haji Ahmad Badawi, S.U.M.Z., D.K.1 (Johor), S.P.M.S., S.S.S.J., S.P.S.A., S.S.A.P., S.P.D.K., D.U.N.M., D.P., S.P.N.S., D.G.P.N., D.S.S.A., D.M.P.N., D.J.N., K.M.N., A.M.N. (Kepala Batas) – UMNO
6. “ Dato’ Seri Dr. Abdullah Md. Zin, D.P.M.T. (Besut) – UMNO
7. “ Dato’ Abdul Manan Ismail, D.I.M.P., P.K.C. (Paya Besar) – UMNO
8. “ Datuk Abdul Wahab Dolah (Igan) – PBB
9. “ Dato’ Paduka Abu Bakar bin Taib, D.H.M.S., D.S.D.K., S.D.K., K.M.N., B.C.K., P.J.K., (Langkawi) – UMNO
10. “ Datuk Wira Haji Ahmad Hamzah, D.C.S.M., D.M.S.M., K.M.N., P.J.K. (Jasin) – UMNO
11. “ Tuan Haji Ahmad Lai Bujang, A.B.S. (Sibuti) – PBB
12. “ Datuk Alexander Nanta Linggi (Kapit) – PBB
13. “ Dato’ Sri Azalina Dato’ Othman Said, S.P.M.P. (Pengerang) – UMNO
14. “ Yang Berhormat Dato’ Seri Haji Azmi Khalid, D.P.M.P., S.M.P., P.J.K. (Padang Besar) – UMNO
15. ” Datuk Haji Baharum bin Haji Mohamed, D.M.S.M., A.M.N., P.I.S. (Sekijang) – UMNO
16. “ Datuk Billy Abit Joo, K.M.N. (Hulu Rajang) – PRS
17. “ Datuk Bung Moktar bin Radin (Kinabatangan) – UMNO
18. “ Tuan Ding Kuong Hiing (Sarikei) – SUPP
19. “ Datuk Ir. Edmund Chong Ket Wah, P.G.D.K. (Batu Sapi) – PBS
20. “ Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn, D.G.S.M., D.M.S.M. (Alor Gajah) – MCA
21. “ Datuk Halimah binti Mohd. Sadique, P.J.N., P.I.S. (Tenggara) – UMNO
22. “ Ir. Haji Hamim bin Samuri (Ledang) – UMNO
23. “ Tuan Haji Hasbi Haji Habibollah (Limbang) – PBB
24. “ Dato’ Henry Sum Agong (Lawas) – PBB

-
25. Yang Berhormat Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron, D.M.S.M., D.S.M. (Tangga Batu) – UMNO
  26. “ Dato’ Ismail bin Abd. Muttalib, D.I.M.P., S.A.P., A.A.P., A.M.P., P.K.C. (Maran) – UMNO
  27. “ Datuk Ismail Kasim, D.P.M.P., S.M.P., A.M.P. (Arau) – UMNO
  28. “ Dato’ Haji Ismail bin Mohamed Said (Kuala Krau) – UMNO
  29. “ Dato’ Seri Dr. Jamaluddin Mohd. Jarjis, S.I.M.P., D.I.M.P., S.A.P. (Rompin) – UMNO
  30. “ Tan Sri Datuk Seri Joseph Pairin Kitingan (Keningau) – PBS
  31. “ Datuk Juslie Ajirol (Libaran) – UMNO
  32. “ Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan (Hulu Selangor) - MIC
  33. “ Tuan Khairy Jamaluddin (Rembau) – UMNO
  34. “ Tuan Liang Teck Meng (Simpang Renggam) – GERAKAN
  35. “ Dato’ Lilah bin Yasin, D.S.N.S. (Jempol) – UMNO
  36. “ Datuk Dr. Marcus Mojigoh, P.G.D.K., J.S.M., A.D.K., B.S.K. (Putatan) – UPKO
  37. “ Tuan Masir Kujat, P.P.B. (Sri Aman) – PRS
  38. “ Tuan Matulidi Jusoh, P.P.N., P.J.K. (Dungun) – UMNO
  39. “ Datuk Md. Sirat Abu, D.M.S.M., K.M.N., B.K.T., P.J.K., J.P. (Bukit Katil) – UMNO
  40. “ Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz (Sri Gading) – UMNO
  41. “ Dato’ Dr. Mohamad Shahrum Osman, D.I.M.P., A.M.P. (Lipis) – UMNO
  42. “ Dato’ Mohd. Jidin Shafee, D.P.M.T., D.M.S.M., K.M.N., A.M.N. (Setiu) – UMNO
  43. “ Datuk Mohd. Nasir Ibrahim Fikri, D.M.P.T. (Kuala Nerus) – UMNO
  44. “ Tuan Haji Mohd. Nor Othman, A.M.N., P.J.C., P.J.K. (Hulu Terengganu) – UMNO
  45. “ Tuan Mohd. Nizar Haji Zakaria, A.M.P. (Parit) – UMNO
  46. “ Dato’ Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad (Kangar) – UMNO
  47. “ Dato’ Sri Ir. Mohd. Zin bin Mohamed, D.P.M.S., D.P.T.J., S.S.A.P., J.P. (Sepang) – UMNO
  48. “ Dato’ Sri Dr. Muhammad Leo Michael Toyad Abdullah, P.N.B.S., P.G.B.K., J.B.S. (Mukah) – PBB
  49. “ Puan Hajah Nancy Shukri (Batang Sadong) – PBB
  50. “ Datuk Hajah Norah Abd. Rahman (Tanjong Manis), P.J.N. – PBB
  51. “ Dato’ Noraini binti Ahmad (Parit Sulong) – UMNO
  52. “ Datuk Nur Jazlan Mohamed (Pulai) – UMNO

53. Yang Berhormat Dato' Seri Ong Ka Chuan, S.P.M.P., D.P.M.P., P.M.P. (Tanjong Malim) – MCA
54. “ Tan Sri Dato' Seri Ong Ka Ting, P.M.N., S.P.M.P., D.P.M.S., D.P.M.P. (Kulai) – MCA
55. “ Dato' Sri Ong Tee Keat, P.J.N., S.M.S. (Pandan) – MCA
56. “ Tan Sri Rafidah Aziz, S.M.P.T., S.P.M.P., D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar) – UMNO
57. “ Datuk Raime Unggi (Tenom) – UMNO
58. “ Tuan Haji Salleh Kalbi, A.D.K., B.K.M., P.J.K. (Silam) – UMNO
59. “ Datuk Sapawi Ahmad Wasali (Sipitang) – UMNO
60. ” Datuk Seri Utama Shahrir bin Abdul Samad (Johor Bahru) – UMNO
61. “ Dato' Shamsul Anuar Nasarah, D.P.M.P., S.M.S., P.P.N., P.P.T. (Lenggong) – UMNO
62. “ Datuk Siringan Gubat (Ranau) – UPKO
63. “ Dato' Sri Sulaiman Abdul Rahman bin Abdul Taib (Kota Samarahan) – PBB
64. “ Tan Sri Datuk Seri Syed Hamid bin Syed Jaafar Albar, P.M.N., S.P.M.K., S.P.M.J., D.P.P.N., D.G.S.M., S.P.D.K., D.P.M.J., S.M.J., A.M.N. (Kota Tinggi) – UMNO
65. “ Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman, D.P.M.P., D.M.S.M., K.M.N., A.M.P., J.P. (Pasir Salak) – UMNO
66. “ Puan Tan Ah Eng (Gelang Patah) – MCA
67. “ Tuan Teng Boon Soon (Tebrau) – MCA
68. “ Datuk Seri Tengku Adnan Tengku Mansor, S.S.A.P. (Putrajaya) – UMNO
69. “ Dato' Seri Tengku Azlan ibni Sultan Abu Bakar, S.P.T.J., D.S.A.S. (Jerantut) – UMNO
70. “ Tengku Razaleigh Hamzah (Gua Musang) – UMNO
71. “ Dato' Seri Tiong King Sing (Bintulu) – SPDP
72. “ Datuk Tiong Thai King, P.G.B.K. (Lanang) – SUPP
73. “ Datuk Dr. Tekhee @ Tiki anak Lafe, D.M.S.M. (Mas Gading) – SPDP
74. “ Datuk Wee Jeck Seng (Tanjong Piai) – MCA
75. “ Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing, S.P.D.K., P.G.D.K., P.J.N., J.S.M., J.P. (Tuaran) – UPKO
76. “ Tuan William @ Nyallau anak Badak, P.B.B., P.P.S. (Lubok Antu) – PRS
77. “ Datuk Haji Yusof Haji Mahal, D.M.S.M. (Labuan) – UMNO
78. “ Dato' Sri Haji Zulhasnan bin Rafique, D.I.M.P., A.M.N., (Setiawangsa) – UMNO

AHLI-AHLI (PKR)

1. Yang Berhormat Tuan Haji Ab. Aziz Ab. Kadir (Ketereh)
2. “ Tan Sri Dato’ Seri Abdul Khalid bin Ibrahim, D.P.M.S., D.S.A.P., P.S.M. (Bandar Tun Razak)
3. “ Tuan Abdullah Sani Abdul Hamid (Kuala Langat)
4. “ Tuan Ahmad Kasim (Kuala Kedah)
5. “ Tuan Amran bin Ab. Ghani (Tanah Merah)
6. “ Dato’ Seri Anwar Ibrahim (Permatang Pauh)
7. “ Tuan Azan Ismail (Indera Mahkota)
8. “ Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua (Batu)
9. “ Puan Fuziah Salleh (Kuantan)
10. “ Tuan Gwo Burne Loh (Kelana Jaya)
11. “ Tuan Hee Loy Sian (Petaling Jaya Selatan)
12. “ Dato’ Johari Abdul, D.S.D.K., (Sungai Petani)
13. “ Dato’ Kamarul Baharin Abbas, D.S.S.A. (Telok Kemang)
14. “ Dr. Lee Boon Chye (Gopeng)
15. “ Dr. M. Jeyakumar Devaraj (Sungai Siput)
16. “ Tuan Mohamed Azmin Ali (Gombak)
17. “ Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff (Balik Pulau)
18. “ Tuan N. Gobalakrishnan (Padang Serai)
19. “ Puan Nurul Izzah Anwar (Lembah Pantai)
20. “ Dato’ Rashid Din, S.M.K., D.I.M.P. (Merbok)
21. “ Tuan R. Sivarasa (Subang)
22. “ Tuan Saifuddin Nasution Ismail (Machang)
23. “ Tuan S. Manickavasagam (Kapar)
24. “ Tuan William Leong Jee Keen (Selayang)
25. “ Puan Hajah Zuraida Kamaruddin (Ampang)

AHLI-AHLI (DAP)

1. Yang Berhormat Tuan Charles Anthony Santiago (Klang)
2. “ Tuan Chong Chieng Jen (Bandar Kuching)
3. “ Puan Chong Eng (Bukit Mertajam)
4. “ Tuan Chow Kon Yeow (Tanjong)
5. “ Tuan Er Teck Hwa (Bakri)
6. “ Tuan Fong Kui Lun (Bukit Bintang)
7. “ Puan Fong Po Kuan (Batu Gajah)

8. Yang Berhormat Tuan Gobind Singh Deo (Puchong)
9. “ Tuan Hiew King Cheu (Kota Kinabalu)
10. “ Tuan Jeff Ooi Chuan Aun (Jelutong)
11. “ Tuan John Fernandez (Seremban)
12. “ Tuan Liew Chin Tong (Bukit Bendera)
13. “ Tuan Lim Guan Eng (Bagan)
14. “ Tuan Lim Kit Siang (Ipoh Timur)
15. “ Tuan Lim Lip Eng (Segambut)
16. “ Tuan Loke Siew Fook (Rasah)
17. “ Tuan M. Kulasegaran (Ipoh Barat)
18. “ Tuan M. Manogaran (Telok Intan)
19. “ Tuan Nga Kor Ming (Taiping)
20. “ Dato' Ngeh Koo Ham (Beruas)
21. “ Prof. Dr. P. Ramasamy (Batu Kawan)
22. “ Tuan Tony Pua Kiam Wee (Petaling Jaya Utara)
23. “ Tuan Karpal Singh (Bukit Gelugor)
24. “ Tuan Sim Tong Him (Kota Melaka)
25. “ Tuan Tan Kok Wai (Cheras)
26. “ Dr. Tan Seng Giaw (Kepong)
27. “ Puan Teo Nie Ching (Serdang)
28. “ Puan Teresa Kok Suh Sim (Seputeh)
29. “ Tuan Wong Ho Leng (Sibu)

AHLI-AHLI (PAS)

1. Yang Berhormat Dato' Seri Haji Abdul Hadi Awang (Marang)
2. “ Dato' Ab. Halim bin Ab. Rahman, D.P.M.K. (Pengkalan Chepa)
3. “ Tuan Che Uda bin Che Nik, B.C.K., A.M.N. (Sik)
4. “ Dr. Che Rosli Che Mat (Hulu Langat)
5. “ Dr. Dzulkefly Ahmad (Kuala Selangor)
6. “ Dato' Kamaruddin Jaffar, B.C.M., D.S.N.S. (Tumpat)
7. “ Tuan Khalid Abd. Samad (Shah Alam)
8. “ Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali (Titiwangsa)
9. “ Dato' Mahfuz bin Haji Omar, D.S.D.K., (Pokok Sena)
10. “ Dato' Seri Ir. Mohammad Nizar bin Jamaluddin (Bukit Gantang)
11. “ Tuan Haji Mohd. Abdul Wahid bin Endut (Kuala Terengganu)
12. “ Tuan Mohd. Firdaus bin Jaafar (Jerai)

13. Yang Berhormat Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli (Kuala Krai)
14. “ Dato’ Dr. Mohd. Hayati bin Othman (Pendang)
15. “ Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria (Padang Terap)
16. “ Tuan Muhammad bin Husin (Pasir Puteh)
17. “ Dr. Mujahid Yusof Rawa (Parit Buntar)
18. “ Tuan Haji Nasharuddin Mat Isa (Bachok)
19. “ Tuan Salahuddin Haji Ayub (Kubang Kerian)
20. “ Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud (Kota Raja)
21. “ Puan Siti Zailah Mohd. Yusoff (Rantau Panjang)
22. “ Tuan Haji Taib Azamudden Md. Taib, J.B.S., A.M.N. (Baling)
23. “ Dato’ Haji Wan Abd. Rahim Wan Abdullah, D.J.M.K. (Kota Bharu)

AHLI (Bebas)

1. Yang Berhormat Datuk Chua Soon Bui, P.G.D.K. (Tawau) – SAPP
2. “ Datuk Eric E. Majimbun, P.G.D.K. (Sepanggar) – SAPP
3. “ Dato’ Ibrahim Ali, D.J.M.K., D.P.M.S., D.M.S.M. (Pasir Mas)
4. “ Tuan Mohsin Fadzil Samuri (Bagan Serai)
5. “ Tuan Tan Tee Beng (Nibong Tebal)
6. “ Tuan Wee Choo Keong, S.M.K. (Wangsa Maju)
7. “ Dato’ Seri Zahrain Mohamed Hashim, D.S.P.N., P.J.K. (Bayan Baru)
8. “ Tuan Zulkifli bin Noordin (Kulim Bandar Baharu)

DEWAN RAKYAT

Ketua Pentadbir Parlimen

Datuk Haji Kamaruddin Mohamed Baria

Setiausaha Dewan Rakyat

Datuk Roosme binti Hamzah

Setiausaha Bahagian (Pengurusan Dewan)

Encik Ikmalrudin bin Ishak

PETUGAS-PETUGAS

CAWANGAN PENYATA RASMI (HANSARD)

Azhari bin Hamzah

Monarita binti Mohd Hassan

Rosna binti Bujairomi

Hajah Supiah binti Dewak

Sarimah binti Haji Amran

Hadzirah binti Ibrahim

Nurziana binti Ismail

Suriyani binti Mohd. Noh

Aisyah binti Razki

Yoogeswari a/p Muniandy

Nor Liyana binti Ahmad

Zatul Hijanah binti Yahya

Sharifah Nor Asilah binti Syed Basir

Nik Nor Ashikin binti Nik Hassan

Hafilah binti Hamid

Siti Norhazarina binti Ali

Mohd. Shahrul Hafiz bin Yahaya

Mulyati binti Kamarudin

Ganesan a/l Nanthan

Nor Hamizah binti Haji Hassan

Azmir bin Mohd Salleh

Ainul Wahidah binti Ismail @ Fakhri

Nur Nazihah binti Mohd. Nazir

Noraidah binti Manaf

Mohd. Fairus bin Mohd. Padzil

Mohd. Zaidi bin Mahmood

Mohd. Izwan bin Mohd. Esa

Hazrul bin Sharif

Nurul Aishah binti Sha'arin

Nor Kamsiah binti Asmad

Siti Zubaidah binti Karim

Aifarina binti Azaman

Noorfazilah binti Talib

Farah Asyraf binti Khairul Anuar

Julia binti Mohd. Johari

Ainuddin bin Ahmad Tajuddin

MALAYSIA**DEWAN RAKYAT****Selasa, 29 Jun 2010****Mesyuarat dimulakan pada pukul 10.00 pagi****DOA****[Tuan Yang di-Pertua *mempengerusikan Mesyuarat*]**

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN

1. Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan] minta Menteri Pengajian Tinggi menyatakan:

- (a) cadangan kementerian untuk mewujudkan kolej komuniti di daerah Kinabatangan; dan
- (b) cadangan untuk menaik taraf Politeknik Kota Kinabalu ke tahap universiti.

Timbalan Menteri Pengajian Tinggi I [Dr. Hou Kok Chung]: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kementerian belum bercadang untuk menubuhkan kolej komuniti di Kinabatangan. Pada masa ini terdapat sebuah kolej komuniti induk atau Kolej Komuniti Tawau dan sebuah kolej komuniti cawangan di Semporna. Manakala, Kolej Komuniti Lahad Datu dijangka akan beroperasi pada Januari 2011.

Tuan Yang di-Pertua, politeknik dibahagikan kepada tiga jenis iaitu politeknik premier, politeknik konvensional dan politeknik metro berdasarkan kapasiti, potensi dan *facility* yang disediakan. Politeknik premier merupakan politeknik konvensional yang mempunyai potensi untuk dibangunkan secara holistik yang akan menjadi asas kepada penubuhan politeknik universiti yang dicadangkan penubuhannya pada tahun 2015.

Pada 25 Februari 2010, tiga buah politeknik sedia ada telah dinaik taraf kepada politeknik premier iaitu Politeknik Ungku Omar, Politeknik Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah dan Politeknik Johor Bahru. Kemampuan sistem pengurusan dan keupayaan sumber manusia yang dimiliki akan menjadi asas untuk menaik taraf politeknik premier kepada universiti politeknik. Sehubungan itu, pada masa ini kementerian tidak ada cadangan untuk menaik taraf Politeknik Kota Kinabalu kepada tahap universiti. Sekian.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Timbalan Menteri, seluruh rakyat negara ini membicarakan soal-soal negara maju. Perdana Menteri, ahli politik, ahli korporat, ahli teknokrat, ahli-ahli profesional, pakar ekonomi, orang kampung, orang bandar, guru-guru, murid sekolah, wakil-wakil rakyat memikirkan ke arah bagaimana pengisian negara maju ini sekiranya diisi oleh rakyat yang tidak berpengetahuan tinggi, tidak mempunyai teknik dan sebagainya.

Justeru itu, lantaran negara maju ini memastikan pendapatan tinggi mestilah pengisiannya juga rakyatnya berkualiti tinggi, berpengetahuan. Jadi,

apakah sumbangan kementerian ini ke arah memastikan bahawa negara maju ini diisi dengan mereka yang berkualiti, yang berkemahiran yang menguasai teknologi dan sebagainya. Sekiranya halangan untuk mewujudkan kolej komuniti ini ada halangan, di mana halangannya? Apakah kerana tidak ada peruntukan? Kalau tidak ada, kenapa tidak diadakan, sebab ini penting. Jangan pula sampai 'mengada-ngada'. Ini soalan rakyat minta saya kemukakan. Macam mana kita mahu capai hasrat wawasan negara maju sekiranya pengisian kita itu tidak ada. Jadi, apakah kementerian ini tidak berhasrat langsung melihat bahawa kita untuk sama-sama membangunkan negara ini. Saya mahu penjelasan, jawapan yang boleh meyakinkan saya dan rakyat di luar sana. Terima kasih.

Tuan Abdullah Sani Abdul Hamid [Kuala Langat]: Hebat, hebat, hebat.

Dr. Hou Kok Chung: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, memang kalau kita lihat di seluruh dunia atau pun di rantau Asia ini Malaysia memang merupakan sebuah negara yang sangat mementingkan pengajian tinggi. Kita mempunyai 20 universiti, IPTA, mempunyai 45 IPTS yang bertaraf universiti atau pun universiti kolej. Kita mempunyai 27 politeknik dan juga mempunyai 60 kolej.

Kalau kita lihat dari pencapaian kita, memang kita merupakan sebuah negara yang dalam pengajian tinggi itu kita memang membangun dengan begitu cepat. Hanya untuk maklumat Yang Berhormat Kinabatangan juga, hanya di Sabah dalam tempoh masa Rancangan Malaysia Kesepuluh, empat buah lagi kolej komuniti akan ditubuhkan iaitu Kolej Komuniti Penampang, Kolej Komuniti Papar, Kolej Komuniti Beaufort, Kolej Komuniti Pitas. Dengan dua buah politeknik dan tujuh buah kolej komuniti, adalah dijangka kesemua institusi ini mampu untuk menampung keperluan lepasan pelajar sekolah menengah di Sabah untuk menyambung pengajian mereka menjelang RMKe-10. Kondisi ini diperkukuhkan dengan enrolmen Kolej Komuniti Tawau pada sesi Januari 2010 adalah 451 orang berbanding dengan kapasiti 540.

■1010

Manakala Kolej Komuniti Semporna, enrolmen pada sesi Januari 2010 adalah 27 orang berbanding dengan kapasiti 90 orang. Ini memberikan manifestasi bahawa kolej komuniti yang sedia ada masih lagi berkemampuan untuk menerima kemasukan pelajar dalam menjadikan mereka berpengetahuan dan berkemahiran. Sekian.

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Kolej komuniti ini Tuan Yang di-Pertua, memang telah diumumkan beberapa tahun yang lalu dan pengumuman ini dibuat sendiri oleh Yang Berhormat Menteri iaitu tiap-tiap kawasan Parlimen diwujudkan kolej komuniti. Rakyat sudah mendengar, senang hati, bersorak kepada kerajaan yang baik, menghantarkan pembangunan kepada kawasan Parlimen masing-masing. Tiba-tiba pula oleh kerana mungkin kekurangan dana, ini rasa saya tidak baik bagi kita dan kalau boleh saya mohonlah, rakyat mohon kepada kementerian *review* semula pengumuman yang tidak ada lagi kolej komuniti di setiap kawasan Parlimen. Kalau boleh dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh, bolehkah Yang Berhormat Timbalan Menteri cakap dengan Yang Berhormat Menteri Kewangan supaya wujudkan, ini janji kita ya, ini cara baik untuk bertanya.

Dr. Hou Kok Chung: Tuan Yang di-Pertua, untuk maklumat Ahli Yang Berhormat memanglah kita selalu berusaha supaya lebih banyak kolej komuniti dapat dibangunkan. Untuk maklumat Ahli Yang Berhormat penubuhan sesebuah kolej komuniti adalah dibuat berdasarkan kepada keperluan semasa serta

berpandukan kepada kajian *need analysis* dengan izin, di mana di antara faktor yang diambil kira adalah:

- (i) jumlah bilangan penduduk;
- (ii) jumlah bilangan pusat atau institusi latihan kemahiran awam yang terdapat di kawasan berkenaan;
- (iii) tahap kapasiti institusi-institusi berkenaan;
- (iv) pembangunan dan aktiviti industri setempat;
- (v) potensi bilangan pelajar yang akan memasuki kolej komuniti; dan
- (vi) mempunyai peruntukan.

Itulah semua faktor yang kita ambil kira sebab dalam masa kini memang ada beberapa kolej komuniti, yang pelajarnya memang tidak ramai. Sekian, terima kasih.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Jawapan tidak meyakinkan Tuan Yang di-Pertua... [Ketawa]

2. Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli [Kuala Krai] minta Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani menyatakan:

- (a) sama ada kerajaan akan menubuhkan satu lembaga khas bagi memulihkan industri penanaman kelapa dan memelihara kepentingan pekebun kecil kelapa akibat saingan import dari negara jiran; dan
- (b) jumlah import kelapa 2009 berbanding hasil tempatan.

Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani [Datuk Seri Noh bin Haji Omar]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani melaksanakan dua program utama untuk memulihkan industri kelapa dan memelihara kepentingan pekebun kecil kelapa di negara ini.

Projek yang dilaksanakan yang pertama, Projek Penanaman Semula Kelapa. Untuk projek ini bantuan diberi kepada pekebun dengan membiayai maksimum RM20,000 per hektar, untuk membiayai aktiviti penebangan, pembersihan kawasan, membina sistem perparitan, pagar, jalan ladang, input-input pertanian, benih, racun serta kos tenaga dalam tempoh empat tahun. Sehingga 2009, 122 kawasan telah ditanam semula dengan penglibatan 770 pekebun kecil dan kawasan kelapa seluas 1,173.9 hektar.

Keduanya ialah Projek Pemulihan Kawasan Kelapa. Bantuan sebanyak RM5,500 per hektar memulihkan kawasan kelapa sedia ada untuk tempoh tiga tahun untuk pembaikan infrastruktur, input-input pertanian serta sulaman atau integrasi dengan perusahaan lain, baja, racun dan juga peralatan diberi. Sehingga tahun 2009, 105 kawasan telah dibangunkan dengan penglibatan 1,089 pekebun kecil dan kawasan kelapa seluas 1,071 hektar.

Di samping itu projek pengeluaran benih kelapa dijalankan di negeri Perak dan Johor yang melibatkan keluasan kawasan sehingga 40 hektar. Dengan itu kerajaan belum ada cadangan untuk menubuhkan lembaga kelapa bagi memelihara kepentingan pekebun kecil kerana program yang dilaksanakan sememangnya memberi perhatian untuk memelihara kepentingan pekebun kecil.

Soalan yang kedua, jumlah import kelapa bagi tahun 2009 adalah sebanyak 63,000 tan berbanding pengeluaran tempatan sebanyak 455,000 tan. Pengimportan yang dibuat adalah untuk kegunaan industri sahaja. Bagi domestik, kelapa adalah dari keluaran tempatan. Terima kasih.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli [Kuala Krai]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Menteri atas penjelasan kepada suatu industri yang agak lama yang dahulunya menguasai sebahagian daripada ekonomi penduduk luar bandar termasuk di kawasan Tanjong Karang sendiri, yang kita lihat memang terkenal dengan ladang-ladang tersebut.

Apa yang menjadi kekhuatiran para pengusaha dalam industri kelapa ini terutamanya pekebun-pekebun kecil ataupun nyiur ini. Mereka berpandangan jumlah kelapa yang diimport walaupun disebut di sini adalah rendah berbanding kelapa yang dikeluarkan dalam negara tetapi sebahagian daripada yang diimport itu dikatakan dijual di pasaran seperti kelapa tempatan dan bukan seluruhnya untuk kilang-kilang bagi menghasilkan santan berkotak dan sebagainya. Jadi apakah langkah Kementerian untuk memastikan perkara ini tidak berlaku, ertinya penguasaan penggunaan kelapa-kelapa yang diimport ini dan bagaimana kalau tidak ada lembaga yang disebutkan oleh Yang Berhormat Menteri tadi. Bagaimana kita hendak meningkatkan minat melalui penyelidikan, melalui kajian-kajian daripada buah itu sendiri, daripada hasil penghilirannya, bagi memulihkan semula atau menambah aktifnya industri ini seperti tahun-tahun awal kita merdeka.

Jadi saya memandang lembaga ini perlu juga bagi memusatkan usaha-usaha ini. Bagaimana pandangan Yang Berhormat Menteri? Terima kasih.

Datuk Seri Noh bin Haji Omar: Terima kasih Yang Berhormat Kuala Krai. Memang kelapa di Selangor iaitu di Tanjong Karang banyak kelapa. Ada dua persoalan Yang Berhormat bangkitkan mengenai yang pertama ialah penguatkuasaan. Memang peraturannya ada bahawa kelapa yang diimport hanya boleh digunakan untuk industri dan kita ada kuota. Misalnya kalau digunakan 100 tan, ia mesti 40 tan untuk tempatan dan 60 tan mesti digunakan untuk import.

Jadi dari segi penguatkuasaan ini mungkin saya kena akuilah, mungkin melainkan kita mendapat laporan daripada pihak-pihak tertentu baru mudah untuk kita mengambil tindakan. Jikalau tidak pegawai-pegawai penguat kuasa terpaksa pergi membuat *spot check* kepada mereka-mereka yang telah pun diberikan kuota untuk mengimport kelapa. Sudah tentu kita akan mengambil tindakan seperti membatalkan AP yang kita beri kepada pengimport-pengimport ini kalau mereka melanggar segala garis panduan dan juga peraturan yang sedia ada.

Keduanya mengenai Yang Berhormat cadang hendak tubuhkan juga lembaga tetapi sekarang ini kita lihat masalah yang kita hadapi ialah hari ini orang menggunakan kelapa ini sedikit, bukan mengguna tetapi penggunaan tanah untuk tanam kelapa ini semakin kurang. Kalau kita lihat pada tahun 2005, kita ada 209,000 kemudian pada tahun 2009 ia turun kepada 131,000. Ini kerana kemungkinan juga ialah ia melihat harga kelapa ini kompetitif dengan kelapa sawit dan 30%, banyak kebun-kebun kelapa ini telah di *convert* ataupun ditukar untuk ditanam kelapa sawit.

Namun demikian bagi pengusaha kelapa yang sedia ada, memang kerajaan sedang merancang untuk kita menambahkan hasil pendapatan mereka seperti kita akan memperkenalkan beberapa jenis kelapa-kelapa yang baru, seperti kelapa 'matag' dan kelapa pandan. Kita akan membuat tanaman sampingan seperti sekarang kita bekerjasama dengan koko.

■1020

Tanam kelapa - sementara hendak menunggu kelapa itu besar, kita akan memperkenalkan tanaman-tanaman kontan. Apabila kelapa ini sudah tinggi, kita akan buat selingan dengan tanaman koko. Ertinya, kebun kelapa akan dapat dua *income* - satu kelapa dan satu lagi ialah tanaman-tanaman sampingan. Terima kasih di atas keprihatinan Yang Berhormat.

Datuk Seri Panglima Haji Abdul Ghapur Salleh [Kalabakan]: Saya minat kerana cerita pasal kelapa. Jadi saya mahu bertanya di sini kepada kementerian. Sebab kalau kelapa ini, banyak hasil-hasil daripada batang ia, daripada daun dan lidi.

Saya mahu tanya, saya tidak nampak ada satu usaha-usaha MARDI. Yang kita nampak sekarang air kelapa ini datang dari Thailand dalam tin. Jadi dari Malaysia tidak ada saya nampak. Jadi adakah usaha ini kerana rakyat lebih suka minum air kelapa yang datang daripada Thailand ini? Jadi kalau ada usaha, cuba beritahu. Kalau tidak ada usaha, minta arah MARDI supaya kita saing dengan Thailand. Kita saing dan kita minta supaya MARDI mengeluarkan air kelapa dalam tin juga kalau boleh.

Datuk Seri Noh bin Haji Omar: Terima kasih Yang Berhormat. Daripada Thailand ini bukan sahaja air kelapa dalam tin - air kelapa yang *fresh*. Air kelapa pandan pun kita bagi kepada FAMA satu juta biji, ia import daripada luar.

Jadi persoalannya Yang Berhormat ialah, saya bersetuju dengan Yang Berhormat kata bahawa kajian mesti dibuat oleh MARDI dan sekarang ini kalau Yang Berhormat tanya saya kajian yang dibuat oleh MARDI ini bukan sahaja untuk kelapa, malah rambutan pun sama. Rambutan dalam tin semuanya. Banyak makanan yang berasaskan industri pertanian ini banyak kita import daripada negara jiran. Sebab itu sekarang ini kita telah minta MARDI untuk membuat kajian supaya hasil-hasil pertanian ini tidak hanya dijual secara segar.

Kerana itulah kita lihat Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani juga telah ditambah. Dahulu hanya Kementerian Pertanian tetapi sekarang Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani supaya ada gandingan bahawa hasil pertanian mesti juga dibuat supaya untuk dijadikan industri asas tani. Kerana itu Yang Berhormat, untuk menggalakkan mereka ini terlibat di dalam bidang kelapa ini, kerajaan memperuntukkan RM71 juta dalam RMKe-9. Saya hendak beritahu peruntukan RM71 juta ini saya difahamkan masih belum habis lagi. Ini menunjukkan memang kurang minat dan kurang sambutan yang kita dapat daripada penanam-penanam kelapa. Sebelum ini seperti yang saya nyatakan tadi, mereka melihat tanaman-tanaman lain - mereka lihat lebih untung daripada mereka menanam kelapa.

Kerana itu, kementerian akan memulakan kempen untuk kita memberikan maklumat ini kepada orang ramai. Dahulu kita pernah buat Kempen Minum Air Kelapa Muda. Akan tetapi nampaknya kurang juga berhasil kerana bila kata minum kelapa muda, ia melemahkan syahwat. Jadi orang tidak berminat. Jadi kena cari jalan bagaimana orang minat hendak minum kelapa muda. Terima kasih.

3. Tuan Mohd. Nizar Haji Zakaria [Parit] minta Menteri Kewangan menyatakan, nilai rampasan barangan yang telah diseludup masuk ke negara sehingga suku pertama tahun 2010 dan nyatakan apakah status barangan yang dirampas.

Timbalan Menteri Kewangan I [Datuk Dr. Awang Adek Hussin]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Ahli Yang Berhormat.

Untuk suku pertama tahun 2010, jumlah keseluruhan kes penyeludupan telah melibatkan sejumlah RM197.3 juta dan sehingga bulan Mei 2010 - selama lima bulan, ia telah meningkat kepada RM245.5 juta. Di antara barangan-barangan yang besar yang terlibat dalam kes penyeludupan ini adalah rokok, minuman keras, dadah, kenderaan, alat komunikasi dan lain-lain barangan. Tentang statusnya, 85% daripada kes-kes ini masih lagi dalam siasatan, 5% berada dalam perbicaraan di mahkamah dan 10% berada di peringkat pemansuhan. Terima kasih.

Tuan Mohd. Nizar Haji Zakaria [Parit]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Selaku agensi penguat kuasa yang terbaik, saya melihat Kastam Diraja Malaysia amat membantu negara dalam meningkatkan pembangunan ekonomi di dalam negara kita.

Soalan tambahan saya ialah, setakat manakah strategi-strategi yang disusun kerajaan apatah lagi dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh yang melihat Kastam Diraja Malaysia dapat dijadikan sebagai agensi yang mesra pelabur dan peniaga bagi membolehkan negara dipacu pada tahap tertinggi dan ke arah negara yang berpendapatan tinggi? Apakah tindakan pihak kementerian terutamanya Kastam Diraja Malaysia untuk mencegah aktiviti penyeludupan ini daripada terus berleluasa terutamanya di semua pintu masuk negara kita? Terima kasih.

Datuk Dr. Awang Adek Hussin: Terima kasih Ahli Yang Berhormat. Sememangnya Kastam Diraja Malaysia merupakan sebuah agensi yang penting untuk membanteras kegiatan penyeludupan ini. Akhir-akhir ini, Kastam Diraja Malaysia telah diberi penambahan kepada jumlah pegawai-pegawai dan juga peruntukan dan peralatan yang lebih banyak untuk membolehkan Kastam Diraja Malaysia menjalankan kegiatan mereka dengan lebih berkesan. Kita lihat keberkesannya, kalau dilihat dari segi contoh yang ada pada saya. Kes-kes penyeludupan rokok bagi tempoh bulan Januari sehingga bulan Mei adalah seperti berikut:

TAHUN (Januari – Mei)	NILAI(RM/juta)
2008	19.2
2009	27.9
2010	43.5

Ini kejayaan Kastam Diraja Malaysia untuk membanteras kegiatan penyeludupan ini dan pada masa yang sama mungkin juga ia membayangkan kegiatan ini juga semakin meningkat. Jadi usaha yang berterusan perlu digerakkan dan Kastam Diraja Malaysia perlu di perkasa untuk menjalankan kegiatan ini dengan cara yang berkesan. Terima kasih.

Dato' Ibrahim Ali [Pasis Mas]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ingin tanya Yang Berhormat Timbalan Menteri, jumlah yang disebut tadi - RM245 juta yang terakhir itu, apakah itu nilai barang yang dirampas ataupun nilai jualan barang yang dirampas? Saya hendak tahu sama ada barang-barang seludup ini

dihapus, dibakar ataupun dilelong kerana saya diberitahu kebanyakannya dibakar dan ini juga merugikan. Sepatutnya barang-barang ini dilelong.

Sejauh manakah kebenaran di mana barang-barang yang dirampas ini pun berlaku ketirisan? Apabila sudah masuk dalam stor ataupun dirampas, ada pula barang yang terlepas sehingga saya dapati Tuan Yang di-Pertua, barang-barang yang agak berjenama ini bagaimana boleh dijual dengan harga yang murah oleh individu-individu tertentu daripada kedai ke kedai secara peribadi. Saya pernah pun ditawarkan barang-barang ini dan saya pun terpanguk macam mana barang-barang yang elok boleh dijual dengan harga RM50 hingga RM100. Tentu saya percaya ini barang seludup ataupun yang seludup secara langsung.

Akhirnya, bagaimana kerajaan hendak menangani masalah barang seludup ini? Saya percaya sebenarnya - ini anggaran saya. Mungkin mencecah RM1 bilion hingga RM2 bilion setiap tahun. Ini barang seludup saya percaya Tuan Yang di-Pertua, sebab kita tengok laluan melalui Kuala Selangor, di utara malah di Kelantan, negeri sama Yang Berhormat Timbalan Menteri dengan saya. Bersempadan dengan Thailand pun. Waktu air kering, tidak perlu pakai perahu boleh berjalan masuk begitu sahaja. Yang Kastam Diraja Malaysia jaga tempat *point* ia saja. Namun di laluan lain, dengan senang mereka masuk. Jadi macam mana kerajaan hendak menangani masalah ini supaya hasil negara, cukai negara tidak kehilangan dan dilaksanakan dengan berkesan?

Yang Berhormat Timbalan Menteri sedar atau tidak macam di Rantau Panjang sampai ke Kuala Lumpur, lori treler yang besar bawa barang, ada macam-macam *road block* tetapi terlepas juga sampai ke Kuala Lumpur. Boleh Yang Berhormat Timbalan Menteri fikir macam mana boleh jadi macam itu? Terima kasih.

■1030

Datuk Dr. Awang Adek Hussin: Terima kasih, Yang Berhormat Pasir Mas. Nilai yang saya berikan tadi berjumlah RM245.5 juta adalah nilai harga barangan semasa. Kalau dilihat dari segi cukai yang dilarikan oleh kerana penyeludupan tersebut, jumlah cukai keseluruhannya berhubung dengan RM245.5 juta itu ialah sebanyak RM198 juta cukai yang dilarikan. Kalau kita ambil sebahagian daripada RM245.5 juta itu yang melibatkan rokok sebanyak RM43.6 juta, jumlah cukai yang dilarikan ialah RM146 juta kerana rokok ini nilai cukainya bekali ganda daripada nilai semasa.

Jadi dari segi hasil, kerajaan memang merupakan satu ketirisan dari segi pengutipan hasil apabila berlaku penyeludupan ini. Tentang barang-barang yang dirampas ini memang ada yang dilelong seperti kenderaan. Bagaimanapun ada juga yang terpaksa dimansuhkan seperti dadah. Kita tidak boleh menggunakan dadah yang ditangkap itu. Juga barang-barang lain yang perlu dimansuhkan itu dimansuhkan dan ada yang dilelong.

Tentang soal ketirisan ini saya tidak dapat nyatakan dengan pasti kerana saya tidak ada maklumat. Kalau ada barang-barang jenama yang dijual dengan harga murah umpamanya ia tidak semestinya merupakan barang yang dikeluarkan daripada tangkapan Kastam. Mungkin barang-barang ini memang diseludup secara langsung dan itulah sebabnya barang-barang seludup ini dijual dengan harga yang murah. Namun begitu langkah-langkah kerajaan yang boleh diambil, nyata sekali seperti mana yang disebut oleh Yang Berhormat Pasir Mas tadi bahawa... [Disampuk]

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Rokok, ia tidak dilelong semula, ya?

Datuk Dr. Awang Adek Hussein: Tidak. Dibakar. Dibakar... *[Ketawa]* Rokok dibakar, ya. Begitu juga dengan dadah.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Yang Berhormat Sri Gading hendak beli rokok murahkah?

Beberapa Ahli: *[Ketawa]*

Datuk Dr. Awang Adek Hussin: Dadah pun dibakar, ya. Jadi kalau ada rokok yang dijual murah dalam pasaran, itu bermakna rokok ini sudah diseludup. Berjaya diseludup. Bukannya dikeluarkan daripada tahanan kastam. Jadi yang pentingnya ialah peningkatan penguatkuasaan. Ini memang sesuatu yang kita akui kegiatan penyeludupan ini masih berleluasa kerana sempadan kita yang begitu panjang dan pelbagai dari segi laut, sungai dan sebagainya. Oleh sebab inilah maka Kementerian Kewangan mengambil langkah-langkah khusus untuk memperkasakan kastam supaya kegiatan ini dapat dibanteras dengan lebih baik. Terima kasih, Yang Berhormat.

[Soalan No. 4 – Y.B. Dato' Seri Haji Abdul Hadi Awang (Marang) tidak hadir]

5. Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn [Alor Gajah] minta Menteri Dalam Negeri menyatakan, kelayakan serta prosedur dalam pemprosesan status kedudukan tetap bagi pendatang asing di Malaysia serta statistik bagi jumlah pendatang yang sudah memohon dan sedang menunggu untuk status penduduk tetap.

Timbalan Menteri Dalam Negeri I [Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih juga kepada Yang Berhormat Alor Gajah yang bertanyakan soalan ini. Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat sebelum seseorang warga negara asing memperoleh status pemastautin yang tetap atau penduduk tetap mereka perlu mendapat permit masuk terlebih dahulu selaras dengan peruntukan seksyen 10, Akta Imigresen 1959. Seseorang warga asing yang telah dikeluarkan permit masuk adalah layak untuk memohon taraf pemastautin tetap bagi membolehkan mereka dikeluarkan Kad Pengenalan Merah atau MyPR oleh Jabatan Pendaftaran Negara.

Pengeluaran permit masuk dikawal melalui Jadual Imigresen (*Prohibition of Entry Order*) 1963 dengan izin. Enam kategori pemohon sahaja dipertimbangkan, iaitu:

- (i) seseorang yang memiliki kelayakan profesional atau kepakaran yang membolehkan beliau memberikan perkhidmatannya di dalam negara tanpa menjejaskan kepentingan warganegara sedia ada;
- (ii) seseorang yang memiliki sijil yang dikeluarkan oleh Menteri, mengesahkan kemasukannya adalah untuk kepentingan ekonomi negara;
- (iii) isteri dan mana-mana anak di bawah umur enam tahun, kepada sesiapa yang dibenarkan masuk di bawah perenggan (i) atau (ii) di atas;

- (iv) isteri kepada warganegara persekutuan yang tidak pernah tinggal berasingan dengan suami beliau untuk tempoh lima tahun berturutan;
- (v) mana-mana anak di bawah umur enam tahun kepada warga Persekutuan; dan
- (vi) sesiapa yang dibenarkan oleh Menteri untuk masuk ke Persekutuan di atas belas kasihan.

Permohonan permit masuk bolehlah dibuat di mana-mana pejabat Imigresen yang berhampiran tertakluk kepada syarat pemohon dan hendaklah mempunyai dokumen perjalanan atau pasport yang sah. Pertimbangan dan keputusan permohonan permit masuk adalah di bawah bidang kuasa Ketua Pengarah Imigresen. Pemohon yang terkilan dengan keputusan Ketua Pengarah Imigresen boleh merayu secara bertulis dalam tempoh 30 hari kepada Menteri Dalam Negeri yang mempunyai kuasa untuk menimbang rayuan permit masuk. Keputusan Menteri berkenaan adalah muktamad selaras dengan seksyen 10(3), Akta Imigresen 1959.

Tuan Yang di-Pertua, mulai dari tahun 2001 hingga 2009 jumlah permohonan permit masuk yang diterima untuk tujuan mendapatkan taraf Pemastautin Tetap Malaysia adalah sebanyak 24,883 permohonan. Kesemua permohonan tersebut telah diselesaikan dan keputusan telah dikeluarkan. Buat masa ini, sebanyak 521 permohonan dan rayuan baru telah diterima dan sedang diproses di peringkat Jabatan Imigresen Malaysia dan juga di Kementerian Dalam Negeri. Sekian, terima kasih.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn [Alor Gajah]: Terima kasih saya ucapkan kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri atas jawapan yang lengkap. Tuan Yang di-Pertua, soalan saya ialah sama ada Kementerian Dalam Negeri tahu atau tidak, sejak 70'an, 80'an, ramai isteri yang bukan rakyat Malaysia telah mengikut suami mereka pulang ke Malaysia selepas suami mereka tamatkan pelajaran. Ramai antara kalangan ini selepas mereka duduk lima tahun, tujuh tahun atau sepuluh tahun di Malaysia bersama-sama dengan suami mereka telah membuat beberapa permohonan untuk menjadi sebagai pemastautin tetap. Malangnya, ramai yang bukan sahaja tidak dapat kelulusan malah ramai antara mereka pun tidak mendapat jawapan daripada kementerian, sedangkan anak-anak mereka telah besar - 30 tahun, 40 tahun. Mereka merupakan rakyat Malaysia - emak mereka tidak dapat jawapan.

Soalan saya khususnya, saya dengar keterangan daripada kementerian berkaitan dengan tempoh yang dikirakan lima tahun ke tujuh tahun. Saya difahamkan visa-visa yang dikeluarkan untuk isteri itu, kalau visa itu untuk enam bulan sahaja tempoh itu tidak diambil kira. Sedangkan hanya visa yang dikeluarkan sepanjang sekurang-kurangnya satu tahun akan diambil kira untuk masa lima tahun itu. Saya rasa syarat-syarat seperti itu tidak adil kerana isteri-isteri seperti itu perlu menunggu lama untuk jawapan. Yang menyusahkan hati saya ada kes-kes tertentu di mana ada *politician*, ada Menteri yang boleh campur tangan mereka dapat kelulusan, yang lain itu mereka abaikan sahaja. Saya rasa lebih adil kalau proses ini dijadikan secara automatik. Mereka diberi kelulusan apabila syarat-syarat itu dipatuhi. Sekian, terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Di sini saya ingin menjelaskan ada dua proses untuk mendapatkan warganegara seperti mana yang ditanya oleh Yang Berhormat Alor Gajah.

■ 1040

Walhal daripada soalan asal ini adalah merupakan berkaitan dengan permit masuk Tuan Yang di-Pertua untuk mendapatkan permastautinan tetap. Jadi dia ada perbezaan Tuan Yang di-Pertua. Bermakna sebelum seseorang hendak menjadi warganegara mereka mesti menjadi pemastautin tetap. Sebelum mereka mendapat pemastautin tetap bahawa mereka mesti mendapatkan permit masuk. Permit masuk adalah dikeluarkan oleh Jabatan Imigresen. Penduduk tetap dan warganegara adalah dikeluarkan oleh Jabatan Pendaftaran Negara Tuan Yang di-Pertua.

Jadi dalam isu permit tetap ini berkenaan dengan isu lima tahun. Lima tahun adalah ianya terpakai kepada isteri bagi seseorang kepada warga negara yang mana isteri itu telah tidak pernah tinggal berasingan dengan suami beliau bagi tempoh lima tahun yang berturutan. Itu lima tahun berkaitan untuk mendapatkan permit masuk Tuan Yang di-Pertua. Jadi isu yang dikemukakan oleh Yang Berhormat dari Alor Gajah adalah berkaitan untuk mendapatkan penduduk tetap atau visa. Itu adalah di bawah Perlembagaan Persekutuan Tuan Yang di-Pertua. Jadi dalam isu ini apa yang ditanya adalah berkaitan dengan permit masuk...

Beberapa Ahli: *[Bangun]*

Tuan Yang di-Pertua: Sila.

Tuan M. Manogaran [Telok Intan]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan tambahan saya mengenai PR ini saya ingin tahu dari angka yang diberi oleh Yang Berhormat Menteri tadi. Lebih daripada 24,000 yang pemohon-pemohon ini adalah di negara-negara mana kebanyakannya? Saya ingin tahu, apakah latar belakang mereka, dan adakah mereka mencapai kriteria yang ditetapkan oleh kementerian?

Saya ingin tahu adakah status check dibuat terhadap latar belakang mereka seperti status *check* mengenai apa-apa perhubungan dengan pengganas ataupun organisasi-organisasi luar negara yang ada berkaitan atau berhubungan dengan pengganas? Juga saya ingin tahu adakah kriteria di antara yang lain juga termasuk latar belakang mereka mengenai agama mereka? Adakah ini mempengaruhi keputusan kementerian untuk memberi PR kepada pemohon-pemohon tersebut? Terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Berkaitan dengan pemohon-pemohon yang telah memohon untuk mendapatkan permit masuk dan seterusnya untuk memohon PR. Ini yang mana negara yang terbanyak memohon adalah seperti berikut:

Negara	Jumlah Permit
Indonesia	8,048
Thailand	5,721
India	3,570
Singapura	1,950
Filipina	1,464
Taiwan	680

Pakistan	363
Bangladesh	230

Daripada segi latar belakang untuk kelulusan. Seperti mana syarat-syarat yang telah saya nyatakan yang termaktub dalam jadual yang telah saya nyatakan sebentar tadi. Iaitu jadual kepada Imigresen (*Prohibition of Entry Order*) 1965. Jadi kalau ianya memenuhi syarat-syarat seperti yang telah saya nyatakan daripada 'A' ke 'F' itu sahaja yang akan dapat dipertimbangkan. Jadi dari aspek ini tidak ada agama yang disebutkan sebagai satu kriteria. Sebelum pertimbangan diluluskan bahawa status daripada segi keselamatan ada dibuat *betting* oleh pihak berkuasa PDRM.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-Ahli Yang Berhormat saya suka ingatkan bahawa apabila bertanya soalan tambahan, pertama yang ingin bertanya itu harus mengambil kira sama ada soalan itu ada kaitan dengan soalan asal. Keduanya, soalan tambahan tidak membenarkan untuk soalan beberapa rangkaian iaitu (a), (b), dan (c). Buat soalan tambahan satu sahaja spesifik.

6. Dato' Dr. Mohd. Hayati bin Othman [Pendang] minta Menteri Kesihatan menyatakan, status pembinaan Hospital Pendang yang telah pun pernah dijanjikan oleh bekas Perdana Menteri di dalam ucapan bajet sekitar 2006 lalu, apakah punca kelewatan tersebut dan perancangan terhadap tapak tanah tersebut sekarang ini.

Timbalan Menteri Kesihatan [Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin]: *Bismillahir Rahmannir Rahim.* Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Pendang. Hospital Pendang telah diluluskan dalam RMKe-9 untuk dibina di atas sebidang tanah keluasan 42 ekar. Projek ini pada mulanya telah di tender oleh pihak Jabatan Kerja Raya pada tahun 2008. Walau bagaimanapun harga tender telah melebihi siling yang telah ditetapkan. Semasa kajian separuh penggal RMKe-9 oleh kerana peruntukan kementerian telah dikurangkan beberapa projek besar termasuklah projek ini terpaksa ditangguhkan.

Walaupun demikian, projek Hospital Pendang telah dipohon semula untuk dimasukkan ke dalam RMKe-10 untuk pembinaan hospital dengan 76 katil dan sedang menunggu kelulusan dari Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri. Sekiranya diluluskan projek ini akan dimulakan pada suku tahun kedua 2011. Terima kasih.

Dato' Dr. Mohd. Hayati bin Othman [Pendang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasihlah di atas kelulusan tersebut dan saya telah pun mendengar apa yang diberitahu oleh Perdana Menteri dalam bajet beliau sebelum beliau berhenti daripada Perdana Menteri. Apa kemusykilan yang hendak saya timbulkan adalah tentang tapak 42 ekar tersebut. Sekarang ini telah dipohon oleh empat syarikat ataupun individu dan juga koperasi untuk mengadakan tanaman kontan sejak daripada tahun lepas. Pihak Jabatan Kesihatan Negeri telah pun mengemukakan permohonan ini kepada kementerian tetapi sampai sekarang masih belum mendapat kelulusan. Ini kerana mereka tidak tahu bilakah hospital ini akan dibina.

Akan tetapi bila Menteri memberitahu bahawasanya adalah separuh penggal tahun 2011 ini, saya rasa mungkin permohonan ini tidak akan diluluskan. Apa yang menjadi masalah adalah kawasan tersebut telah ditumbuhi oleh hutan

dan menyebabkan banyak binatang buas hidup di situ. Cuma zirafah dengan gajah sahaja belum ada yang lain semua sudah ada. Jadi saya rasa ini memerlukan pembersihan di tapak tersebut dan saya harap pihak kementerian dapat mengarahkan jabatan di negeri Kedah supaya membersihkan segeralah. Sampai rumah saya pun babi hutan masuk. Terima kasih.

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Terima kasih kepada Yang Berhormat Pendang. Seperti Yang Berhormat ketahui tanah tersebut telah dikenal pasti dan juga ditukar milik kepada pihak Kementerian Kesihatan Malaysia. Saya amat memahami kerisauan Yang Berhormat. Untuk pengetahuan Yang Berhormat pihak kementerian telah mengarahkan Jabatan Kesihatan Negeri Kedah untuk melakukan tindakan-tindakan yang sewajarnya untuk menyelia serta memantau tanah tersebut supaya tidak ada pencerobohan dan sebagainya. Terima kasih di atas keprihatinan Yang Berhormat dan perkara ini akan kita teliti dan seterusnya mengambil tindakan sewajarnya. Terima kasih.

Dr. Hiew King Cheu [Kota Kinabalu]: Ini ada masalah dari Sabah, Kota Belud. Di Kota Belud, *patient* masih tidur di atas lantai. Kementerian ada cukup peruntukan untuk beli katil kah tidak? Terima kasih... [Ketawa]

■1050

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Soalan ini di luar daripada soalan asal. Namun Yang Berhormat sudah tentu perkara ini menjadi perhatian dan juga tindakan daripada pihak Kementerian Kesihatan dan Hospital Kota Belud kita mempunyai perancangan di bawah Rancangan Malaysia Kesepuluh, iaitu untuk menaik taraf Hospital Kota Belud dan seterusnya akan memperbaiki sistem penyampaian perkhidmatan kita di Hospital Kota Belud. Terima kasih di atas keprihatinan Yang Berhormat dan perkara ini akan kita ambil susulan.

7. Datuk Sapawi Ahmad Wasali [Sipitang] minta Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan menyatakan maklum balas Kedai Harga Patut yang diperkenalkan di kawasan luar bandar.

Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan I [Dato' Tan Lian Hoe]: Terima kasih Yang Berhormat, terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Program Anugerah Kedai Harga Patut telah dilancarkan pertama kalinya pada 7 Julai 2003. Program ini adalah bertujuan untuk menggalakkan kedai-kedai menjual produk yang digemari oleh pelancong-pelancong dan pengguna tempatan pada harga yang berpatutan serta memberikan perkhidmatan dan barangan yang berkualiti. Selain itu, program ini dilaksanakan bertujuan untuk mengenal pasti, menilai dan mengiktiraf premis perniagaan yang menjual produk yang menjadi tarikan pelancong dari dalam dan luar negara.

Pengiktirafan ini juga sekali gus dapat meningkatkan kualiti perkhidmatan dan mempromosikan Malaysia sebagai sebuah destinasi membeli belah utama. Program ini diadakan setiap dua tahun dan penyertaan adalah terbuka kepada semua. Program terakhir adalah pada tahun 2008, di mana sebanyak 1,668 penyertaan telah diterima dan sejumlah 373 premis telah layak menerima Anugerah Kedai Harga Patut pada 2008 dan 2009 yang mewakili 14 kategori dan program ini akan diteruskan pada tahun 2010 untuk Anugerah Kedai Harga Patut ini bagi sesi 2010/2011. Terima kasih.

Datuk Sapawi Ahmad Wasali [Sipitang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya ucapkan tahniah dan teruskan usaha-usaha yang baik seumpama ini terutama sekali dalam mempromosikan Kedai Harga Patut khasnya di luar bandar di Sabah dan Sarawak kerana kedudukannya amat jauh melibatkan pengangkutan yang tinggi. Apakah langkah kerajaan untuk memastikan penyeragaman harga barangan Sabah dan Sarawak serta Semenanjung untuk menjayakan Program Kedai Harga Patut khasnya di luar bandar, serta apakah langkah mempromosi Kedai Harga Patut ini dapat menarik kaum bumiputera dalam menceburi bidang peruncitan khasnya di luar bandar.

Dato' Tan Lian Hoe: Terima kasih Yang Berhormat Sipitang. Kementerian sentiasa prihatin terhadap rakyat dan kerajaan akan sentiasa melaksanakan pelbagai projek, iaitu untuk memastikan terutamanya penyeragaman harga barangan khususnya di luar bandar ini dapat dijalankan. Kita tahu bahawa untuk projek penyeragaman harga barangan ini kita akan memperluaskan ke kawasan-kawasan pedalaman khususnya di Sabah dan Sarawak dan pihak kementerian sedang mengenal pasti lebih banyak, iaitu kawasan-kawasan yang di pedalaman dan kita juga memohon jasa baik daripada Ahli-ahli Parlimen terutamanya di Sabah dan Sarawak untuk mengemukakan kawasan-kawasan yang perlu kementerian laksanakan projek penyeragaman harga barangan ini.

Untuk soalan kedua, langkah-langkah bagaimana kita hendak menggalakkan kaum bumiputera khususnya dalam perniagaan peruncitan. Memang kita sebenarnya menggalakkan lebih ramai penyertaan daripada peniaga-peniaga khususnya kaum bumiputera untuk melibatkan diri dalam perniagaan peruncitan dan pihak kementerian sentiasa akan memberikan sokongan kepada mereka yang berminat ini. Sekian, terima kasih.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua terima kasih Timbalan Menteri. Soalan saya berkaitan dengan Kedai Harga Patut. Bagi saya baguslah bagi kerajaan mewujudkan Kedai Harga Patut seperti ini. Ia memberi peluang kepada rakyat untuk membeli dengan harga mengikut pasaran yang mampu dibeli oleh rakyat. Cuma bagi kami yang berada di sempadan macam saya di Padang Terap sempadan dengan Thailand. Kadang-kadang rakyat lebih suka menyeberang ke sana, kerana barang yang ditawarkan di pekan-pekan yang berhampiran dengan sempadan lebih murah daripada harga patut ini, lebih berdaya saing.

Apakah tindakan kerajaan untuk memastikan barangan-barangan yang dijual di sebelah negara kita ini boleh berdaya saing sehingga duit kita tidak mengalir keluar ke negara jiran. Mereka menawarkan barang yang jauh lebih murah. Misalnya tilam, kalau dijual di sebelah kita RM20, di sana hanya RM9, RM7. Jadi apakah langkah kerajaan untuk menjadikan rakyat lebih royal, lebih setia kepada negara, tidak mengalirkan wang keluar.

Dato' Tan Lian Hoe: Terima kasih Yang Berhormat. Seperti yang telah saya nyatakan tadi, bahawa Kedai Harga Patut ini bukan sahaja kita lihat dari segi penawaran barangan dari segi harga yang berpatutan, tetapi dari segi kualiti juga. Walaupun kadang-kadang ramai di kalangan rakyat Malaysia suka membeli-belah di negara-negara jiran ini disebabkan, kerana kononnya harganya lebih murah, tetapi dari segi kualitinya ia amatlah berbeza. Jadi di sinilah kita sebagai rakyat kumpulan pengguna ini perlu juga bukan sahaja melihat dari segi harga yang murah, tetapi kita mesti menilai dari segi kualiti dan perkhidmatan yang ditawarkan

oleh pengusaha-pengusaha dari segi barangan yang kita hendak beli itu. Sekian, terima kasih.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Salam muafakat, soalan saya soalan nombor 8. Walau bagaimanapun Tuan Yang di-Pertua, soalan saya yang asal ialah konsep '*rurbanisation*', bukan '*urbanisation*',- *r-u-r-b-a-n-i-s-a-t-i-on*. Jadi saya rasa tahniah kepada Menteri yang mendapat pelantikan Menteri penuh mungkin boleh jawab soalan nombor 8.

8. Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau] minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan sama ada kerajaan bercadang untuk melakukan perancangan semula bandar mengikut konsep '*rurbanisation*' yang telah pun diterapkan di negara seperti Thailand, Singapura, Vietnam, Sri Lanka dan Indonesia.

Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan [Dato' Wira Chor Chee Heung]: Tuan Yang di-Pertua, saya hendak minta maaf juga sebab jawapan saya memang berasaskan pada '*urbanisation*' yang dikatakan walaupun silap. Walau bagaimanapun, izinkan saya menjawab macam mana pun mengenai pembangunan kota-kota atau bandar-bandar di negara kita. Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Yang Berhormat adalah menjadi hasrat kerajaan untuk membangunkan bandar-bandar negara ini yang agak terancang, berkualiti, berdaya saing, dari segi ekonomi, alam sekitar dan kualiti hidup.

Untuk itulah dasar perbandaran negara yang disediakan oleh Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan di bawah DPN 6 telah pun menetapkan bahawa pembangunan bandar perlu memberi keutamaan kepada pembangunan semula dalam kawasan bandar, dan program pembangunan semula kawasan-kawasan strategik merupakan salah satu cara meningkatkan tahap *efficiency* kawasan perbandaran di samping berupaya memenuhi keperluan setempat dari segi meningkatkan lagi kualiti kehidupan dan alam sekitar, serta menjalankan aktiviti ekonomi dan peluang-peluang pekerjaan. Pembangunan bandar-bandar negara kita tidak seharusnya mengikut cara-cara negara-negara lain seperti Thailand, Vietnam ataupun Singapura sebab setiap negara mempunyai cita rasa dan model pembangunan sendiri.

■1100

Walaupun kajian berkaitan dengan cara pembangunan kota-kota besar negara lain termasuk Singapura, Vienna dan Melbourne juga diambil kira semasa kita membuat perancangan tentang kota-kota ataupun bandar-bandar di negara kita. Sekian, terima kasih.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya faham daripada penjelasan tadi sebab itulah terbentuknya '*Greater Kuala Lumpur*'. Soalan saya Yang Berhormat Menteri, nampaknya kementerian masih lagi terperangkap dengan agenda perancangan pembangunan yang adanya perbezaan antara bandar dan luar bandar. Akan tetapi hasilnya yang kita lihat ialah isu utama tidak selesai iaitu dengan izin, *sustainability*, keseimbangan.

Soalan saya ialah pembangunan yang saya lihat yang dirancang oleh kementerian hari ini mewujudkan ketidakseimbangan di antara luar bandar dan bandar. Balik Pulau menjadi beban kepada Georgetown tetapi persoalan saya

kalau keseimbangan yang saya cadangkan mengenai *rurbanization* itu, ia boleh menyelesaikan permasalahan keadilan sosial dengan izin, *social justice*, *cultural justice* dan juga *environmental justice*.

Saya memohon penjelasan menteri kalau dasar pembangunan sekarang masih lagi terperangkap, saya tidak terkejut. Jikalau masalah *urban poverty* tidak selesai tetapi kita meningkatkan lagi bebannya di kala RMKe-10 masih lagi membicarakan membesarkan bandar. Jadi membebankan masyarakat, masalah pengangkutan semuanya tidak selesai. Jadi saya cadangkan, tukar dasar pembangunan, bagi keseimbangan dan saya cadangkan ialah *rurbanization* yang perlu dipertimbangkan.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat. Kerajaan memang sedar tentang apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat. Oleh yang demikian, di bawah Rancangan Malaysia Kesepuluh kita juga telah pun mempunyai satu perancangan yang menyeluruh di mana konsep *rurbanization* juga diambil kira sebab bukan sahaja kita hendak membangunkan kota-kota besar dan bagi bandar-bandar ataupun tempat-tempat kecil macam tempat di mana Yang Berhormat tinggal ataupun wakili, ini diabaikan, tidak.

Di bawah Rancangan Malaysia Kesepuluh ini, kita dengan sedaya upaya memelihara dan mempunyai perancangan di mana segala kota-kota kita, tidak kira sama ada Kuala Lumpur ataupun di Pulau Pinang atau di mana tempat sahaja, ianya harus mengadakan satu sistem pembangunan bukan sahaja dikenali sebagai bandar mampat, *that is compact cities*. Pada masa yang sama juga, ianya harus *sustainable*, mampan dan berdaya huni.

Melalui cara inilah kita dapat menggabungkan kota-kota besar dan bandar-bandar yang lebih kecil dapat dibangunkan secara seimbang. Maksudnya, melalui *cluster* punya *system of development*. Kota besar akan membantu tempat-tempat kecil, pekan-pekan kecil di persekitaran ini dapat dibangunkan sama sekali dan segala aspek kehidupan bagi rakyat akan diberi pertimbangan. Seperti dikatakan *parks*, *gardens* harus juga dipelihara supaya kita mempunyai satu kehidupan yang benar-benar seimbang. Sekian, terima kasih.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya menyokong saranan tentang proses *rurbanization* ini ke atas bandar-bandar mengikut sebagaimana yang disebutkan tadi. Akan tetapi Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin bertanya kepada pihak kementerian, Yang Berhormat Menteri, tentang identiti sesuatu bandar. Proses pembangunan berjalan tetapi identiti sesuatu bandar itu biasanya tenggelam dan kalau kita semak semula dalam negara Malaysia banyak bandar-bandar yang ada identiti sendiri. Kalau kita semak dengan negara-negara luar, kebanyakan bandar ada identiti sendiri yang dikekalkan sampai bila-bila.

Akhirnya ia dapat mengurangkan pembangunan yang pesat di sesuatu bandar dan dapat mengurangkan masalah sosial. Apakah pandangan pihak kementerian tentang ciri-ciri identiti bandar yang patut dikekalkan walaupun proses pembangunan itu berjalan supaya akan datang pembangunan bandar itu berlaku secara melebar, tidak tertumpu pada satu-satu lokasi yang boleh menjejaskan identiti sesuatu bandar itu yang patut kita kekalkan.

Umpamanya Tuan Yang di-Pertua, umpamanya Muar, walaupun bandar kecil tetapi identitinya ialah bandar pencen, kita kekalkan bandar pencen. Melaka, bandar bersejarah, kita kekalkan bandar sejarah, tidaklah sejarah itu hilang kerana pembangunan yang pesat di pusat bandar yang bersejarah itu. Sekian, terima kasih.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat Ledang. Memang apa yang kerajaan berhasrat itu dari segi pembangunan adalah juga salah satu aspek ialah langkah-langkah konservasi, ciri-ciri *heritage* sesebuah pekan atau sesebuah bandar. Seperti yang dikatakan oleh Yang Berhormat dari Ledang, bandar Melaka dikenali sebagai bandar bersejarah dan Pulau Langkawi juga dikenali sebagai tema-tema yang lain. Ini adalah salah satu aspek yang saya katakan perseimbangan dalam pembangunan bandar-bandar ataupun kota-kota besar.

Dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh ini, kita hendak menjadikan kota-kota kita di setiap negeri dikenali sebagai *a very livable town or city*. Ini adalah mengikut perancangan seperti kita pernah membuat kajian di luar negara seperti Australia, kita mengambil satu misalan adalah macam Melbourne. Kajian secara mendalam telah pun dilakukan untuk mengenal pasti sama ada *Melbourne city* ini sebab apa dikenali sebagai *the most livable city* dengan izin, di dunia ini.

Kita ambil contoh itu, kita cuba tengok, terap masuk sama ada kita setuju atau tidak setuju. Kalau ianya dapat diterima pakai, maka kita akan mengikut contoh-contoh yang pernah dilakukan di kota-kota besar yang lain. Sekian, terima kasih.

9. Tuan Ding Kuong Hiing [Sarikei] minta Menteri Pelajaran menyatakan jumlah peruntukan yang telah dibelanjakan bagi penambahbaikan fizikal sekolah-sekolah di negeri Sarawak dalam RMKe-9. Nyatakan juga bilakah dan jumlah peruntukan yang diberikan untuk menambah bangunan baru dan membaiki bangunan lama di Sekolah Menengah Kerajaan Bandar di Sarikei berikutan pertambahan jumlah pelajar dan sesi waktu persekolahan.

Timbalan Menteri Pelajaran I [Datuk Dr. Wee Ka Siong]: Tuan Yang di-Pertua, Kementerian Pelajaran Malaysia sedar dan prihatin bahawa kemudahan asas dan fizikal yang sempurna mampu menjana pembangunan modal insan yang lebih berkesan. Justeru KPM telah menerima peruntukan yang besar bagi melaksanakan program pembangunan luar bandar Sarawak iaitu sebanyak RM1.7 bilion bagi melaksanakan pelbagai projek pembangunan sekolah.

Antaranya ialah sebanyak RM780 juta untuk projek menaiktarafkan dan pembaikpulihan sekolah asrama dan rumah guru di luar bandar. Selebihnya lebih daripada RM1 bilion untuk projek pembekalan elektrik 24 jam sekolah-sekolah luar bandar menggunakan *genset* dan projek pembekalan air bersih di sekolah-sekolah luar bandar.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian Pelajaran Malaysia telah membelanjakan sebanyak RM334,747 untuk membaiki bangunan lama di Sekolah Menengah Kerajaan Bandar di Sarikei sepanjang tempoh Rancangan Malaysia Kesembilan. Semakan KPM mendapati tiada projek membina bangunan baru tersenarai dalam Rancangan Malaysia Kesembilan. Walau bagaimanapun berikutan pertambahan jumlah pelajar dan sesi waktu persekolahan, KPM bercadang untuk membina sebuah sekolah baru di bandar Sarikei dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh.

Tuan Ding Kuong Hiing [Sarikei]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Masalah kekurangan kelas telah menjadi masalah utama dan serius di sekolah ini. Saya berharap pihak kementerian mempertimbangkan dan mempercepatkan penambahan bilik darjah supaya pelajar dan ibu bapa tidak merungut bagi masalah yang dihadapi setiap hari.

Datuk Dr. Wee Ka Siong: Tuan Yang di-Pertua, seperti mana yang telah saya jawab, kementerian telah membuat justifikasi oleh kerana pertambahan bilangan pelajar yang ramai. Maka, dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh ini akan kita membina sebuah sekolah baru dan ini adalah mengambil kira perkara-perkara yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat termasuk dua sesi. Terima kasih.

■1110

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ingin tanya mengapa selalunya ada banyak sekolah di Sarawak dan Sabah masih dalam keadaan yang kurang sempurna walaupun dikatakan satu bilangan yang besar, peruntukan besar telah diberi. Bolehkah saya dapat yang lebih *detail* berbanding dengan negeri-negeri yang lain. Berapa besar peruntukan untuk Sarawak? Barulah kita dapat gambaran yang lebih menyeluruh kerana kita kata ada RM1.7 bilion. Selangor dapat berapa? FT dapat berapa? Bolehkah diberikan *detail* semua negeri, supaya kita tahu sama ada ini merupakan satu yang besar dan juga mengapa peruntukan yang besar diberi tetapi banyak sekolah juga di dalam pedalaman Sarawak dikatakan dalam keadaan yang sangat menyedihkan. Mengapa? Terima kasih.

Datuk Dr. Wee Ka Siong: Terima kasih Yang Berhormat. Sebenarnya daripada segi peruntukan yang telah diberikan, daripada segi peruntukan pembangunan, secara anggarannya, sekurang-kurangnya satu per tiga hingga 40% diberikan kepada dua buah negeri iaitu Sabah dan Sarawak dan dua negeri ini adalah dua negeri yang mendapat peruntukan pembangunan yang terbanyak. Sebabnya mudah sahaja. Mungkin Yang Berhormat boleh masuk ke kawasan pedalaman dan melihat sendiri apa yang berlaku. Saya memberi contoh di Bario. Untuk kita menghantar simen untuk membina sebuah sekolah di Bario, ianya mungkin daripada segi kosnya hampir-hampir lima kali ganda lebih tinggi daripada kos di Semenanjung kerana terpaksa melalui *air lifted*.

Yang keduanya Yang Berhormat, di kawasan Sabah dan Sarawak, khususnya di Sarawak. Di kawasan pedalaman, kita kena membina sekolah kerana jika kita tidak membina sekolah di kawasan pedalaman, adalah sukar untuk kita memindah pelajar keluar daripada kawasan pedalaman dan maka daripada segi itu kita kena membekalkan bukan sahaja sekolah tetapi set generator. Daripada segi pembekalan penjanaan elektrik itu menggunakan kaedah set generator, kita membelanjakan lebih daripada RM1 bilion untuk bekalan elektrik sahaja manakala untuk bekalan air juga, kita kena membekalkan bekalan air bersih. Maka masalah ini banyak tetapi kita mengatasinya secara berperingkat dan nampaknya di bawah RMK-9 dan saya boleh mengatakan bahawa agak ketara daripada segi perubahannya dan kita akan mempertingkatkan dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh. Terima kasih.

10. Tuan William Leong Jee Keen [Selayang] minta Menteri Sumber Manusia menyatakan, jumlah graduan menganggur di Malaysia, peratusan mengikut jantina, kumpulan pendapatan keluarga rendah dan jumlah peminjam PTPTN, sebab-sebab mereka tidak dapat diambil bekerja (*unemployable*) dan cadangan untuk mengatasi masalah ini.

Menteri Sumber Manusia [Datuk Dr. S. Subramaniam]: Tuan Yang di-Pertua, walaupun kementerian tidak mempunyai satu anggaran yang tetap tentang jumlah graduan yang menganggur di Malaysia tetapi, mengikut kajian yang telah dibuat oleh Kementerian Pengajian Tinggi, lebih kurang, graduan selepas keluar

daripada universiti, kebanyakan daripada graduan kita mendapat kerja di dalam enam bulan. Bilangan mereka yang tidak mendapat kerja di dalam enam bulan ialah lebih kurang 30,000 dan sebab-sebab mengapa mereka tidak mendapat berjaya dalam usaha untuk mendapat kerja ialah, bidang kelulusan mereka yang tidak daripada bidang yang mempunyai permintaan yang tinggi daripada pihak majikan.

Walau bagaimanapun, masalah ini masih boleh dan sedang diatasi berdasarkan kepada trend pengambilan pekerja masa kini yang tidak menumpukan perhatian kepada kelulusan calon semata-mata dan trend pada masa sekarang ialah lebih kepada produktiviti dan kesesuaian seseorang calon. Bagi meningkatkan kebolehpekerjaan graduan, kementerian melalui pembangunan sumber manusia telah melaksanakan *Graduate Employability Program* untuk meningkatkan kebolehpekerjaan graduan dengan memberi kemahiran nilai tambah sebelum memasuki pasaran pekerjaan, terutama dalam bidang latihan ICT yang diperlukan dalam *High-End Services* dan seramai 1000 graduan akan dilatih di bawah skim ini pada tahun ini.

Selain daripada usaha yang dibuat oleh Kementerian Sumber Manusia, ada beberapa program yang dijalankan oleh kementerian-kementerian yang lain, yang diberi tumpuan untuk memastikan bahawa graduan yang keluar diberi peluang melalui program-program contohnya *Industrial Skill Enhancement Program* oleh Kementerian Kewangan, *Graduate Employability Management Scheme* oleh Khazanah Nasional Berhad, *Business Process Outsourcing Program* yang diselenggarakan oleh Kementerian Pengajian Tinggi. Program Tunas Mekar di mana siswazah akan ditempatkan di perindustrian kecil dan sederhana yang dipilih selama setahun di samping diberi kursus keusahawanan selama tiga hari oleh UITM. Program Graduan Siswazah Industri Pembinaan oleh CIDB, *Program SME-University Internship* yang diselenggarakan oleh Kementerian Pengajian Tinggi, SC program iaitu *Securities Commission Executive Enhancement and Development Program* untuk melatih dan membangunkan siswazah bagi memenuhi keperluan tenaga kerja mahir di dalam bidang sekuriti industri.

Inilah beberapa daripada program yang telah ditetapkan oleh kerajaan untuk memastikan bahawa siswazah kita, selepas mereka keluar daripada universiti, mempunyai kebolehan dan kemahiran di dalam bidang-bidang yang telah diperlukan oleh pihak industri. Terima kasih.

Tuan William Leong Jee Keen [Selayang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan tambahan saya ialah, mengikut muka surat 228 buku RMKe-10 ini, kerajaan melaporkan bahawa masalah tentang kebolehpasaran, kekurangan dan ketidakpadanan kemahiran siswazah telah menjadi isu utama. Mengikut laporan ini banyak kajian mendapati banyak siswazah Malaysia kurang *competent* dan lemah dalam *soft skills*. Daripada tahun 2001, kerajaan telah melancarkan program-program seperti yang telah dikatakan oleh Yang Berhormat Menteri dengan memberikan peruntukan RM150 juta dan dalam sepuluh tahun ini tidak kurang RM1.3 bilion telah digunakan untuk program-program untuk melatih graduan menganggur.

Soalan saya ialah mengapa kerajaan walaupun telah sedar lebih sepuluh tahun ini tentang kelemahan sistem pelajaran dan masalah *skill mismatch* tidak membetulkan kurikulum universiti dan memberikan latihan yang sedang dijalankan oleh program-program ini kepada pelajar pada masa mereka menjalankan kursus. Mengapa hendak menunggu sehingga mereka menjadi graduan menganggur? Mensia-siakan masa dan tenaga dan apa yang kita dapat ialah manfaat diberikan kepada syarikat-syarikat yang menjalankan kontrak menjalankan program latihan

program-program ini. Apakah halangan dan sebab-sebab kurikulum universiti dan kolej tidak dibetulkan selama sepuluh tahun ini?

Datuk Dr. S. Subramaniam: Tuan Yang di-Pertua, isu pengangguran di kalangan siswazah bukan begitu ketara seperti yang ada di dalam negara-negara yang lain. Di negara kita, siswazah selepas keluar ada pelbagai jenis pilihan dan kebanyakan daripada mereka mendapat kerja. Isunya ialah kadang-kadang kerja itu tidak ikut pilihan mereka di dalam bidang-bidang tertentu dan kadang-kadang gaji yang diberi atau ditawarkan bukan mengikut harapan mereka. Itu ialah isu yang kita hadapi dan untuk menjawab soalan Yang Berhormat daripada segi kurikulum universiti dan keperluan industri dan mengapa perkara ini tidak dipadankan.

Jawapan ialah sesuatu universiti seperti juga di sekolah, kurikulumnya ialah untuk memastikan bahawa seorang murid-murid atau seorang siswazah mendapat latihan yang menyeluruh di dalam bidang dan untuk memastikan pengetahuan mereka ialah lebih menyeluruh. Kadang-kadang yang boleh dikatakan generik dan tidak khusus kepada kemahiran-kemahiran tertentu yang diperlukan oleh tiap-tiap satu industri kerana kemahiran yang diperlukan oleh industri ialah satu perkara yang sentiasa berubah.

Apa yang kita mahu lahirkan ialah graduan-graduan yang mempunyai tahap fikiran yang boleh menyesuaikan diri mereka untuk keperluan industri pada bila-bila masa. Itu tujuan sistem pengajaran kita. So, di dalam sistem pengajaran kita, apa yang telah ditetapkan ialah mereka diberi latihan yang asas, pengetahuan yang asas dan mereka boleh menggunakan ini untuk menyesuaikan diri mereka apabila menghadapi keperluan industri yang berbeza-beza pada masa ini. Itu yang sistem pendidikan dan kurikulum yang ada mahupun di sekolah ataupun di universiti.

■1120

Pada masa itu di dalam industri, ada keperluan-keperluan tertentu iaitu di mana kita ada keperluan-keperluan tertentu. Maka itulah di mana apa yang dikatakan sebagai *finishing school* untuk menentukan bahawa kemahiran-kemahiran tertentu yang diperlukan oleh industri boleh didapati.

Sebagai satu langkah untuk pergi ke hadapan, kerajaan baru-baru ini telah memberi tumpuan kepada apa yang dipanggil sebagai *industrial internship*, iaitu semasa siswazah mengikuti kursus-kursus di universiti. Mereka digalakkan supaya mereka boleh ditempatkan di industri-industri tertentu untuk mendapat pengetahuan dan kemahiran tertentu daripada industri. Ini akan membantu mereka supaya dapat menyesuaikan mereka dengan keperluan industri dan meninggalkan lagi tahap *employability* mereka selepas mereka keluar. Terima kasih.

Datuk Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya juga mengalu-alukan anak-anak daripada Sekolah Menengah Munsyi Abdullah... [Tepuk]

Tuan Yang di-Pertua, kita masih lagi boleh bersyukur kerana di negara kita belum lagi dapat situasi seorang doktor perubatan yang memandu teksi umpamanya. Walaupun mungkin kita ada jurujual yang *qualificationnya* adalah seorang jurutera. Jurutera menjadi jurujual itu dikira okey, sebab 'juru' itu ada.

Apapun Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Menteri, saya masih lagi berada di dalam kaedah untuk melihat satu definisi yang tepat tentang apakah makna pengangguran? Ada yang mengatakan pengangguran ini apabila mereka

tidak bekerja sesuai dengan kelayakan mereka tetapi, saya yakin dan percaya, pihak kementerian mempunyai definisi pengangguran yang berbeza-beza. Di Selangor contohnya, baru-baru ini Pengerusi Perhubungan PKR letak jawatan. Itu pun boleh dikira menganggur atau tidak dalam parti politik?

Tuan Yang di-Pertua, soalan saya sebenarnya ialah kalau kita lihat dari segi...

Dato' Haji Mahfuz bin Omar [Pokok Sena]: Selangor pun, Pengerusi UMNO orang luar... [Ketawa]

Datuk Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Saya kata Pengerusi PKR Selangor sekarang sudah menganggur, itu sahaja. Tuan Yang di-Pertua, soalan saya kepada Yang Berhormat Menteri...

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Dahulu Timbalan Menteri, sekarang Ahli Parlimen sahaja, saya rasa menganggur juga itu... [Ketawa]

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Saya hendak tanya soalan Yang Berhormat Pokok Sena. Soalan saya kepada Yang Berhormat Menteri ialah kita perlu berpegang kepada kualiti proses membawa kepada *quality products* - satu proses yang berkualiti akan mengeluarkan produk yang berkualiti.

Apakah komen Yang Berhormat selaku penerima klien kepada sistem pendidikan negara yang hari ini dilihat seolah-olah proses yang ada di dalam sistem pendidikan sama ada tinggi ataupun rendah? Mungkin tidak menepati produk ataupun pasaran yang mengharapkan kualiti itu tadi, termasuklah seperti ICT umpamanya Yang Berhormat sebut. Masalah kefahaman tentang ICT menjadi igauan pasaran pada ketika ini. Mengapa di dalam universiti kita, di dalam sekolah kita tidak ada proses pengajian ICT yang sempurna menepati kehendak dan keperluan pasaran ini? Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Dr. S. Subramaniam: Terima kasih Yang Berhormat. Pengerusi Perhubungan PKR di negeri Selangor bukan menganggur, kerana ada kerja yang lain. Jadi di dalam definisi yang diikuti di dalam Malaysia pada masa sekarang, apa butiran pengangguran yang kita dapat ialah melalui butiran yang ada di dalam pejabat statistik iaitu kalau seseorang itu tidak mempunyai apa-apa kerja, beliau dikatakan sebagai menganggur.

Untuk menjawab bahagian kedua soalan Yang Berhormat tentang latihan yang diberi. Mana-mana tempat di dunia pun di dalam universiti, kurikulum mereka yang ditetapkan ialah kurikulum yang lebih menyeluruh untuk memberi pengetahuan yang lebih luas kepada graduan supaya semasa mereka keluar ke pasaran kerja, mereka mempunyai kebolehan untuk menyesuaikan diri kepada keperluan industri. Itu yang amat mustahak.

Di dalam hal ini, kita sedang mencapai tahap itu, iaitu graduan kita memang boleh menyesuaikan diri mereka kepada apa-apa keadaan kalau diberi peluang yang cukup. Latihan-latihan yang diberi sebagai lanjutan ialah untuk memberi mereka satu kemahiran tertentu supaya mereka boleh menambahkan kebolehan untuk mendapat kerja. Untuk memastikan bahawa perkara dan sistem ini lebih berkesan, langkah-langkah sudah diambil oleh Kementerian Pengajian Tinggi dan kementerian-kementerian yang lain untuk memastikan bahawa isu ini iaitu isu *employability* diambil kira di dalam skim latihan kita.

Ini khasnya di dalam bidang komunikasi, supaya graduan boleh mempunyai kemahiran komunikasi yang lebih tinggi, fasih di dalam bahasa-bahasa khasnya di dalam bahasa Inggeris dan ada kebolehan untuk membuat *multi-tasking* iaitu membuat perkara-perkara yang mempunyai pelbagai jenis

kemahiran. Ini adalah perkara-perkara yang kadang-kadang disebut sebagai kekurangan di dalam kalangan siswazah kita, dan ini sudah diambil kira dan dibaikserta sistem kurikulum yang akan dipertingkatkan untuk mencapai tahap itu. Terima kasih.

11. Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan] minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan:

- (a) bagi mencapai status negara maju menjelang 2020, adakah pihak kementerian berpuas hati dengan pembinaan rumah-rumah yang tidak teratur di Pulau Gaya, Tanjung Aru dan Likas. Sekiranya tidak, apakah tindakan yang diambil; dan
- (b) jenis bantuan yang diberikan oleh pihak kementerian kepada Kerajaan negeri bagi maksud di atas.

Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan [Dato' Wira Chor Chee Heung]: Tuan Yang di-Pertua. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, dimaklumkan bahawa dasar dan penyelesaian setinggan adalah di bawah tanggungjawab kerajaan negeri termasuklah isu setinggan dan perumahan di Pulau Gaya dan Tanjung Aru di Sabah.

Walau bagaimanapun, kerajaan melalui Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan boleh membantu kerajaan-kerajaan negeri termasuk negeri Sabah untuk menyelesaikan masalah setinggan melalui pembinaan rumah Program Perumahan Rakyat (PPR) secara sewaan ataupun pemberian. Bagi negeri Sabah, kerajaan telah pun merancang dan membina sebanyak 20,321 unit PPR di bawah Rancangan Malaysia Kesembilan. Sehingga kini sebanyak 10,531 unit telah pun disiapkan dan baki 9,790 unit dalam pembinaan.

Daripada jumlah tersebut, di sekitar Kota Kinabalu sahaja sebanyak 9,849 unit PPR yang dibina telah membantu kerajaan negeri menempatkan setinggan-setinggan di Kota Kinabalu termasuk setinggan daripada Pulau Gaya dan lain-lain tempat-tempat berhampiran. Pemilihan penyewa-penyewa rumah PPR tersebut adalah diuruskan oleh kerajaan negeri dengan syarat-syarat kelayakan tertentu dengan diberi keutamaan kepada golongan setinggan. Sekian, terima kasih.

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Tuan Yang di-Pertua, soalan yang baik. Sebelum itu saya ingin mengucapkan tahniah kepada usaha *Mayor* Kota Kinabalu untuk memperindah dan membersihkan kawasan Bandaraya Kota Kinabalu. Itu satu usaha yang baik daripada pihak bandar raya. Jadi soalan yang selalu ditimbulkan dan ini mungkin soalan yang kelima sudah soal kawasan, rupa, wajah Kota Kinabalu. Soal dan jawapannya sama iaitu bidang kuasa kerajaan negeri.

Jadi saya ingin bertanya kepada pihak kementerian, adakah pihak kementerian ini hanya untuk bandar-bandar yang lain selain daripada membantu kerajaan negeri. Jikalau ada, apa sikap Kerajaan Pusat terhadap memperlihatkan kawasan-kawasan yang tidak teratur. Bukan soal menyediakan rumah-rumah sahaja, kita juga melihat dari segi keindahan, kebersihan dan sebagainya.

Kita juga ada melihat dari segi pencemaran sungai di mana rumah-rumah di Likas, Sembulan dan Pulau Gaya ini didirikan di atas tanah-tanah sendiri. Mereka ini bukanlah setinggan Yang Berhormat Menteri. Tapak-tapak binaan rumah itu milik mereka sendiri. Usaha Kerajaan Pusat telah pun dahulu

memperuntukkan sebanyak RM10 juta untuk mengurus perumahan ini supaya pengunjung, pelawat, pelancong kita yang mandi tidak jauh daripada rumah-rumah ini tidak tercemar dengan apa yang dikeluarkan daripada tandas dari rumah ini.

■1130

Yang mustahak sekali, Dato' Menteri ialah supaya Kerajaan Pusat betul-betul bersikap adil kepada kerajaan negeri kerana kerajaan negeri sudah bersungguh-sungguh berusaha untuk memperindah wajah Kota Kinabalu ini, dan sikap daripada pihak kementerian, jangan lagi jawab soal bidang kuasa ini. Saya harap dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh ini, sediakan banyak wang secukupnya untuk memperindah Bandaraya Kota Kinabalu ini sebagai satu destinasi pelancongan supaya rakyat asing melihat wajah bandar raya Malaysia ini cantik, dan boleh dikunjungi.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat Putatan. Saya percaya Yang Berhormat Putatan begitu banyak penggal di Parlimen dan tahulah tentang pengagihan peruntukan Kerajaan Pusat kepada kerajaan di setiap negeri, tidak kira sama ada sesetengah negeri itu ditadbir oleh dahulunya sebagai pembangkang. Seperti saya katakan tadi, isu-isu mengenai berkaitan dengan tanah memang adalah tanggungjawab kerajaan negeri dan Kerajaan Pusat hanya mungkin boleh membantu dengan menggubal dasar-dasar.

Kita juga harap kerajaan selepas penggubalan dasar-dasar pembangunan ia akan dibawa ke Majlis Negara Bagi Kerajaan Tempatan (MNKT) dan supaya semua ketua negeri termasuk menteri-menteri besar dapat menerima dan bersetuju dan selepas itu diterima pakai di setiap negeri. Kerajaan Pusat pada setiap tahun seperti saya katakan tadi di bawah Perlembagaan tetap memberi pengagihan peruntukan mencukupi kepada setiap negeri mengikut kadar yang ditetapkan.

Bagi negeri Sabah juga tidak dikecualikan pada setiap tahun. Bukan sahaja kerajaan negeri dapat peruntukan daripada Kerajaan Pusat, PBT-PBT berkenaan di negeri Sabah pun dapat juga peruntukan-peruntukan. Kita juga harap melalui dasar-dasar yang telah ditetapkan oleh Kerajaan Pusat, ianya dapat diterima pakai di semua PBT di seluruh negeri, tidak kira sama ada negeri itu ditadbir oleh PKR, ataupun pembangkang, ataupun Barisan Nasional - sama juga.

Kita harap dasar ini dapat diterima pakai sebab melalui penerimaan pakai ini barulah kita dapat membangunkan segala bandar dan kota dengan cara seimbang sekali. Ini adalah penelitian saya dan saya rasa kalau saya diberikan tanggungjawab untuk menguruskan segala urusan mengenai setinggan yang penuh berkeliaran di sesetengah tempat seperti di Tanjung Aru, saya akan cuba dengan perancangan kerajaan untuk membantu kerajaan negeri. Sekian.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat, sesi pertanyaan-pertanyaan bagi jawapan lisan berakhir.

[Masa untuk pertanyaan-pertanyaan bagi Jawab Lisan telah tamat]

**USUL MENANGGUHKAN MESYUARAT DI BAWAH
PERATURAN MESYUARAT 18(1)**

NILAI SEJARAH DAN NILAI WARISAN PENJARA PUDU

11.34 pagi.

Tuan Fong Kui Lun [Bukit Bintang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Dengan hormatnya di bawah Perkara 18(1), Peraturan Mesyuarat Dewan Rakyat, saya Ahli dari Bukit Bintang ingin mengemukakan usul meminta kebenaran untuk mencadangkan supaya ditangguhkan Majlis Mesyuarat dengan tujuan hendak merundingkan perkara tertentu, berkenaan kepentingan orang ramai yang dikehendaki disegerakan.

Tuan Yang di-Pertua, perkara tertentu ialah kedudukan bangunan Penjara Pudu yang terletak di pusat bandar raya Kuala Lumpur yang dibina pada tahun 1895. Penjara Pudu itu mempunyai nilai sejarah dan menjadi tapak warisan kerana berusia 115 tahun telah dirobohkan pada 21 Jun 2010 oleh Dewan Bandaraya Kuala Lumpur bagi membolehkan kerja-kerja membina jalan di bawah tanah Penjara Pudu dilaksanakan. Sungguhpun tapak Penjara Pudu tidak digunakan sebagai penjara banduan tetapi nilai *architecture* yang unik yang perlu dikekalkan dan tidak wajar dirobohkan keseluruhannya.

Ia berkepentingan orang ramai kerana bekas penjara yang pernah menempatkan ribuan banduan di negara ini pernah mempunyai lukisan mural terpanjang di dunia pada temboknya dan mempunyai nilai *architecture* lama. Ia adalah salah satu bangunan lama di ibu negara yang boleh menjadi tapak warisan. Kementerian Pelancongan boleh mengambil alih dan menukarkan Penjara Pudu sebagai satu destinasi pelancongan dalam Bandaraya Kuala Lumpur. Jika bangunan-bangunan lama seumpama ini tidak ada nilai sejarah, mengapakah bangunan Agrobank di Jalan Sultan Hishamuddin yang mengekalkan dinding dan tembok lama di luar bangunan sekarang kerana ada unsur sejarah.

Tuan Yang di-Pertua, usul ini dikehendaki disegerakan adalah kerana DBKL kini sedang giat merobohkan tembok Penjara Pudu yang melenyapkan sama sekali peninggalan lama di situ. Saya mohon supaya saki baki tembok yang masih ada dikekalkan sebagai tanda generasi kita menghargai kewujudan Penjara Pudu di situ. Pembangunan komersial yang dirancang oleh UDA Holdings masih boleh diteruskan tanpa gangguan. Kita telah banyak memusnahkan bangunan lama di Kuala Lumpur sehingga tiada lagi kesan peninggalan sejarah untuk tatapan generasi akan datang. Sekian, terima kasih... *[Tepuk]*

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat, saya telah menerima satu Pemberitahu Usul di bawah Peraturan Mesyuarat 18(1) daripada Ahli Yang Berhormat kawasan Bukit Bintang pada hari Isnin, 28 Jun 2010. Teks Usul itu adalah seperti yang dibacakan oleh Ahli Yang Berhormat sebentar tadi.

Bagi membolehkan perkara ini ditimbang oleh Majlis Mesyuarat pada hari ini, saya sebagai Tuan Yang di-Pertua hendaklah berpuas hati bahawa perkara yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat itu tadi memenuhi tiga syarat iaitu:

- (i) bahawa perkara itu tertentu;
- (ii) bagi kepentingan orang ramai; dan
- (iii) ia berkehendak untuk disegerakan.

Saya telah meneliti perkara ini dan saya berpendapat bahawa perkara ini adalah perkara tertentu, dan saya juga berpendapat ia juga bagi kepentingan orang ramai dan sama ada perkara ini perlu disegerakan, saya berpendirian bahawa ia tidak perlu disegerakan memandangkan isu ini telah pun dibangkitkan oleh Yang Berhormat sendiri dan beberapa orang Ahli Yang Berhormat yang lain seperti Yang Berhormat Sri Gading, Yang Berhormat Pokok Sena dan Yang Berhormat Titiwangsa sewaktu meminta penjelasan semasa menteri-menteri yang bertanggungjawab menggulung perbahasan Rancangan Malaysia Kesepuluh. Jawapan daripada menteri yang berwajib telah pun diberikan kepada Ahli-ahli Yang Berhormat. Atas sebab itu, saya menolak usul ini di bawah Peraturan Mesyuarat 18(2) oleh kerana ia tidak memenuhi syarat perlu untuk disegerakan. Terima kasih.

Ini ada satu maklumat dari saya iaitu Ahli-ahli Yang Berhormat, saya ingin memaklumkan bahawa perbahasan Rancangan Malaysia Kesepuluh di mana giliran kementerian-kementerian menjawab akan dilanjutkan satu hari lagi, sehingga hari Rabu, 30 Jun 2010. Selepas itu Majlis Mesyuarat akan memutuskan Usul Rancangan Malaysia Kesepuluh oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan atas sebab itu, saya ada berjanji kepada Yang Berhormat Kinabatangan iaitu minggu lalu beliau membangkitkan Peraturan Mesyuarat 26(1)(p) iaitu membawa Yang Berhormat Ipoh Barat dan Ahli-ahli Yang Berhormat yang lain ke Jawatankuasa Hak dan Kebebasan.

Memandangkan perbahasan esok masih lagi diteruskan dalam perbahasan Rancangan Malaysia Kesepuluh, maka fatwa saya akan saya tangguhkan pada hari berikutnya ialah pada hari Khamis. Terima kasih.

USUL

WAKTU MESYUARAT DAN URUSAN DIBEBASKAN DARIPADA PERATURAN MESYUARAT

11.40 pg.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Devamany a/l S. Krishnasamy]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan:

“Bahawa mengikut Peraturan Mesyuarat 12(1), Majlis Mesyuarat pada hari ini tidak akan ditangguhkan sehingga selesai Kementerian Kewangan menggulung dalam perbahasan Rancangan Malaysia Kesepuluh dan sehingga selesai ucapan-ucapan penangguhan dan selepas itu Majlis Mesyuarat akan ditangguhkan sehingga jam 10 pagi, hari Rabu, 30 Jun 2010.”

Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan I [Dato' Tan Lian Hoe]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis untuk diputuskan. Masalahnya ialah usul seperti yang dikemukakan tadi hendaklah disetujui.

[Usul dikemuka bagi diputuskan; dan disetujui]

USUL

RANCANGAN MALAYSIA KESEPULUH (2011-2015)

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula perbahasan yang ditangguhkan atas masalah:

“Bahawa Dewan ini,

menyedari akan cabaran pertumbuhan ekonomi serta pencapaian sosioekonomi semasa pelaksanaan Rancangan Malaysia Kesembilan dalam menghadapi persekitaran global yang begitu mencabar;

merestui usaha kerajaan untuk terus melaksanakan Misi Nasional dengan disokong oleh Model Baru Ekonomi sebagai rangka dasar pembangunan bagi mencapai matlamat Wawasan 2020;

meluluskan Rancangan Malaysia Kesepuluh yang akan dilaksanakan berasaskan hala tuju strategik, program dan peruntukan yang diperlukan untuk merealisasikan Wawasan 2020 dan membawa negara ke arah mencapai status negara berpendapatan tinggi dan maju menjelang tahun 2020 seperti dibentangkan dalam Kertas Perintah CMD.3 Tahun 2010;

Bahawa dalam meluluskan Rancangan Malaysia Kesepuluh, Dewan yang mulia ini menyeru seluruh rakyat Malaysia supaya bersatu padu dengan semangat “1Malaysia : Rakyat Didahulukan Pencapaian Diutamakan” dan mempunyai iltizam yang teguh bagi melaksanakan tanggungjawab yang murni untuk menjayakan pelan transformasi ke arah negara berpendapatan tinggi dan maju, berdaya tahan dan berdaya saing, demi untuk meningkatkan kesejahteraan rakyat Malaysia”

[28 Jun 2010]

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan. Sila Yang Berhormat.

11.41 pg.

Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan [Dato’ Sri Ismail Sabri bin Yaakob]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Sebelum itu suka saya terlebih dahulu untuk merakamkan ucapan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah turut serta dalam memberikan pandangan, teguran serta mengutarakan isu-isu yang berkait rapat dengan kementerian ini.

Izinkan saya memberi maklum balas mengenai perkara yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat Lembah Pantai mengenai isu pengecualian syarikat-syarikat di dalam industri multimedia dan komunikasi serta di bawah pengawalan Suruhanjaya Tenaga di dalam Akta Persaingan 2010.

[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar)
mempengerusikan Mesyuarat]

Pengecualian yang diberikan kepada kedua-dua sektor ini kerana ia dikawal selia oleh suruhanjaya masing-masing berdasarkan kepada peruntukan yang sedia ada di dalam Akta Komunikasi dan Multimedia 1998 dan Akta Tenaga 2001 yang membenarkan mereka mengawal aktiviti-aktiviti berkaitan dengan persaingan.

Kebanyakan negara yang telah melaksanakan Akta Persaingan bermula dengan pendekatan ini seperti United Kingdom, Singapura dan Afrika Selatan. Ini kerana sektor-sektor yang telah mempunyai peruntukan untuk mengawal aktiviti anti persaingan lebih berpengalaman mengenai isu di bawah kawal selia mereka dan juga telah lebih memahami mengenai isu teknikal yang terlibat.

Selain daripada itu, mereka juga mempunyai *specialist industry knowledge*, dengan izin. Namun demikian, jawatankuasa di Suruhanjaya Persaingan yang akan ditubuhkan boleh membincangkan dan mengkaji *cross-sectoral cases*, dengan izin dan juga kes-kes di mana tindakan oleh kedua-dua suruhanjaya iaitu SKMM dan SD tidak diambil.

Bagi isu yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat Pasir Mas, Kinabatangan, Kuala Langat dan Rembau mengenai isu penyelarasan semula subsidi yang diberikan oleh kerajaan agar sampai kepada golongan sasaran. Seperti sedia maklum, bantuan subsidi yang diberikan oleh kerajaan adalah bertujuan untuk memastikan kesejahteraan rakyat terutama golongan sasaran sentiasa terjamin dan dapat menikmati keperluan asas pada harga yang munasabah.

Walau bagaimanapun, kerajaan sedar bahawa subsidi ini masih terus dinikmati oleh semua golongan rakyat termasuk golongan yang berpendapatan tinggi. Atas dasar itu, kerajaan masih lagi meneruskan sesi perbincangan, konsultasi serta kajian berhubung mekanisme yang sesuai untuk diadakan atau diguna pakai bagi memastikan hanya golongan sasaran yang benar-benar layak sahaja dapat menikmati subsidi yang diberikan oleh kerajaan.

Ahli Yang Berhormat Bukit Katil membangkitkan mengenai isu cadangan menambahkan lesen import bagi bahan makanan utama seperti gula, tepung dan minyak masak. Untuk makluman, AP hanya diperlukan bagi mengimport gula dan gandum manakala minyak masak tidak memerlukan AP. Untuk makluman tuan-tuan, isu AP sebenarnya ialah di bawah bidang kuasa Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri. Pihak kementerian mengambil berat cadangan yang dikemukakan oleh Yang Berhormat. Untuk makluman, pihak kementerian sedang berbincang dengan pihak MITI mengenai isu AP ini.

Mengenai isu yg dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat Maran mengenai kekhawatiran tentang pihak Bank Perdagangan akan diberikan kuasa menguruskan hal ehwal pinjaman dan mengenai pemotongan...

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: ...Sebelum..., boleh?

Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob: Ya.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Sebelum pergi jauh. Yang sebenarnya berapa subsidi barang-barang kawalan ini yang ditanggung oleh kerajaan setahun? Sudah heboh macam-macam sehingga kata negara boleh bankrap kerana subsidi ini. Sebenarnya, yang masuk ke perut rakyat ini, berapa kerajaan menanggung subsidi barang-barang kawalan ini? Terima kasih.

Dato' Lilah bin Yasin [Jempol]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Ramai juga di kalangan rakyat kita bertanya kepada kerajaan, sebenarnya tiap-tiap orang rakyat Malaysia ini, berapa yang disubsidi oleh kerajaan sekarang ini?

Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob: Untuk makluman Yang Berhormat, sebenarnya ada dua jenis subsidi. Satu, subsidi secara langsung iaitu subsidi seperti subsidi gula misalnya. Itu merupakan subsidi secara langsung dan gula, pada hari ini kerajaan memberikan subsidi sebanyak 80 sen sekilogram iaitu jumlahnya adalah sebanyak RM1 bilion pada hari ini dan tepung, kadar subsidi adalah sebanyak 41 sen bagi setiap kilogram dan RON97, RON95 dan sebagainya, ia berubah mengikut masa. Misalnya, pada hari semalam untuk RON97 adalah lebih kurang 04 sen dari segi tanggungan kerajaan untuk satu liter manakala untuk petrol RON95 lebih kurang 27 sen dan sebagainya. Jadi, ia akan berubah mengikut masa. Dari segi jumlah keseluruhannya, ia berubah-berubah, jadi saya beri contoh mengenai gula dan tepung.

Datuk Chua Soon Bui [Tawau]: Minta penjelasan. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya pernah tanya kementerian tentang bekalan RON97 di Tawau. Pada masa itu, jawapan daripada kementerian adalah ini tidak ada *demand* di Tawau. Akan tetapi, sebenarnya *supply* bekalan RON97 adalah di Kota Kinabalu, Sandakan dan Lahad Datu. Banyak kenderaan dari Tawau terpaksa pergi Lahad Datu untuk mengisi RON97. Jadi ini tidak betul. *Demand* di Tawau masih ada. Jadi, saya hendak tahu bilakah *supply* atau bekalan RON97 akan dibuat atau di *supply* kan di Tawau? Sekian, terima kasih.

Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob: Yang Berhormat, saya akan lihat perkara tersebut kerana saya tidak mempunyai jawapan buat masa ini. Memang dari segi secara keseluruhannya, kenderaan yang menggunakan RON97 mengikut kapasiti enjin di negara kita, penggunaannya secara keseluruhannya hanyalah di peringkat 3% sahaja. Sebanyak 3% sahaja yang menggunakan RON97. Jadi, adalah terlalu kecil.

Jadi, mungkin dari segi syarikat *oil co.* itu sendiri apabila mereka ingin mewujudkan RON97 dan sebagainya, mereka melihat dari segi jumlah jualan dan sebagainya. Ini merupakan soal isu-isu perniagaan. Walau bagaimanapun, jika terdapat keperluan yang tinggi di Tawau dan sebagainya, saya akan lihat perkara dan akan berbincang dengan pihak *oil co.* dan sebagainya.

■ 1150

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Menteri dilaporkan tentang masalah penjualan gula secara runcit telah diselesaikan. Beberapa hari kebelakangan ini saya dengan sendiri cuba mendapatkan gula pasir dari beberapa *convenience store*, *7-Eleven*, semua jawapannya ialah kita tiada gula pasir. Adakah Yang Berhormat Menteri sedar keadaan ini dan apakah tindakan yang akan diambil?

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, Yang Berhormat Indera Mahkota.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Menteri ini masih lagi berkenaan dengan gula. Beberapa hari lalu pihak Yang Berhormat Menteri mengatakan bahawa gula di antara barang yang telah dimansuhkan kawalan harganya. Ini membawa maksud bahawa produk gula ini akan ditentukan oleh *market forces* sama ada harganya turun atau naik. Saya

membayangkan perkara ini bermaksud berkenaan dengan cadangan kementerian Yang Berhormat untuk menstrukturkan semula subsidi baik di dalam kedudukan harga gula di pasaran ataupun gandum, ataupun bahan kedua yang banyak disalurkan subsidi.

Nampak gayanya sekiranya pengumuman itu benar sebagaimana Yang Berhormat sebutkan tadi, kita mungkin dapat penjimatan yang lebih sekiranya 80 sen satu kilo kita berikan subsidi menyebabkan kerajaan terpaksa mengeluarkan RM1 bilion dengan membiarkan kedudukan ini ditentukan oleh harga pasaran. Saya rasa sekurang-kurangnya kerajaan seperti matlamat Yang Berhormat Menteri, dapat mengurangkan RM500 juta kesan daripada subsidi pada harga gula. Saya hendak bandingkan Yang Berhormat Menteri kerana pernah satu masa Yang Berhormat Menteri mengatakan penstrukturan semula harga petrol di pasaran menyebabkan kita boleh mendapat penjimatan sebanyak RM4 bilion semasa harga di pasaran RM1.85 sen dinaikkan kepada RM2.05 sen.

Pada masa itu kita mengatakan dapat penjimatan sebanyak RM4 bilion dan akan digunakan untuk memperbaiki taraf prasarana dalam negara yang sehingga hari ini kita tidak mendapat gambaran yang sebenar. Saya hendak lebih awal sedikit daripada kenyataan ataupun pengumuman Yang Berhormat Menteri, adakah benar penjimatan ini kita akan lakukan dan kita boleh tunjukkan dengan nyata migrasi sistem dalam penjimatan ini kepada apa yang hendak dilakukan selepas harga gula ini ditentukan oleh harga pasaran. Terima kasih.

Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob: Yang Berhormat Kota Melaka. Dari segi laporan tentang kekurangan gula di seluruh negara ianya tidaklah seperti yang digambarkan seperti dahulu. Poket-poket tertentu itu mungkin ada. Sebenarnya ramai yang tidak memahami bahawa setengah-setengah kawasan yang mempunyai masalah gula bukan kerana tidak mempunyai bekalan gula yang mencukupi. Kadang-kadang terdapat keadaan di mana kedai tersebut mempunyai masalah kewangan, iaitu misalnya ada satu atau dua *supermarket* yang saya tidak mahu sebutkan nama di sini. Ada satu atau dua *supermarket* di dalam negara kita, *supermarket* yang besar, *local supermarket*, mereka mempunyai masalah kewangan yang tidak mampu membayar *cash* kepada pengedar ataupun pembekal gula. Jadi pembekal gula beri syarat, perlu gula mesti bayar *cash COD - cash on delivery*.

Jadi oleh kerana masalah kewangan yang dihadapi oleh syarikat ataupun kedai-kedai tersebut, maka gula tidak dapat dibekalkan. Akan tetapi biasanya apabila gula tidak dapat dibekalkan, apabila media membuat laporan, media cuma mengatakan gula tidak ada di sini tetapi, tidak disebut kenapa gula tidak ada di situ? Adakah kerana tidak ada wang untuk membayar ataupun kerana tidak ada bekalan. Jadi itu merupakan salah satu sebab yang kadang-kadang tidak dilaporkan kenapa gula tidak ada.

Bagi mengatasi bekalan, untuk bulan lepas kita telah menambahkan bekalan sebanyak lima peratus daripada keluaran biasa. Lima peratus itu saya difahamkan sebanyak 3 juta kilogram gula ditambahkan kepada market. Kita tahu negara akan menghadapi musim perayaan, bulan puasa dan sebagainya dan permintaan kepada gula akan bertambah. Jadi kita telah pun bersetuju mulai 1 Julai sehingga September nanti kita akan tambahkan gula sebanyak 15% lagi, dan kita menganggarkan kalau 15% ditambah gula akan mencukupi. Itu bagi menjawab soalan, dan saya minta kepada Yang Berhormat sekalian, jika ada masalah kekurangan gula segera laporkan kepada pihak kementerian, jabatan yang berdekatan supaya kita boleh mengambil tindakan yang segera.

Apa yang berlaku pada hari ini kita lihat jika tidak ada gula dan sebagainya, pengguna lebih senang untuk berbincang sesama mereka dan juga pergi ke surat khabar memaklumkan tidak ada gula. Sebenarnya ia lebih membantu kalau pergi ke pejabat Kementerian dan melaporkan kerana pihak Kementerian telah pun membuka bilik gerakan daripada 7 pagi hingga 10 malam setiap hari untuk mengambil tindakan segera jika ada kawasan-kawasan yang keputusan gula dan sebagainya. Jadi saya harap Yang Berhormat di kawasan masing-masing sila maklumkan segera kalau ada masalah dan sebagainya.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Saya ingin sedikit penjelasan. Memang saya akan lapor dan membantu jika Kementerian dapat mengambil tindakan. Sungguhpun saya tidak berapa setuju dengan jawapan yang dikatakan tadi kerana kewangan, sebab itu mereka perlukan COD. Oleh kerana saya ingat jumlah wang yang mereka perlu bayar untuk gula ini memang tidak besar. Seperti *7-Eleven* semua barang-barang dapat disediakan hanya kekurangan gula sahaja. Sebab itu saya anggap memang ini mungkin ada alasan yang lain atau sebab-sebab yang lain tetapi, saya akan laporkan sebab tidak satu *7-Eleven*, kalau dua atau tiga *7-Eleven* sama begini, saya ingat kena tanya apakah sebab yang sebenarnya.

Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob: Terima kasih Yang Berhormat. Salah satu cara yang kita lakukan pada hari ini ialah untuk melantik persatuan-persatuan yang berkaitan untuk membekalkan kepada ahli mereka. Misalnya Persatuan Kedai-kedai Runcit Kaum India. Jadi kita akan beri kepada Persatuan-persatuan Kedai Runcit Kaum India, persatuan mereka selaku pemborong dan mereka mengagihkan kepada persatuan mereka. Kita sedang berbincang dengan Persatuan IKS misalnya. Persatuan IKS mewujudkan satu syarikat dan sebagainya untuk menjadi pemborong gula dan mereka boleh mengagihkan kepada syarikat-syarikat mereka. Untuk *7-Eleven* kita beri *direct* kepada *7-Eleven* supaya mereka tahu berapa banyak *7-Eleven* yang berada di dalam negara. Berapa jumlah yang diperlukan oleh setiap *7-Eleven*.

Jadi kita akan berikan *direct* kepada mereka. Persatuan Penjaja Runcit Bumiputera, Persatuan Penjaja Kedai Runcit, penjaja-penjaja dan Peniaga Runcit Melayu Malaysia misalnya mereka tahu berapa puluh ribuan ahli mereka seluruh negara. Berapa keperluan kita beri kepada persatuan-persatuan ini supaya mereka agihkan kepada ahli-ahli mereka. Kalau tidak mereka akan berebut. IKS misalnya dia akan berebut dengan pembeli-pembeli pengguna biasa di kedai-kedai dan mereka akan ambil banyak biasanya. Jadi ini menyebabkan gula yang sepatutnya diberikan kepada pengguna biasa diambil oleh peniaga-peniaga ini. Jadi kita akan wujudkan pemborong di kalangan persatuan untuk diagihkan kepada ahli-ahli. Mungkin perkara ini boleh mengurangkan masalah yang dihadapi ditambah dengan tambahan yang akan kita keluarkan.

Saya balik kepada Yang Berhormat Sri Gading yang bertanya tentang jumlah subsidi tadi. Semua sekali untuk makanan, beras, gula, tepung dan minyak masak. Saya tidak boleh beritahu yang Kementerian lain. Ia di bawah jagaan Kementerian yang masuk perut. Jadi yang masuk perut, minyak diesel tidak masuk perut. Jadi mengikut Yang Berhormat Sri Gading yang masuk perut kita. Iaitu untuk 2009 sejumlah RM3.39 bilion, beras gula, tepung dan minyak masak.

■1200

Mengenai perkara yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Indera Mahkota, saya rasa ada sedikit kekeliruan di sini Yang Berhormat kerana saya tidak pernah mengumumkan yang gula akan diapungkan, harga gula. Jadi harga

gula masih tetap sebagai barang yang dikawal harganya, Yang Berhormat ya. Kita tidak akan apungkan harga gula. Ia akan kekal sebagai harga kawalan. Ia termasuk lagi harga kawalan.

Seterusnya mengenai koperasi. Yang Berhormat Maran khuatir kalau pada hari ini kod potongan gaji pegawai kerajaan yang meminjam kepada koperasi dipotong oleh koperasi dan Angkasa. Pada hari ini, *Accountant General (AG)* mencadangkan supaya dibuka kepada bank-bank perdagangan. Jadi ini kekhuatiran dia supaya tidak berlaku.

Untuk makluman Yang Berhormat Maran dan makluman Majlis ini, terdapat tiga cara koperasi kredit mengeluarkan dana pinjaman iaitu:-

- (i) menggunakan dana sendiri dalaman untuk diberi pinjaman kepada ahli;
- (ii) menggunakan dana dalaman hasil daripada pinjaman daripada bank. Mereka pinjam daripada bank, duit itu digunakan untuk memberi pinjam kepada ahli; dan
- (iii) semata-mata menjadi agen kepada bank. Mereka tidak buat apa-apa, hantar nama kepada bank, bank yang membuat semakan dan sebagainya dari segi peminjam dan bank luluskan. Koperasi seperti ini hanya dapat komisen selaku agen kepada bank.

Jadi bagi pandangan *Accountant General (AG)*, jika ini dibenarkan iaitu untuk cara ketiga tadi menjadi agen, maka peminjam tadi akan membayar bayaran yang lebih daripada biasa. Kenapa perlu pergi kepada koperasi dan dipotong sedangkan mereka boleh pergi sendiri kepada bank. Kalau mereka *direct* pinjam daripada bank, mereka cuma bayar *fees* kepada bank dan tidak payah bayar kepada koperasi yang hanya menjadi agen.

Jadi inilah sebabnya bagi AG, maka kita – kalau macam itu lebih baik bagi kepada bank sahaja, *bank commercial* sahaja dengan izin untuk membuat potongan gaji. Jadi perkara ini saya sendiri telah berjumpa dengan pihak AG dan menerangkan bahawa kita telah pun mengeluarkan arahan. Koperasi tidak lagi boleh dibenarkan hanya menjadi agen kepada bank untuk mengeluarkan pinjaman-pinjaman.

Koperasi hanya dibenarkan memberi pinjaman melalui cara pertama menggunakan dana dalaman dan cara kedua iaitu memberi pinjam kepada bank dan memberi pinjaman. Dua itu sahaja. Yang ketiga kita tidak benarkan. Kalau didapati mana-mana koperasi yang menjalankan pinjaman secara ketiga, kita akan batalkan hak mereka untuk membuat potongan dan sebagainya.

Perkara ini saya telah maklumkan kepada pihak *Accountant General* dan kepada Yang Berhormat Maran, tidak perlu khuatir lagi kerana pihak *Accountant General* telah pun bersetuju untuk tidak meneruskan rancangan *Accountant General* ini untuk menyerahkan kod potongan gaji kepada bank komersial dan kod potongan gaji dan potongan gaji hanya akan diteruskan oleh koperasi sahaja. Jadi tidak perlu bimbang lagi. Perkara ini telah pun selesai.

Tuan Yang di-Pertua, itu sahaja yang dapat saya jawab pada hari ini. Sekali lagi saya ucapkan ribuan terima kasih kepada semua Ahli Yang Berhormat yang telah memberikan pandangan kepada pihak kementerian. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Sekarang saya menjemput Kementerian Pengangkutan untuk menjawab. Kementerian Pengangkutan.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Yang Berhormat Menteri cepat sangat.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Menteri di mana? Timbalan Menteri di mana? [Ketawa].

Seorang Ahli: [Menyampuk]

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Cepat-cepat masuk.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Potong gaji, potong gaji.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Belia, Belia ada.

[Timbalan Menteri Pengangkutan mengambil tempat di dalam Dewan]

12.04 tgh.

Timbalan Menteri Pengangkutan I [Datuk Abdul Rahim bin Bakri]: Tuan Yang di-Pertua, terlebih dahulu saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan Rancangan Malaysia Kesepuluh yang menyentuh bidang tugas Kementerian Pengangkutan di Dewan yang mulia ini.

Ahli Yang Berhormat Labuan ada mencadangkan tentang penukaran *channel* ataupun laluan alur laut antara Labuan dan Tanah Besar Sabah untuk memendekkan laluan perjalanan. Untuk makluman Yang Berhormat, Kementerian Pengangkutan melalui Jabatan Laut sedang melaksanakan kajian hidraulik di muara Sungai Klias dan tertakluk kepada hasil kajian dari segi *viability* dan kos untuk kerajaan mempertimbangkan cadangan Yang Berhormat tersebut.

Yang Berhormat Labuan juga ada membangkitkan tentang *Integrated Port of Labuan*. Berkaitan dengan isu ini, untuk makluman Dewan yang mulia ini, di bawah Rancangan Malaysia Kesembilan, Jabatan Laut telah menjalankan kajian *environmental impact assessment* bagi pembinaan pelabuhan bersepadu di Ranca-Ranca yang telah pun mendapat kelulusan Jabatan Alam Sekitar pada 15 September 2009 dengan kos RM3.7 juta. Projek Pelabuhan Bersepadu (*Integrated Port of Labuan*) ini telah pun dicadangkan pelaksanaannya di bawah Rancangan Malaysia Kesepuluh dan tertakluk kepada keputusan EPU dan juga Unit Kerjasama Awam Swasta (UKAS). Ianya dirancang untuk dilaksanakan secara *public-private partnership* dengan anggaran kos RM378.8 juta.

Yang Berhormat Johor Bahru ada membangkitkan berkaitan dengan pemberian *exclusivity* sepertimana dakwaan beliau tentang pemberian monopoli kepada beberapa perkhidmatan feri khususnya di kawasan Jeti Tanjung Pengeli, Johor. Untuk makluman Yang Berhormat, kementerian tidak berhasrat untuk memberi monopoli kepada sebuah syarikat sahaja untuk mengendalikan perkhidmatan feri di antara Tanjung Pengeli di Johor dan Terminal Feri Tanah Merah Singapura.

Sepertimana yang lain, cara-cara kelulusan kepada pengusaha feri adalah tertakluk kepada kriteria-kriteria berikut:-

- (i) mereka mestilah mempunyai pengalaman mengendalikan perkhidmatan feri;

- (ii) haruslah mempunyai keupayaan teknikal bagi menjalankan perkhidmatan feri;
- (iii) syarikat berkenaan perlu mempunyai kedudukan kewangan yang teguh; dan
- (iv) seseorang pengusaha feri haruslah mendapat kelulusan perkhidmatan feri ke Singapura oleh *Maritime and Ports Authority of Singapore* yang juga merupakan pra syarat kepada kelulusan yang diberikan oleh Kementerian Pengangkutan.

Kementerian Pengangkutan telah menerima empat permohonan daripada syarikat tempatan bagi mengendalikan perkhidmatan feri di laluan tersebut dan setelah mempertimbangkan kesemua permohonan berkenaan, didapati bahawa hanya sebuah syarikat setakat ini yang memenuhi syarat yang ditetapkan. Diharap kepada yang tidak memenuhi syarat dapat berusaha untuk memenuhi syarat-syarat tersebut.

Untuk makluman Yang Berhormat juga, sebagai bukti kementerian tidak menyekat operasi perkhidmatan feri melainkan aspek keselamatan – misalnya bagi perkhidmatan feri dari Tanjung Belungkor, Johor ke Changi Ferry Terminal, Singapore, terdapat 14 operator iaitu enam operator tempatan dan lapan operator Singapura. Selain daripada itu, bagi terminal feri di zon Stulang, Johor juga kita telah memberikan kebenaran ke Tanjung Belungkor, Johor bagi dua operator dan ke Pulau Batam dan Tanjung Pinang, Indonesia sebanyak tujuh operator.

Yang Berhormat Langkawi ada membangkitkan tentang hasrat – adakah Kementerian Pengangkutan berhasrat untuk menaik taraf jeti Kuala Kedah dan Langkawi? Untuk makluman Yang Berhormat, dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh, Kementerian Pengangkutan telah memohon peruntukan sebanyak RM6 juta untuk pembaikan jeti Kuala Kedah dan RM3 juta untuk jeti Langkawi dan RM35 juta untuk pengerukan, penyelenggaraan muara sungai Kuala Kedah dan *Vessel Traffic Management System* sebanyak RM10 juta.

Yang Berhormat Pengerang ada membangkitkan...

Dato' Paduka Abu Bakar bin Taib [Langkawi]: [Bangun]

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: ...berkaitan dengan dakwaan terhadap...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]:
Yang Berhormat Langkawi bangun, Yang Berhormat Timbalan Menteri.

■1210

Dato' Paduka Abu Bakar bin Taib [Langkawi]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Timbalan Menteri. Apa yang saya bangkitkan ialah muara dan kuala sungai di Kuala Perlis dan juga Kuala Kedah. Ini disebabkan mengikut jawapan yang telah diberikan kepada saya dan jawapan sesi yang lepas, kementerian mengatakan tidak ada peruntukan ataupun tiada perancangan untuk membaiki. Soalan saya ialah *you* buat *desilting*, *desilting work*. Jadi, *desilting* ini dilakukan tiap-tiap dua tahun sekali. Belanjanya RM14 juta sehingga RM18 juta sekali buat.

Persoalannya, perkara itu tidak ada apa-apa. Buat bulan April, bulan Ogos, habis. Ia cetek semula. Selalunya dibuat oleh kontraktor berkenaan pada musim air pasang. Kalau air pasang, tidak nampak apa yang di bawah kerana laut. Mengapakah tidak dibuat semasa air surut? Pasal saya pun, bukan saya *engineer* tetapi itulah pandangan orang ramai, pandangan daripada kapten feri-feri ia

membazirkan duit kerajaan. Kalaulah dibuat terus ke laut, tambak laut itu kemudian dibuat jeti baru. Itu yang saya maksudkan kerana RM14 juta, RM18 juta dua tahun sekali *desilting work*, seperti ini juga. Saya selalu setiap minggu berulang-alik antara Kuala Langkawi-Kuala Perlis-Kuala Kedah. Saya nampak perkara itu. Terima kasih.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Terima kasih Yang Berhormat Langkawi. Sebenarnya saya sendiri telah melawat ke jeti Kuala Kedah dan Kuala Perlis tersebut, memang saya sedar tentang masalah di situ. Akan tetapi pelbagai *option* telah kita ingin lakukan tetapi yang menjadi masalah di kawasan tersebut, kita tidak mempunyai tempat yang sesuai melainkan kawasan tersebut. Sebab itu kita sedang seperti mana yang saya telah jelaskan tadi bagi Rancangan Malaysia Kesepuluh ini, kita meminta RM35 juta lagi tetapi kita akan mengambil kira pandangan Yang Berhormat tersebut.

Kita akan minta supaya satu *comprehensive solution* dapat dibuat kerana saya juga telah menegur pihak jabatan laut berkaitan dengan perkara ini. Ini kerana saya berkata kita tidak sepatutnya membelanjakan wang yang sebegitu banyak berkali-kali. Akan tetapi untuk mencari kesesuaian tempat bagi satu jeti yang baru itu pun menjadi satu masalah di kawasan tersebut tetapi kita mengambil maklum akan pandangan Yang Berhormat tersebut.

Yang Berhormat Pengerang ada membangkitkan tentang isu kadar caj *parking* yang kononnya hanya dikenakan pada 20 sen bagi satu tan ke atas kapal-kapal dagang di perairan Malaysia. Untuk makluman Yang Berhormat, caj 20 sen setiap tan yang dikenakan ke atas kapal-kapal yang memasuki perairan atau pelabuhan di Malaysia merupakan caj bagi dius api dan bukannya caj bagi tujuan berlabuh. Caj ini dikenakan selaras dengan peruntukan Akta Dius Api Persekutuan 1953 (Pindaan 81), Akta 250. Bagi kapal-kapal yang berlabuh di pelabuhan, mereka dikenakan caj pelabuhan dan paling minimum sebanyak RM2,000 bagi setiap 30 hari atau sebahagian bergantung pada kapasiti kapal. Bagi kapal-kapal yang berlabuh di kawasan perairan secara *illegal*, tindakan penguatkuasaan akan dilaksanakan oleh APMM dan pendakwaan dibuat oleh Jabatan Laut dan kapal boleh didenda maksimum RM100,000 atas kesalahan *failing to give notice of anchoring* kepada *director of marine*.

Yang Berhormat Kuala Selangor ada membangkitkan tentang masalah *interconnectivity* pengangkutan awam di kawasan Lembah Klang khususnya. Untuk makluman Yang Berhormat, kerajaan memang sedang dalam proses mengintegrasikan pelbagai mod pengangkutan awam khususnya di Lembah Klang iaitu dengan mengambil langkah-langkah seperti berikut:

- (i) membina ITT Tasik Selatan atau *Integrated Transport Terminal Bandar Tasik Selatan* yang sedang dalam pembinaan dan dijangka siap pada 19 November 2010 dan sedang merancang untuk membina ITT Gombak selain dari KL Sentral yang sedia ada dan pembangunan-pembangunan sekitarnya;
- (ii) mengambil tindakan untuk mengintegrasikan sistem tiket dengan pengenalan *Automatic Fare Collection Systems* yang telah dicadangkan oleh NKRA. Ini akan dapat memberikan kita perkhidmatan setanding dengan perkhidmatan *Integrated Ticket System* seperti mana yang telah dilaksanakan di Hong Kong, Octopus yang sedang dalam pelaksanaan sekarang;...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Sri Gading bangun, Yang Berhormat.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Habiskan sahaja Yang Berhormat. Minta maaf.

- (iii) pelaksanaan projek pemanjangan LRT laluan Ampang-Kelana Jaya dan merancang pelaksanaan laluan Kota Damansara-Cheras; dan,
- (iv) Menambah baik *connectivity* di beberapa sistem yang dikenal pasti misalnya:
  - (a) KL Sentral projek MRCB yang melibatkan projek *pedestrian link bridge* untuk di *integrate*kan dengan khidmat monorel;
  - (b) sistem Stesen Masjid Jamek yang telah di *integrate*kan dengan dua laluan LRT, Putra dan STAR iaitu bagi laluan Ampang dan Kelana Jaya di bawah satu bumbung; dan
  - (c) beberapa projek lain yang sedang dikenal pasti seperti Stesen Plaza Rakyat, Stesen Pasar Seni, Stesen Bandaraya, Stesen Jalan Sultan Ismail, Stesen PWTC dan Stesen Hang Tuah.

Dengan penubuhan Suruhanjaya Perkhidmatan Awam Darat yang telah pun ditubuhkan dan dijangka akan beroperasi pada bulan September ini, saya percaya akan lebih banyak lagi projek-projek yang dirancang bagi menambah baik pengangkutan awam secara menyeluruh di negara ini. Terima kasih.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ucapkan tahniah kepada Yang Berhormat kerana Brazil semalam menang melawan Chile... *[Ketawa]* Saya tahu Yang Berhormat peminat Brazil. Sama seperti saya.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Belum tentu juara.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: *[Ketawa]* Yang Berhormat Timbalan Menteri Pengangkutan, RapidKL ini merupakan sebuah anak syarikat Prasarana yang diperbadankan di bawah Kementerian Kewangan. Pemandu-pemandu bas ini dia fikir dia kerajaan. Jadi, apabila sesetengahnya berfikir dia milik kerajaan, kepala dia lebih besar daripada Parlimen ini. Sesetengahnya bersikap biadab.

Kita hendak menyelesaikan masalah kesesakan yang mana syarikat-syarikat bas itu diambil alih oleh RapidKL. Ia menjadi lanun di tengah-tengah Bandaraya Kuala Lumpur. Ini bukan semualah, hingga ia boleh sesuka hati di mana-mana ia hendak berhenti, ia berhenti, berapa lama ia hendak berhenti, ia berhenti sehingga orang yang di belakangnya mengalami kesusahan. Jalan jadi *jam*. Siapa yang hendak membetulkan sesetengah *driver* bas RapidKL yang biadab seperti ini? Ia seolah-olah anak syarikat kerajaan MOF punya anak syarikat, dia fikir dia boleh, dia kebal, tidak makan saman agaknya. Ini siapa yang hendak membetulkannya.

Sikap yang baik ada, saya tidak nafikan tetapi sikap yang sedia lanun seperti ini, ia mengganggu. Tidak mahu mengikut peraturan, tidak menghormati undang-undang jalan raya. Sebenarnya di jalan raya tidak ada beza siapa pun

sama walau menteri, walau wakil rakyat, walau siapa sama, undang-undang. Undang-undang harus dihormati kerana hendak melancarkan perjalanan lebih-lebih lagi di Kuala Lumpur ini. Jadi, tidak mengapalah ini bukan soalan tetapi pandangan supaya Yang Berhormat Timbalan Menteri mengetahui.

■1220

Ini dialami oleh rakyat di Kuala Lumpur. Jadi, saya hendak supaya apa yang saya bangkitkan ini mintalah, siapa yang berkuasa di atas RapidKL ini. Apakah Lembaga Pengarah dia tidak ambil tahu. Jadi, Lembaga Pengarah kayu, tidak kisah. *No, no*, kadang-kadang Lembaga Pengarah ini pun tidak ambil tahu. Sebab itu ada syarikat-syarikat yang rugi. Ini kerana Lembaga Pengarah *just* datang *meeting*, balik...

Seorang Ahli: [*Menyampuk*]

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Ini misalan, misalan. Saya hendak ambil tahu siapa yang bertanggungjawab, siapa yang bertanggungjawab? Jadi, dia sudah jadi lanun bermaharajalela di bandar Kuala Lumpur ini. Jadi, dia tidak membantu tujuan asal. Ini bukan salah Yang Berhormat Menteri, bukan salah kementerian, cuma haruslah dibangkitkan di Parlimen untuk pengetahuan kementerian dan hendak menyedarkan supaya janganlah timbul masalah. Kita hendak menyelesaikan masalah tetapi kalau timbul masalah, jadi maknanya kita yang membawa masalah. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Boleh jawab sekali Yang Berhormat. Yang Berhormat Timbalan Menteri sekali, sekejap sahaja. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya hendak bertanya Yang Berhormat Timbalan Menteri berhubung dengan status Suruhanjaya Pengangkutan Awam Darat (SPAD) negara ini kerana pentadbir atau pun tenaga tertinggi yang akan menguruskan di SPAD adalah dinamakan Ketua Pegawai Eksekutif dan bukan Ketua Pengarah.

Ini kerana lazimnya kalau semua suruhanjaya ditubuhkan, ia akan dipimpin sama ada pengerusi atau pun ketua pengarah. Di sini kerana di SPAD ini melibatkan soal meluluskan lesen dan melaksanakan undang-undang. Kalau *dicorporatisedkan*, saya difahamkan tidak boleh menjalankan kuasa undang-undang di dalam suruhanjaya berkenaan. Jadi, apa statusnya untuk penjelasan daripada pihak kementerian Yang Berhormat?

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Terima kasih. Saya ingin mengambil pandangan baik yang telah diberikan oleh Yang Berhormat Sri Gading dan kita akan mengambil maklum pandangan beliau berkaitan dengan tingkah laku khususnya pengusaha-pengusaha bas ini. Sebenarnya, memang dalam penubuhan SPAD nanti, SPAD sendiri akan juga dijangka akan menubuhkan satu badan *enforcement* nya sendiri.

Badan *enforcement* ini nanti akan bertanggungjawab untuk mengambil alih tugas-tugas bagi mengambil penguatkuasaan terhadap syarikat-syarikat pengangkutan awam termasuklah tentang kesalahan-kesalahan tersebut. Walaupun pada ketika ini pihak polis, pihak PDRM dan pihak JPJ sebenarnya boleh mengambil tindakan. Kita akan mengambil maklum terhadap pandangan Yang Berhormat seakan menyampaikan pandangan Yang Berhormat itu kepada pihak-pihak tertentu supaya mereka dapat mengambil tindakan-tindakan selanjutnya untuk menambah baik keadaan sedia ada.

Yang Berhormat Arau telah membangkitkan tentang SPAD. SPAD ini sebenarnya adalah merupakan satu suruhanjaya. Suruhanjaya Pengangkutan

Awam Darat yang bertujuan untuk mengambil alih bagi perancangan dan juga pengawalseliaan pengangkutan awam di dalam negara ini. Ianya diketuai oleh seorang pengerusi yang dilantik oleh kerajaan yang telah pun kita ketahui siapa calonnya. Ianya juga akan diketuai oleh seorang ketua eksekutif atau *chief executive officer*.

Memang hasrat untuk menjadikan SPAD ini sebagai satu agensi yang berkesan, itulah menjadi hasrat pihak kerajaan. Terlalu awal untuk kita membuat penilaian tetapi saya percaya matlamat dan penubuhan SPAD ini adalah untuk secara keseluruhannya menambah baik pengangkutan awam di dalam negara ini. Mungkin di masa akan datang, Yang Berhormat boleh mengemukakan soalan ini kepada Jabatan Perdana Menteri kerana ianya akan dikawal selia oleh Jabatan Perdana Menteri selanjutnya sehingga bulan September.

Yang Berhormat Rasah, sekali lagi bagi kali ketiga membangkitkan tentang perkhidmatan ETS. Untuk makluman Yang Berhormat, ETS bagi perkhidmatan ETS bagi Seremban-KL-Ipoh ini Yang Berhormat memang saya mengakui terdapat sedikit kelewatan pelancaran perkhidmatan ETS bagi antara bandar daripada Seremban-KL-Ipoh yang sepatutnya beroperasi pada bulan April. Kelewatan ini adalah berpunca daripada yang pertama disebabkan oleh kelewatan ketibaan tren-tren dari negeri China yang kita pesan atas sebab kelewatan pihak agen penghantaran yang sepatutnya tiba pada bulan Februari 2010 tetapi hanya tiba pada April 2010.

Selain daripada itu, terdapat juga sedikit masalah berbangkit dengan masalah penyelesaian, masalah teknikal atau ATP yang tidak berfungsi dengan baik serta mengambil masa untuk membuat modifikasi. Kita masih lagi menunggu tarikh sebenar pelancaran perkhidmatan ETS ini dari KTMB dan kita akan memaklumkan kelak apabila mereka telah benar-benar bersedia untuk melaksanakannya kelak.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Sedikit Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: [Bangun]

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Penjelasan tentang ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Mana satu Yang Berhormat, Kuala Selangor kah?

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Beri Yang Berhormat Arau dahulu.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Yang Berhormat Arau, Yang Berhormat Arau.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Arau.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Sekejap, terima kasih Yang Berhormat Kuala Selangor. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya ingin penjelasan daripada pihak kementerian. Apabila Yang Berhormat membangkitkan soal pembelian EMU daripada negeri China iaitu sebanyak 38 unit kalau tidak silap saya.

Cadangan asal yang dibuat oleh kementerian menerusi KTMB ialah sebanyak empat buah dengan harga sekitar pada masa itu 14 untuk satu kepala dan ia memang digabungkan menjadi tiga, tiga, enam. Jadi, akan jadi harga lebih kurang sekitar RM28 juta. Akan tetapi, apabila NKRA mencadangkan supaya pembelian ditambah 34 menjadi 38, atas dasar keperluan pada masa kini bahawa

kita memerlukan EMU dan mungkin cadangan-cadangan asal yang dibentangkan di dalam mesyuarat lembaga pengarah supaya dipindahkan tender tersebut untuk pembelian EMU bagi Jepun dan Korea tetapi diputuskan juga atas kehendak Kementerian Kewangan untuk kita membuat pembelian EMU daripada China.

Jadi, rasionalnya cadangan untuk memutuskan pada tahun 2008 pembelian EMU berkenaan tetapi sekarang baru dikeluarkan LA, jadi ada sedikit peningkatan harga. Apa rasionalnya di sini, berlaku peningkatan harga yang saya ingat dekat RM10 juta pada 38 unit berbanding setiap satu unit EMU yang dibeli dari China?

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Saya sambung sedikit Yang Berhormat Timbalan Menteri. Pasal isu yang sama. Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri, Tuan Yang di-Pertua. Saya menyambung daripada sahabat saya Yang Berhormat Arau sebentar tadi atas isu yang sebenarnya telah dibangkitkan dalam minggu ini.

Persoalan daripada Yang Berhormat Tumpat. Saya membangkitkan perkara ini kerana untuk menjaga kepentingan negara dan *taxpayers money* Tuan Yang di-Pertua. Yang saya dapati seperti mana yang telah disebutkan oleh Yang Berhormat Arau, apabila berlaku penangguhan ini, akhirnya dalam pembelian 38 unit EMU, betullah memang ada perbezaan spesifikasi kerana memerlukan enam *compartments* itu tetapi, nyata apabila diambil perhitungan tentang apa juga perubahan-perubahan itu ia menelan perbelanjaan yang hampir ke jumlah RM500 juta lebih daripada tender asal yang andainya ia telah dibeli pada tender 2008 dahulu, ia tidak akan mengorbankan dana sebanyak ini.

Mengambil perhitungan *forex*, mengambil perhitungan apa juga kos yang lain dan spesifikasi tentang CCTV dan *slide destination* panel itu munasabah diangkat kepada paras satu unit itu katalah RM25 hingga RM30 juta. Akan tetapi, pada harga yang disebutkan oleh Zhu Zhou Electric Locomotive Co. Ltd., syarikat ini ke jumlah RM48 juta, ada yang tidak kena Tuan Yang di-Pertua. Kami daripada dua belah pihak ini mahukan perkara ini dipertanggungjawabkan secara telus dan terang oleh kementerian kerana kalau beginilah caranya, ada perkara yang dengan izin, *more* atau pun apa yang dikatakan sebagai yang tidak boleh kita faham. *More than meet the eyes* Tuan Yang di-Pertua. Jadi, kita minta Yang Berhormat Timbalan Menteri memulakan penjelasannya dahulu. Terima kasih.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Terima kasih Yang Berhormat. Seperti mana yang saya jelaskan di Dewan yang mulia ini pada hari-hari kelmarin. Sememangnya pembelian ini telah pun mungkin menimbulkan beberapa persoalan-persoalan tetapi, seperti mana yang saya telah jelaskan kelmarin, pembelian ini memanglah satu pembelian yang sudah tertangguh. Sepatutnya dibuat pada tahun 2008 tetapi kita hanya dapat meluluskan peruntukan pada beberapa bulan yang lalu melalui inisiatif NKRA.

■1230

Dalam inisiatif NKRA itu kita telah bersetuju untuk membeli sebanyak 38 unit, daripada satu set itu ada enam unit, 38 set bagi setiap enam unit. Seperti mana yang telah saya jelaskan tadi, kosnya adalah berjumlah hampir RM1.9 bilion dan kenaikan itu telah pun Yang Berhormat juga sedari seperti mana yang telah dinyatakan tadi banyak juga. Kenaikan ini adalah apabila sesuatu penangguhan dilakukan maka memanglah kadang-kadang berlaku perubahan dari segi *currency exchange* dan juga dari segi perubahan harga yang tidak dapat dielakkan.

Selain daripada itu seperti mana yang telah saya jelaskan kelmarin bahawa pembelian ini adalah merupakan pembelian *fast track*. Sepatutnya unit ini, bagi pembelian biasa ianya harus mengambil masa 24 sehingga 36 bulan tetapi memandangkan keperluan yang mendesak untuk kita menambah baik pengangkutan awam di dalam negara ini melalui inisiatif NKRA dan juga usaha-usaha yang sedang dijalankan maka kita telah meminta supaya *delivery* ini dapat dilaksanakan dalam 24 bulan. Demikian juga *specification* yang telah ditentukan itu adalah merupakan *specification* yang dianggap lebih baik, lagi efisien kerana ianya adalah merupakan *specification* yang lebih ringan. Ianya adalah *specification* daripada bahan aluminium berbeza dengan bahan *steel* dan juga ianya adalah lebih efisien dari segi penggunaan tenaga.

Jadi ini adalah di antara yang merupakan sebab-sebab kenapa berlaku kenaikan tersebut. Bagaimana pun kita mengambil maklum terhadap pandangan Yang Berhormat itu dan saya akan mendapatkan maklumat...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: [Bangun]

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Yang Berhormat, Yang Berhormat.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Yang lebih terperinci sekiranya diperlukan. Sila.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Ya, kita mengambil maklum Yang Berhormat. Terima kasihlah tetapi Yang Berhormat proses pengeluaran tender pun ada sedikit perkara yang meragukan. Ia tidak dipengerusikan wakil daripada MOT. Itu Presiden KTMB sendiri yang mempengerusikan mesyuarat pada waktu itu. Soal pertikaianya, besi sekarang pun telah turun. Kalau *forex* pun tidak mungkin sampai RM20 juta bagi setiap enam unit. Ini yang menimbulkan pertikaian daripada rakyat. Kenapa begitu banyak perbezaan kalau alasan diberikan soal *forex*, soal penangguhan pembelian, soal *fast track* pembelian tetapi, sampai RM20 juta perbezaan bagi setiap satu, RM28 juta hingga RM48 juta bagi setiap satu unit. Ini yang menyebabkan kita ingin bertanya, apa yang kita tahu di sini yang boleh dijelaskan oleh pihak kementerian berhubung perkara ini.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Saya teruskan Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya mendengar tentang alasan *fast track* tadi. Anehnya kalau *fast track* yang diberikan Tuan Yang di-Pertua, kepada syarikat yang lain, itu munasabah tetapi ini *fast track* membuat rundingan terus kepada Zhu Zhou juga. Kalaulah *time line* atau *time framed* itu 23 bulan, ia adalah sama dengan tender yang pertama. *It could be delivered in time*, dengan izin. Ia mampu dibekalkan dalam waktu yang seandainya memang ada komitmen kerana dalam pasaran difahamkan, persoalan spesifikasi itu pun kalau Zhu Zhou telah memberikan juga. Andainya gerabak ataupun kereta tiga hingga enam *compartment* itu KTM komuter ini ditambah pun harganya begitu juga dalam paras yang munasabah dan mampu dibekalkan dalam waktu yang seperti mana yang dihajatkan oleh NKRA.

Akan tetapi terlalu banyak perkara yang tidak difahami dan sukar untuk difahami kecuali kalau benar-benar kementerian secara telus menerangkan. Kalau hanya sekadar perkara-perkara yang disebutkan tadi tentang keperluan *fast track*, ia tidak sama sekali menjadi satu yang munasabah kerana lonjakan ataupun perbezaan harga itu terlalu besar Tuan Yang di-Pertua. Perkara ini saya kira perlu mendapat perhatian Jawatankuasa Kira-Kira Awam kalaulah begini caranya. Ini adalah permulaan dalam apa yang disebutkan sebagai satu perancangan Rancangan Malaysia Kesepuluh yang mahu segalanya mesti berdasarkan

competitiveness, ketelusan, *delivery system* yang berkesan, efisien dan efektif tetapi kita mula-mula sudah begini.

Ini yang menjadi pertikaian selama hari ini – *on the delivery*. Kalau tidak ada juga perubahan seperti ini Tuan Yang di-Pertua, ranap negara ini! Ini lagi RM500 juta berlebihan perbelanjaan yang kita tidak nampak dan *specification* nya itu yang saya tahu hanyalah CCTV dan apa yang dikatakan sebagai *slide panel*, yang tadi telah saya sebutkan. Itu sahaja, yang lainnya semua sama. Dari sudut bahan dari sudut apa jua. Ini perkara yang saya kira Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Timbalan Menteri, kementerian dan Menteri mesti bertanggungjawab.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Terima kasih dan kita akan mengambil maklum terhadap pandangan kedua-dua Ahli Yang Berhormat. Seperti mana yang saya jelaskan tadi bahawa pembelian ini adalah pembelian yang berdasarkan kepada harga yang munasabah kerana sebelum kita membuat pembelian pun, penilaian telah dibuat dan penilaian ini adalah diputuskan oleh beberapa pihak. Sudah tentu satu keputusan yang telah dibuat itu adalah berdasarkan kepada asas-asas yang tertentu. Jadi, saya ingin teruskan Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, setuju kah Yang Berhormat Timbalan Menteri bahawa syarikat yang sama membuat perubahan harga dalam senggang waktu tidak sampai dua bulan? Syarikat yang sama, Zhu Zhou juga, yang membuat perubahan harga yang paling dipertikaikan itu. Harga itu melonjak dengan tidak ada apa-apa tentang *forex*, tentang *foreign exchange* dan pertukaran kewangan dan sebagainya. Itu tidak menjadi satu yang munasabah, *de facto in* untuk kos yang melonjak begitu tinggi. Dalam masa kurang dua bulan begitu? Apa lagi Yang Berhormat Timbalan Menteri dan kementerian boleh memberikan penjelasan dalam Dewan yang mulia ini, Tuan Yang di-Pertua? Kalau tidak kita terpaksa mengangkat perkara ini untuk dipertanggungjawabkan. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Terima kasih. Seperti mana yang saya jelaskan tadi bahawa ianya adalah satu keputusan yang dibuat berdasarkan kepada beberapa pertimbangan-pertimbangan. Sekiranya Yang Berhormat mempunyai maklumat-maklumat tertentu mungkin Yang Berhormat boleh mengambil apa-apa tindakan.

Yang Berhormat Hulu Terengganu...

Tuan Lim Kit Siang [Ipoh Timur]: Penjelasan, penjelasan.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Ya.

Tuan Lim Kit Siang [Ipoh Timur]: Saya hendak ucap tahniah kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri untuk menjawab bagi pihak Kementerian Pengangkutan. Akan tetapi bolehkah Yang Berhormat Timbalan Menteri memberitahu kenapa dalam perbahasan Rancangan Malaysia Kesepuluh, Yang Berhormat Menteri Pengangkutan yang baru tidak ada di sini khasnya Parlimen dan negara mahu tahu kedudukan terkini mengenai skandal *Port Klang Free Zone*, oleh kerana apabila Yang Berhormat Menteri Pengangkutan mengambil alih kementerian beliau berkata bahawa tidak perlu apa lagi siasatan, *re-look* sungguhpun skandal ini masih belum diselesaikan khasnya.

Baru-baru ini bekas Menteri Pengangkutan ada mendedahkan bahawa satu pasukan khas semasa beliau menjadi Menteri Pengangkutan selepas *PricewaterhouseCoopers Report* ada diumumkan pada Mei tahun lalu. Adalah didapati membuat tujuh laporan dan mendapati ada kes penipuan yang menelan RM1.84 bilion dalam skandal PKFZ. Orang yang terbabit masih bebas sehingga

kini tanpa dikenakan sebarang tindakan undang-undang pun, bahawa dalam perkara ini adalah RM1.6 bilion dituntut sungguhpun kerja belum dibuat. Apa kedudukan dalam perkara ini, khasnya ini satu teks kes sama ada kerajaan serius atau tidak untuk mengatakan Model Ekonomi Baru, *competitiveness*, ketelusan dan transparansi dalam perkara ini?

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Yang Berhormat walaupun ia tidak berkait dengan soalan yang asal tetapi saya ingin mengatakan di sini seperti mana yang ingin saya katakan di sini bahawa kes PKFZ ini telah pun diserahkan kepada pihak-pihak khususnya kepada pihak polis, PDRM dan juga pihak MACC untuk menyiasat. Apabila sesuatu siasatan tersebut dilakukan bahawa pihak kementerian tidak ada lagi apa-apa yang ingin, kita cuma bekerjasama dalam siasatan ini dan terpulanglah kepada pihak MACC dan juga pihak polis untuk melakukan siasatan.

■1240

Sekiranya mereka – terdapat dapatan-dapatan ataupun isu-isu yang boleh menyebabkan seseorang itu boleh disabitkan sesuatu kesalahan untuk didakwa, itu terpulang kepada pihak *Attorney General*. Oleh sebab itu sebenarnya, dalam kes PKFZ ini, kita memang telah memberikan kerjasama sepenuhnya kepada pihak-pihak penyiasat dan kita – mungkin Yang Berhormat boleh mengemukakan pertanyaan ini kepada pihak-pihak yang tertentu tersebut untuk mendapatkan perkembangan yang lanjut. Setakat ini, pihak Kementerian Pengangkutan memang tidak ada apa-apa yang disembunyikan. Kita memang memberikan kerjasama yang sepenuhnya.

Tuan Lim Kit Siang [Ipoh Timur]: Ya, penjelasan mengenai Kementerian Pengangkutan. Akan tetapi apa yang terjadi kepada tujuh laporan yang dibuat oleh pasukan khas yang ditubuhkan oleh Kementerian Pengangkutan selepas *PricewaterhouseCoopers report* yang menunjukkan bahawa ada *fraud* - bahawa patutlah tindakan patut diambil. Khasnya apa yang terjadi kepada *super task force*? *Super task force* yang ambil alih siasatan dan bukan sahaja perkara ini kata bahawa diserahkan kepada MACC, kepada polis, kepada kamar Peguam Negara. Akan tetapi *super task force* untuk supaya - adakah tujuh laporan Kementerian Pengangkutan itu Yang Berhormat Timbalan Menteri, rela diumumkan?

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Berkaitan dengan *the way forward* ataupun tugas yang telah dilaksanakan oleh ahli pasukan petugas khas tersebut yang dipengerusikan oleh Tan Sri Mohd Sidek Hassan dan beberapa ahli-ahli seperti Peguam Negara. Juga beberapa pengerusi seperti Tan Sri Lin See-Yan; Tan Sri Ambrin Buang selaku Ketua Audit Negara dan juga Tan Sri Ismail Adam selaku Ketua Pengarah Perkhidmatan Awam termasuklah beberapa pihak-pihak yang tertentu di situ. Sebenarnya, sehingga kini kita belum lagi – pasukan petugas khas itu telah pun mengadakan pelbagai mesyuarat dan setakat ini kita masih menunggu lagi daripada pihak petugas khas tersebut apakah tindakan-tindakan yang lanjut. Akan tetapi saya percaya apa juga keputusan yang dibuat oleh *special task force* ini adalah mengambil kira kepentingan untuk menentukan bahawa *the way forward* PKFZ akhirnya nanti akan membawa kebaikan. Sebab itu mungkin mereka memerlukan sedikit masa untuk mengumumkan hasil daripada apa yang telah dibincangkan di dalam pasukan petugas khas tersebut.

Tuan Lim Kit Siang [Ipoh Timur]: Tuan Yang di-Pertua, penjelasan. Memandangkan bahawa hal ini perlu satu keputusan dibuat oleh *Port Klang Authority*, sama ada untuk membayar RM772 juta atau bahagian pertama daripada empat bahagian dalam tempoh satu bulan kepada Kuala Dimensi Sdn. Bhd sungguhpun adalah *civil suit* diambil. Memandangkan bahawa ada tuntutan

daripada *income tax* terhadap pembayaran itu, adakah Kementerian Pengangkutan bersetuju bahawa pembayaran itu patut *withhold* atau ada satu *escrow account* ditubuhkan?

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Yang Berhormat, sepanjang yang saya tahu bahawa pembayaran itu adalah dibuat kepada *bondholders*. Sebab itu apabila kita mempunyai komitmen kepada *bondholders*, kerajaan memang terpaksa melunaskan bayaran tersebut. Berkaitan dengan – selanjutnya saya ingin meneruskan...

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: Penjelasan sedikit. Sedikit. Mengenai...

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Ini PKFZ tidak dibincangkan sebenarnya. Cuma saya berikan peluang kepada Yang Berhormat.

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: Satu soalan sahaja. Satu soalan.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: ...Jadi kita tidak perlu bincang lagi.

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: Satu soalan sahaja mengenai *escrow account* itu.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Saya hendak meneruskan kepada...

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: Sebenarnya PKA - hutang itu adalah kepada pihak KDSB, hanya bayaran dibuat kepada pihak *bondholders*. So, sebenarnya hutang itu kepada KDSB sebab KDSB yang membuat kerja-kerja pembinaan PKFZ. So, adalah tidak betul dan tidak tepat bahawa kerajaan kata, kerajaan hanya hutang kepada pihak *bondholders* secara *direct* dan tidak ada berkaitan dengan hutang kepada pihak KDSB. So, saya rasa...

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Saya sudah jelaskan tadi, Yang Berhormat. Saya sudah jelaskan.

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: ...Tindakan itu tidak tepat.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Yang Berhormat Hulu Terengganu ada membangkitkan berkaitan dengan landasan kereta api di Kuala Terengganu.

Untuk makluman Yang Berhormat, kerajaan melalui NCER telah melantik *HSSI Integrated Consultancy* untuk membuat kajian terperinci terhadap pelaksanaan laluan rel pantai timur dan sebanyak RM10 juta telah diperuntukkan bagi maksud ini. Kajian dijangka siap pada bulan Disember 2010. Tertakluk kepada peruntukkan dan kemampuan kerajaan, ia mungkin akan dilaksanakan selepas kajian siap.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Yang Berhormat, boleh tanya sedikit? Kereta api. Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat dan juga kementerian, saya terdengar *rumours* mengatakan bahawa kementerian - Menteri dahulu telah membeli 38 buah gerabak kereta api. Harga satu gerabak ialah RM10 juta, bermakna RM380 juta. Jadi sejauh mana kebenaran *rumours* ini, cerita dari luar ini. Kalau benar, apakah rasionalnya ia dibeli dengan begitu segera dan serta merta.

Saya juga ingin mencadangkan supaya pembelian ini ditangguh semula untuk dibuat penyiasatan, seperti juga yang digembar-gemburkan terhadap PKFZ. Mungkin juga kementerian ini boleh juga menyiasat tentang skandal 'mummy Poo' yang terus tersebar di *internet*. Apa hubungan 'mummy Poo' dengan pemimpin-pemimpin politik dalam negara kita ini?

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, boleh sambung sedikit? Dari Yang Berhormat Pasir Salak. Tidak nampak pun. Tidak tengok saya pun, boleh?

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Ya.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Terima kasih. Tuan Yang di-Pertua, semalam saya baca dalam surat khabar iaitu PKR Selangor marah betul dengan Menteri Besar Selangor, Tan Sri Dato' Seri Abdul Khalid bin Ibrahim... [*Dewan riuh*] Ia kata mengenai, bagi projek kepada orang-orang UMNO... [*Dewan riuh*] Ia marah itu..., ia marah. Hendak buang Menteri Besar Selangor, Tan Sri Dato' Seri Abdul Khalid bin Ibrahim sebab bagi projek kepada bukan ahli-ahli parti. Bagi kepada UMNO dan orang-orang lain pula.

Jadi saya hendak tanya - ada kaitan ini. Saya hendak tanya, Kerajaan Barisan Nasional bila ia bagi kontrak, ia ada tengok atau tidak orang UMNO, atau orang PAS, atau orang dia?... [*Dewan riuh*] Ada buat macam itu atau tidak? Terima kasih... [*Ketawa*]

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Yang Berhormat Kinabatangan, perkara yang Yang Berhormat telah bangkitkan itu telah pun saya jawab sebentar tadi. Cuma saya ingin menyatakan di sini bahawa sebenarnya untuk penjelasan berkaitan dengan kenaikan harga tersebut, sebenarnya tawaran pertama yang dikemukakan terhadap Syarikat Zhu Zhou Electric Locomotive Co. Ltd. iaitu syarikat yang telah diberikan tanggungjawab, itu adalah berdasarkan kepada komponen tempatan iaitu daripada negara China untuk membuat EMU tersebut.

Walau bagaimanapun, bagi tawaran kedua, syarikat berkenaan telah pun memberikan tawaran bagi komponen yang diimport dari negara luar iaitu menggunakan *standard* yang lebih tinggi. Jadi disebabkan perubahan dari segi komponen ini, maka sudah tentulah terdapat perubahan dari segi harga yang ingin saya nyatakan di sini. Yang Berhormat Pasir Salak itu... [*Dewan riuh*]

Tuan Haji Mohd. Abdul Wahid bin Endut [Kuala Terengganu]: [*Bangun*]

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Sebenarnya sepertimana yang telah dijelaskan oleh Yang Berhormat Pasir Salak tersebut, kadang-kadang pihak pembangkang kadang-kadang mereka memakai *double standard*. Jadi itu sahaja yang saya boleh jawab - *double standard*. Yang Berhormat Tawau ada membangkitkan tentang...

Tuan Haji Mohd. Abdul Wahid bin Endut [Kuala Terengganu]: Yang Berhormat. Yang Berhormat Timbalan Menteri...

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Tentang...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, Yang Berhormat Timbalan Menteri, boleh? Yang Berhormat Timbalan Menteri...

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Sila, sila.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Belum habis. Persoalannya, rakyat bertanya kenapa perlu ada pembelian begitu mendadak? Menteri hendak berhenti, beli pula benda macam itu. Jadi minta dikaji semula akan pembelian-pembelian ini sebab ia melibatkan wang rakyat. Jadi kita tidak mahu pembelian ini – membuat pembaziran. Mungkin kalau dianalisis secara lebih bijaksana, mungkin kita boleh menjimatkan wang rakyat daripada tergesa-gesa. Ini saya percaya ada orang mengaut keuntungan di sebalik pembelian ini. Jadi kalau boleh minta tangguh dahulu.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Terima kasih Yang Berhormat Kinabatangan. Yang Berhormat Timbalan Menteri, sedikit. Yang Berhormat Timbalan Menteri...

Tuan Yang di-Pertua, saya menyambut balik apa yang Yang Berhormat Kinabatangan sebutkan tadi. Oleh kerana itu, tidak perlulah kementerian dan Menteri membuat tergesa-gesa mengeluarkan LOA kerana perkara ini dipertikaikan. Kalaupun Yang Berhormat Timbalan Menteri cuba memberikan rasionalnya tadi, perkara itu perlu dibahaskan ataupun dibentangkan dengan secara telus, terbuka supaya lebih RM500 juta itu - satu jumlah yang cukup banyak. RM1.5 bilion adalah satu yang sangat mengkhianati dana rakyat, kalau benar-benar ia tidak menepati apa yang dikatakan sebagai pembelian yang tergesa-gesa.

■ 1250

Saya telah sebutkan sebentar tadi kalau yang lama pun dilakukan dengan baik dengan *timeline* yang baik ia tidak perlu dengan cara yang tergesa-gesa. Semua pembelian-pembelian seperti ini Tuan Yang di-Pertua...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Sudah, sudah Yang Berhormat. Saya sudah dengar semua.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Ya, ya. Semua pembelian seperti ini adalah kerana persoalan tergesa-gesa. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Timbalan Menteri saya ingat sudah bagi penjelasan tadi.

Tuan Haji Mohd. Abdul Wahid bin Endut [Kuala Terengganu]:
[Bangun]

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Okey, saya sudah bagi penjelasan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Walaupun banyak Ahli-ahli Yang Berhormat yang tidak puas hati. Tetapi saya ingat kita sudah ulang-ulang di sana sahaja.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Tuan Yang di-Pertua, kita minta kerajaan mempertimbangkan keputusan itu. Sebab ianya melibatkan wang rakyat. Itu sahaja.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Kita mengambil maklum pandangan-pandangan Ahli-ahli Yang Berhormat. Yang Berhormat Tawau ada membangkitkan... [Disampuk]

Tuan Haji Mohd. Abdul Wahid bin Endut [Kuala Terengganu]: Yang Berhormat Timbalan Menteri sebelum pergi lebih lanjut. Saya Kuala Terengganu, sedikit sahaja. Boleh? Boleh sedikit? Saya hendak mintak penjelasan Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Timbalan Menteri. Tadi disebut soal kereta api ke Terengganu tadi. Sebelum pergi ke lebih lanjut.

Saya hendak minta penjelasan, oleh kerana sebelum daripada ini, pembesaran *airport*, lapangan terbang di Kuala Terengganu digunakan kosnya daripada duit dana khas Terengganu. Begitu juga lebuh raya LPT2 daripada Kuantan sampai ke Gemuruh, Kuala Terengganu. Juga sebahagian, separuhnya menggunakan duit dana khas Terengganu.

Saya hendak tanya soal kajian telah dibuat. Adakah pembinaan landasan kereta api ini juga akan menggunakan duit dana khas Terengganu? Mengapa pihak kerajaan pusat yang lepas-lepas, projek-projek menggunakan duit negeri untuk membiayai projek-projek pusat di Terengganu. Terima kasih.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Untuk projek laluan rel Pantai Timur ini kita belum membuat keputusan bagaimana *fundingnya* akan dilakukan. Yang Berhormat Tawau ada membangkitkan berkaitan dengan monopoli di kafe di Lapangan Terbang Tawau.

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: [Bangun]

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Untuk makluman Yang Berhormat pada masa ini terdapat tiga buah lot kafe di Lapangan Terbang Tawau yang dikendalikan... [Disampuk]

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: Penjelasan.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Yang Berhormat ada tanya soalan nanti saya jawab kemudian.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya tidak berpuas hati sebab saya ada rujukan pembelian ini. Ini sebetulnya, apa juga dilaksanakan tergesa-gesa. Kenapa Menteri, dia tahu hendak berhenti dia hendak bayar pula benda macam ini?

Saya percaya, Kementerian Kewangan telah diberi pandangan yang tidak tepat oleh pihak-pihak yang terlibat. Jadi saya mahu jaminan Yang Berhormat Timbalan Menteri bahawa perkara ini akan dibawa kembali ke Kabinet supaya dipertimbangkan untuk diberhentikan pembayaran dan sebagainya sebab ianya melibatkan wang rakyat RM2 bilion. Bukan senang. Lebih baik soal elektrik di Sabah belum selesai. Kita hendak cari RM500 juta pun payah. Kenapa pula beli macam ini? Dalam masa satu minggu boleh beli. Tuan Yang di-Pertua ini tidak masuk akal.

Tuan M. Manogaran [Telok Intan]: Kenapa lain punya penerangan tidak tanya?

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Yang Berhormat Kinabatangan, saya ingin menjawab. Sebenarnya pembelian itu atas inisiatif NKRA. Oleh sebab itu ianya dilakukan secepat yang mungkin untuk membolehkan segala rancangan-rancangan yang dibuat NKRA dapat dilaksanakan dengan secepat yang mungkin.

Yang Berhormat Tawau ada membangkitkan berkaitan dengan monopoli kafe Lapangan Terbang Tawau. Untuk makluman Yang Berhormat...

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Beri laluan.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Kena batal buat NKRA tu.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: ...buat masa ini terdapat tiga kafe di Lapangan Terbang Tawau yang dikendalikan oleh tiga buah syarikat berlainan...

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]:
Dia tidak bagi laluan Yang Berhormat Arau.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: ...seperti berikut dan bukan sebuah seperti yang didakwa.

- (vii) Lot Floor 09 dan FA 01 iaitu merupakan yang telah dilaksanakan oleh sebuah syarikat *Sierra Management Services Contractor*;
- (viii) *Family Food & Drink House*;
- (ix) *Unitrade Marketing*.

Yang Berhormat Tawau juga ada membangkitkan berkaitan dengan keperluan untuk mewujudkan *Golden Lounge* di Lapangan Terbang Tawau. Adalah dimaklumkan bahawa pihak MAB belum menerima sebarang permintaan daripada syarikat penerbangan khususnya MAS untuk mengadakan *Golden Lounge* bagi penerbangan *Business Class* di Lapangan Terbang Tawau. Setakat ini MAS hanya menyediakan *Golden Lounge* di lapangan terbang antarabangsa sahaja dan sedia mempertimbangkan jika ada cadangan daripada pihak swasta.

Yang Berhormat Tawau juga ada membangkitkan berkaitan dengan isu kebersihan tandas di Lapangan Terbang Tawau. Dan untuk makluman Yang Berhormat, kementerian ini memang mengambil maklum teguran Yang Berhormat. Kita telah minta MAHB untuk mengambil langkah-langkah untuk memastikan kebersihan tandas tersebut dapat di selenggara sepenuhnya.

Yang Berhormat Tawau juga ada membangkitkan berkaitan dengan caj tambahan yang dikenakan oleh AirAsia terhadap bagi *group* 20 orang dan caj kad kredit yang dikenakan oleh AirAsia. Untuk makluman Yang Berhormat, AirAsia memang mengenakan bayaran perkhidmatan RM15 bagi setiap penumpang yang membeli tiket *over the counter*. Bagi pembelian *online* tidak dikenakan. Ia atas alasan bayaran perkhidmatan dan kos pentadbiran yang melibatkan kakitangan bagi perkhidmatan dan penyelenggaraan pembelian *over the counter*. Bagi caj yang dikenakan bagi pembelian kad kredit ia dikenakan caj sebanyak RM10 atas alasan bayaran pemprosesan dan penyediaan sistem di samping kelewatan mendapatkan bayaran ataupun *some amount of freeze* akan terlibat.

Yang Berhormat Hulu Terengganu ada membangkitkan berkaitan dengan Lapangan Terbang Sultan Mahmud, Kuala Terengganu. Untuk makluman Yang Berhormat kerajaan memang sentiasa menggalakkan semua syarikat penerbangan tempatan dan asing untuk mengadakan penerbangan kesemua destinasi di Malaysia termasuk di Lapangan Terbang Sultan Mahmud. Pelbagai insentif dan promosi telah dibuat dan ia mengambil sedikit masa untuk membuahkan hasil. Setiap promosi yang dilaksanakan ialah misalnya melalui *World Routes Conferences* dan melalui *one-to-one* dengan *airlines* iaitu sama ada *domestic airlines* ataupun *international airlines*. Kita juga melibatkan diri dalam *World Trouble Maps* di mana MAB telah terlibat untuk mempromosikan *airport-airport* di dalam negara ini.

Yang Berhormat Ledang ada membangkitkan berkaitan dengan keperluan Lapangan Terbang Batu Berendam, Melaka. Untuk makluman Yang Berhormat, kerajaan memang sentiasa galakan kepada syarikat penerbangan ke destinasi termasuk di Melaka dan pelbagai insentif juga memang telah pun disediakan. Selain daripada itu, untuk makluman Yang Berhormat sehingga kini *Riau Airlines* telah pun mengadakan tujuh kali penerbangan seminggu ke Lapangan Terbang Batu Berendam dengan menggunakan pesawat Focker-50 dan berjanji dengan

menaik taraf kepada pesawat jet yang lebih besar dalam masa terdekat. Perundingan dengan syarikat-syarikat penerbangan tempatan seperti Firefly dan AirAsia masih lagi aktif dan promosi bagi menarik minat penerbangan luar negara khususnya syarikat penerbangan Indonesia juga sedang berlaku. Terbaru adalah dengan pihak syarikat penerbangan Wings.

Yang Berhormat Petaling Jaya Selatan ada membangkitkan berkaitan dengan pembelian pembinaan landasan dan terminal khusus bagi kapal terbang A380. Untuk makluman Yang Berhormat, pada masa ini hanya Kuala Lumpur International Airport sahaja yang boleh menampung keperluan operasi A380. Pihak MAB telah menaik taraf tiga *gate* di satelit KLIA dan juga menaik taraf landasan bagi membolehkan pengendalian pesawat jenis A380 dengan kos RM115.5 juta. Adalah dimaklumkan juga bahawa pihak MAS tidak membatalkan penempahan pesawat A380 tersebut. Sebaliknya pihak MAS sepatutnya menerima pesawat tersebut dari pihak Airbus mulai Januari 2007 tetapi penghantaran tersebut telah ditunda kepada 2011.

Walau bagaimanapun ekor penundaan *Aircraft Makers Programs*, penundaan tersebut telah dipinda pada Ogos 2011. Pihak MAS dijangka akan menerima tersebut pada April 2012. Buat masa ini MAS tidak berhasrat untuk membatalkan pembelian pesawat tersebut. Akibat daripada *poor late delivery* tersebut kita dijangka akan mendapat *compensation* sebanyak RM329 juta.

Yang Berhormat Batu Sapi ada membangkitkan tentang penaikan taraf lapangan terbang Lahad Datu. Untuk makluman Yang Berhormat, memang Kementerian Pengangkutan sememangnya bercadang untuk membina sebuah lapangan terbang di Lahad Datu bagi menggantikan lapangan terbang sedia ada yang tidak memenuhi spesifikasi ICAO. Tertakluk kepada keputusan EPU projek ini dijangka dilaksanakan pada tahun 2010. Saya fikir itu sahaja Ahli-ahli Yang Berhormat. Saya mengucapkan berbilang-banyak terima kasih di atas penglibatan Ahli-ahli Yang Berhormat.

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, soalan saya tadi?

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Saya telah jawab tadi Yang Berhormat Rasah.

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: Mana? Tidak ada? Tadi cakap saya bangun Yang Berhormat Timbalan Menteri cakap hendak jawab [*Dewan riuh*]

Seorang Ahli: Ambil teks ucapannya.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Semasa Yang Berhormat ada di luar tadi, saya telah pun menjawab di sini bahawa memang terdapat kelewatan dan alasan-alasannya saya telah berikan tadi. Mungkin Yang Berhormat baru masuk.

Datuk Seri Utama Shahrir bin Abdul Samad [Johor Bahru]: [*Bangun*]

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Jadi itu sahaja Ahli-ahli Yang Berhormat. Terima kasih di atas .....

Datuk Seri Utama Shahrir bin Abdul Samad [Johor Bahru]: Tuan Yang di-Pertua, sebelum...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat. Masa sudah habis Yang Berhormat.

Datuk Seri Utama Shahrir bin Abdul Samad [Johor Bahru]: Tidak saya belum habis cakap.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Sudah pukul satu Yang Berhormat.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Saya telah jawab juga untuk soalan Yang Berhormat Johor Baru saya telah jawab dengan panjang lebar tadi. Yang Berhormat di luar tadi. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Terima kasih Yang Berhormat. Ahli-ahli Yang Berhormat persidangan sesi pagi ditangguhkan dahulu dan kita akan bersidang semula pada pukul 2.30 petang nanti.

[Mesyuarat dtempohkan pada pukul 1.00 petang]

[Mesyuarat disambung semula pada pukul 2.30 petang]

[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Ronald Kiandee) mempengerusikan Mesyuarat]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Sila jemput Yang Berhormat Menteri Belia dan Sukan.

2.32 ptg.

Menteri Belia dan Sukan [Dato' Ahmad Shabery Cheek]: Tuan Yang di-Pertua, terlebih dahulu saya ingin mengucapkan berbanyak terima kasih kepada Ahli-Ahli Yang Berhormat di atas segala pandangan, pertanyaan dan cadangan terhadap Kementerian Belia dan Sukan. Sepanjang perbahasan mengenai Rancangan Malaysia Kesepuluh yang dibentangkan oleh Yang Amat Berhormat Dato' Sri Perdana Menteri dalam sesi sidang Parlimen Dewan Rakyat pada kali ini. Terdapat enam Ahli-Ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian di dalam perbincangan kali ini. Di mana soalan-soalannya sekitar perkara-perkara yang membabitkan tentang pembangunan belia dan juga sukan. Di mana Yang Berhormat daripada Lenggong telah menyatakan keprihatinan beliau tentang peranan yang dimainkan oleh kementerian. Perkara-perkara yang dikaitkan dengan soal-soal masalah belia yang perlu lebih banyak perhatian daripada pihak kementerian.

Sebelum itu saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada Yang Berhormat Lenggong yang juga telah menyarankan supaya lebih banyak peruntukan diberi kepada pihak kementerian. Dalam melaksanakan program-program pembangunan belia dalam negara kita yang saya percaya ini adalah terbit daripada aspirasi beliau sebagai seorang pemimpin belia dahulu dan selama-lamanya. Tuan Yang di-Pertua, ingin saya maklumkan bahawa dalam konteks pada hari ini pihak kerajaan telah pun memberikan perhatian yang besar kepada pembangunan belia secara keseluruhannya. Perhatian ini tidak boleh dilihat hanya semata-mata daripada apa yang dilakukan oleh Kementerian Belia dan Sukan sahaja. Ini kerana sebagaimana yang kita maklum bahawa jumlah belia dalam negara kita ialah kira-kira 12 juta orang. Iaitu mereka yang berusia antara 15 tahun sehingga 40 tahun. Iaitu hampir kira-kira 40% daripada seluruh rakyat negara kita.

Ini bermakna bahawa sekiranya diharapkan hanya satu kementerian untuk mengendalikan semua pembangunan dan semua masalah yang dikaitkan belia, sudah tentu kita tidak akan dapat memenuhi atau menyelesaikan semua perkara yang berkaitan dengan soal belia. Sebab itulah dalam soal ini kita mesti lihat secara holistik, secara yang lebih luas. Di mana peranan yang dimainkan oleh

Kementerian Pelajaran, peranan yang dimainkan oleh Kementerian Pengajian Tinggi, peranan yang dimainkan oleh Kementerian Pertahanan melalui Program PLKN, peranan yang dimainkan oleh Kementerian Sumber Manusia. Sebagai contoh adalah antara kementerian-kementerian yang juga telah pun dan sedang dan dikaitkan dengan pembangunan belia pada keseluruhannya.

Sebab itulah dalam soal pendekatan pada belia, saya ingin mengucapkan terima kasih kepada Yang Berhormat daripada Lenggong sewaktu beliau menjadi Presiden kepada Majlis Belia Malaysia. Beliau telah mencadangkan supaya diwujudkan Jawatankuasa Kabinet mengenai pembangunan belia yang kemudiannya telah diterima. Jawatankuasa Kabinet ini adalah satu Jawatankuasa Kabinet yang merangkumi 12 kementerian-kementerian yang berkaitan dengan soal pembangunan belia. Jadi dari segi ini kita telah melihat bahawa konsep pembangunan belia bukan lagi dilihat dari aspek apa yang dibuat oleh Kementerian Belia dan Sukan secara solo ataupun secara bersendirian. Ia adalah merupakan peranan yang sepatutnya dikoordinasi oleh Kementerian Belia dan Sukan dan kementerian-kementerian lain yang dikaitkan dengan soal pembangunan belia pada keseluruhannya.

Konsep ini kemudiannya kita terapkan dalam Sambutan Hari Belia Negara yang diadakan pada 15 Mei yang lepas. Di mana ianya adalah menggandingkan pelbagai kementerian dan pelbagai aktiviti belia yang dibuat secara serentak di Putrajaya. Di mana ia melibatkan hampir semua Menteri Kabinet yang datang dan mengambil bahagian. Ini menunjukkan bahawa pendekatan ini adalah satu pendekatan baru di mana belia bukan lagi peranan yang dimainkan khusus oleh satu kementerian tetapi, adalah merupakan kesungguhan pihak kerajaan keseluruhannya di dalam menangani masalah dan juga mendekati belia. Saya setuju bahawa belia pada hari ini memerlukan pendekatan di mana mereka perlu didengari, mereka perlu diberikan peluang dan bersuara. Sebab itulah beberapa program yang sudah pun kita ada termasuk institusi-institusi seperti Majlis Perundingan Belia Negara dan juga Majlis Perundingan di peringkat negeri dan daerah. Ia adalah merupakan satu cabang atau forum di mana belia-belia boleh menyampaikan saranan, menyampaikan pandangan masing-masing terhadap apa yang boleh dilakukan oleh kerajaan keseluruhannya.

Saya percaya bahawa dengan peruntukan-peruntukan yang sedia ada dan juga kreativiti daripada persatuan-persatuan belia, terutama sekali apabila di waktu sekarang ini dikatakan waktu yang bersifat perantaraan ataupun bersifat transisi. Di mana persatuan-persatuan belia yang dipimpin oleh mereka yang benar-benar belia untuk memimpin anggota yang benar-benar belia memerlukan sedikit masa untuk menyesuaikan dengan hasrat ataupun semangat yang ada dalam Akta Pembangunan Belia yang telah pun dilaksanakan sekarang ini.

Saya juga ingin menerima pandangan daripada Yang Berhormat Lenggong yang telah menyarankan supaya aktiviti di bawah Rakan Muda disesuaikan supaya ianya tidak dilihat statik seperti yang dilihat sebelum ini. Untuk disesuaikan dengan keadaan semasa dan sebagainya terutama sekali dalam menyesuaikan konteks pelaksanaan Akta Pembangunan Belia yang sudah pun berjalan sekarang ini.

Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin mengucapkan terima kasih di atas ucapan...

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Yang Berhormat Menteri mencelah sedikit. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Kalau kita tengok pada angka barangkali pada Pendaftar Pertubuhan Belia jumlah golongan muda yang menyertai pertubuhan ini sekitar 3 juta orang tetapi, generasi mudanya 11 juta

lebih. Kita kena akui juga hakikat bahawa golongan muda ini dia minatnya berbeza dan tidak sama. Bagi yang berminat sukan tidak menyertai organisasi belia tetapi dalam organisasi yang berbentuk sukan. Bagi yang sukakan bentuk-bentuk yang lain barangkali rekreasi dalam organisasi rekreasi.

■1440

Maknanya mereka berada dalam satu kelompok yang berbeza termasuk golongan muda – yang di universiti maka pertubuhannya di universiti, di sekolah pertubuhannya di sekolah – dalam kelompok-kelompok yang berbeza. Jadi sampai bila sebenarnya? Kalau kita hendak sasarkan supaya 11 juta itu menjadi anggota pertubuhan belia, ia tidak akan berjaya melainkan kalau kita wajibkan. Soalnya ialah bagaimana kita hendak supaya kementerian dapat menyusun supaya mereka ini berada di bawah satu bumbung? Mungkinkah ada idea dalam Jawatankuasa Kabinet untuk melihat perkara ini supaya golongan muda yang di universiti, di sektor kerajaan, swasta dan sebagainya dapat dikelompokkan dan dapat dengan mudah kementerian untuk mengendalikannya?

Saya bersetuju dengan pandangan tadi bahawa tanggungjawab itu bukan diletakkan di bawah Kementerian Belia dan tidak adil sebenarnya pun kalau golongan muda bermasalah, Kementerian Belia yang dipersalahkan. Semua diletakkan di situ. Ia tidak adil. Maka tanggungjawab itu mesti dipikul sama-sama. Soalnya sekarang, agaknya bagaimana idea kementerian untuk golongan muda yang berada di kelompok-kelompok yang berbeza ini mahu diletakkan di bawah satu bumbung dan dengan mudah dapat diurus oleh pihak kementerian?

Tuan Mohd. Firdaus bin Jaafar [Jerai]: *[Bangun]*

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Hendak sekali?

Tuan Mohd. Firdaus bin Jaafar [Jerai]: Sekali boleh? Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Menteri. Seperti sedia maklum, difahamkan oleh Timbalan Menteri Belia baru-baru ini, 519 program belia akan dilaksanakan pada tahun ini. Jadi ini suatu yang agak menariklah. Ada 519 program sedangkan kita ada 365 hari sahaja. Kemudian dengan 222 Rakan Muda yang berdaftar. Jadi soalnya pada saya, apakah program untuk kita memastikan golongan belia ini selamat dari merempit, kebebasan dan apakah program-program – contoh Mat Rempit, apa jawapannya, program mengatasinya? Lepak, apa programnya? Dengan 519 program itu, kita hendak tahu bagaimana hendak mengatasi keruntuhan moral ini? Itu yang pertama.

Keduanya, kejayaan-kejayaan yang telah kita capai dan kita telah menjadi – gantian kepada program keruntuhan moral dengan program yang telah dibuat oleh pihak kementerian. Terima kasih.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih kepada Yang Berhormat Lenggong dan Yang Berhormat Jerai yang saya kira soalnya saling berkaitan antara satu sama lain.

Pertamanya saya rasa sebahagian daripada soalan Yang Berhormat Jerai telah dijawab oleh Yang Berhormat Lenggong bahawa masalah belia adalah masalah bersama, tanggungjawab bersama secara menyeluruh yang tidak boleh dibebankan hanya satu kementerian. Kalau dikatakan lebih kurang 500 aktiviti yang dianjurkan oleh kementerian, ia terlalu sedikit saya rasakan kalau dibandingkan dengan sebegitu ramai belia. Itu kalau kita bercakap satu program di peringkat nasional satu hari, sudah tentulah dua program satu hari untuk seluruh negara kita.

Akan tetapi kalau dilihat pada program di peringkat daerah, peringkat negeri, peringkat kampung dan sebagainya, sudah tentu 500 program tidak mencukupi kerana mungkin dalam satu kawasan Parlimen sahaja kita mungkin ada 200, 300 kampung. Kalau setiap kampung ada satu program, ia memerlukan 300 program di setiap kawasan Parlimen dan kalau kita kali dengan seluruh jumlah kawasan Parlimen, ianya memerlukan beratus ribu program yang perlu diadakan. Akan tetapi program ini tidak boleh diadakan hanya dilihat daripada kementerian sahaja dan ianya melibatkan dibuat di peringkat daerah, dibuat di peringkat – pelbagai persatuan yang ada di peringkat negeri, yang ada di peringkat parti politik, di peringkat persatuan-persatuan yang kecil dan sebagainya perlu mengendalikan kegiatan masing-masing. Dalam soal yang disebutkan, apakah jawapan sekarang ini memikirkan bawah satu *solution* atau satu kaedah bagi menyelesaikan masalah belia ialah pendekatan menggalakkan belia-belia berpersatuan?

Saya bersetuju bahawa Persatuan Belia dapat membantu:

- (i) dari segi soal-soal dalam mengaturkan program-program belia;
- (ii) dari segi membina kepimpinan di kalangan belia; dan
- (iii) merapatkan hubungan belia di kalangan tempat yang berkenan ataupun mereka yang mempunyai wadah yang sama, disatukan melalui persatuan-persatuan belia.

Akan tetapi ramai juga yang melihat bahawa kaedah berpersatuan ini mungkin lebih popular pada zaman generasi sebelum ini. Sekarang ini orang bercakap bahawa generasi belia ini ia ada generasi 'X', generasi 'Y', generasi 'Z', generasi alfa. Mereka berkata begitu iaitu generasi 'X', generasi MTV di mana cara fikiran mereka pada waktu itu ialah kalau mereka menonton TV, yang terbaik ialah MTV, V Channel yang mereka berpengaruh. Mereka suka pergi konsert, mereka suka bertemu melalui persatuan dan sebagainya.

Akan tetapi sekarang orang bercakap bahawa sebahagian besar daripada belia dunia keseluruhannya iaitu terdiri daripada mereka yang lahir di hujung tahun 70an hingga awal tahun 2000 dan dimaksudkan sebagai generasi 'Y' iaitu generasi yang mereka berinteraksi antara satu sama lain melalui SMS, hiburan mereka – *youtube*, mereka ke sana ke mari dengan iPod, mereka mempunyai aspek-aspek yang penting dari segi pergaulan. Pertemuan mereka bukan lagi berasaskan kepada pertemuan fizikal sebagaimana yang kita selalu maklum melalui persatuan dan sebagainya.

Misalnya ditubuhkan atau dilancarkan satu *facebook group*. Mungkin ia dapat mengumpulkan 10,000, 20,000 ahli dalam masa yang sebentar dan mereka bertukar fikiran mereka. Mereka tidak perlu didatarkan di dalam mana-mana akta ataupun dalam mana-mana peraturan dan bukan sahaja di negara kita tetapi di seluruh dunia. Jadi kita mesti memahami bahawa kita berada dalam mengendalikan soal belia, belia sekarang ini dikatakan belia generasi 'Y' walaupun dikatakan bahawa tidak semua belia Malaysia adalah generasi 'Y'. Di kampung yang masih lagi tidak ada komputer dan sebagainya mungkin mereka agak ke belakang daripada generasi 'Y', mungkin mereka generasi 'X'.

Sebab itulah kita mahu lihat bahawa masalah rempit dan sebagainya dilihat dari perspektif yang berbeza. Rempit sekiranya dikaitkan dengan soal jenayah, ya itu adalah satu perkara yang salah. Akan tetapi kalau rempit dikaitkan dengan soal semangat berlumba dan berusaha untuk menghadapi beberapa cabaran – *engineering* misalnya, ianya mesti dilihat satu *energy* atau satu daya

tenaga baru yang mungkin dapat dialihkan kepada suatu yang positif. Ini yang berlaku di negara-negara lain kerana mereka belajar macam mana hendak tambah *power* ataupun kausa kenderaan mereka, bagaimanakah hendak menjadikannya lebih stabil dan sebagainya yang tidak diajar dalam sistem pelajaran yang lain tetapi mereka belajar sesama sendiri dan sebagainya.

Kalau dilihat secara positif, ia melahirkan generasi *motor sport* seperti di Britain, di Eropah dan sebagainya yang melahirkan ramai bakat dalam bidang sukan bermotor yang pada usia yang kecil begitu berjaya sekali. Jadi ini juga perkara yang perlu kita lihat dalam soal mendekati belia generasi 'Y' sekarang ini.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya Yang Berhormat Indera Mahkota.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Silakan.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Menteri. Saya suka juga dengar klasifikasi Yang Berhormat Menteri kata generasi 'X', generasi 'Y', generasi 'Z' dan sebagainya. Dari segi penularan trend ataupun mengikut perkembangan semasa itu, saya rasa belia di Malaysia tidak jauh ketinggalan. Cuma dari sudut mengadaptasikan kejayaan di kalangan belia di Malaysia, saya rasa ada satu faktor yang boleh mendatangkan kebimbangan pada kita selain daripada yang pernah diterangkan oleh Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat berkenaan dengan jurang generasi. Ini kerana Menteri sendiri sebut tadi kita ada lebih kurang 3 juta sahaja di kalangan belia seramai 11 juta yang mengikut perkembangan trend termasuk menyertai atau melibatkan diri dalam persatuan yang barangkali menjadi antara faktor boleh melindungi mereka daripada terjebak ataupun terjerumus dengan aktiviti yang tidak berfaedah yang kemudian mendatangkan masalah sosial.

■1450

Tiga juta daripada 11 juta itu adalah satu lompong yang agak besar untuk kita ikhtiar. Saya melihat ini sebagai membayangkan ada satu agenda besar yang hendak dibawa oleh pihak Kementerian Yang Berhormat kerana masalah fokus formula ini nampak gayanya memang tidak ada disebut terutama secara spesifik dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh. Barangkali tidak ada yang begitu kuat. Program Permata lebih menonjol dalam fokus ini tetapi saya yakin Yang Berhormat Menteri banyak kali menyebut tentang agenda besar tentang pengupayaan kedudukan belia dalam negara kita dan tiga juta daripada sebelas juta mewakili nisbah 28 juta itu amatlah terlalu kecil.

Saya rasa antara hampir-hampir 10% sahaja kepentingan diberi kepada belia ini. Trend ini Yang Berhormat Menteri, selain daripada masalah, kita harus juga menumpu kepada kejayaan. Saya rasa yang hendak dibawa dalam trend-trend ini ialah satu kejayaan besar. Saya rasa satu masa dulu kita menjadi model atau menjadi perhatian kalau tidak perhatian dunia, perhatian di peringkat negara-negara di sekitar ASEAN ataupun Asia. Hari ini negara Jepun, Korea Selatan atau Korea Utara membuktikan belia mereka memang menjadi antara model yang terbaik di dunia kerana pencapaian dalam bidang bola sepak mereka di peringkat Piala Dunia. Ini cukup-cukup membanggakan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ringkaskan Yang Berhormat.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Ya. Jadi saya hendak tahu adakah satu agenda besar yang hendak dibawa untuk merangkumkan dalam tiga juta ini. Barangkali hendak lahirkan satu pasukan yang boleh menjadi kebanggaan kepada golongan belia dalam negara kita sebagaimana contoh yang ada depan mata kita, Korea Selatan, Korea Utara dan Jepun yang boleh melahirkan belia, mengharumkan nama negara mereka di peringkat dunia. Terima kasih.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Tuan Yang di-Pertua, saya rasa Yang Berhormat Indera Mahkota mungkin ingin fokus fasal cerita bola semata-mata. Dilihat kerana bola itu masuk Piala Dunia, maka itu adalah...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Saya hendak tanya ada tidak agenda besar sebab dalam RMKe-10 tidak ada sebut benda itu.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Kalau kita katakan misalnya *CEO Formula 1 Malaysia's Lotus* misalnya Riad usianya belia. Dia menjadi salah seorang daripada CEO kepada hanya 12 *team* besar dunia. Misalnya salah seorang daripada *team Formula one* ini bukan mudah, setiap *team* mahu 200-300 orang *engineer*, pakar-pakar, salah satu daripada ialah daripada Malaysia yang telah pun menunjukkan sebagai *team* yang terbaik di kalangan *new comers*, di kalangan pendaatang baru dalam percaturan di dalam arena *motor sports* yang dianggap paling berprestij dalam dunia datangnya daripada orang Malaysia misalnya.

Kita ada, ada orang Malaysia waktu belia dah menjadi CEO kepada bank dan sebagainya, ada, kita ada. Jangan kita harap satu perkara yang mungkin bola kita agak ke belakang, kita dilihat begitu. Begitu juga tentang soal angka 3,000 tadi, kalau tidak salah saya, 3,000 yang dimaksudkan dengan mereka yang berpersatuan. Saya dengan rendah diri mengatakan bahawa mereka yang berdaftar di bawah Akta Pertubuhan Belia, ROY sekarang ini ada 7,000 pertubuhan yang berdaftar. Itu pun saya rasa tidak sampai 3,000, sekarang kita membuat satu usaha untuk memutihkan supaya tidak ada nama yang sama berlapis dan sebagainya, mungkin kurang daripada satu juta, saya ingin mengatakan begitu.

Namun sebagaimana yang saya cuba menjawab soalan yang dikemukakan oleh Yang Berhormat Lenggong sebentar tadi. Saya ingin mengatakan bahawa kita mesti melihat sekarang ini bahawa masa depan belia kita baik atau buruk apakah semestinya berpersatuan atau tidak. Itu adalah merupakan soalan *theoretical* yang perlu didalami kerana sekarang ini trend dunia manusia, belia sekarang ini tidak semestinya dia mahu dengan cara lama. Duduk ada persatuan yang didaftarkan, barulah dianggap dia maju tetapi mereka menjadi generasi *dot com*, generasi iPod, generasi *indie* misalnya.

Jadi tidak perlu lagi kalau mereka yang kreatif perlu lagi mencari syarikat-syarikat pembuat album seperti Yuna misalnya dalam masa yang singkat dia dikenali seluruh dunia tanpa perlu lagunya dimasukkan, dipasarkan melalui album biasa. Ini adalah perkara-perkara baru yang perlu kita lihat, yang perlu kita tangani dalam generasi baru sekarang ini.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri dan terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Ini bersangkut paut dengan perbincangan bola sepak dan persatuan serta permainan. Saya melihat dalam umur saya 50 tahun, semenjak kecil saya terlibat dalam sukan, persatuan dan semua ini tetapi galakan yang diberi oleh kementerian terhadap sukan-sukan mungkin di peringkat Parlimen perbincangannya hebat, besar tetapi itu tidak menular turun pergi ke akar umbi. Saya juga dapati kita ada Timbalan Presiden

FAM di sini, persatuan bola sepak negara ini saya melihat negara-negara lain dulu ketinggalan berbanding dengan Malaysia dalam permainan bola sepak.

Mereka bukan sahaja hari ini maju dalam bola sepak malah mereka maju dalam semua permainan-permainan. Akan tetapi kita di Malaysia ini biasa macam 'panas tahi ayam', sikit hari bola, sikit hari ini tetapi tidak ada sesuatu pun. Jadi saya cadangkan kepada menteri kerana bola sepak ini lebih mendalam dalam jiwa kita semua ini. Saya cadangkan menteri kalau boleh buat satu dasar di mana padang-padang bola sepak, permainan bola sepak di negara ini dibela serta diberi pengawasan yang sewajarnya.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Malam tadi main golf, tidak main bola pun.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Mungkin ditubuhkan sesuatu, jangan harap dengan FAM. Hari ini timbalan presiden dia, Rembau duduk di sini tetapi saya melihat bukan saja Yang Berhormat Rembau tidur, persatuan pun tidur sama Yang Berhormat Rembau juga saya ingat.

Seorang Ahli: Kerbau-kerbau.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Bukan kerbau, Rembau. Saya minta maaf Tuan Yang di-Pertua, ada orang kata kerbau, ini Rembau.

Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau]: Yang Berhormat, saya hendak jelaskan kepada Parlimen.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Duduk-duduk.

Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau]: Tuan Yang di-Pertua, dia marah sebab dia minta *final ticket*, *ticket* untuk *World Cup final*. Saya kata dah tidak ada, dia kata tidak dapat, dia akan hentam saya dalam Dewan, inilah masalah dia...
[Ketawa]

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Ini Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau]: *You* minta *final ticket* kan, *you* minta *final ticket* kan? Jangan tipu, *you* minta kan?

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Nanti-nanti, saya jawab. Tuan Yang di-Pertua, kalau saya mahu naik kereta api, saya kena beli tiket di stesen kereta api. Saya mahu pergi tengok bola, kena beli tiket bola dari mana?

Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau]: Eh, bukan beli, *you* minta *free*.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, tidak boleh berbahas macam ini Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Saya bukan mahu hentam ini.

Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau]: Sebab tidak dapat tiket punya fasal.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Betul saya minta tiket bola itu, tiket bola untuk *final World Cup* saya minta tetapi ini apa kena-mengena ini? Yang Berhormat Rembau pun banyak hal ada minta tetapi itu tidak payah saya bongkar di sini.

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Tuan Yang di-Pertua.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Ini saya katakan hakikat yang benar.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, dah cukup panjang Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Bola sepak hari ini, saya minta kerajaan buat satu dasar supaya kita boleh buat penyeliaan yang betul terhadap bola sepak ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya cukup Yang Berhormat. Yang Berhormat tengah mencelah, mencelah tidak boleh panjang Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Dulu bola sepak negara ini, semalam saya baca dalam surat khabar *The News Straits Times*, Mokhtar Dahari, Santokh Singh, Soo Chin Ann semua main bola sebelah bangunan Puduraya. Saya pun pernah main di situ tetapi hari ini padang itu hilang. Padang itu hilang hari ini bukan kerana pembangunan, ia hilang sebab kita tidak ada satu dasar yang baik untuk mengawal. Jadi saya harap Yang Berhormat Menteri dapat bentangkan satu dasar bagi permainan sukan-sukan ini yang boleh dijaga, hari ini standard bola sepak jatuh...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ringkaskan Yang Berhormat, cukup.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: ...Bukan kerana apa tetapi kerana hilangnya banyak padang-padang bola di negara ini. Ini saya mahu Yang Berhormat Rembau sebagai Timbalan Presiden FAM ambil perhatian.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Ini orang cerita lain, dia cerita bola pula.

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Yang Berhormat Menteri.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Dalam persatuan ini kena nasihatlah dengan kementerian. Ini persatuan tidur, kementerian pun tidak patut tidur, menteri tidak tidur, mungkin orang yang jaga itu tidur. Jadi saya minta satu dasar yang baik tetapi janganlah cerita fasal kita main golf atau apa ya, Yang Berhormat Rembau tiket pun cerita ini.

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Yang Berhormat Menteri, Yang Berhormat Menteri.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Tidak ada kena-mengena, saya menjawab.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Boleh cerita di luar, dalam janganlah Yang Berhormat Rembau.

■1500

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat menteri. Yang Berhormat Padang Serai ini *out of context*. Patutlah dia tak boleh main bola, Padang Serai pun dah tak ada padang. Yang Berhormat menteri, saya melihat ...

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Saya mengaku itu ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, tak boleh bangun Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: ...Kerana dasar Kerajaan Barisan Nasional, Padang Serai sudah tak ada padang hari ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, tak boleh bangun ya.

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Ini Parlimen mana ini? Yang Berhormat menteri punya satu pemikiran yang amat besar tentang pembangunan belia di negara ini. Saya pernah mendengar ucapan Yang Berhormat menteri bagaimana membezakan belia di negara kita dengan belia-belia di negara lain termasuk negara jiran kita negara Indonesia di mana belia-belia di sana tidak mengharap sepenuhnya bantuan daripada pemerintah, kerajaan dan sebagainya. Suasana di negara kita pada hari ini jauh berbeza. Persatuan belia masih lagi mengharapkan kalau tak ada peruntukan, kalau tak ada dana daripada kementerian, kita tak boleh bergerak.

Ini satu cabaran yang besar Yang Berhormat menteri. Walaupun Yang Berhormat menteri turun ke bawah cuba menyatakan hasrat Yang Berhormat untuk melihat belia bergerak secara inisiatif sendiri, mencari dana melalui NGO-NGO besar seperti *United Nations* dan sebagainya, nampaknya pemikiran itu masih lagi *compartmentalized*, masih lagi menteri kena bagi duit. Kalau tak ada macam mana kami nak buat kerja. Jadi apa saranan Yang Berhormat menteri, saya tengok dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh ini ke arah satu pembentukan budaya baru pertubuhan belia, kepimpinan belia supaya mereka memahami nilai mereka bergantung kepada sejauh mana ketidakbergantungan mereka kepada kerajaan dan sebagainya. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Lilah bin Yasin [Jempol]: Yang Berhormat menteri boleh saya sambung sedikit berkaitan dengan belia?

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Saya ada bahagian yang terpaksa jawab Yang Berhormat Tangga Batu dan juga Jempol. Jadi sekali guslah saya rasa. Boleh, silakan.

Dato' Lilah bin Yasin [Jempol]: Saya melihat tentang masalah belia sekarang ini Yang Berhormat menteri, apakah Yang Berhormat menteri boleh merancang satu hala tuju berkaitan dengan masa depan belia kita. Persekitarannya sudah berbeza, masalahnya juga sudah berbeza dan sampai masanya Dasar Belia Negara juga mesti kita rombak supaya dasar ini lebih sesuai merangkumi keperluan belia masa kini dan juga jentera dan juga mekanisme yang boleh membantu melaksanakan dasar tersebut dan jangan lupa Yang Berhormat menteri tentang asas pembentukan negara. Semangat patriotik yang mesti kita tanamkan secara berterusan kepada belia kita. Lantaran daripada itu, soal kurangnya kursus kepimpinan belia juga mesti ditekankan dalam dasar baru kementerian Yang Berhormat.

Tuan Muhammad bin Husin [Pasir Puteh]: [Bangun]

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Terima kasih Yang Berhormat menteri. Saya jarang bersetuju dengan Yang Berhormat Tangga Batu tapi dalam aspek peruntukannya saya memang bersetuju. Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat menteri yang ada dalam Dewan menjawab. Sebelum ini dan juga sedang berjalan ialah Program Cari Juara yang pada pendapat saya niat itu sangat baik tapi saya nampak program ini tak kesampaian ke kawasan-kawasan luar bandar, Kampung Baru, contohnya, kawasan saya. Pada masa cuti sekolah, budak-budak di Kampung Baru tiada tempat nak pergi. Mereka main di bekas

lombong, mereka main dekat longkang. Saya nampak bakat mereka sebab dalam cawangan DAP kami adakan satu meja pingpong untuk mereka main.

Mereka terpaksa mengambil giliran untuk bermain pingpong tersebut. Itu salah satu contohnya. Mengapakah pihak kementerian enggan melibatkan Ahli-ahli Parlimen untuk mencari juara ahli sukan negara. Kalau mereka satu hari jadi ahli sukan negara, kita semua yang rasa bangga. Negara yang akan merasa bangga dan ketepikan fahaman politik. Itu persoalannya. Saya nampak akan bakal dalam sukan di seluruh pelosok negara tapi tak kesampaian ke Kampung Baru, contohnya.

Tuan Muhammad bin Husin [Pasir Puteh]: Sikit menteri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Dah ramai sangat Yang Berhormat.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Bagi saya jawab dahulu.

Tuan Muhammad bin Husin [Pasir Puteh]: Okey.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Saya kira semua pandangan ini ialah satu pandangan yang baik, yang sebahagiannya memerlukan perhatian kami dan sebahagiannya memerlukan kesediaan bersama untuk melihat pendekatan kita dalam membangunkan selain daripada belia, sukan dan sebagainya. Misalnya, apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat Padang Serai sebentar tadi yang menyentuh tentang soal bola sepak kita yang banyak dipersalahkan pada FAM. Saya kira FAM sudah membuat yang terbaik. Mengadakan pelbagai liga di semua peringkat daripada atas sampai ke bawah tetapi kita mesti melihat kalau kita lihat dalam trend sukan sekarang ini, ini disebutkan oleh Yang Berhormat Tangga Batu dalam ucapan asalnya ialah sukan dilihat sebagai industri dan sukan itu dilihat sebagai sesuatu yang bersifat- kalau bola sepak ialah merupakan organisasi *grass roots*.

Ia mesti bermula di peringkat bawah itu lagi. Bila dia melihat sebagai industri dan dia melihat di peringkat bawah, maka pembangunan kalau nak lahirkan *team* bola sepak bermula dari kampung itu sendiri. Ini yang berlaku di Brazil misalnya, di mana ia datang daripada kampung sendiri tanpa semestinya tunggu daripada atas. Mereka bermain di pantai, mereka bermain di tepi bangunan, mereka tidak ada padang. Mereka bermain di jalan misalnya, kerana semangat itu datang daripada kampung mereka sendiri. Kalau kita perhatikan misalnya, di Britain ataupun di Eropah, banyak liga bola sepak ataupun kelab mereka ataupun program pembangunan yang dikaitkan dengan akademi mereka dan sebagainya, tidak ada satu sen pun daripada kerajaan ataupun persatuan induk bola sepak mereka semua datang daripada komuniti di peringkat bawah.

Sekarang ini kalau kita lihat daripada sumbangan daripada segi peringkat komuniti, memang semua mengharapkan kerajaan. FAM mempunyai rekod yang baik. Bukan sahaja menganjur, ia memberikan RM250,000 ada pada satu ketika waktu pembiayaan yang banyak, RM1 juta pada setiap persatuan bola sepak negeri tetapi kita kena tengok juga negeri-negeri itu sendiri daripada segi sumbangannya. Saya pujilah Selangor ada bagi RM5 juta untuk persatuan bola sepak. Bagus, saya kena puji. Kedah ada bagi RM3 juta. Negeri Barisan tak usah kiralah, biasalah banyak... [*Dewan riuh*] [*Tepuk*]

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Akan tetapi Kelantan misalnya ...

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: Perak pun sudah mahu bankrap di bawah BN.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Kelantan tak bagi langsung.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Itu zaman PKR 11 bulan itu tak bagi, sebab itu bankrap.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Kelantan tak bagi langsung dan permainan kalau di Stadium dia, kena levi pula. Antara yang tertinggi levi terhadap persatuan bola sepak negeri ialah Kelantan. 20%-25% dikenakan. Janganlah marah, ini saya cerita sahaja. Saya puji Kedah, Kedah misalnya- Kelantan dia dah tak bagi peruntukan untuk persatuan negeri dia, dia kenakan levi tapi bila Kelantan masuk *final*, dia naikan bendera parti dia. Dia naikan parti dia.

Seorang Ahli: Tak ada duit minyak.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Kedah pun tak ada duit minyak dan Kedah masuk *final* FA baru-baru ini. Saya puji pada Kedah, saya puji pada Menteri Besar Kedah, tak ada satu pun lambang parti naik kerana Kedah ada *approach* sukan, sukan jangan campur aduk dengan politik. Saya puji Kedah dalam soal ini, saya puji Kedah dalam soal ini tetapi bila disebut tentang padang bola, padang ini tanah. Tanah ialah di bawah kuasa kerajaan negeri. Yang Berhormat Padang Serai ada sahabat dari Negeri Kedah diperintah oleh parti yang bersama dengan parti Yang Berhormat Padang Serai. Sekarang ini saranlah Kerajaan Negeri Kedah buka seluas-luasnya padang-padang bola, bendang-bendang itu ditukarkan kepada padang bola atas semangat yang disebutkan oleh Yang Berhormat dari Padang Serai. Kenapa nak suruh Kerajaan Pusat pula pergi ke Negeri Kedah bagaimana untuk membuat padang bola.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Dia tak tahu itu.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Itu boleh datang sendiri daripada menteri yang berkenaan.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Saya minta dasarlah datuk menteri. Ini kita ini sedar bahawa keperluan tanah untuk buat padang bola. Yang wujud ada dalam 50 tahun ini semua sudah habis kerana projek-projek. Kita ini kerajaan baru tetapi yang saya minta tadi adalah satu dasar, bimbingan, tunjuk ajar, *guideline*, ini yang saya minta.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: [Bangun]

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Saya tiada pegang jawatan seperti kata FAM tadi. Kenapakah hari ini di Padang Serai sendiri 20 tahun dahulu, pemuda-pemuda pergerakan bola sepak mereka cukup tinggi nilainya sehinggakan melahirkan Rukuman dan banyak pemain negara tapi hari ini merosot kerana hilangnya tapak-tapak itu.

■1510

Budak-budak kampung hari ini tidak ada tempat untuk main dan juga tidak ada galakan dari sekolah dan juga dari kerajaan. Itu yang saya minta.

Menteri Belia dan Sukan [Dato' Ahmad Shabery Cheek]: Tuan Yang di-Pertua...

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: *Create a policy.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Menteri, sebentar.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Dahulu bagus kerana Kerajaan Barisan Nasional. Mungkin sekarang susah, sudah Yang Berhormat minta.

Dato' Shamsul Anuar bin Haji Nasarah [Lenggong]: Betul tu Yang Berhormat Menteri.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Yang Berhormat boleh beritahu kepada kerajaan Yang Berhormat. [*Dewan riu*] Baru dua tahun sudah boleh beritahu kepada DO, saya hendak kawasan-kawasan ini. Bukan satu padang, dua padang, sepuluh padang. Yang Berhormat sudah ada kuasa. Hendak tunggu kalah pilihan raya baru hendak *blame* lagi? Waktu sudah ada kuasa sekarang. Padang bola - jangan kata hendak buat masjid, hendak buat bangunan besar, padang bola yang ada di bawah kuasa kerajaan negeri. Saya ingat kerajaan negeri pun boleh buat.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Tebas bendang pun boleh, padang bola itu. Yang Berhormat Menteri, saya ingat kita sudah melencong banyak tadi, Yang Berhormat Menteri sebut pasal belia tadi. Yang ini mustahak. Bola ini sudahlah kita jauh, saya bimbang kita kejar pasal bola, bola kita tidak juara Piala Dunia, belia yang patut kita jaga ini tercicir. Ini di belakang kita, pengakap ada, pemimpin daripada Kemaman ada. Ini semua pemimpin muda yang juga hendak tahu bagaimana mahu kerajaan sediakan platform supaya suara mereka didengar. Ini adalah sebab saya dengar Yang Berhormat Menteri sebutkan tadi. Saya ingat, kita lupakan bab bola dahululah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat...

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Kita tengok malam sahaja.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, Yang Berhormat Menteri, saya tertarik dengan perbincangan ini sebenarnya. Akan tetapi kita terikat dengan peraturan mesyuarat, hanya membincangkan perkara-perkara yang dibahas ketika perbincangan awal sebelum tadi.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Yang Berhormat Menteri sebut tadi fasal dua perkara. Satu tentang memberi peluang generasi bersuara. Kemudiannya tentang akta tadi. Kita ada forum yang disediakan oleh kerajaan. Saya sebutkan tadi tentang banyaknya kelompok generasi muda di pelbagai tempat dan ruang. Apakah boleh kementerian susun supaya diperkasakan sebenar-benarnya Majlis Perundingan di peringkat daerah itu, negeri dan kebangsaan serta menjemput kelompok-kelompok ini. Mahasiswa di universiti dan golongan muda yang di bawah dan diberi tempat untuk berada bersama dan menyuarakan pandangan mereka secara rasmi dan saya fikir itu akan didengar oleh kerajaan.

Keduanya soal akta tadi, kebimbangan saya ialah kita hanya menumpukan kepada soal mendaftar pertubuhan sahaja tetapi tidak kepada matlamat sebenarnya, untuk memperkasa dan menyemarakkan lagi gerakan belia dalam negara ini. Jadi dua perkara ini, saya minta komen dan pandangan Yang Berhormat Menteri.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Terima kasih. Saya harap kalau tidak diganggu sangat, saya boleh cepatkan. Akan tetapi semuanya Tuan Yang di-Pertua ada kaitan dan sesetengah itu kita jawab beberapa soalan, seperti bola tadi sudah pun disebutkan oleh Yang Berhormat Tangga Batu sebelum ini dan saya rasa saya tidak perlu lagi sambung pasal bola selepas ini. Saya setuju dengan Yang Berhormat Lenggong dan yang disebutkan oleh Yang Berhormat Jempol serta juga yang disebutkan oleh Yang Berhormat Tangga Batu tadi tentang soal belia, soal akta dan sebagainya.

Memang benar bahawa belia hari ini tidak suka kalau diri mereka dikumpulkan untuk semata-mata menjadi audiens, menjadi pendengar kepada apa

yang dicakapkan oleh orang yang lebih dewasa. Sebaliknya mereka mahu diperdengarkan. Saya setuju konsep itu. Kita patut mendengar mereka itu. Oleh sebab itulah, konsep apabila kita melaksanakan himpunan Hari Belia baru-baru ini sudah berbeza dengan yang lepas. Yang lepas kita kumpulkan 15,000 - 20,000 orang belia dalam satu dewan dan mendengar ucapan demi ucapan. Kali ini bab ucapan itu adalah terlalu sedikit.

Sebaliknya belia seluruh negara melalui pelbagai persatuan, melalui pelbagai aktiviti, mereka dibenarkan mengadakan apa sahaja aktiviti. Seluruh Putrajaya, yang melibatkan ratusan ribu orang datang dengan pelbagai aktiviti untuk kita tengok. Sama ada mereka tunjukkan dalam bidang sukan, mereka bercakap tentang perniagaan, mereka bercakap tentang kreatif, mereka bercakap tentang kesenian dan mereka bercakap tentang apa sahaja sekalipun. Jadi ini adalah pendekatan dan kita gembleng seluruh menteri terlibat dengan dan mengambil perhatian.

Kita lihat bahawa kesannya begitu baik kerana seperti anak kita. Anak, kalau anak kita pandai menari dia hendak suruh kita tengok dia pandai menari. Kalau anak itu pandai bercakap, baru pandai baca doa, dia hendak suruh kita dengar dia baca doa. Ini kita buat dan tahun kita rasakan tahun hadapan ia akan kembangkan dengan lebih baik lagi. Dalam konteks pendekatan Hari Belia ini dari segi kos yang ditanggung oleh kerajaan minimum, kalau berbanding dari segi *ratio* dan sebagainya kerana kita katakan bahawa kali ini kita tidak bagi lagi baju, seluar, pengangkutan, *t-shirt* dan sebagainya. Kamu datanglah dengan cara kamu masing-masing. Ada yang datang ke Putrajaya baru-baru ini berjalan kaki daripada Seremban dan mereka berusaha mendapatkan *sponsor* mereka sendiri, makan dan minum melalui syarikat pengendali tol dan sebagainya.

Mereka menjadi kreatif dalam mencari dana mereka sendiri. Ini adalah pendekatan yang baik, seiras dengan apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat Tangga Batu. Kalau kita lihat negara jiran, ramai yang menjadi *proud to be in* NGO misalnya dengan izin, yang berbangga menjadi NGO kerana ia sebagai *non-governmental*. Ia bukan badan kerajaan, maka dikatakan, "*Kami kalau boleh, tidak mahu terima duit daripada kerajaan, kerana apabila kami sebagai badan bukan kerajaan, kami ada kebebasan. Kami tidak terima duit kerajaan. Kami bebas untuk mengkritik, menegur kerajaan kerana ini suara kami, generasi kami.*" Jadi, bagi mereka begitu bangganya dan kita rasakan bahawa dalam konteks Malaysia, kita hendak melihat kemajuan di kalangan gerakan-gerakan belia bukannya berdasarkan berapa peruntukan kerajaan bagi baru mereka boleh melaksanakan kerjanya.

Kemajuan pembangunan, berapa berdikari kah dan tahap berdikari yang sebagaimana tinggi kah yang dapat ditunjukkan oleh persatuan-persatuan belia untuk mencari dana dan menjalankan kerja dengan kreatif tanpa semestinya bergantung pada kerajaan semata-mata. Ini kita katakan, dia lebih maju daripada yang lain. Ada dibantu dari segi infrastruktur dan sebagainya, disebutkan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dalam ucapan ketika pembentangan Rancangan Malaysia Kesepuluh baru-baru ini.

Kejayaan sambutan Hari Belia baru-baru ini, Putrajaya selepas ini akan dibangunkan dari segi infrastruktur untuk dijadikan lebih mesra belia. Bayangkan 15,000 orang ber *camping* untuk bermain futsal pada hari itu. Sejumlah 40,000 orang dalam pelbagai aktiviti yang lain duduk di situ. Pengakap seramai 5,000 orang duduk di sana tetapi tandasnya, tempat mandinya. Bagaimana mereka hendak masak sendiri, tidak begitu dilihat belum lagi mesra belia dan perkara ini kerajaan akan buat supaya ia menjadi mesra belia tetapi belia secara kreatif

datang sendiri dan tunjukkan kebolehan mereka memaparkan apakah kebolehan dan kelebihan mereka.

Oleh sebab itulah apabila disebutkan oleh Yang Berhormat Jempol tadi, isu kepimpinan adalah satu isu yang besar. Inilah yang akan menjadi *core business* ataupun teras kepada program-program Kementerian Belia dan Sukan di masa yang akan datang. Kita akan kurangkan program seperti Tabung Usahawan yang akan kita serahkan kepada kementerian yang berkaitan. Kalau dia hendak jadi peniaga, ada MITI nya. Kalau ada yang pertanian, ia ada Kementerian Pertaniannya. Akan tetapi fokus yang akan datang ialah kepimpinan. Kita sedar dalam dunia sekarang, Obama menjadi Presiden pada usia 47 tahun. David Cameron menjadi Perdana Menteri pada usianya 44 tahun. Timbalannya berusia 43 tahun.

Kita lihat yang menggantikan Perdana Menteri Australia. Dia menjadi perdana Menteri pada usia 50 tahun tetapi yang menggantinya berusia 48 tahun. Semuanya muda. Orang yang menggantikan, kalau waktu David Cameron dilihat kecemerlangannya menjadi Ketua Pembangkang pada waktu usia 32 tahun. Kevin Rudd dilihat sebagai tokoh menjadi Perdana Menteri Australia pada usia 38 tahun, menjadi Ketua Pembangkang. Jadi kalau Ketua Pembangkang di sini usia tua-tua, hendak gantikan orang lebih muda, itu saya rasa tidak sesuai dengan zaman sekarang ini. *[Ketawa]* Ini kita katakan bahawa kepimpinan hendak melahirkan pemimpin-pemimpin muda sekarang ini, dapat kita lihat dalam konteks bagaimana untuk menjana pemimpin-pemimpin baru yang menjadi pemimpin di usia lebih muda dan sebagainya.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Yang Berhormat Gombak tidak ganti, Yang Berhormat Gombak?

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Yang Berhormat Menteri, minta penjelasan. Walaupun sukan merupakan satu bidang yang perlu ditumpukan dalam pembangunan belia. Saya minta Yang Berhormat Menteri jelaskan apakah dasar kerajaan terhadap kalangan belia kita yang berminat dalam lukisan, tarian, pembuatan tayangan gambar dan sebagainya.

■1520

Saya sudah terima aduan dari sebahagian *filmmaker* dan persatuan-persatuan, mereka memohon peruntukan dari kerajaan. Apakah peranan Kementerian Belia dan Sukan untuk menggalakkan kalangan belia yang berminat dalam bidang seni? Terima kasih.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Ya, saya akui bahawa aspek kesenian dan kreativiti merupakan satu perkara yang dilihat sebahagian daripada pembangunan belia. Kerajaan ada bantu sama ada menerusi kementerian kami, Kementerian Belia dan Sukan untuk membantu mereka yang terlibat, misalnya dalam sambutan Hari Belia. Sebahagian daripada acaranya adalah yang dikaitkan dengan soal-soal dunia kreatif - *creative gig* dan sebagainya, dikaitkan dengan aspek yang begini dan kita boleh bantu.

Akan tetapi ada juga kementerian lain sama ada di bawah Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan mempunyai peranan dalam membantu perkembangan dunia seni. Kementerian MOSTI di bawah MDeC dan sebagainya, ada program-program yang dikaitkan dengan soal pembangunan kreatif - dunia kreatif dan sebagainya. Saya rasa perkara ini perlu saya jelaskan.

Saya ingin mengucapkan terima kasih juga kepada Yang Berhormat dari Bukit Katil yang telah mengucapkan tahniah di atas...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Maaf, Yang Berhormat Menteri, sebelum itu...

Dato' Ahmad Shabery Cheek: ...Saya rasa biar saya habiskan dahulu yang ini, sebab nanti saya takut masa...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Saya hendak tanya pendirian dari program Cari Juara. Saya masih menunggu jawapan, pandangan Yang Berhormat Menteri.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Ya. Saya hendak jawab sama dengan... Soalan ini ditimbulkan oleh Yang Berhormat Jempol juga, disebutkan tentang Program Permata Sukan dari awal lagi. Antara Program Permata Sukan yang dimaksudkan tadi terdapat program Cari Juara, program *Talents Identification and Development* (TID), Program Tunas Gemilang dan Sukan Muda Program Asasi yang dianjurkan oleh Institut Sukan Negara.

Sehingga sekarang di bawah program ini sebanyak 92,000 orang telah diuji di seluruh negara. Saya setuju bahawa ia tidak mencukupi. Ada tempat-tempat yang sudah pun didatangi mereka, pelajar-pelajar diuji di peringkat awal dan kemudiannya diserahkan kepada sekolah mengatakan bahawa pelajar ini ada potensinya kerana lompatannya tinggi, ia boleh pergi main *basketball*, misalnya. Kalau lompatannya jauh, apa permainannya? Kalau larinya begini, mungkin boleh dibina untuk menjadi pemain bola sepak dan sebagainya. Sebanyak 92,000 pelajar di peringkat sekolah rendah yang usianya sangat muda telah dikenal pasti melalui program ini.

Akan tetapi saya setuju sekiranya kalau dikatakan ia tidak mencukupi dan yang penting di sini ialah, apakah program susulan selepas mereka dikenal pasti? Adakah diserahkan kepada pihak sekolah? Kemampuan di peringkat sekolah untuk membangunkan mereka ini juga satu perkara yang perlu diberi penelitian dan saya akan berusaha bersama dengan Kementerian Pelajaran dan Kementerian Pengajian Tinggi di bawah jawatankuasa bersama, bagaimana untuk program-program yang dikaitkan dengan pembangunan sukan. Misalnya di bawah Kementerian Pelajaran, rombakan sudah dibuat supaya diberikan perhatian kepada pembangunan sukan di mana konsep 'Satu Pelajar Satu Sukan' akan dilaksanakan dan ia memerlukan, bukan sekadar konsep sahaja tetapi pelaksanaannya memerlukan satu pendekatan yang besar.

Ini kerana sekolah kita tidak cukup jurulatih misalnya, berapa banyak jurulatih yang dapat kita bekalkan? Guru-guru yang ada, *trend* sekarang ini banyak guru perempuan. Saya tidak memandang bahawa guru-guru perempuan tidak bermakna mereka tidak bersukan, tetapi tidak banyak guru di kalangan guru yang sanggup berada di tengah panas dan cuba berusaha untuk meningkatkan keupayaan mereka menjadi jurulatih misalnya. Ini juga mesti ada satu program bagaimana selain daripada menukarkan guru-guru tersebut menjadi seorang jurulatih yang baik ataupun kita menyediakan jurulatih yang ramai supaya memenuhi konsep 'Satu Pelajar Satu Sukan' sebagaimana yang disebutkan tadi.

Saya ingin mengucapkan terima kasih di atas Yang Berhormat Bukit Katil yang mengakui bahawa kejayaan SUKMA di negeri Melaka adalah yang terbaik. Saya ucap tahniah kepada negeri Melaka. Bukan sahaja baik dari segi penganjurannya... [*Tepuk*] Baik dari segi keterbukaannya kerana membenarkan berapa banyak acara sukan. Dahulunya mungkin ada *trend* negeri-negeri akan menentukan mana jenis sukan yang membolehkan ia menang banyak - dibenarkan, tetapi negeri Melaka telah menunjukkan sikap yang terbuka. Bermainlah seberapa banyak selagi ada cukup sekurang-kurangnya lapangan negeri

dibuka sepenuhnya, walaupun akhirnya yang menang ialah negeri Terengganu juga.

Akan tetapi saya katakan dari segi penganjurannya dari mula sampai akhir, dari segi penglibatan orang ramai, bukan sahaja dalam program di stadium tetapi di semua tempat berlakunya program ini, sungguh mengagumkan. Yang paling penting sekali 14 rekod kebangsaan dapat dipecahkan dan hampir 90 rekod Sukan Malaysia telah dapat dipecahkan baru-baru ini. Saya katakan bahawa Melaka telah membuat satu *benchmark* baru dari segi penganjuran Sukan Malaysia. Saya ucapkan tahniah dan *insya-Allah* kita akan menjadikannya lebih baik pada masa yang akan datang.

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: [Bangun]

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Saya juga ingin menjawab sedikit kepada Yang Berhormat dari Langkawi yang menyentuh tentang program yang dikaitkan dengan soal pelajaran...

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Yang Berhormat Menteri...

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Ya, biar sedikit lagi mengenai...

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: ...Ini tentang SUKMA... SUKMA.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Ini mengenai apa? SUKMA juga?

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: SUKMA juga.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Okey, silakan.

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Saya dahulu Yang Berhormat Menteri, dari Tangga Batu. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Saya menumpang gembira Yang Berhormat Menteri kerana 80% daripada acara yang berlangsung sempena Sukan Malaysia Ke-13 ini berlangsung di Parlimen Tangga Batu. Saya pohon pengesahan daripada Yang Berhormat Menteri tentang perkataan SUKMA itu. Pada kali ini rata-rata kita lihat SUKMA itu tidak kita gunakan lagi. Kita gunakan Sukan Malaysia dan saya kira elok kalau kita teruskan Sukan Malaysia, jangan pakai jenama SUKMA ini. Saya tidak boleh dengar SUKMA, susah hendak dengar dan payah menerimanya.

Beberapa Ahli: [Menyampuk]

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Sukan Malaysia. Saya tengok Yang Berhormat sebut tadi SUKMA mula-mula, tetapi selepas itu Sukan Malaysia. Saya setuju.

Dato' Shamsul Anuar bin Haji Nasarah [Lenggong]: Kenapa tidak boleh guna?

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Yang kedua Yang Berhormat Menteri... Ia tanya kenapa, sendiri mahu ingatlah.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Menteri. Saya hendak bertanyakan tentang prasarana bandar sukan di mana Parlimen Tangga Batu kali ini telah diisytiharkan sebagai salah sebuah bandar sukan di negara kita dan kebetulan ia terletak di Parlimen Tangga Batu. Suka juga saya hendak menyebut kepada Yang Berhormat Menteri tentang 12 padang bola yang kami sediakan di Parlimen Tangga Batu itu. Apakah komitmen kementerian dalam menggalakkan lagi pembangunan sukan bola sepak? Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri, terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Menteri, memang kita merasa bangga bahawa Melaka dapat menganjurkan satu Sukan Malaysia atau SUKMA yang dikatakan paling berjaya.

Saya ingin tanya kementerian iaitu selepas SUKMA dianjurkan, bagaimana dengan kawalan dari kementerian atas semua infrastruktur atau tapak pertanian yang di mana SUKMA itu dianjurkan? Tidak mungkin nanti jika tidak dikawal dengan baik, mungkin satu tahun atau dua tahun yang akan datang, tiada lagi sebarang program atau pertandingan akan dianjurkan. Itu yang saya ingin tanya.

Soalan yang kedua, memang kita tahu SUKMA ini satu...

Datuk Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Sukan Malaysia, Sukan Malaysia.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: SUKMA sama juga. SUKMA ini satu kajian interim untuk kita menyiapkan atlet kita atau pemain kita untuk ke peringkat lebih ke hadapan, ke pertandingan-pertandingan antarabangsa. Ini memang satu usaha yang paling penting.

Yang saya ingin tanya, selain daripada SUKMA, lain-lain bakat belia ini, berapa jenis pertandingan ada dianjurkan oleh kementerian yang kita dapat menyertai program Cari Juara ini? Bagaimana kita dapat pilih bakat-bakat belia dalam bidang yang lain dan kita bagi mereka peluang untuk pertandingan antarabangsa. Sebab itu saya minta kalau ada sedikit penjelasan daripada Menteri. Terima kasih.

■ 1530

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Tuan Yang di-Pertua, pandangan dari Yang Berhormat Tangga Batu itu supaya terus sahaja sebut nama Sukan Malaysia itu kita akan ambil perhatian dan sebagai satu cadangan. Saya akan bawa perkara ini kepada Jawatankuasa Pengurus Majlis Sukan Negara supaya terus namanya Sukan Malaysia. Ini kerana kalau di negara lain pun ia bernama - misalnya di China dipanggil *China Games*, kalau tidak silap saya. Di negara-negara lain terus nama. Kita akan lihat kesesuaian. Ini adalah satu pandangan yang akan kita ambil berat tentang soal ini.

Kemudiannya saya terus saya jawab dengan apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat daripada Kota Melaka sebentar tadi tentang kemudahan yang disediakan, apa yang berlaku. Saya rasa boleh terus saya jawab apabila disebutkan tentang program pembangunan bola sepak. Pembangunan bola sepak sekarang ini begitu saintifik sekali, tidak boleh cara dahulu. Kalau kita tanya hendak buat akademi bola sepak bagaimana, kita cari padang sekolah atau pun stadium, boleh kita gunakan untuk latihan.

Kita meninjau, misalnya pihak kementerian beberapa akademi yang maju. Kita pergi ke satu akademi bola sepak di sebuah kelab di Great Britain misalnya, di England baru-baru ini, akademinya mempunyai 28 padang bolanya. Satu tempat 28 padang bola supaya dapat dibangunkan untuk umur lapan tahun, bawah 12 tahun, bawah 14 tahun, 16 tahun sampailah – ertinya programnya daripada kecil sampai ke besar ada 28. Kita tidak boleh bergantung - kalau satu tempat hanya ada satu atau dua, kita akan ketinggalan. Ini program yang besar dibuat. Oleh sebab itulah saya ingin memuji juga Kerajaan Melaka yang telah pun memulakan di mana di sisi Kompleks Sukan Melaka yang dibuat untuk program Sukan

Malaysia baru-baru ini sudah mempunyai satu kompleks padang bola - 10 atau 12? [Disampuk] 12! Itu yang di kawasan Tangga Batu.

Oleh sebab itulah dalam program yang akan dibuat oleh Jawatankuasa Pembangunan Bola Sepak Negara yang dipengerusikan oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri, kita akan mencari beberapa pusat (*centre*) bagi akademi bola sepak dan antara negeri yang menjadi pilihan awal kita ialah Melaka. Ini kerana ia sudah pun mempunyai kemudahan satu tempat padang bolanya begitu banyak sekali. Jadi saya rasakan bahawa kemudahan seperti begini mesti diteruskan. Di bawah kompleks tersebut baru-baru ini sudah dilancarkan sebagai pusat satelit kepada program mengenal pasti – program kenal juara dan sebagainya. Di situlah tempat beberapa asas tentang *sports science* atau pun sains sukan sudah pun diadakan di sana termasuk gimnasium, termasuk bagaimana untuk memberikan terapi psikologi kepada atlet kita dan sebagainya. Antaranya sudah pun diadakan di Melaka supaya ia menjadi pusat untuk mengenal pasti atlet-atlet dalam pelbagai bidang yang berada di kawasan yang berkenaan.

Sebenarnya tidak cukup Melaka sahaja, kita perlu kalau boleh di setiap negeri ada perkara ini tetapi dengan kemudahan yang sudah sedia ada, kita boleh mulakan juga di Melaka dan sudah pun diwujudkan. Setakat ini ada enam pusat dan Melaka antara tempat yang kita rasakan sesuai bagi program pembangunan sukan selepas ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Panjang lagi Yang Berhormat?

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Ya. Saya hendak jawab satu sahaja lagi daripada Yang Berhormat...

Dato' Ngeh Koo Ham [Beruas]: Satu penjelasan sahaja mengenai kompleks sukan.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Ya.

Dato' Ngeh Koo Ham [Beruas]: Satu sahaja. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya hendak tanya apakah rancangan pihak kementerian – memang saya gembira kalau Melaka telah menganjurkan Sukan Malaysia dengan begitu cemerlang dan kompleks-kompleks yang canggih telah dibina. Apa yang sedih ialah seperti di negeri Perak semasa Sukan Malaysia diadakan, kerajaan negeri telah pun menggunakan berjuta-juta ringgit membuat kompleks sukan, prasarana yang baik di Tronoh tetapi kemudian selepas SUKMA diadakan, ia terbiar sahaja dan tidak ada kemudahan-kemudahan sukan yang dibangunkan di situ untuk menggalakkan pemuda pemudi kita untuk menggunakan tempat itu. Kalau tidak silap saya, sekarang mereka hendak buat pula satu komersial projek yang besar-besaran oleh Putrajaya Holdings. Apakah tindakan kementerian untuk memastikan kompleks-kompleks ini tidak terbiar selepas SUKMA itu?

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Saya setuju dengan pandangan kita tidak perlu terlalu ghairah dengan soal pembangunan infrastruktur. Infrastruktur penting tetapi keghairahan pembinaan infrastruktur sukan tidak boleh tersekat selepas infrastruktur itu terbina. Saya setuju kerana kalau tidak dilihat bahawa program sukan lebih dari segi *contractor driven* atau pun *vendor driven* bukannya sukan atlet *driven*. Ini yang perlu dilihat.

Oleh sebab itulah kita mesti mencari satu nisbah yang baik. Misalnya, kalau peruntukan bina stadium sebanyak RM100 juta, ada atau tidak RM200 juta untuk pembangunan atlet misalnya atau pun sama juga untuk pembangunan atlet. Jadi, ini juga perkara yang perlu kita lihat. Kadangkalanya kita buat stadium yang

besar, mengisi stadium itu lebih sukar dan terpaksa kita angkut orang, kita bawa orang untuk penuhkan stadium kerana ini bukan *spirit* yang baik. Sedangkan di negara lain misalnya kalau di Afrika Selatan, ia melihat sebagai satu industri. Sekarang ini FIFA dijangkakan akan mendapat keuntungan RM32.4 bilion daripada penganjuran bola sepak ini. Bukan sahaja dari segi soal sama ada Afrika Selatan berjaya atau tidak berjaya, sama ada dia menang atau tidak menang tetapi ia merupakan satu industri yang memberikan satu sumbangan yang besar kerana penjualan tiketnya, *TV rights* dan sebagainya begitu besar. Ini kerana ia dikaitkan dengan soal penerimaan seluruh rakyat, sanggup membeli tiket, sanggup membayar dan sebagainya untuk datang dan sanggup bersama dengan program-program pembangunan.

Jadi, sebab itulah saya – saya rasa saya setuju bahawa program sukan jangan dilihat dari segi infrastruktur sahaja dan kita mesti mencari nisbah yang baik. Kalau RM100 juta untuk infrastruktur, berapa ratus juta untuk pembangunan atlet supaya untuk membangunkan atlet sama seperti membangunkan seorang manusia yang baik, ada sistem tadikanya, sekolahnya, kolejnya, universiti dan sebagainya.

Izinkan saya menjawab soalan terakhir daripada...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya. Habiskan Yang Berhormat.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: ...Yang Berhormat daripada Langkawi khusus tentang penganjuran IODA *World Championship* iaitu *International Optimist Dinghy Association* yang diadakan pada akhir tahun ini dan tahun hadapan, mengharapkan Kementerian Belia dan Sukan membantu mereka. Sehingga sekarang kita membantu sebanyak RM150,000 dan kita akan bincang lagi. Ini daripada rekod kami dan sudah tentu katanya tidak mencukupi. Perkara ini bolehlah kita runding dengan pihak persatuan dan sebagainya, begitu juga kemudahan-kemudahan lain dalam soal apakah yang diperlukan dalam penganjuran ini.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: [Bangun]

Dato' Paduka Abu Bakar bin Taib [Langkawi]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya bangkitkan perkara ini bukan apa, sebab pelayaran adalah satu aktiviti sukan yang tidak diberi perhatian. Ini kerana kita melatih mereka yang berumur 15 tahun ke bawah dalam *dinghy* atau pun dalam optimis dan juga *leisure* dan juga dari segi *windsurfing*.

Sekarang ini kita di Langkawi telah mengadakan pusat latihan yang terancang untuk pengetahuan Yang Berhormat Menteri dan saya percaya dengan adanya pusat, persatuan atau pun mengadakan ini, tentulah kita akan telah mencapai ke satu tahap yang saya kira berjaya sebabkan masa diadakan Brazil tahun sudah, kita dapat nombor dua, *second place* daripada 15 pelayar, kita dapat nombor dua, nombor enam dan nombor sembilan *in world championship*.

Jadi itulah, kita perlu melatih mereka ini supaya tampil ke hadapan dan memungut pingat emas di Australia yang diadakan tahun ini dan New Zealand, kita buat nombor satu. Jadi inilah yang perlu kita pupuk supaya mereka yang - budak-budak remaja yang ini dapat jadi maju lagi ke hadapan.

Satu lagi ialah di Sukan Malaysia, Kedah atau pun Langkawi dapat tiga emas, satu perak dan satu gangsa. Ini perkara yang perlu kita latih dan dengan dorongan dari Yang Berhormat Menteri tolonglah. Kita akan mengadakan bukan sahaja di Brazil, sebab, Persatuan Pelayaran Malaysia (MYA) akan jadi tuan

rumah dan Kerajaan Malaysia jadi tuan rumah. Jadi, perlulah diberikan bantuan secukupnya. Sekian, terima kasih.

■ 1540

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Ya, dalam rekod kami bagi penganjuran IODA Asian Optimis tahun 2009 telah diberi sebanyak RM150,000. Kita akan timbangkan untuk tahun ini dan cumanya saya mengharapkan sukan-sukan sebegini sukan yang sepatutnya lebih mudah untuk mendapat pembiayaan ataupun *sponsorship* seperti perahu layar dan sebagainya. Ini kerana ianya dikaitkan dengan mudah untuk mendapat penjenamaan untuk diterapkan pada layar dan sebagainya. Akan tetapi saya sudi berunding di atas kemampuan kementerian juga bagi membantu sukan ini selain kemudahan infrastruktur yang sudah sedia ada yang dikatakan antara yang terbaik telah dibekalkan oleh pihak kementerian sebelum ini.

Saya percaya Malaysia sebagai sebuah negara maritim sepatutnya kita merupakan sebuah negara yang maju dalam bidang sukan-sukan air, sukan-sukan maritim kerana ia memperlihatkan kita ada kelebihan. Sudah tentu negara seperti Switzerland, Laos cemburu dengan Malaysia yang dikelilingi dengan air dan mereka tidak boleh membangunkan sukan air mereka. Sepatutnya kita patut juga memberikan tumpuan supaya kita dapat melahirkan bakat-bakat dalam bidang pelayaran dan sebagainya. Tuan Yang di-Pertua, saya...

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Yang Berhormat Menteri, tadi soalan saya Yang Berhormat Kota Melaka bahagian kedua tidak dijawab.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Apa itu?

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Mengenai pertandingan jenis yang bukan sukan untuk kita mencari bakat-bakat belia. Apakah kita menganjurkan secara kebangsaan *national event*.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Untuk sukan apa?

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Bukan untuk sukan, untuk bakat-bakat yang lain dari belia.

Dato' Ahmad Shabery Cheek: Ya, saya sebagaimana saya beritahu tadi tentang soal belia ini mesti dilihat di pelbagai aspek. Akan tetapi apa yang saya maksudkan dengan *core business* kementerian dikatakan tadi ialah tentang soal kepimpinan tadi. Kepimpinan mesti dilihat dalam pelbagai bidang yang di mana minat belia dalam pelbagai bidang. Misalnya di kalangan kaum Cina, tarian singa Malaysia ini sudah dikenali antara yang terbaik di dunia. Kita mesti beri galakan kepada mereka kerana ia juga menaikkan nama negara. Pasukan wusyu kita misalnya sudah dianggap yang terbaik dunia dan sudah memenangi pingat emas di peringkat kejohanan antarabangsa peringkat dunia dan sebagainya.

Ini mesti digalakkan dan kita mesti bersama dengan mereka untuk membantu program-program pembangunan seperti ini. Jadi kalau dikatakan bahawa apakah spesifikasi bidang-bidang saya rasa banyak bidang yang tidak boleh saya senaraikan sekarang tetapi kita boleh letakkan Malaysia mempunyai sasaran yang tertentu. Sama juga dalam sukan kalau kita katakan bola sepak ranking kita 147, hendak naik ke 130 mengambil masa, hendak naik ke 100 mengambil masa. Akan tetapi futsal kita berada dalam ranking 58 dunia sekarang ini kerana itu adalah sukan seperti bola sepak tetapi tidak memerlukan *body contact*, orang yang tinggi untuk membuat tandukan tidak perlu hendak membuat *tackle* dan sebagainya.

Kita dianggap yang cepat dan Thailand sudah meletakkan dirinya sebagai negara yang ke 12 dunia, Jepun 13 kalau tidak silap saya. Ini menunjukkan ada bidang-bidang yang tertentu bunyinya sama seperti sukan yang lain tetapi boleh cepat meletakkan kita dalam ranking yang baik dunia sebagaimana kita sudah ada ranking yang baik dalam bidang skuasy, bidang badminton, *lawn bowl*, memanah, *cycling* dalam acara kirin dan sebagainya yang kita pun sudah ada yang antara yang terbaik dunia.

Tuan Yang di-Pertua, saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada semua Ahli Yang Berhormat yang mengambil bahagian dalam perbahasan ini. Mana-mana saya tidak terjawab saya minta maaf dan saya sudi menjawabnya secara bertulis. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Silakan Yang Berhormat Menteri Luar Negeri.

3.44 ptg.

Timbalan Menteri Luar Negeri II [Datuk Richard Riot anak Jaem]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terlebih dahulu saya ingin mengucapkan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan Rancangan Malaysia Kesepuluh RMKe-10 yang menyentuh perkara-perkara di bawah tanggungjawab Kementerian Luar Negeri.

Tuan Yang di-Pertua, Blok L dan M, berhubung dengan isu Blok L dan M, seperti yang dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat Permatang Pauh, Kubang Kerian, Jempol dan Sibu sukacita saya ingin menyatakan bahawa perkara ini telah dijelaskan secara dengan panjang lebar dan komprehensif oleh Yang Berhormat Menteri Luar Negeri sewaktu menjawab pertanyaan-pertanyaan jawab lisan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat pada 7 Jun 2010 ini.

Seperti yang telah dijelaskan oleh Yang Berhormat Menteri Luar Negeri, Malaysia dan negara Brunei Darussalam telah mengadakan rundingan dua hala bagi mencari jalan untuk menyelesaikan isu tuntutan bertindih kawasan maritim tersebut lebih daripada 20 tahun iaitu sejak pertengahan tahun 80an. Rundingan-rundingan yang telah diadakan adalah melalui perbincangan-perbincangan di antara Peguam Negara Malaysia dan Peguam Negara, Negara Brunei Darussalam pada tahun 1990. Perbincangan semasa Mesyuarat Suruhanjaya Bersama Malaysia Brunei Darussalam pada 1994 dan mesyuarat peringkat pegawai pada tahun 1997.

Walau bagaimanapun perbincangan yang diadakan tidak mencapai sebarang keputusan dan adalah jelas bahawa kedua-dua pihak tidak berganjak daripada pendirian masing-masing dan ini mewujudkan kebuntuan di dalam rundingan. Susulan daripada itu, Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang di-Pertuan Negara Brunei Darussalam Sultan Haji Hassanal Bolkiah telah melakukan lawatan kerja ke Malaysia pada 23 Mei 2003.

Di dalam perbincangan dengan Yang Amat Berbahagia Tun Dr. Mahathir Mohamed Perdana Menteri pada ketika itu bersetuju agar pegawai-pegawai kanan daripada Kementerian Luar Negeri masing-masing bertemu untuk membincangkan penyelesaian kepada isu-isu pembatasan sempadan maritim dan darat di antara kedua-dua negara. Kedua-dua pemimpin juga bersetuju agar aktiviti-aktiviti berkaitan dengan cari gali minyak dan gas di Blok L dan M (J dan K) bagi negara Brunei Darussalam dihentikan. Ini bermaksud satu moratorium ke atas aktiviti eksplorasi dan eksploitasi minyak dan gas telah diwujudkan di kawasan tersebut.

Tuan Yang di-Pertua, lanjutan daripada itu pegawai-pegawai kanan kedua-dua pihak telah bertemu dan berbincang untuk menyelesaikan isu ini mulai bulan Mei 2003. Sebanyak 29 mesyuarat telah diadakan di antara bulan Mei tahun 2003 sehingga bulan Julai tahun 2008. Beberapa cadangan dan cadangan balas dikemukakan oleh kedua-dua pihak. Akhirnya satu cadangan penyelesaian telah berjaya dihasilkan dan penyelesaian tersebut telah dipersetujui secara prinsipnya oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri Malaysia dan oleh Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang di-Pertuan Negara Brunei Darussalam semasa perundingan tahunan yang diadakan di Pulau Johor pada 26 Ogos 2008.

Tuan Yang di-Pertua, penyelesaian yang dipersetujui tersebut telah dibincangkan dan diluluskan oleh mesyuarat Jemaah Menteri pada mes bertariikh 11 Februari 2009. Penyelesaian tersebut telah dimeterai melalui pertukaran surat dengan izin *exchange of letters (EoL)* yang telah disempurnakan oleh Perdana Menteri Malaysia ketika itu Yang Amat Berbahagia Tun Abdullah Haji Ahmad Badawi dengan Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang di-Pertuan Negara Brunei Darussalam Sultan Haji Hassanah Bolkiah di Istana Nurul Iman bandar Seri Begawan Brunei Darussalam pada tanggal 16 Mac 2009. Tuan Yang di-Pertua...

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Minta penjelasan sedikit.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Ya.

■1550

Datuk Dr. Marcus Makin Mojigoh [Putatan]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soal pertikaian antara Brunei dan Malaysia memang lama sudah, terutama sekali dalam segi maritim kita. Tuan Yang di-Pertua saya juga terlibat bertikam lidah dengan pihak pembangkang di negeri Sabah soal Blok 'L' dan 'M' ini. Di mana saya pun juga membaca apa dalam kandungan *exchange letter* yang bertarikh pada 30 April yang satu ketika mantan Perdana Menteri kita telah menyatakan bahawa Limbang tidak lagi boleh di tuntutan oleh pihak Brunei Darussalam tetapi, dinafikan oleh Menteri Luarnya selepas pengumuman itu. Jadi dari segi itu dalam kandungan walaupun dia katakan, "*Regarding the maritime area, Malaysia and Brunei also agreed to establish final and permanent sea boundary. This agreement serves to settle certain overlapping claim which existed in the past which included area of the concession blocks known before as Block 'L' and 'M'...*". Di sini tidak ada dalam *exchange letter*, tidak menyentuh tentang sepenuhnya soal tuntutan Limbang oleh Brunei Darussalam itu yang dimeterai pada 30 April. Jadi soal *joint operation* di Blok CA1 dan CA2 itu telah pun dipersetujui. Itu memang kita punya *bilateral* memang baik. Itu dikekalkan. Soal apa yang diberi dalam soal ini – sungai *Limbang hydro* pula kita *supply electricity* kepada Brunei.

Satu lagi perkara yang tidak termasuk dalam soal *agreement* ini yang bahawa kita punya *easy access* antara Limbang dengan *the rest of Sarawak*. Jadi ini menyusahkan perjalanan di antara Malaysia iaitu dari Lawas ke Limbang, dari Limbang ke Miri. Ini belum ada penjelasan yang lanjut. Saya mohon Yang Berhormat Timbalan Menteri supaya ini diperjelaskan supaya rakyat dapat tahu apakah hasil-hasil yang selain daripada Blok 'L' dan 'M' itu. Jadi mungkin ini baik untuk rakyat mengetahui soal *easy access* di antara Malaysia dengan Brunei ini.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Terima kasih Yang Berhormat dari Putatan. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Sebenarnya saya akan pergi ke

soalan yang telah dikemukakan oleh Yang Berhormat Putatan. *Please allow me to carry on first. This contain in my answer.* Elemen-elemen penyelesaian...

Datuk Chua Soon Bui [Tawau]: Minta penjelasan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat saya rasa habiskan dahulu. Dia ada soal *historical about 'L' and 'M', the question which should post during the debate. So let him finish.* Saya rasa biarkan Yang Berhormat Timbalan Menteri habiskan dahulu Yang Berhormat.

Datuk Chua Soon Bui [Tawau]: Okey.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Itulah...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Itulah yang saya pohon.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Sebenarnya apa yang telah dibawa dan ditanya oleh Yang Berhormat Putatan tadi saya ada jawapan kepadanya tetapi, saya belum sampai situ. Elemen-elemen penyelesaian.. *Sorry*, selalu tersasul dengan perkataan itu. Yang terkandung di dalam pertukaran surat atau *letters of exchange* adalah:

- (i) persempadanan maritim;
- (ii) aturan komersil atau *commercial agreement*, dengan izin;
- (iii) persempadanan darat; dan
- (iv) akses maritim .

Di bawah pertukaran surat atau *exchange of letters* tersebut, sempadan laut wilayah iaitu *territorial waters*, pelantar benua, *continental shelf* dan Zon Ekonomi Eksklusif (*Exclusive Economic Zone*) di antara kedua-dua negara telah ditentukan. Penentuan sempadan maritim ini dicapai berdasarkan kepada peruntukan-peruntukan berkaitan Konvensyen Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu mengenai Undang-undang Laut 1982 (*United Nations Convention on The Law of The Sea 1982*) dalam pendeknya UNCLOS 1982.

Di bawah UNCLOS 1982 setiap negara berpantai adalah berhak *entitle* kepada laut wilayah iaitu *territorial waters*, pelantar benua, *continental shelf* dan Zon Ekonomi Eksklusif (*Exclusive Economic Zone*). Malaysia dan negara Brunei Darussalam merupakan negara ahli kepada UNCLOS 1982 dan mempunyai obligasi dan tanggungjawab untuk melaksanakan peruntukan-peruntukan UNCLOS 1982.

Pembatasan sempadan maritim yang telah dipersetujui ini adalah bersifat kekal, *final*. Dengan adanya sempadan maritim ini, tuntutan bertindih kawasan maritim di antara kedua-dua negara telah diselesaikan. Berdasarkan kepada persempadanan maritim yang di bawah peruntukan-peruntukan Konvensyen Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu mengenai Undang-undang Laut 1982, Blok-blok 'L' dan 'M' dari segi lokasinya terletak di kawasan maritim negara Brunei Darussalam.

Di mana Brunei Darussalam mempunyai hak-hak kedaulatan atau *sovereign rights* terhadap sumber hidupan dan bukan hidupan, *living and non living recourses*. Walau bagaimanapun *and this is something good for us*, aturan komersil telah wujudkan di kawasan di mana terletaknya blok-blok cari gali minyak

'L' dan 'M'. Bagi maksud ini Malaysia dan negara Brunei Darussalam bersetuju bahawa dua blok iaitu Blok CA1 dan Blok CA2 diwujudkan.

Untuk makluman Dewan yang mulia ini Blok CA1 diasaskan kepada Blok 'L' Malaysia (Blok 'J', Brunei Darussalam) dan Blok CA2 diasaskan kepada Blok 'M' Malaysia (Blok 'K', Brunei Darussalam). Aturan komersil yang diwujudkan akan membolehkan, *and this one I think I have to trace* akan membolehkan perkongsian hasil iaitu *revenue sharing* daripada eksploitasi minyak dan gas yang dilaksanakan.

Modaliti kewangan dan operasi bagi melaksanakan aturan komersil ini serta penyelesaian isu-isu berkaitan termasuklah isu lapangan rentas sempadan atau *straddling field* akan dibincangkan oleh pegawai-pegawai kanan kedua-dua negara termasuklah pegawai-pegawai kanan Petronas. Dalam hal ini sukacita saya memaklumkan bahawa pegawai-pegawai kanan kedua-dua negara telah bertemu beberapa kali bagi memperincikan modaliti dan operasi ini.

Tuan Yang di-Pertua, saya ingin mengambil kesempatan ini untuk menegaskan bahawa elemen-elemen yang terkandung di dalam pertukaran surat ini terutamanya yang melibatkan persempadanan maritim dan darat di antara kedua-dua negara adalah sah dan tidak bercanggah dengan peruntukan-peruntukan Perkara 2, Perlembagaan Persekutuan. Elemen-elemen yang terkandung di dalam pertukaran surat khususnya yang melibatkan persempadanan maritim dan darat tidak mengubah sempadan mana-mana negeri yang berkaitan. Malahan mengesahkan sempadan yang wujud di antara Sabah dan Sarawak dengan negara Brunei Darussalam. Sehubungan dengan ini tidak wujud sebarang pengubahan sempadan negeri seperti yang dinyatakan oleh setengah pihak.

Tuan Yang di-Pertua, pertukaran surat pada tanggal 16 Mac 2009 telah menyelesaikan isu-isu berbangkit di antara kedua-dua negara. Dengan ini hubungan dua hala yang sedia terjalin di antara kedua-dua negara telah memasuki fasa baru yang lebih akrab dan memberikan kebaikan kepada kedua-dua pihak. Lembaran baru di dalam hubungan dua hala negara Malaysia dan negara Brunei Darussalam ini akan membuka jalan kepada kerjasama yang lebih erat di antara kedua-dua negara khususnya di dalam bidang pelaburan dan ekonomi.

■1600

Dalam hal ini Tuan Yang di-Pertua, sukacita saya ingin memaklumkan bahawa Kerajaan Brunei Darussalam telah menyatakan komitmennya untuk terlibat secara aktif dalam bidang ekonomi dan pelaburan di Malaysia khususnya di negeri Sabah, Sarawak dan Iskandar Malaysia.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Penjelasan.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Sebentar. *Let me finish my sentences.* Kedua-dua negara juga berbincang mengenai peluang-peluang pelaburan secara bersama di Negara Ketiga.

[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar)]
mempengerusikan Mesyuarat]

Untuk pengetahuan Yang Berhormat Sibu dan mungkin Yang Berhormat dari Sabah dan Sarawak, sebenarnya elemen-elemen penyelesaian yang telah dipersetujui oleh Malaysia dan Brunei Darussalam telah pun dikemukakan kepada Kerajaan Negeri Sabah pada 15 September 2008 dan Kerajaan Negeri Sarawak pada 6 November 2008. Dalam hal ini, kedua-dua kerajaan negeri tersebut tiada

bantahan terhadap penyelesaian yang dicapai oleh kementerian. Yang Berhormat Kubang Kerian.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Silakan Yang Berhormat.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Timbalan Menteri. Kita mengalu-alukan dan kita tidak mempunyai masalah untuk mempertingkatkan hubungan baik kita dengan negara-negara jiran khususnya dalam konteks ini negara Brunei Darussalam. Itu tidak menjadi persoalan yang ingin saya kemukakan.

Cuma soalan saya ialah berhubung dengan isu Blok M yang dibentangkan tadi tentang persempadanan. Ingin saya bertanya, apakah perkiraan negara pada waktu membangunkan Blok L dan Blok M? Sempadan mana yang diperhitungkan? Peta mana yang dikeluarkan? Tidak kah pada waktu itu, sewaktu kita menyerahkan isu cari gali itu kepada Murphy Oil itu, kita tidak menghitung semuanya itu? Apabila timbul isu tentang *Letter of Agreement* ini, difahamkan berpuluh-puluh kali mesyuarat diadakan dan tidak satu pun dibentangkan dan dibawa ke dalam Parlimen ini. Itu persoalan yang saya minta satu jawapan. Bukan masalah kita hendak mempertikaikan hubungan baik. Itu tidak timbul sama sekali tetapi isunya pada waktu dibangunkan Blok 'L' dan Blok 'M', mengapakah semuanya tidak diperhitungkan? Adakah kecuaiannya kita? Adakah kita tidak mempunyai dokumen yang mencukupi ataupun ada perkara-perkara lain yang berlaku? Minta penjelasan.

Dato' Kamarudin Jaffar [Tumpat]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya sambung daripada apa yang disebut oleh Yang Berhormat Kubang Kerian. Yang Berhormat menyebutkan tadi bahawa negeri-negeri Sabah dan Sarawak tidak ada bantahan. *Point* nya sebagaimana Yang Berhormat Kubang Kerian bangkitkan, bukan sahaja yang perlunya tidak ada bantahan dan sebagainya tetapi ia perlu dibawa ke mesyuarat Dewan Undangan Negeri Sabah dan Dewan Undangan Negeri Sarawak untuk mendapat kelulusan rasmi dalam Dewan-dewan Undangan Negeri bagi kedua-dua negeri itu. Ini kerana ia melibatkan wilayah mereka juga. Terima kasih.

Datuk Richard Riot anak Jaem: [Bangun]

Datuk Chua Soon Bui [Tawau]: Tuan Yang di-Pertua, ada sedikit tambahan tentang Blok 'L' dan Blok 'M' sahaja.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Okey.

Datuk Chua Soon Bui [Tawau]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Dalam jawapan dahulu, mengikut dasar pada menyerahkan Blok 'L' dan Blok 'M' itu, saya ingin tahu dan minta penjelasan di bawah UNCLOS 1982, kita menjemput bahawa sebuah negara pesisir harus menyerahkan hak berdaulat kepada negara jiran lain.

Suruhanjaya PBB tentang batas landai *continent* itu yang berdasarkan Perkara 76 daripada UNCLOS 1982, yang mempunyai hak untuk memutuskan wilayah maritim negara-negara anggota Malaysia dan Brunei Darussalam yang ada pertikaian dan *if there is any doubt at all*, mengapa dokumen-dokumen itu tidak *submit* kepada *UN Commission*? *Let the UN Commission decide the maritime territory of member's state based on the data, chart, relevance technical informations* dan sebagainya. Ini kerana kita ada juga berlaku dengan satu pengajuan bersama dengan Vietnam pada 27 Oktober 2009. Juga

memandangkan Petronas sedang berunding dengan Brunei untuk mengeluarkan minyak dan gas di CA1 dan CA2, adakah kerajaan Sabah berhak untuk berunding mendapatkan *revenue* dalam minyak dan gas dengan 5% royalti? Mengapakah pembangunan bersama seperti Malaysia dan Thailand di kawasan luar pesisir Thailand tidak diamalkan dalam kes blok itu?

Penyelesaian *should be a win-win situation* antara negara tetapi *is it a win-win situation in this case?* Juga, adakah *Malaysia's Maritime Realm Atlas* telah diwartakan? Memandangkan Malaysia masih ada pertikaian Ambalat di lautan pantai timur Sabah, di Lautan Sulawesi, jika Malaysia sudah memberikan Blok 'L' dan Blok 'M' atas jiran yang baik, adakah kerajaan akan menyerahkan hak memiliki blok-blok tersebut kepada Indonesia juga dengan kaya minyak dan gas? Sekian, terima kasih.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Sebelum itu, saya ingin menjawab soalan yang telah dibawa oleh Ahli Yang Berhormat Putatan iaitu tentang laluan pergi dari Sabah, Sarawak melalui Brunei dan sebagainya. Jadi sebenarnya dengan masalah persempadanan yang telah diselesaikan melalui *Letters of Exchange* itu, ia lebih senang lagi bagi kita membincangkan seterusnya laluan-laluan yang boleh kita gunakan. *So, I hope that answered you.* Selepas itu...

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Walaupun jawapannya itu difahami tetapi rakyat belum faham lagi. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua kerana - soal apa Yang Berhormat sentuh tadi bahawa semua perairan negara kita ini mempunyai *foreshore*, dengan izin tetapi, soal Limbang ini ia melencong sedikit. Jadi ia punya *shore* itu melencong juga. Jadi nampaknya kelihatan dalam peta yang kita sedia ada ini seolah-olah Limbang ini tidak mempunyai perairan, ditutup oleh perairan di Brunei. Jadi itu masalah belum selesai. Kalaulah ia dinyatakan oleh Yang Berhormat bahawa persempadanan sekarang dikekalkan, *the final*, bererti Limbang itu tidak mempunyai air, ditutup oleh Brunei.

Soal yang seterusnya iaitu soal laluan ini, boleh kah dalam *Letters of Exchange* ini tidak menyentuh soal yang menyenangkan laluan itu seperti menggunakan kad-kad yang tertentu ataupun menggunakan cip tanpa mengecap passport sehingga tujuh kali? Kalau kita dari Sabah hendak ke Miri, kita terpaksa melalui beberapa sempadan. Pertama, sempadan Brunei, dari Brunei keluar selepas itu Limbang, keluar Limbang, Brunei, Brunei keluar mungkin ada dalam enam kali atau tujuh kali mahu di cop. Jadi adakah ini termasuk juga *dalam Letters of Exchange* untuk menyenangkan laluan antara orang dari Sarawak ke Sabah dan Sabah ke Sarawak dan juga penduduk-penduduk di daerah Limbang ini? Ini jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri itu tidak berapa jelas dan mungkin orang kampung tidak faham.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Terima kasih Yang Berhormat Putatan. Sebenarnya soalan yang dibawa oleh Yang Berhormat Putatan itu ada sangkut-paut dengan soalan yang telah dibawa oleh Yang Berhormat Kubang Kerian dan Yang Berhormat Tumpat. Jadi, ia begini saya sebut. Mengikut atau berdasarkan pada pertukaran surat *Letters of Exchange*, perbatasan sempadan darat di antara kedua-dua negara akan diselesaikan berdasarkan kedua-dua *modality* iaitu:

■1610

- (i) penandaan di Markesan sempadan yang telah digariskan di dalam lima perjanjian sedia ada yang ditandatangani oleh Kerajaan Negeri Sarawak dan negara Brunei Darussalam di antara tahun 1930 lagi hingga tahun 1939. Kalau diizinkan Tuan Yang di-Pertua saya boleh ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Belum lagi Tan Sri Yang Berhormat.

Datuk Richard Riot anak Jaem: ...Tunjukkan *agreement* ini. Ya?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Belum lagi 'Tan Sri'.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Bakal Tan Sri.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: *Insya-Allah* akan datang.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Jadi, ini bererti Tuan Yang di-Pertua mengizinkan saya untuk membaca. Lima perjanjian darat sedia ada yang telah ditandatangani di antara Kerajaan Negeri Sarawak dan Kerajaan Brunei Darussalam dari tahun 1920 hingga tahun 1939 adalah seperti berikut:

- (a) *agreement between the Government of Brunei and the Government of Sarawak, regarding the boundary between the states of Brunei and Sarawak, between the Belait and Baram Rivers from the sea coast to the Pagar Layan Canal dated 25 of Ogos 1931;*
- (b) *dated 4 February 1920. Seterusnya, agreement between the Government of Brunei and the Government of Sarawak regarding the boundary between the states of Brunei and Sarawak, between Terusan and Temburung from the coast to Bukit Sagan dated the 31 of October 1931;*
- (c) *agreement between the Governement of Brunei and Government of Sarawak regarding the boundary between the states of Brunei and Sarawak, between Limbang and Brunei from the coast to upon west of west of Bukit Gabung dated 24 of February 1933; dan*
- (d) *agreement made this 4th day of November 1939 between the Government of Brunei of the one part and the Government of Sarawak on the other part.*

Jadi, saya harap dengan itu Tuan Yang di-Pertua, sekurang-kurangnya apa yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat Putatan, Kubang Kerian dan Tumpat telah dijawab.

Mengenai soalan yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat Tawau, terima kasih Yang Berhormat Tawau. Seperti yang dimaklumkan oleh Yang Berhormat Menteri Luar Negeri, pada 7 Jun 2010 sewaktu menjawab pertanyaan jawab lisan Ahli-ahli Yang Berhormat berhubung dengan isu ini, penyelesaian berhubung dengan penentuan sempadan maritim di antara Malaysia dan Brunei Darussalam yang meliputi kawasan perairan wilayah (*territorial waters*), Zon Ekonomi Eksklusif dan Pelantar Benua dicapai berasaskan kepada peruntukan Konvensyen Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu Mengenai Undang-undang Laut atau *The United Nations Convention on the Law of the Sea 1982*.

Peruntukan-peruntukan yang berkaitan termasuklah Artikel 3, 4, 5, 15, 55, 56, 57, 70, 74, 76, 77, 83 dan sebagainya. UNCLOS 1982 tidak mempunyai peruntukan khusus yang menyatakan bahawa sesebuah negara perlu menyerahkan hak-hak kedaulatannya (*sovereign rights*) kepada negara lain.

Dalam hal ini, sukacita saya ingin menegaskan bahawa kawasan maritim yang dipersempadankan di antara Malaysia dan Brunei Darussalam adalah merupakan kawasan tuntutan maritim bertindih di antara kedua-dua negara. Sehubungan dengan itu, tidak ada negara yang mempunyai hak-hak kedaulatan secara mutlak di kawasan maritim tersebut.

Berhubung dengan peruntukan Artikel 76, UNCLOS 1982 seperti yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Tawau, sukacita saya ingin jelaskan di sini bahawa Artikel 76 adalah satu peruntukan yang kompleks dan *submission* kepada *Commission On The Limits of Continental Shelf* (CLCS) dilaksanakan bagi menuntut kawasan Pelantar Benua (*Continental Shelf*) melebihi 200 batu nautika, *extended Continental Shelf*.

Berbangkit dengan *Joint Services* Malaysia - Vietnam. Sebenarnya *Joint Services* Malaysia-Vietnam dikemukakan kepada 6 Mei tahun 2009 dan bukannya pada 27 Ogos tahun yang sama seperti yang dinyatakan oleh Yang Berhormat. Dalam hal ini, seperti Yang Berhormat sedia maklum Blok-blok 'L' dan 'M' terletak kira-kira 100 batu nautika daripada kawasan pantai Brunei Darussalam. Sehubungan dengan itu, secara jelasnya kawasan ini terletak di dalam kawasan tuntutan *extended Continental Shelf*.

Berhubung dengan isu Kawasan Aturan Komersial, *Commercial Arrangement Area* (CAA), pada masa ini *modality* berhubung dengan perkara ini masih dibincangkan oleh pegawai kanan di antara kedua-dua negara termasuklah pegawai-pegawai Petronas. Ini merupakan rundingan di antara dua negara. Isu berhubung dengan royalti seperti yang dibangkitkan merupakan isu dalaman negara kita, negara Malaysia.

Merujuk kepada kawasan pembangunan bersama *joint development* seperti yang dijalankan di kawasan *Malaysia-Thailand Joint Development Area*, sukacita saya maklumkan bahawa wujud persefahaman politik di antara Malaysia dengan negara Brunei Darussalam untuk menyelesaikan isu tuntutan bertindih kawasan maritim secara saksama dan bersifat kekal iaitu *final* berasaskan kepada peruntukan undang-undang antarabangsa khususnya UNCLOS 1982.

Tuan Lim Kit Siang [Ipoh Timur]: Penjelasan.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Penjelasan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, sila.

Tuan Lim Kit Siang [Ipoh Timur]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri yang baru mengenai *exchange of letters* ini tetapi nampaknya soalan yang rakyat mahu tahu ialah sama ada Limbang, sama ada Brunei sudah menggugurkan, *drop* tuntutan mengenai Limbang atau tidak selepas *exchange of letters*.

Kedua, apabila Kerajaan Sarawak dan Sabah diberi tahu mengenai penyerahan Blok 'L' dan 'M', Yang Berhormat kata bahawa mereka tidak ada bantahan. Adakah mereka membangkitkan apa-apa soalan kenapa Petronas boleh membenarkan *Murphy Company* untuk memulakan cari gali di tempat-tempat itu kalau kedua-dua blok ini bukanlah dalam kedaulatan Malaysia atau mereka nampaknya tidak ada apa-apa soalan?

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Soalan yang sama. Boleh? Saya juga ingin tanya kalau betul jelas Blok 'L' dan 'M' ini adalah milik Brunei, kenapa tidak ada usaha untuk gazetkan satu peta rasmi yang mencerminkan

realiti baru ini. Adakah ini adalah kecuiaan kerajaan atau ini adalah satu *after thoughts*. Terima kasih.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Sekali, sedikit, sedikit. Tuan Yang di-Pertua, berdasarkan jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi tidak menjawab persoalan yang kami persoalkan. Soalan saya jelas sekali lagi, semasa Petronas menyerahkan cari gali itu kepada Murphy Oil, apakah status Blok 'L' dan 'M'? Kalau ianya di kawasan bertindih atau pun ianya di kawasan yang dipertikaikan, disebut tadi tentang *Continental Shelf* dan seumpamanya, ia mesti jelas. Kalau ianya kawasan bertindih, kalau diserahkan kepada Kerajaan Brunei, ini suatu yang kita anggap penyerahan begitu sahaja tanpa satu pertarungan.

Kalau bertindih kenapa tidak dibuat kepada ICJ sebagaimana Sipadan dan Pulau Batu Puteh. Itu persoalannya. Jadi, saya harap Yang Berhormat Timbalan Menteri boleh menjawab dengan jelas apakah status pada hari pertama Petronas menyerahkan kepada Murphy Oil untuk Blok 'L' dan 'M'? Kenapa diserahkan begitu mudah kepada Kerajaan Negeri Brunei. Ini juga bersangkutan dengan artikel dua, sebagai negara yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Tumpat tadi, ia harus melalui proses-proses yang disebut dengan jelas dalam artikel dua. Terima kasih.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Terima kasih. Saya menjawab soalan mengapa Petronas menyerahkan konsesi itu kepada Murphy Oil padahal kawasan itu bertindih. Jadi, jawapan dia begini. Pada awal tahun 2002, Malaysia mendapat maklumat bahawa negara Brunei Darussalam telah memberi konsesi cari gali minyak dan gasnya di Blok 'J' dan 'K' yang merupakan blok-blok yang ditandakan sebagai Blok 'L' dan 'M' oleh Malaysia kepada satu konsortium yang terdiri daripada Total, Fina Elf SA, BHP Billiton dan Amerada Hess.

■1620

Negara kita Malaysia sebagai tindak balas telah mengarah agar Petronas turut memberi konsesi cari gali minyak di Blok 'L' dan 'M'. Itu tindakan kita dan selepas itu oleh kerana perkataan bertindih berlaku, maka pasukan tentera laut kedua-dua negara telah menghalang kontraktor dari kedua-dua negara untuk mengadakan eksplorasi dan kerja-kerja yang bersangkutan paut dengan minyak dan gas di situ. Oleh itu susulan daripada itulah, maka segala kerja yang bersangkutan paut dengan kawasan Blok 'L' dan 'M' ketika itu dihentikan buat sementara sehingga *letter of exchange* ini telah dimaterai.

Jadi mengenai soalan yang telah dibangkitkan oleh..

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Boleh tanya sedikit?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Belum habis jawapannya Yang Berhormat. Ada tiga yang..

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Macam sama, lebih kurang sahaja.

Datuk Richard Riot anak Jaem: *Okay, I let you first.*

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. Saya..

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Saya bimbang dia jadi..

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Keliru?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Keliru, ya.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Saya cukup hairan, kita pertindihan telaga minyak ini bukan sahaja berlaku di Limbang baru-baru ini, satu ketika dahulu dengan sempadan, dengan Indonesia sudah ada unsur-unsur kekerasan. Kita nampak Malaysia ini terlampau baiklah negara kita ini. Asal ada negara luar *threatening* belum tentu dia punya, kita *sacrifice* apa yang kita ada. Kenapa kita tidak lawan dia? Tidak ada kekuatankah kita ini? Tidak ada *legacy* kah kita untuk mempertahankan maruah bangsa kita? Kementerian Luar Negeri nampak macam lemah dalam soal-soal sebegini. Jadi di masa akan datang apa pun kita temui kalau bersempadan, bertindih dengan China, China kata saya punya, kalau dengan Singapura kata Singapura punya. Sampai bila keadaan sebegini boleh diberhentikan?

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Ringkas sahaja. Berhubung dengan jawapan tadi, saya hendak dapat penjelasan. Tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri menyebut apabila keadaan ini berlaku, maka kerja-kerja yang sedang berjalan di Blok 'L' dan 'M' dihentikan. Maknanya, sebelum itu kerja-kerja sedang dijalankan dan dijalankan oleh Malaysia atas dasar apa? Maksud saya, kalau kita sudah masuk dalam kawasan itu dan kita sudah mula membuat kerja di situ, bagaimana boleh kita dengan begitu mudah apabila dengar diserahkan konsesi kepada syarikat lain dan sebagainya, kita keluar? Nampak macam ada percanggahan kerana jawapan bahagian pertama itu apabila dikatakan Brunei Darussalam beri konsesi kepada Elf dan beberapa syarikat lain, selepas itu tindak balas kita, Petronas beri konsesi kepada *Murphy Oil* begitu? Akan tetapi pada masa yang sama Yang Berhormat Timbalan Menteri berkata kerja-kerja sedang berlaku dan dihentikan. Lalu kalau kerja-kerja sedang berlaku bererti bahawa sudah ada kerja, sudah ada konsesi. Itu saya tidak faham, bagaimana itu?

Seorang Ahli: Sengaja tidak mahu faham.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Sebenarnya saya telah menggunakan perkataan eksplorasi, kerja-kerja eksplorasi. Ini bermakna kerja belum lagi dijalankan.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Eksplorasi pun kerja dan apabila kita buat eksplorasi ianya merupakan satu kerja yang memakan belanja yang tinggi kerana kita membuat jenis *seismic survey*. Kita letakkan kapal-kapal dengan peralatan yang cukup canggih dengan sonarnya hendak dapatkan *underground sub-structure*, kemungkinan ada minyak atau tidak dan sebagainya. Ianya bukan belanja RM20 atau RM30 ya. Ianya merupakan belanja yang menelan berjuta-juta, mungkin beratus juta kerana setiap satu *seismic survey* itu memerlukan orang-orang yang punyai kepakaran. Ianya bukan belanja yang kecil. Lalu kalau kita sudah ada kerja-kerja yang sebegini, kita sudah hantar orang-orang pakar, peralatan, membuat *seismic survey*, membuat *mud logging*, membuat *various, different types of initial exploratory surveys* dengan izin, saya rasa amat hairan kita membelanjakan perbelanjaan yang begitu tinggi dalam keadaan kita masih teragak-agak. Adakah ini kawasan kita atau pun bukan kawasan kita dan selepas itu apabila ada orang beri konsesi kepada syarikat lain, kita *just pack our bags and leave – just like that*. Saya rasa satu perkara yang cukup pelik.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Baik, cukup Yang Berhormat. Ini saya dengar ada bunyi latar belakang Petronas nampaknya di sini. Saya ingat soalan cari minyak ini memang prosesnya panjang juga Yang Berhormat tetapi peringkat mana Yang Berhormat sebut itu?

Peringkatnya ada peringkat *survey*, tengok *report* geologi selepas itu baru buat cari sebelum cari gali. Selepas itu gali.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Eksplorasi pun mahal.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Dia tidak..

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Pasal benda di bawah itu beratus meter di bawah air.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Yang Berhormat Shah Alam kalau tidak faham..

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Selepas itu kita hendak tengok dia punya *strata geology*.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Baik Yang Berhormat. Tidak perlu, biarlah Yang Berhormat Timbalan Menteri menjawab Yang Berhormat.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Terima kasih Yang Berhormat Shah Alam. Itu yang saya katakan tadi walaupun ketika itu kawasan tersebut adalah kawasan yang bertindih tetapi oleh kerana di atas kebijaksanaan pemimpin kita, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri ketika itu dan Seri Paduka Baginda Mulia Sultan Hassanah Bolkiah, perkara yang bertindih sebegitu sebaik-baiknya diselesaikan dengan cara penyelesaian yang baik. Oleh yang demikian sebenarnya kerajaan telah melantik satu..

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, yang soal begitu siapa yang untung lebih, siapa yang rugi?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, Yang Berhormat jangan- Biar beri peluang Yang Berhormat Timbalan Menteri jawab dahulu Yang Berhormat.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Nanti dulu. Sebenarnya kerajaan telah melantik— Yang Berhormat Kinabatangan, *you are from Sabah*, kerajaan telah melantik iaitu satu kumpulan yang pakar dalam bidang persempadanan iaitu yang dipimpin oleh Professor James Crawford dan Professor Nico Schrijver. Jadi dalam perkara ini Tuan Yang di-Pertua, jalan penyelesaian bagi perkara ini iaitu masalah besar bertindih ini seharusnya diselesaikan secara aman dan damai. Tadi Yang Berhormat Kinabatangan telah membangkitkan isu kita menggunakan kekerasan. Prinsip atau dasar negara kita ialah kita berbaik-baik dengan negara jiran kita. Maka, timbul kita berperang atau tidak dengan negara lain bagi saya ingin memberitahu bahawa kita di Kementerian Luar Negeri *that will be the last resort that we will do*.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, Balik Pulau sedikit boleh?

Yang Berhormat Timbalan Menteri, tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri bergantung pada kebijaksanaan. Nama-nama yang disebut tadi Professor James Crawford ialah antara peguam yang kita lantik yang mana kita kalah. James Crawford – Profesor Adelaide University, di Matrix Chambers, di UK tetapi kalah.

Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya mohon penjelasan Yang Berhormat Timbalan Menteri sebab saya melihat dalam menggunakan alasan kebijaksanaan itu saya lihat berbeza pendekatan apabila kita mempunyai kawasan bertindih, apa yang dipanggil *sovereign rights* – hak kedaulatan berbeza dengan *sovereignty* iaitu King Ghaz (Allahyarham) bergegas ke Thailand dan terbentuklah

satu kerjasama eksplorasi bersama. Itu merupakan antara satu-satu perkara yang mungkin di rantau ini satu pendekatan yang amat bijaksana kalau kita boleh ambil dengan keuntungan pada hari ini.

Keduanya, berlaku di antara Cambodia, Vietnam dan kita, pendekatan lain juga diambil. Akan tetapi apabila di Limbang ini kebijaksanaan yang diangkat itu seolah-olah kita menyerah! Keuntungan ekonomi pun tidak boleh di- yang paling saya risau ialah bukan Blok 'L' dan Blok 'M' sahaja, kawasan di atasnya itu. Dari segi perundangannya itu adakah kita juga *surrender* kawasan di atasnya itu? Dia ada *implication of law*. Saya mohon isu ini Yang Berhormat Timbalan Menteri beri penjelasan, kebijaksanaan dikatakan itu saya tidak nafikan tetapi tolong jelaskan agar lebih meyakinkan kerana nama-nama yang disebutkan tadi itu tidak menggambarkan kebijaksanaan tetapi menggambarkan kelemahan. Terima kasih.

■ 1630

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Sedikit, Yang Berhormat Timbalan Menteri. Sambung saja. Saya pun sehaluan dengan Yang Berhormat Balik Pulau. Yang kita guna pakai peguam ini, sudah kalah dengan Pulau Batu Putih, hendak kita *engage* dia lagi, apa pasal? [Ketawa] Bagus kita – Yang Berhormat Putatan pun pakar sempadan kalau atas air ini. Saya ingat lebih baik dia kita *appoint*, daripada peguam yang kita bayar berpuluh-puluh ribu, beratus-ratus ribu ringgit tetapi kalah. Hendak *engage* dia lagi? Tidak adakah orang lain yang kita boleh guna pakai?

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Ya.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Eh, dia bagi kepada Kota Belud.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Okey, okey.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Sudah banyak kali, Yang Berhormat Shah Alam. Yang Berhormat Shah Alam tidak faham-faham lagi. Itu masalahnya.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Ya. Macam hang faham sangat.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Tuan Yang di-Pertua, saya melihat *map* ini, Tuan Yang di-Pertua. [Merujuk kepada peta yang dibawa] Saya rasa Yang Berhormat Timbalan Menteri, untuk memahami kawan-kawan kita di pembangkang ini, tunjukkan dahulu *map* itu. Kalau kita tengok *map* ini pun, semua orang akan tahu di depan Brunei ini, *is a corridor, perpendicular to...* Sempadannya itu. Memang kita dari segi logiknya tidak boleh *claim* tetapi... [Dewan riuh] *No, no, no, you* tengok dulu. Oleh sebab itu Tuan Yang di-Pertua... [Disampuk]

Sebab itu. Apa dia? Apa yang perlu kita ingatkan di sini Tuan Yang di-Pertua ialah perbezaan.

Beberapa Ahli: [Menyampuk] [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Hendak bercakap, bercakaplah. Apa yang hendak ini? Apa yang menjadi permasalahan kita ialah saya faham kedudukan kerajaan. Ada banyak isu. Saya cuma ingin hendak bertanya sedikit tentang dua tiga perkara. Banyak isu yang saya ingin bincangkan.

Satu, saya hendak tahu daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri, dalam perundangan negara, saya diberitahu bahawa Kerajaan Negeri Sabah tidak

perlu membawa isu ini ke Dewan Undangan Negeri Sabah sebab tidak berubah persempadanan negara kita yang rasmi. Yang keduanya ialah kalau saya melihat dari segi kedudukan Blok L dan Blok M ini, Yang Berhormat Timbalan Menteri, Dari kedudukan fizikalnya ini, apakah Yang Berhormat Timbalan Menteri bersetuju dengan pendapat saya bahawa dari segi kedudukan lokasinya pun kita tahu kita mungkin akan kalah kalau isu ini dibawa ke ICJ atau.. [*Dewan riuh*]

Oleh sebab itulah kerajaan begitu prihatin dan pandai. [*Dewan riuh*] Biar, kita melihat kepada keuntungannya. Keuntungan.

Tuan Mohd. Firdaus bin Jaafar [Jerai]: Prihatin apa macam itu.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Kepada keuntungannya. Apakah kalau kita bawa isu ini ke Mahkamah Antarabangsa dan kalah dan tidak dapat mendapat apa-apa pulangan atau kita berunding dengan rakan baik kita, Brunei supaya kedua-dua belah pihak mendapat keuntungan daripada perjanjian ini. Ini yang asasnya. Yang sebelah sana main politik 24 jam.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Menteri, saya ingat panjang sudah cerita kita dekat kawasan ini. Isunya betul macam itulah. Di bawah Artikel 2 Perlembagaan itu sama ada mengubah keadaan kedudukan negeri-negeri dan negara atau pun tidak, soalan pertindihan macam mana itu. Saya ingat penjelasan itu kena jelas jugalah.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Ya, tetapi...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, sila. Sila, Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, dakwaan Yang Berhormat Balik Pulau menyatakan bahawa kedua-dua orang yang telah kita lantik itu adalah orang yang tidak berkebolehan dan tidak berkewibawaan, bagi saya itu sepatutnya tidak patut dikeluarkan.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Yang Berhormat Bukit Gelugor pun pernah kalah dalam mahkamah, tahu?

Datuk Richard Riot anak Jaem: Itu sepatutnya Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Penjelasan, Tuan Yang di-Pertua. Saya tidak menggunakan tidak berwibawa kalau saya boleh gunakan. Saya mengatakan ini pandangan peguam yang telah menyebabkan kita kalah di dalam kes itu yang sebelum ini. Akan tetapi saya tidak pakai tidak wibawa. Maksud saya dia adalah antara peguam - *James Crawford* adalah profesor *Cambridge University* untuk *International Law*. Saya tahu.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Akan tetapi kalau sudah kalah, memang tidak berwibawalah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Okey, Yang Berhormat. Okey.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Itu Yang Berhormat Sri Gading. Itu Yang Berhormat Sri Gading. Bukan saya. [*Ketawa*]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Balik Pulau, okey, Yang Berhormat, ya. Betullah dia tidak pakai tidak berwibawa. Dia kata peguam yang sudah kalah.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Minta maaf. Saya menarik balik kalau saya menggunakan perkataan tidak berkebolehan.

Tuan Yang di-Pertua, sebenarnya mengikut *standing orders*, perkara-perkara yang tidak dibangkitkan semasa perbahasan sebenarnya mengikut *standing orders*, boleh tidak dijawab oleh Menteri. *[Disampuk]* Dalam perkara ini, *I know it is a big issue*. Saya telah menjawab banyak soalan yang berbangkit daripada isu yang telah dibawa dan dibangkit semasa perbahasan. Saya fikir memadailah bagi saya untuk menjawab soalan atau yang memerlukan penjelasan tentang Blok L dan Blok M setakat ini.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: *[Bangun]*

Datuk Richard Riot anak Jaem: Sekiranya perlu, kementerian saya akan mengambil maklum dan mengambil tindakan dan mungkin akan memberi jawapan secara bertulis.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, satu kertas putih, Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Akhir, akhir.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Melibatkan kedaulatan negeri. Satu *white paper* kalau boleh dipertimbangkan. Satu *white paper* untuk kepentingan rakyat.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, mengenai pembentangan *white paper* ini, saya fikir tidak perlu sebab ini – surat *letter of action*, ini sebenarnya telah pun ditandatangani. Telah pun ditandatangani.

Dato' Johari Abdul [Sungai Petani]: *[Bangun]*

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: *[Bangun]*

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: *[Bangun]*

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Saya hendak penjelasan sajalah kerana saya masih *confuse*. Betullah apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat Kota Belud. Kalau tempat itu memang milik Brunei, maka kenapa dia hendak berikan Limbang kepada kita sebagai ganti?

Beberapa Ahli: *[Ketawa]*

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Kalau sudah memang dia punya, kenapa? Kita serah sajalah. Kenapa hendak kaitkan dengan Limbang pula? Nombor satu. Ini soalan pertama. Maknanya bila ada pergantian, ini saya yang bodoh inilah, bukan? Bukan macam Yang Berhormat Kota Belud, dia banyak belit. Bila ada pergantian, maknanya Brunei iktiraf bahawa kita ada tuntutan dan kita ada hak untuk menuntut. Dia minta kita jangan menuntut. Yang Blok L dengan Blok M itu serah kepada dia dan dia beri kita Limbang. *That is the line of the argument*. So, maknanya tidaklah semudah mana yang diceritakan oleh pihak Yang Berhormat Kota Belud.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: *[Bangun]*

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Nombor satu. Nombor dua, hakikatnya. Nombor dua, nombor dua...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, Yang Berhormat.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Dia tidak betul.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Persoalannya. Persoalan.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Dia tidak betul. Kalau tidak faham kata tidak faham. *[Dewan riuh]*

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Nombor dua ialah sekiranya benda itu sudah memang sudah milik Brunei...

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]* *[Dewan riuh]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Sudah, sudah, Yang Berhormat. Yang Berhormat Putatan, Yang Berhormat Shah Alam, sudahlah Yang Berhormat.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Ya.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya. Yang Berhormat Kota Belud pun tidak payahlah, Yang Berhormat.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Shah Alam telah menggunakan perkataan Limbang. Telah menyatakan bahawa kita telah menyerahkan Limbang...

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Bukan kita serah Limbang. Maknanya bila kita serah Blok L dan Blok M itu kepada Brunei dan oleh kerana kita serah, maka Limbang itu diserahkan kepada kita dan Brunei tidak akan membuat apa-apa tuntutan atas Limbang. Kenapa kita kena ada pertukaran itu sekiranya sepertimana yang disebut oleh Yang Berhormat Kota Belud – *it is so obvious*, Blok L dan Blok M adalah milik Brunei. Kenapa dia hendak beri kita Limbang sebagai ganti?

Hakikat bahawa dia beri kita sebagai ganti bererti *win win situation* lah. *You help me, I help you* lah. *[Ketawa]* Akan tetapi – *so, that means* adalah...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, sudah.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: ...dia punya tuntutan.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat sudah sebut dua kali sudah.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Saya ingat perkara itu tidak berbangkit *because if I may read. Allow me to read again here.*

"Agreement between the government of Brunei and the Government of Sarawak regarding the boundary between the states of Brunei and Sarawak, between Limbang and Brunei from the coast to a point west of Bukit Gadong, dated 24 February 1933."

Jadi perkara itu, penyerahan itu bagi saya tidak berbangkit. Tuan Yang di-Pertua. *[Dewan riuh]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ialah. Pindahlah. Pindahlah, Yang Berhormat. Pindah ke topik lainlah.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Akhir sekali, akhir sekali.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Izinkan saya teruskan ucapan.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Akhir sekali, akhir sekali.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Tidak apalah, Yang Berhormat. Memang tidak ada jawapan lagi, Yang Berhormat.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Betul tetapi dia bagi, Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Itu *agreement* sudah ada, Yang Berhormat.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, saya teruskan.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Minta izin sedikit.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Iaitu mengenai Kereta Api Tanah Melayu Berhad.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, Kereta Api Tanah Melayu. Kita dengar Kereta Api Tanah Melayu.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Akhir sekali, akhir sekali. Akhir sekali tentang Blok L dan Blok M. Ini penting.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Saya ingat Tuan Yang di-Pertua, saya telah menjelaskan dengan...

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Sebab *you* tidak jawab. [Dewan riuh] *You* tidak jawab. Ini akhir sekali. Saya hendak minta. Mengikut kepada penjelasan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi, saya merasakan penerangan daripada Yang Berhormat Kota Belud menyatakan kalau itulah sempadannya, hujah yang tidak cerdas, yang mungkin ejen kepada Brunei. Saya ingin menyatakan bahawa, saya ingin merakamkan pada petang ini bahawa di dalam Dewan yang mulia ini, kalau begitulah caranya Kerajaan Malaysia menyelesaikan isu bertindih, akan banyak lagi kawasan begini akan lepas kepada tangan orang lain.

■1640

Ini adalah pengkhianatan kepada negara, satu pengkhianatan kepada negara yang tidak dibawa ke *International Court of Justice*.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Retorik lagi! Yang Berhormat janganlah retorik.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: ...Ini ejen Brunei!.. [Ketawa]

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Retorik ini...

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Yang Berhormat Kota Belud ejen Brunei!.. [Ketawa]

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Hah, retorik lagi!

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Kita campak dia keluar. Ini pengkhianat kepada negara.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Pengkhianat? Kamu yang pengkhianat.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Pengkhianat negara! Ejen kepada Brunei.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Retorik! Apa sahaja kerja kamu, retorik.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Tidak mempertahankan wilayah Sabah, Sarawak. Itu satu pengkhianatan.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Saya orang Sabah, saya tahu keadaan...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Sudah Yang Berhormat. Sudah, sudah Yang Berhormat. Sudah cukup Yang Berhormat. Sudah cukup, sudah.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Pengkhianat kepada negara!

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Terima kasih.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Berani atau tidak?

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Tidak mengapalah... Kita serah UMNO pula kepada Brunei... *[Ketawa]*

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Masalahnya belum lagi menjadi kerajaan sudah menunjukkan kesamsengannya, tetapi tidak mengapa... *[Dewan riuh]*

Tuan Fong Kui Lun [Bukit Bintang]: *[Menyampuk]*

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Tuan Yang di-Pertua, sekali lagi saya minta penjelasan kepada Yang Berhormat Menteri. Dalam kita menggunakan kebijaksanaan kita berbincang, menguruskan pertindihan kawasan-kawasan di persekitaran negara kita ini...

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Memang sah bertindih ya? Memang sah bertindih. Jangan kata tidak bertindih. Tadi kata tidak bertindih. Sekarang kata bertindih... *[Dewan riuh]*

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Siapa yang kata?

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Cakap terus-terang! Bertindih atau tidak bertindih?

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Tadi kata jelas...

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Yang Berhormat Shah Alam, duduklah!

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: *[Bangun]*

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Tadi kata jelas!

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Saya kata...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, sudah. Sudahlah Yang Berhormat. Sudahlah.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Saya dikacau Tuan Yang di-Pertua... *[Ketawa]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Shah Alam, Yang Berhormat Kubang Kerian, Yang Berhormat Batu tolong duduk.

Tuan Salahuddin Haji Ayub [Kubang Kerian]: Tadi kata sudah jelas.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Bagi saya peluang dahulu untuk beritahu kepada Yang Berhormat Shah Alam supaya ia faham. Ia tidak faham. Saya cuma ingin mengatakan Tuan Yang di-Pertua, kalau kita melihat kedudukan kita...

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Berapa persen dapat?...
[Ketawa]

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Inilah *standard* pembangkang.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Yang Berhormat Kinabatangan pun tidak faham.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: *Standard* pembangkang...

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: *Standard* Naib Presiden...

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: ...*Standard* pembangkang - tadika.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Tuan Penasihat - 25%...
[Ketawa]

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: ...Ahli Parlimen 'tadika'.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: *Standard* Naib Presiden PAS.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri dalam keadaan sekarang ini. Oleh kerana dalam setiap perundingan yang melibatkan pertindihan kawasan... [Disampuk] Saya cuma ingin mengatakan, apakah kerajaan melihat setiap isu itu secara holistik? Terutamanya apabila ada imbuhan-imbuhan ataupun kebaikan-kebaikan ataupun keuntungan yang kerajaan boleh dapati, yang negara boleh dapati, yang tidak ada kaitan dengan pertindihan itu.

Contohnya kalaulah diberikan isu - katalah kes itu tidak begitu kuat dan mungkin kita kalah. Akan tetapi kalau kita ada mempunyai *trade* dengan yang lain, apakah kerajaan mempertimbangkan dalam keadaan begitu? Contohnya dalam keadaan Limbang. Apakah kalau kita dapat Limbang semula kerajaan akan mempertimbangkan itu sebagai sebahagian daripada keputusan keseluruhannya? Terima kasih.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: *You help me, I help you.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya ingat Yang Berhormat Timbalan Menteri sendiri cakap tadi sudah panjang ceritanya. Jadi kalau hendak jawab, jawab. Kalau tidak, berpindah kepada topik lain.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya fikir sebelum saya berpindah ke topik yang lain - sebab tadi wakil Yang Berhormat Ipoh Timur telah menanyakan, apakah pendirian sama ada Negara Brunei akan menuntut Limbang? Jadi jawapan saya begini. Saya telah katakan bahawa melalui *Exchange of Letters* (Pertukaran Surat), antara lain adalah menegaskan dan menetapkan persempadanan darat dan maritim. Oleh yang demikian, melalui persempadanan darat ini bererti tuntutan Brunei terhadap Limbang tidak wujud sama sekali. Ia akan digugurkan. Terima kasih.

Seorang Ahli: *Are you sure?*

Datuk Richard Riot anak Jaem: Seterusnya Tuan Yang di-Pertua, saya pergi ke topik yang lain - Keretapi Tanah Melayu *which is also a very, I think interesting subject* di Singapura... [Ketawa] Tuan Yang di-Pertua... *Thank you for at least keeping us alert* - senyum sedikit, ketawa sedikit. Saya mohon beralih kepada isu tanah Keretapi Tanah Melayu yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Permatang Pauh, Yang Berhormat Kubang Kerian dan juga Yang Berhormat Jempol.

Saya ingin memaklumkan bahawa di dalam *Points of Agreement* yang telah saya sebutkan dengan panjang lebar semalam yang ditandatangani pada tahun 1990. Sebuah syarikat usaha sama Malaysia dengan Singapura yang dikenali sebagai *Malaysia-Singapore (M-S Private Limited)* akan ditubuhkan untuk membangunkan secara bersama tanah-tanah KTMB di Singapura. Seluas 207.34 ekar tanah akan diserahkan kepada *M-S Private Limited* untuk pembangunan bersama berasaskan ekuiti 60:40. *Share* Malaysia adalah sebanyak 60% dan akan dipegang oleh Khazanah Nasional Berhad, manakala *share* Singapura sebanyak 40% akan dipegang oleh *Temasek Holding Limited*. Khazanah Nasional Berhad dan Temasek Holding Limited sedang berbincang untuk mengenal pasti projek-projek pembangunan yang sesuai untuk membangunkan tanah-tanah KTMB tersebut.

Tuan Yang di-Pertua. Untuk makluman Dewan yang mulia ini, semasa lawatan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri ke Singapura pada 24 Mei 2010, Malaysia telah bersetuju untuk memindahkan stesen KTMB di Tanjong Pagar ke *Woodlands Train Checkpoint (WTCP)* selewat-lewatnya pada 1 Julai 2011. Dengan perpindahan tersebut, tanah di Tanjong Pagar berserta tanah-tanah di Kranji dan Woodlands, dan tiga bidang tanah tambahan di Bukit Timah akan diserahkan hak kepada *M-S Private Limited* untuk pembangunan bersama. Kedua-dua Perdana Menteri telah juga bersetuju agar tanah-tanah tersebut kemudiannya boleh ditukar dengan tanah-tanah di *Marina South* dan di *Ophir-Rochor* atas dasar nilai setara. Selain dari itu Tuan Yang di-Pertua, kedua-dua Perdana Menteri telah juga bersetuju untuk memulihara bangunan stesen kereta api Tanjong Pagar dan stesen kereta api di Bukit Timah sebagai bangunan warisan.

Tuan Yang di-Pertua, izinkan saya mengimbas sejarah asal-usul tanah KTMB untuk pengetahuan kita semua. Tanah-tanah KTMB di Singapura pada asalnya merupakan tanah-tanah milik Singapura - *Singapore Railway* yang dipajakkan oleh Kerajaan Negeri-Negeri Selat kepada Kerajaan Negeri-Negeri Melayu Bersekutu semata-mata bagi tujuan perkhidmatan rel sahaja.

Pada 25 Oktober 1918, Kerajaan Negeri-Negeri Selat telah menggubal *Singapore Railway Transfer Ordinance* bagi memajak tanah-tanah *Singapore Railway* kepada Kerajaan Negeri-Negeri Melayu Bersekutu. Tanah-tanah yang dipajakkan ini telah ditetapkan hanya untuk digunakan bagi tujuan perkhidmatan rel sahaja. Sekiranya tanah-tanah tersebut tidak lagi digunakan bagi tujuan perkhidmatan rel, tanah-tanah tersebut harus dikembalikan kepada Kerajaan Negeri-Negeri Selat (Kerajaan Singapura) tanpa sebarang pampasan.

Oleh yang demikian Tuan Yang di-Pertua, isu tanah KTMB tidak dibahaskan di Dewan Rakyat kerana tanah tersebut sebenarnya bukan dan tidak pernah milik Malaysia. Seterusnya...[Dewan riuh]

Seorang Ahli: Dahulu Singapura bukan Malaysia?

Dato' Kamaruddin Jaffar [Tumpat]: [Bangun]

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya agak kita - sebelum ini dapatkan satu pendirian Kementerian Luar Negeri. Adakah sikap dalam isu kedaulatan negara ini atas kita hendak berbaik dengan orang lain? Kita menyerah begitu sahaja. Sikap kita sebagai rakyat Malaysia ini, kita harus mengambil satu ketegasan mempertahankan setiap inci tanah atau kedaulatan laut kita sedaya upaya. Itu adalah tugas kementerian.

Kementerian Luar Negeri bukan hendak datang ke sini untuk memberitahu kita, "*Tanah ini bukan kita punya, atau laut ini orang lain punya.*" Akan tetapi, tugas kementerian adalah cara yang paling baik untuk mempertahankan kedaulatan kita - ini secara umum. Saya ingin tahu apakah *guideline*, apakah dasar secara umum kementerian?

■1650

Kedua sekali, saya anggap sejarah ini kalau ianya ditafsir semula dengan hanya hendak memberi justifikasi kepada penyerahan tanah ini, saya agak kita tidak usahlah membahaskannya di sini. Saya rasa kalau bukan hak kita, tidakkanlah Singapura bagi kita 60%? Tidakkanlah mereka perlu bagi kita tanah dari Ophir-Rochor, dari tempat lain untuk mengganti? Kalau itu bukan hak kita, Singapura ambillah, tidak apa. Kita tidak boleh *claim* hak itu. Kalau itu hak kita, kita harus mempertahankan. Kita belum lagi melalui apa-apa perundingan yang tidak melibatkan mana-mana pihak, kita sudah kata itu milik orang lain. Terima kasih.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Boleh sambung sedikit Yang Berhormat fasal isu ini? Terima kasih Yang Berhormat. Saya tidak pernah sehaluan dengan Yang Berhormat Batu ini tetapi dalam isu ini saya sependapat. Dahulu kita serah air. Sudahlah serah air, habis itu kita serah kita punya ruang udara, kita serah tanah. Dalam Islam, kalau serah tanah air ini, ini menggadai maruah. [*Tepuk*] Jadi kenapa kita terlampau berlembut sangatlah? Dengan negara jiran kita terlampau manis mulut kita berunding memberi tetapi mereka dalam nada lain pula menyindir kita, menyinggung kita. Saya rasa dasar diplomasi Kementerian Luar Negeri ini perlu diubah – lebih agresif lagilah. Tidak perlu lagi kita berdiplomasi kalau kita ditindas, hak kita diambil. Kita sebuah negara yang mesti ada *deterrent*, ada keberanian

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan bin Junaidi Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat...

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Mesti macam itu.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, kita sudah satu jam lebih Yang Berhormat.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua ...

Dato' Kamarudin Jaffar [Tumpat]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, tadi yang saya hendak sambung tadi.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tidak, saya tidak memberi laluan. Saya tegaskan di sini bahawa tanah yang telah disebutkan tadi sebenarnya tidak pernah milik negara kita Malaysia... [*Disampuk*]

Beberapa Ahli: [*Menyampuk*]

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Mana satu yang betul ini? Mana satu yang betul ini? Kita tidak puas hati mana satu yang betul ini?

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Akan tetapi kita pajak 999 tahun.

Dato' Kamarudin Jaffar [Tumpat]: Selama 999 tahun, Tuan Yang di-Pertua. Kita di Malaysia ini kita beli rumah yang dipanggil *leasehold* 99 tahun. Yang 99 tahun pun kita kata kita punya, ini yang 999 tahun kita hendak datang ke Dewan ini, kata bukan milik kita. *Too much* lah Yang Berhormat Kinabatangan, *too much*. Jangan begitu!

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Kita minta satu jawapan yang tepat. Ya kita minta jawapan yang tepat.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Adakah Menteri kata *Singapore...*

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Saya anak Johor.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Alamak! Okey okey okey.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua saya...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Satu orang bercakap sahaja Yang Berhormat.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Tuan Yang di-Pertua saya mohon supaya...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, Yang Berhormat, satu orang bercakap sahaja Yang Berhormat.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Saya bersetuju dengan Timbalan Menteri Luar Negeri. Yang Berhormat Menteri Luar Negeri telah menceritakan sejarah yang benar. Kerajaan Malaysia telah bertindak dengan betul. Ini hubungan antara Singapura dengan Johor dan Malaysia, hubungan yang benar-benar akrab dari dahulu. Banyak perkara yang kita kena selesaikan secara bermesyuarat. Ini bukan soal menggadai maruah. Ini soal ada kaitan dengan sejarah, ada kaitan dengan perjanjian yang kita sebagai negara merdeka dan berdaulat kena hormati. Ini bukan soal kalah dan menang.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Habis kalau jual tanah air, itu jual tanah air.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Ini bukan soal jual tanah air. Ini tidak. Jadi...

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Bukan jual, bagi. Tidak jual pun.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya bersetuju dengan anda. Saya bersetuju dengan pendirian kerajaan. Saya rasa Tuan Yang di-Pertua, kita tutuplah kita punya perbincangan. *[Ketawa]*

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Yang Berhormat Menteri, Balik Pulau sedikit. Yang Berhormat Menteri, Balik Pulau sedikit. Sedikit sahaja - Balik Pulau.

Dato' Ismail Kasim [Arau]: Arau pohon laluan.

Beberapa Ahli: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, saya ingat kita sudah, kita sudah...

Dato' Kamarudin Jaffar [Tumpat]: Tuan Yang di-Pertua, sebagai contoh, dalam negara kita di Kuala Lumpur ada tanah kereta api iaitu hari ini sudah menjadi KL Sentral – dibangunkan. Kita boleh kekalkan stesen kereta api kita di Tanjung Pagar dan kita boleh buat bangunan setinggi-tinggi di tanah itu. Itu tanah kita selagi kita tidak buang laluan kereta api tidak jadikannya stesen. Selagi ianya stesen kereta api, kita boleh bangunkan tanah itu tanpa mengambil pegangan Yang Berhormat Sri Gading kita yang nampak hari ini jauh-jauh berbeza daripada apa yang kita kenal sikapnya hari ini.

Beberapa Ahli: [Menyampuk]

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Saya rasa curiga. Tuan Yang di-Pertua, saya merasa curiga.

Tuan Salahuddin bin Ayub [Kubang Kerian]: Tuan Yang di-Pertua, kalau begitulah hujah Yang Berhormat Sri Gading...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, kita sudah macam tidak ada kontrol lagi Yang Berhormat, sudah *out of control*. Saya ingat Yang Berhormat Timbalan Menteri hendak cakap lagi ataupun tidak? Yang Berhormat Timbalan Menteri, ini *your floor* kalau *you* tidak bagi, dia tidak boleh berdiri, bercakap.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin menjelaskan...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Minta laluan.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Saya tidak memberi laluan, maaf. Jadi saya ingin menegaskan di sini sekali lagi...

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Ini Singapura boleh beri laluan tetapi kami tidak boleh beri laluan, ya. *[Ketawa]*

Datuk Richard Riot anak Jaem: Yang Berhormat Shah Alam, saya ingin menegaskan sekali lagi ..

Dato' Haji Lilah Yasin [Jempol]: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Jempol, tidak payah. Duduk, Yang Berhormat.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Saya ingin menegaskan sekali lagi tanah Keretapi Tanah Melayu bukanlah tanah Malaysia tetapi tanah yang telah dipajakan kepada kita selama 999 tahun... *[Dewan riuh]* Tidak pernah. Bukan milik kita.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Selama 999 tahun itu adalah hak kita.

Tuan Salahuddin bin Ayub [Kubang Kerian]: Itulah hak kita. Ini rumah kita.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Menteri yang budiman.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Saya minta Yang Berhormat Timbalan Menteri...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, kalau *you* duduk dia orang akan berdiri.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Kalau kata kita tidak bersetuju dengan apa yang dibincangkan oleh Perdana Menteri dengan Perdana Menteri Singapura – kita tidak akan pindah, bermakna kita kekal stesen kereta api di situ, tidak membangunkan tanah tersebut, maknanya kekallah itu jadi hak milik kita 999 tahun. Oleh sebab itu apa yang disebut oleh Yang Berhormat Tumpat tadi, sepatutnya kita bangunkan, kita kekalkan stesen kereta api dan kita bangunkan bangunan yang baru untuk tujuan sebagai stesen kereta api dan juga lain-lain. Sudah tentu dia akan kekal sebagai hak milik KTM selama 999 tahun...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Ini skrip apa dia baca ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Baik, baik. Sudah, sudah, Yang Berhormat Pokok Sena.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Dia kalau boleh, dengan Johor dia hendak bagi Singapura.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Pokok Sena...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Skrip apa dia baca ini.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dato' Haji Lilah Yasin [Jempol]: Tuan Yang di-Pertua, saya hendak rakamkan...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Menteri, hendak berikah kepada Yang Berhormat Jempol ini lagi bercakap? Kita sudah satu jam lebih. Belum berjalan lagi kita ini, masih dekat kereta api ini.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Ini hendak serah Melaka pula, hendak serah Melaka pula.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Pasal dia tergelincir.

Dato' Haji Lilah Yasin [Jempol]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Skrip apa dia baca ini?

Dato' Haji Lilah Yasin [Jempol]: Yang Berhormat Pokok Sena duduklah. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya bangkitkan isu kereta api dan juga Blok 'L' dan 'M' kerana rakyat hendak minta penjelasan. Daripada penjelasan Yang Berhormat Menteri, rakyat amat puas hati kerana pertama, Blok 'L' dan 'M' itu akan memberikan pulangan hasil kepada negara. Tahniah kepada kerajaan. Begitu juga dengan tanah. Kuasa tanah ini ialah kuasa kerajaan negeri tersebut. Kalau kerajaan pembangkang juga ada kuasanya di negeri-negeri berkaitan dengan tanah, walaupun hak milik itu hak milik kerajaan tetapi statusnya, kebenaran untuk membangun, ianya tertakluk kepada Kerajaan Singapura.

Oleh yang demikian, ada idea untuk membangunkan tanah dengan pilihan yang kedua – gantian yang dibuat, ini adalah merupakan kebijaksanaan kerajaan. Jangka panjang kerajaan ialah sebagai laluan yang paling penting untuk Yang Amat Berhormat Perdana Menteri berunding dengan Kerajaan Singapura untuk membangunkan dan juga menyelesaikan banyak isu yang tertangguh.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Itu yang pembangkang tidak faham.

Dato' Haji Lilah Yasin [Jempol]: Tahniah Kerajaan Barisan Nasional, tahniah Yang Amat Berhormat Perdana Menteri. Jangan dengar cakap pembangkang.

Seorang Ahli: Ini ejen *Singapore*. Ini ejen *Singapore*.

Beberapa Ahli: *[Menyampuk]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Menteri, saya ingat gulung sahajalah Yang Berhormat. Gulung habis lepas itu...

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Beberapa Ahli: Ejen *Singapore*. Ejen *Singapore*.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Sudah, sudahlah Yang Berhormat. Sudah! Yang Berhormat Batu sudah.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Balik Pulau, tolonglah Yang Berhormat. Yang Berhormat Shah Alam pun.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, sedikit Yang Berhormat Timbalan Menteri sebelum Yang Berhormat membuat kesimpulan. Sedikit, Yang Berhormat Menteri.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Yang 60% itu, saya hendak tanya sahaja 60% itu. Adakah 60% itu bererti milik kita kekal 60:40 ataupun adakah kos pembangunan itu 60% kita kena tanggung? Akan tetapi dari segi hak milik kita sudah serah kepada Singapura tetapi kos pembangunan 60% kita tanggung. Itu tambah cerdik, dua kali cerdik itu.

■ 1700

Dia punya tanah itu kita sudah serah kepada Singapura tetapi kos untuk membangunkan tanah itu 60% kita tanggung. Adakah itu benar? Atau adakah kita masih memegang hak milik 60% juga.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, saya ingat Yang Berhormat Shah Alam memutar belitkan Dewan yang mulia ini. Kita tidak pernah serahkan tanah itu...

Tuan Khalid Abd.Samad [Shah Alam]: Saya hendak minta penjelasan.

Datuk Richard Riot anak Jaem: ...Kerana tanah itu telah dipajakkan kita khas untuk kegunaan rel sahaja dan rel sebenarnya kita akan pindahkan ke tempat yang lain. Jadi Yang Berhormat Shah Alam telah memutarbelitkan Dewan yang mulia ini.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Tuan Yang di-Pertua...

Datuk Richard Riot anak Jaem: Saya teruskan...

Tuan Khalid Abd.Samad [Shah Alam]: So, maknanya kita membangunkan tanah yang bukan kita punya...

Datuk Richard Riot anak Jaem: ...Saya teruskan dengan isu satu....

Tuan Khalid Abd.Samad [Shah Alam]: ...Dan kita terpaksa tanggung...

Datuk Richard Riot anak Jaem: Saya tidak bagi *floor* Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Khalid Abd.Samad [Shah Alam]: ...Sebanyak 60% kos pembinaan itu.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: *[Bangun]*

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: *[Bangun]*

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Yang lain duduk, Timbalan Menteri hendak jawab ini. Duduk Yang Berhormat. Yang Berhormat, macam mana pun Yang Berhormat minta, macam itulah jawapannya. Saya bukan – tidak hendak sebut main-main ini.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Tuan Yang di-Pertua, kita khususkan satu-satu perbincangan... *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat...

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, izinkan saya untuk meneruskan ucapan penggulungan saya ini. Sekarang isu Batu Puteh.

Beberapa Ahli: *[Bersorak]*

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Batu Puteh kita lawan.

Tuan Khalid Abd.Samad [Shah Alam]: Kita hendak dengar Yang Berhormat Kota Belud ucapkan tahniah atas kejayaan dan kebijaksanaan Kerajaan Barisan Nasional. Silakan, silakan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, kalau sudah itu, habiskan sahaja Yang Berhormat.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Berhubung dengan dakwaan Yang Berhormat Kubang Kerian bahawa Kerajaan Malaysia tidak mempunyai persediaan yang mencukupi untuk membawa kes Batu Puteh ke Mahkamah Keadilan Antarabangsa (ICJ), izinkan saya menyangkal dakwaan tersebut. Ini kes lama.

Untuk makluman Yang Berhormat Kubang Kerian, usaha penyelidikan Kerajaan Malaysia berhubung kes Batu Puteh telah menjangkau tempoh lebih 18 tahun. Penyelidikan Kerajaan Malaysia melibatkan seramai lebih daripada 50 orang penyelidik yang telah melakukan penyelidikan lebih 24 arkib dan perpustakaan di Malaysia dan 39 arkib dan perpustakaan di 10 buah negara asing untuk mencari dokumen-dokumen berkaitan bagi mengukuhkan tuntutan Malaysia ke atas Batu Puteh. Ini dengan jelas menunjukkan bahawa Kerajaan Malaysia bersungguh-sungguh dan komited untuk memastikan pihak Malaysia cukup bersedia untuk menghadapi kes kedaulatan ke atas Batu Puteh di ICJ. Tuan Yang di-Pertua, *never mind, let the mummer there...* *[Ketawa]*

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, sedikit penjelasan.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Keputusan untuk merujuk isu Batu Puteh ke ICJ diambil setelah kerajaan membuat pertimbangan dan kajian yang mendalam dan penuh kesedaran terhadap risiko yang terlibat. Ini juga mencerminkan dasar kita sebagai sebuah negara yang sentiasa berpegang teguh kepada prinsip menyelesaikan sebarang ketidaksefahaman pertelingkahan dan pertikaian secara aman yang sejajar dengan semangat kejiwaan dan semangat ASEAN yang didukung oleh negara...

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Timbalan Menteri...

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, kerajaan telah mengambil keputusan untuk merujuk isu ini ke ICJ setelah rundingan-rundingan dua hala tidak berjaya. Keputusan ini diambil untuk mengelakkan keadaan kawasan tersebut menjadi lebih tegang dan berpanjangan...

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Berpanjangan...
[Ketawa]

Datuk Richard Riot anak Jaem: ...Menjejaskan hubungan dua hala. Minta maaf, kadang-kadang tersasul.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Ya, ya.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Kerajaan Malaysia berpendapat dan berkeyakinan bahawa pengadilan yang telus oleh ICJ merupakan satu penyelesaian yang terbaik yang boleh dan akan dihormati oleh kedua-dua belah pihak. Tuan Yang di-Pertua, sudah tentunya penghakiman ICJ yang memutuskan bahawa kedaulatan ke atas Batu Puteh berpihak kepada Singapura dan mengecewakan Malaysia. Walau bagaimanapun, perlu juga diingati ICJ juga telah memutuskan bahawa Malaysia mempunyai kedaulatan ke atas Batuan Tengah (*Middle Rocks*) manakala kedaulatan ke atas Tubir Selatan (*South Ledge*), pula bergantung kepada perairan wilayah mana ia terletak...

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Timbalan Menteri, sedikit.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: [Bangun]

Datuk Richard Riot anak Jaem: Nanti dahulu.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Batu Puteh, Batu Puteh.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Biar saya habiskan dahulu.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Kawan lama ini... [Ketawa]

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tahu, tahu. Kawan di Geneva. Namun begitu, keputusan ICJ tersebut tidak bermakna Malaysia kalah. Ia perlu dilihat dari segi perspektif di mana sebelum penghakiman ICJ, Singapura telah menguasai sepenuhnya kawasan tersebut dengan mengenakan sekatan di sekeliling Batu Puteh, Batuan Tengah dan Tubir Selatan. Tindakan Singapura tersebut telah menghalang nelayan Malaysia daripada melakukan aktiviti menangkap ikan di kawasan penangkapan ikan tradisional mereka. Namun Tuan Yang di-Pertua, sekarang setelah penghakiman ICJ, Malaysia mempunyai kedaulatan mutlak ke atas batuan tengah dan nelayan-nelayan Malaysia boleh memasuki semula kawasan penangkapan ikan tradisional mereka. Kerajaan juga berkeyakinan bahawa Malaysia memiliki kedaulatan ke atas Tubir Selatan berdasarkan fakta Geografi bahawa ianya terletak lebih hampir kepada Batuan Tengah berbanding dengan jarak antara Tubir Selatan dengan Batu Puteh...

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: *[Bangun]*

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: *[Bangun]*

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, saya tidak memberi Laluan... *[Ketawa]*

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Sedikit sahaja.

Tuan Mohd. Yusmadi bin Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Yang Berhormat, sedikit Timbalan Menteri.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, saya teruskan sebab ada satu....

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Saya tidak dapat laluan tadi, *please* lah.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tidak apalah Yang Berhormat Pokok Sena, kita kawan lama. Sebab nanti saya akan jawab satu soalan daripada Yang Berhormat Pokok Sena.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Sedikit sahaja, Yang Berhormat sedikit sahaja.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Yang Berhormat Timbalan Menteri yang budiman.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Ini mengenai Batu Puteh ini.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, saya teruskan. Pembaharuan pasport.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Peguam semula kalah semua dapat dato macam mana ini?

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, berkaitan dengan pembaharuan pasport antarabangsa...

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Yuran peguam kena bayar, semua peguam dapat 'Dato'...

Datuk Richard Riot anak Jaem: ...Di seberang laut yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Batang Sadong.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: ...Yang Berhormat dapat 'Dato', negeri kalah.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Yang Berhormat, tidakkan kita hendak pertahankan batu tenggelam timbul itu... *[Ketawa]* Apa telaga minyak RM320 bilion kita sedekah buat kenduri aqiqah kepada orang? Batu tenggelam timbul kita pertahan. Hebat punya Barisan Nasional.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Berkaitan kemudahan pembaharuan pasport dia antarabangsa di seberang laut...

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Yang Berhormat Pokok Sena kalau Menteri Luar nanti lingkup sudah ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Sudah, sudahlah.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Kita pertahan sampai ke ICJ, yang ini kita boleh serah buta. Saya pun tidak tahu apa punya...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Pokok Sena, sudahlah Yang Berhormat. Yang Berhormat Menteri, sudahlah habislah. Yang Berhormat, habislah... *[Ketawa]*

Datuk Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, izinkan saya untuk meneruskan jawapan saya. Berkaitan kemudahan pembaharuan pasport Malaysia antarabangsa di seberang laut yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Batang Sadong, ingin saya memaklumkan bahawa bagi memudahkan rakyat Malaysia di seberang laut memperbaharui pasport mereka, kerajaan telah memperbanyakkan pejabat Wilayah Malaysia, Pejabat Perwakilan Malaysia yang dilengkapi dengan peralatan dan mesin pengeluaran pasport seperti di Singapura, New York, Hong Kong, London, Jakarta dan Canberra...

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli [Kuala Krai]: Ini kami sokong.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Selain daripada pejabat-pejabat pengeluaran pasport tersebut, warga negara Malaysia yang berada di luar negara kerana menetap sebagai penduduk tetap bekerja atau sedang melanjutkan pelajaran boleh mengemukakan permohonan pasport Malaysia antarabangsa di mana-mana perwakilan Malaysia yang mempunyai kaunter kaunselor berdekatan. Contohnya, dalam senario ini pelajar Malaysia boleh mengemukakan permohonan pasport di *Consulate General of Malaysia* di Perth Australia...

Puan Hajah Nancy Shukri [Batang Sadong]: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Tidak payah ganggu lagi Yang Berhormat.

Datuk Richard Riot anak Jaem: ...Wakilan Malaysia...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Satu jam setengah Yang Berhormat.

Datuk Richard Riot anak Jaem [Serian]: Permohonan ini kemudiannya akan dihantar ke...

Puan Hajah Nancy Shukri [Batang Sadong]: *But, this is a valid question* Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Richard Riot anak Jaem: ...Perwakilan Malaysia di London dan Canberra untuk diproses dan dikembalikan ke pejabat-pejabat penerima tersebut.

Puan Hajah Nancy binti Shukri [Batang Sadong]: Timbalan Menteri, boleh saya mencelah sekejap?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya hendak tanya dahulu. Duduk. Lagi panjang kah jawapan itu?

Datuk Richard Riot anak Jaem: Lima minit lagi.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, bagi jawapan bertulis, Yang Berhormat.

Puan Hajah Nancy Shukri [Batang Sadong]: Tuan Yang di-Pertua, saya minta peluang ini kerana ini adalah satu *its a interest for the students* sebenarnya bertanya kepada saya soalan ini Tuan Yang di-Pertua. Jadi sebab itu saya menyoalkan perkara ini. Saya rasa adalah adil bagi kita untuk mendengar apakah jawapan dari Menteri untuk memperbaiki kemudahan dari segi memperbaharui pasport kerana ia melibatkan pelajar-pelajar. Pelajar-pelajar tinggal jauh dari kawasan yang telah ada kita mempunyai pusat ini mereka hendak memudahkan

kemudahan untuk diberikan kepada mereka untuk memperbaharui ataupun membuat pasport.

■1710

Jadi kalau seperti mana yang saya sarankan hari itu, kalau boleh kita beri peluang kepada pelajar-pelajar ini dengan mungkin kementerian boleh mengadakan *outreaching* program, pergi ke kawasan-kawasan dan memberi jadual itu kepada universiti-universiti ataupun tempat mereka bertugas. Jadi itulah yang saya rasa ini satu perkara yang betul-betul, bukan perkara politik tetapi satu perkara yang betul-betul diminta oleh pelajar-pelajar Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih.

Datuk Richard Riot anak Jaem: Terima kasih Yang Berhormat Batang Sadong. Itu saranan yang baik dan kementerian akan ambil maklum dan ambil tindakan. Jadi seterusnya, saya nampak Yang Berhormat Pokok Sena sudah keluar, sama ada saya perlu menjawab atau tidak sebab ini bersangkut-paut dengan soalan yang telah dikemukakan oleh Yang Berhormat Pokok Sena. Tuan Yang di-Pertua, jadi oleh yang demikian saya cadangkan agar jawapan ini saya berikan kepada beliau secara bertulis.

Tuan Yang di-Pertua, akhir sekali, sekali lagi saya mengucapkan sebanyak-banyak terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan Rancangan Malaysia Kesepuluh yang berkaitan dengan Kementerian Luar Negeri. Saya berharap daripada penjelasan-penjelasan walaupun *a lot of heated exchange of words*, ia dapat menjawab soalan-soalan yang telah dibangkitkan. Sekian, terima kasih... [Tepuk]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Dijemput Yang Berhormat Menteri Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar.

5.12 ptg.

Menteri Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar [Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin]: *Bismillaahir Rahmaanir Rahiim. Assalamualaikum*, salam satu Malaysia.

Tuan Yang di-Pertua, terlebih dahulu saya mengucapkan ribuan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan perkara-perkara yang telah terletak di bawah bidang kuasa Kementerian Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar sepanjang perbahasan Rancangan Malaysia Kesepuluh.

Isu-isu yang telah dibangkitkan merangkumi lima topik utama yakni Kampung Baru, *Greater Kuala Lumpur*, Jambatan Labuan, Putrajaya, dan kesejahteraan bandar. Maka saya mohon izin untuk menjawab mengikut topik-topik yang telah disebutkan tadi.

Tuan Yang di-Pertua, isu Kampung Baru. Isu pembangunan Kampung Baru telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat Kubang Kerian, Yang Berhormat Jempol dan Yang Berhormat Titiwangsa. Ahli Yang Berhormat dari Kubang Kerian membangkitkan mengenai isu nisbah 60:40 pemilikan bumiputera dan bukan bumiputera. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kerajaan telah menjelaskan bahawa hak milik tanah di Kampung Baru akan kekal 100% kepada orang Melayu. Nisbah 60:40 itu adalah cadangan awal untuk sewaan dan usaha sama yang

diserahkan kepada GLC dan keputusan muktamad diserahkan kepada pemilik dan pewaris jika mereka bersetuju atau tidak.

Yang Berhormat dari Jempol pula mencadangkan supaya sebahagian kecil tanah di Kampung Baru dibangunkan dengan sebuah rumah Melayu tradisi yang dapat dijadikan sebagai produk pelancongan. Untuk makluman Yang Berhormat, Draf Pelan Bandaraya Kuala Lumpur 2020 turut mencadangkan supaya Kampung Baru dibangunkan berasaskan kepada tiga komponen utama. Antaranya sebagai sebuah pusat kebudayaan dan pelancongan. Ini membuktikan bahawa ciri-ciri tradisi Melayu dan kepentingan pelancongan memang tidak pernah diabaikan dalam pelan pembangunan Kampung Baru. Walau bagaimanapun pandangan Yang Berhormat Jempol amat dialu-alukan kerana ia sejajar dengan perancangan tersebut.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat bagi Titiwangsa pula membangkitkan sembilan persoalan mengenai isu Kampung Baru. Pertama, beliau mempersoalkan bagaimana kerajaan hendak bekerjasama dengan pemilik tanah Kampung Baru jika kerajaan tidak mengiktiraf Lembaga Pentadbir Penempatan Pertanian Melayu ataupun MAS. Kementerian masih memanggil MAS bersama dengan persatuan-persatuan lain yang mewakili kepentingan pemilik dan pewaris tanah di Kampung Baru seperti wakil Persatuan Anak-anak Kampung Baru (PAKAM), Tokoh-tokoh Anak Kampung Baru dan Persatuan Pembangunan Kampung Baru (PPKB) untuk bersama-sama berbincang mengenai isu pembangunan Kampung Baru.

Peranan MAS di dalam penubuhan Perbadanan Pembangunan Kampung Baru akan terus dibincangkan dari masa ke semasa, kerana pembangunan di Kampung Baru akhirnya hanya akan ditentukan oleh pemilik dan pewaris tanah Kampung Baru itu.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Laluan.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Biar saya jawab yang lain sekali.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Nanti dah tertinggal nanti.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tidak, ia semua berkait.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Tentang MAS itu.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tidak, ia berkait-kait, saya tidak bagi laluan.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya rasa perlu dijelaskan tentang penafian MAS bila mereka dikatakan turut serta dalam pertemuan dan dikatakan mereka bersetuju tetapi, sebenarnya mereka tidak bersetuju, itu penafian daripada MAS sendiri.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua, biar saya jawab semua sekali, semua berkait. Perkara kedua yang dibangkitkan mengenai isu rancangan pembangunan Kampung Baru ialah mengenai apakah yang dimaksudkan dengan model perniagaan dengan izin, *business model* seperti yang dinyatakan dalam dokumen Rancangan Malaysia Kesepuluh berhubung pembangunan Kampung Baru.

Tuan Yang di-Pertua, model perniagaan atau dengan izin, *business model* yang dimaksudkan itu adalah penubuhan sebuah perbadanan sebagai pengawal selia pembangunan di Kampung Baru dan pelantikan syarikat berkaitan kerajaan

ataupun GLC seperti Permodalan Nasional Berhad, Tabung Haji dan Pelaburan Hartanah Berhad sebagai pemaju. Manakala pemilik tanah boleh memilih untuk menyertai pembangunan dengan cara pemilikan saham di atas nilai tanah...

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Ataupun memperoleh ...

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya ingin bertanya tentang model perniagaan tadi, laluan saya minta.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Atau memperoleh tanah-tanah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Dia belum bagi laluan Yang Berhormat.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Menteri mesti bagi laluan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Kalau tidak macam mana saya hendak jawab.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, kita punya *standard behavior* dalam Dewan ini dah keterlaluan sebenarnya.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Ia betul tetapi saya hendak minta ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Minta tolonglah duduk dulu.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya minta laluan daripada Yang Berhormat Menteri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Dia tak bagi laluan, maknanya tidak bolehlah.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Biar saya jawab, semuanya berkait-kait, sabar semua sembilan soalan daripada Yang Berhormat ya. Jadi memperoleh tanah-tanah ataupun kedua-duanya ataupun tunai.

Seterusnya soalan ketiga daripada Yang Berhormat Titiwangsa ialah mengenai skim pembiayaan untuk membeli unit kediaman di Kampung Baru. Dalam hal ini, pemilik tanah boleh memilih sama ada ingin menyertai pembangunan ataupun menjual terus tanah mereka. Bagi mereka yang menyertai pembangunan, pulangan yang akan diperolehi mungkin dalam bentuk unit kediaman atau unit perniagaan yang akan dibina. Bagi pemilik yang tidak ingin hartanah, mereka akan ditawarkan tunai atau saham amanah hartanah apabila skim ini berjaya dilancarkan oleh Permodalan Nasional Berhad bersama dengan Tabung Haji.

Tuan Yang di-Pertua, dalam perkara yang keempat, Yang Berhormat Titiwangsa telah bertanya mengenai ...

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua, saya hendak minta sedikit sebab soalan saya banyak jadi saya perlu tanya satu-satu.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tak apa, tak apa.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Kalau sekiranya hendak jawab sembilan-sembilan sekali, mungkin saya akan lupa juga *point-point* apa yang ingin saya tanyakan. Mengapa Menteri rasa takut untuk memberi laluan, apa masalahnya?

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Dalam perkara keempat, Yang Berhormat Titiwangsa telah bertanya mengenai Jawapan Lisan yang saya berikan tempoh hari berhubung pembangunan Kampung Baru. Dalam jawapan itu, saya ada menyebut bahawa Jemaah Menteri telah bersetuju dengan konsep pembangunan komprehensif setelah mengambil kira pandangan awam terhadap Draf Pelan Bandar Raya Kuala Lumpur 2020 sedangkan hasil pendengaran awam mengenai DPBR KL 2020 belum diumumkan.

Untuk makluman, berdasarkan kepada maklum balas yang diterima oleh DBKL secara umumnya pandangan awam telah bersetuju supaya Kampung Baru dibangunkan dengan menggunakan konsep pembangunan semula secara komprehensif dengan memberi penekanan dalam mengukuhkan kepentingan dan hak milik warisan dan kebudayaan Melayu. Selain itu, pihak kementerian juga telah mengadakan beberapa siri perjumpaan dengan pemilik, pewaris, persatuan-persatuan, MAS dan NGO Melayu bagi mendapatkan maklum balas pada 23 Februari, 20 Mei 2010, 29 Mei 2010, 9 Jun 2010 dan 14 Jun 2010. Dalam perjumpaan-perjumpaan tersebut, mereka telah bersetuju supaya Kampung Baru dibangunkan dengan menggunakan kaedah pembangunan secara komprehensif.

Perkara kelima yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Titiwangsa. Adakah penduduk perlu dipindahkan sepanjang tempoh pembangunan dijalankan? Tuan Yang di-Pertua, pemilik dan pewaris tanah memang tidak akan dipindah keluar secara terus dari Kampung Baru apabila kawasan mereka dibangunkan.

■1720

Namun, mereka perlu dipindahkan untuk sementara secara berperingkat bagi memberi laluan kepada pemaju membangunkan tanah mereka. Apabila pembangunan selesai nanti, mereka akan dipindahkan semula ke Kampung Baru iaitu unit-unit kediaman yang baru ataupun yang baru siap. Inilah sebenarnya yang dimaksudkan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri. Cadangan lokasi pembinaan sementara ialah, yang pertama adalah Stadium TPCA yang juga terletak dalam kawasan Kampung Baru ataupun kawasan-kawasan terdekat lain yang dipersetujui oleh pemilik dan pewaris.

Seterusnya bagi perkara keenam, Yang Berhormat Titiwangsa telah bertanya mengenai senarai keanggotaan Perbadanan Pembangunan Kampung Baru. Untuk makluman, draf undang-undang penubuhan Perbadanan Pembangunan Kampung Baru masih dalam tindakan. Oleh itu, keanggotaan perbadanan belum diputuskan. Pelantikan wakil-wakil pemilik, pakar-pakar dalam bidang pembangunan bandar baik daripada sektor awam dan swasta akan dipertimbangkan dengan keutamaan diberi kepada kalangan anak-anak Kampung Baru itu sendiri.

Perkara ketujuh yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Titiwangsa ialah supaya Perbadanan Pembangunan Kampung Baru hanya menguruskan hal ehwal pentadbiran dan pembangunan Kampung Baru sahaja. Beliau mencadangkan supaya pengurusan geran hartanah hendaklah diserahkan kepada satu badan amanah di bawah MAS supaya pemilik tanah dan pewaris mempunyai lebih keyakinan bahawa hartanah mereka tidak akan tergadai jika projek pembangunan

tidak dapat diselesaikan. Seperti yang disebutkan tadi, cadangan fungsi-fungsi perbadanan masih lagi di peringkat perbincangan. Segala urusan pentadbiran dan pemilik tanah akan terus kekal di bawah bidang kuasa Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur, pemilik-pemilik berdaftar dan pewaris.

Mengenai cadangan Yang Berhormat supaya geran hartanah diserahkan kepada satu badan amanah di bawah MAS, terpulanglah kepada pemilik berdaftar dan pewaris tanah sama ada mereka bersetuju ataupun tidak dengan cadangan tersebut. Ke arah ini, kementerian akan meneliti dan memperhalusi cadangan Ahli Yang Berhormat tersebut.

Perkara kelapan yang ditimbulkan oleh Yang Berhormat Titiwangsa ialah berhubung permintaan oleh orang Kampung Baru supaya kerajaan membuktikan kemampuan untuk membangunkan Kampung Baru dengan membangunkan terlebih dahulu sebuah kawasan seluas 20 hektar milik kerajaan iaitu projek Puncak Baru yang masih belum *take off* sejak dilancarkan pada Mac 2009.

Untuk makluman, pihak kerajaan telah mengadakan beberapa mesyuarat khusus untuk berbincang tentang pelaksanaan projek Puncak Baru di Kampung Baru. Pihak kerajaan dan pemaju terbabit sedang meneliti isu dan mencari penyelesaian kepada isu penjaja dan setinggan di sekitar kawasan tersebut bagi membolehkan golongan ini mendapat faedah daripada projek pembangunan Puncak Baru. Pihak Unit Kerjasama Awam Swasta (UKAS) Jabatan Perdana Menteri akan menyediakan memorandum jemaah menteri dalam masa terdekat setelah semua isu yang berkaitan dapat diselesaikan bagi mendapatkan kelulusan prinsip mengenai cadangan Puncak Baru.

Perkara kesembilan dan terakhir mengenai Kampung Baru yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Titiwangsa ialah mengenai kekeliruan berhubung seksyen sebenar di bawah Kanun Tanah Negara yang akan diguna pakai di dalam pembangunan Kampung Baru iaitu sama ada seksyen 240D, atau seksyen 204D. Jawapannya untuk makluman Yang Berhormat, seksyen yang dimaksudkan ialah seksyen 204D, Kanun Tanah Negara dan bukan seperti yang diumumkan tempoh hari. Okey, silakan Yang Berhormat Titiwangsa.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Terima kasih. Tuan Yang di-Pertua, pertamanya kita masih tidak faham apa yang dimaksudkan dengan model perniagaan dalam dokumen Rancangan Malaysia Kesepuluh itu. Penjelasan daripada Menteri sebentar tadi saya rasa sangat kabur apa yang dimaksudkan, sebab kalau kita lihat kepada jawapan-jawapan sebelum ini tentang konsep – misalnya yang dikatakan konsep pembangunan Kampung Baru yang dikatakan konsep secara komprehensif yang juga sebenarnya masih lagi belum mendapat apa-apa kata putus daripada penduduk Kampung Baru sebab pendengaran awam tentang pembangunan Kampung Baru belum lagi dibentangkan. Hasil pendengaran awam ini tentang pembangunan Kampung Baru dalam Draf Kuala Lumpur 2020 masih belum lagi dibentangkan kepada orang ramai.

Jadi bagaimana boleh mendapat satu keputusan yang penduduk Kampung Baru bersetuju dengan konsep yang komprehensif? Jadi adakah model perniagaan ini bermaksud seperti yang dikatakan 75% komersial dan 25% lagi *residential*? Ini adalah satu konsep pembangunan yang sangat dibimbangi oleh penduduk Kampung Baru kerana mereka merasakan kalau sekiranya 75% daripada pembangunan itu adalah untuk komersial, sudah pastilah pemilikan untuk mereka akan sangat berkurangan dan mereka akan diketepikan. Sedangkan

hasrat mereka adalah untuk memastikan Kampung Baru itu kekal dalam tangan pemilik-pemilik dan pewaris-pewaris asal dan juga kekal merupakan satu pusat ataupun satu penempatan khusus untuk orang-orang Melayu sebab kita ada Little India, kita ada Petaling Street, misalnya Chinatown tetapi nampaknya seolah-olah Kampung Baru ini akan menjadi satu tempat gadaian atau bahan gadaian sehinggakan kemungkinan orang Melayu akan semakin dipinggirkan.

Apatah lagi kita mendengar tawaran-tawaran seperti dikatakan ada yang minta sampai RM1,000 untuk satu kaki persegi dan tidak ada langsung daripada pihak menteri sendiri mengatakan bahawa kita benar-benar hendak mengekalkan Kampung Baru ini sebagai satu kampung penempatan khusus dan juga di mana di situ akan dibangunkan satu pembangunan yang tidak akan mengetepikan ciri-ciri kemelayuan itu sendiri.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua, kepada Yang Berhormat Titiwangsa, dari segi kepentingan orang Melayu, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri sendiri telah menekankan tanah-tanah Kampung Baru akan kekal hak miliknya kepada orang Melayu. Hanya beberapa sekatan yang telah diputuskan dahulu semasa sekatan telah beri, iaitu sekatan - hanya boleh dimiliki oleh orang Melayu dan digunakan oleh orang Melayu ataupun diduduki orang Melayu. Itulah perkara-perkara yang kita perlu cadangkan kepada pemilik dan pewaris. Adakah mereka setuju?

Untuk makluman Yang Berhormat, saya dah berjumpa, Yang Berhormat pun hadir bersama, lebih kurang 2,000 pemilik dan pewaris di PWTC. Pada masa itu, boleh katakan 100% telah bersetuju pembangunan. Kedua...

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Itu tak benar. Tidak benar 100% bersetuju. Itu memang tidak benar.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Biar saya jawab dahulu. Yang kedua, dari segi maklum balas berkenaan dengan pembangunan komprehensif, boleh katakan walaupun pihak DBKL belum bentangkan pandangan ataupun laporan-laporan daripada pendengaran yang telah diterima, itu juga pandangan daripada majoriti, daripada surat yang telah diterima ataupun mereka-mereka yang telah dipanggil. Kedua, apabila kawasan...

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Yang Berhormat Menteri, macam mana nak tahu majoriti kalau belum ada lagi keputusan?

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Biar saya selesai dahulu. Apabila kawasan itu dibangunkan secara komprehensif, orang yang memiliki tanah yang kecil – umpamanya kalau tidak dibangunkan secara komprehensif, jika seorang tuan punya tanah itu hanya memiliki 5,000 kaki persegi umpamanya, berbanding dengan mereka yang mempunyai satu ekar atau dua ekar besarnya, orang yang memiliki 5,000 kaki persegi itu tidak akan dapat setimpal dengan mereka yang memiliki tanah yang besar. Akan tetapi apabila kita bangunkan secara komprehensif, itu yang ramai bersetuju. Mereka yang mempunyai tanah yang kecil dengan pemilik dan pewaris sampai 143 pun ada satu tanah lot itu, mereka akan dapat sama dengan mereka yang ada tanah yang besar.

Jadi makna kalaulah Yang Berhormat fikirlah, kalau Yang Berhormat punya tanah apabila dibangunkan hanya sesuai untuk dibangunkan sebagai longkang ataupun sebagai tanah hijau, itu satu kerugian yang besar kalau tidak dibangunkan secara komprehensif tetapi, kalau bangun dengan komprehensif, apabila nilai hartanah di Kampung Baru itu dipertingkatkan apabila dibangunkan secara komprehensif, mereka yang dapat kecil-kecil ini pun akan untung. Akan

tetapi kalau dibiarkan bangun secara sikit-sikit, orang yang ada tanah besar yang untung, yang tanah-tanah kecil tidak akan dapat untungnya.

■1730

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Yang Berhormat Menteri, masalahnya satu sebab ialah kerana...

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Jadi inilah satu sebab...

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Itu bukan keputusan daripada orang Kampung Baru sendiri. Mereka tidak pernah menyatakan persetujuan terhadap pembangunan cara komprehensif ini. Yang Berhormat Menteri sendiri pun telah mengakui bahawa keputusan daripada pendengaran umum itu masih belum lagi dibuat. Belum diperdengarkan lagi. Jadi, bagaimana boleh Yang Berhormat Menteri nyatakan bahawa ini keputusan, persetujuan daripada orang-orang Kampung Baru? Jadi ini yang saya persoalkan dan ini sebenarnya yang dipersoalkan oleh ramai penduduk Kampung Baru.

Jadi, saya minta seperti yang dikatakan tadi, Yang Berhormat Menteri juga mengatakan dalam perjumpaan dialog dengan penduduk pemilik-pemilik dan pewaris-pewaris Kampung Baru di mana Yang Berhormat Menteri sebagai seorang menteri yang sepatutnya bersikap profesional telah menafikan hak saya untuk bercakap di situ. Sedangkan saya adalah seorang wakil rakyat dan juga pemilik. Kalau Yang Berhormat Menteri bercakap sebagai kapasiti sebagai menteri, saya bercakap semasa itu sebagai wakil rakyat. Saya sebagai salah seorang pemilik.

Yang Berhormat Menteri, berapa inci tanah kampung baru yang ada? Akan tetapi Yang Berhormat Menteri sengaja mengambil dalam forum itu untuk memalukan saya di hadapan begitu ramai orang. Inikah sikap seorang Menteri?... [Dewan riuh] Saya hendak bertanya kalau benarlah menteri dari seorang yang kononnya tidak mahu mempolitikkan keadaan. Sebelum itu Yang Berhormat Menteri telah mengumumkan bahawa Drs. Suleiman telah letak jawatan sebagai Ketua Bahagian Titiwangsa dan mengucapkan tahniah kepada Datuk Johari Ghani sebagai Pemangku. Apa kena mengenanya itu dengan pembangunan Kampung Baru? Bukankah itu politik? Jadi inilah sikap seorang Menteri, saya beritahu di Dewan yang mulia ini... [Dewan riuh]

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua, biar saya jawab pertanyaan daripada Yang Berhormat Titiwangsa.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat Pasir Salak bangun, Yang Berhormat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Penjelasan.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Ya, sila.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Pasir Salak. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Menteri. Saya mengalu-alukan usaha kerajaan untuk membangunkan tanah di Kampung Baru itu tetapi, sebagaimana yang kita tahu, tidak mudah untuk dibangunkan kerana pelbagai masalah. Cara yang diambil, pendekatan yang diambil kena dibuat dengan begitu tersusun dan nyata kalau sekiranya hendak berjaya. Kalau tidak, ia akan menerima nasib yang sama seperti rancangan-rancangan yang pernah dibuat sebelum ini. Saya ingin mencadangkan kalau boleh, Yang Berhormat Menteri memberikan respons iaitu kerajaan menubuhkan satu perbadanan, a corporation. Satu perbadanan yang besar di mana dalam perbadanan ini saham perbadanan

ini diberi kepada pemilik-pemilik tanah orang-orang yang memiliki tanah di Kampung Baru itu.

Mengikut nilai tanah masing-masing. Yang besar mungkin mendapat saham yang lebih besar, yang kecil dapat saham yang kecil. Perbadanan ini boleh menjadi pemaju kepada tanah tersebut. Dimajukan dalam bentuk pembangunan yang mempunyai nilai komersial yang tinggi kerana tidak ada gunanya kita membangunkan kalau tidak ada nilai komersial. Sama ada dari segi *corporate office, apartment, shopping complex* dan sebagainya. Semua ini perlu dipasarkan dari segi sewaan dan sebagainya oleh perbadanan yang akan bertindak sebagai pemaju ini. Kerajaan boleh mempertimbangkan satu akta di mana perbadanan ini akan selama-lamanya menjadi perbadanan yang dimiliki oleh pemilik-pemilik tanah Kampung Baru itu. Perbadanan yang besar ini boleh mendapatkan sumbangan kewangan daripada pihak kerajaan ataupun swasta untuk membiayai projek ini.

Cadangan saya yang terakhir ialah kalau boleh saya hendak dengar juga respons daripada Yang Berhormat Menteri. Boleh atau tidak kita namakan pembangunan ini sebagai satu *city – the “Malay City”...*, bukan *city state* ya? *The “Malay City” – “Bandaraya Melayu”* dalam Kuala Lumpur ini. Terima kasih.

Dato’ Johari Abdul [Sungai Petani]: Yang Berhormat Menteri, ada tambah sedikit.

Dato’ Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Terima kasih Yang Berhormat Pasir Salak. Saya hendak berterima kasih atas cadangan itu iaitu mengadakan satu perbadanan. Memang itu juga cadangan yang telah diputuskan ataupun dipersetujui oleh Jemaah Menteri untuk menubuhkan satu perbadanan pembangunan Kampung Baru. Insya-Allah, perbadanan atau penubuhan ini kita akan bentangkan di Parlimen. Kalau sempat pada hujung tahun ini dan tujuan ataupun tugas perbadanan ini seperti juga Yang Berhormat cadangkan iaitu mengawal selia kawasan Kampung Baru bagi pihak khususnya pemilik dan pewaris Kampung Baru itu sendiri. Hanya kita tambah satu lagi *step* ataupun satu lagi langkah di mana kita menjemput GLC bersama dengan pembangunan Kampung Baru ini oleh sebab biasanya bila kerajaan terlibat dalam aktiviti swasta ataupun aktiviti komersial ini, kadangkala kita gagal oleh sebab kurang berpengalaman.

Akan tetapi kalau kita jemput GLC seperti PNB, Tabung Haji yang ada pengalaman dan mereka pun telah menerima cadangan daripada kami dan mengeluarkan hasrat berminat untuk bersama. Insya-Allah GLC ini boleh membantu pembangunan Kampung Baru menjanakan iaitu seperti Yang Berhormat sebutkan tadilah iaitu tanah mereka akan ditukarkan kepada saham. Yang besar, besarlah dan yang kecil, kecilah. Mungkin satu cadangan yang kemungkinan kementerian akan cadangkan untuk bumiputera yang lain yang mungkin tidak duduk di Kampung Baru. Seperti Yang Berhormat Titiwangsa pun tidak memiliki tanah di Kampung Baru boleh juga bersama melabur tetapi, mereka kena keluar duitlah untuk dalam...

Dr. Lo’ Lo’ Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Ini pun sudah tidak betul Yang Berhormat Menteri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat Sungai petani bangun Yang Berhormat.

Dr. Lo’ Lo’ Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya adalah pemilik tanah di Kampung Baru.

Seorang Ahli: Ya!!

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Yang Berhormat Menteri ini tak faham, faham. Saya ini adalah pemilik tanah Kampung Baru. Yang Berhormat Menteri, berapa inci tanah Kampung Baru?

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Minta maaf.

Dato' Johari Abdul [Sungai Petani]: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, Yang Berhormat Sungai Petani bangun, Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Ya, jadi itulah cara dan kita terima baik cadangan. Untuk menamakan Kampung Baru itu bukan hanya Kampung Baru tetapi *Malay City* ataupun *something* yang boleh diterima di peringkat internasional, itu pun baik supaya Kampung Baru ini akan terkenal bukan hanya kepada orang Kuala Lumpur sahaja tetapi kepada seluruh dunia dengan ciri-ciri moden dan kebudayaan orang-orang Melayu akan dipertahankan. Itu adalah komitmen kerajaan.

Dato' Johari Abdul [Sungai Petani]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Keluarga saya mempunyai tanah di Kampung Baru. Saya hendak sebut hari ini. Orang Kampung Baru mendoakan agar kampung tradisi ini dibangunkan. Saya rasa kalau buat *survey*, semua orang hendak. Akan tetapi orang Kampung Baru, orang Melayu Kampung Baru takut, paling tidak mereka yang pertama faham apakah yang kerajaan hendak buat ini. Yang keduanya, mereka sudah kena dah. Beberapa tahun yang lalu, ada seorang pemimpin UMNO kutip geran kononnya atas hendak bangunkan Kampung Baru sampai hari ini, 20 orang, 30 orang, sudah hanyut tanah dia.

Jadi, sebab itu mereka takut. Apa salahnya Yang Berhormat Menteri jumpa orang kampung, dengar dahulu. Keputusan mereka ialah keputusan pemilik tanah. Oleh sebab itu kita tidak boleh *bulldoze*, perancangan cantik. Saya bersetuju dengan Yang Berhormat Pasir Salak. Saya bersetuju, bangunkan. Orang Melayu mesti gagah dalam bandar raya. Akan tetapi mereka pemilik tanah. Dengar pendapat mereka, dengar rayuan mereka. Dengar itu sahaja yang kita minta. Ini tidak ada, *bulldoze* dan inilah yang jadi mangsa sebab pengalaman telah ada Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Terima kasih. Biar saya jawab Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Yang Berhormat Menteri, bagi laluan sekali jawab, sekali jawab.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya hendak sambung Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Biar saya jawab soalan itu. Tidak saya tak bagi laluan, jawab dahulu.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Yang Berhormat Menteri, sekali jawab. Boleh?

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Saya tak bagi laluan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, duduk dahulu Yang Berhormat.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Yang Berhormat Menteri bagi, jawab sekalilah.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: *No, no, no* sekali. Tuan Yang di-Pertua, setakat ini pihak kerajaan dan saya sendiri pun sudah beberapa kali turun di Kampung Baru. Kita pun sudah buat perjumpaan. Yang paling ramai adalah 2,000 orang di PWTC dan Yang Berhormat pun hadir sekali, Yang Berhormat Titiwangsa. Akan tetapi ini bukan muktamad. Memang kita faham kepentingan pemilik dan pewaris apabila insiden-insiden yang lepas telah berlaku dari segi kepercayaan. Satu, itulah sebab kita terima cadangan daripada pemilik dan pewaris ataupun wakil-wakil mereka untuk mengadakan perbadanan Kampung Baru.

■1740

Kedua, kita tidak langsung memberi ruang kepada individu terlibat dalam pembangunan. Kita serah 100% kepada GLC yang terlibat dan GLC ini adalah GLC yang pekat bumiputera dan keupayaan kewangannya memang hebat belaka. Selepas ini kepada Yang Berhormat, kita akan berjumpa lagi. Ini belum habis lagi. Kita belum habis. Bermakna proses ini kita sudah 30 tahun, 40 tahun tidak berjaya untuk ini. Jadi proses ini tidak boleh dipercepatkan.

Kita akan berjumpa lagi dengan penduduk, pemilik dan pewaris. Kita akan mengadakan undian kepada pemilik dan pewaris, apa yang mereka hendak. Insya-Allah kita akan lantik seorang, mungkin *independent party* untuk mengadakan apa yang pemilik dan pewaris hendak. *Because* kita kali ini kalau boleh kita tidak mahu pasal pihak kerajaan tidak ada kepentingan lain, adalah kepentingan untuk majukan Kampung Baru untuk pemilik dan pewaris orang Melayu di Kampung Baru itu sendiri.

Dato' Johari Abdul [Sungai Petani]: Cuma, tambah sedikit Menteri.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Menteri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Sungai Petani.

Dato' Johari Abdul [Sungai Petani]: Saya minta. Saya berterima kasih kerana saya orang yang berkepentingan dan saya hendak ucap terima kasih kerana menteri akan jemput semua pewaris. Cuma saya minta, yang hadir dalam mesyuarat ini hanyalah pewaris, yang hadir dalam mesyuarat ini adalah orang-orang yang ada kepentingan, bukan NGO, bukan ahli politik atau bukan PAS kah, UMNO kah, Keadilan, tidak ada. Maknanya depa mesti orang yang ada tanah dan pewaris tanah. Boleh menteri bagi jaminan itu?

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua, itu saya memang bersetuju.

Dato' Johari Abdul [Sungai Petani]: Terima kasih.

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Menteri berbohong, Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Menteri, boleh...

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Dia jemput UMNO Titiwangsa dan UMNO Wilayah Persekutuan tetapi dia tidak jemput pun Wakil Rakyat Titiwangsa. Ini Menteri berbohong dalam Parlimen.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat.

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Berbohong dalam Dewan yang mulia ini. Ini menteri ini bohong. Dia tidak cakap betul.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Hendak bagi jalan, Yang Berhormat?

Datuk Saravanan a/l Murugan: Duduklah, Yang Berhormat, duduk.

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Setiap kali mesyuarat, dia akan jemput UMNO tetapi dia tidak jemput wakil rakyat...

Beberapa Ahli: *[Menyampuk]*

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Dia tidak jemput wakil rakyat.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat Batu.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Okey, terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan juga kepada menteri. Saya agak kita pada petang ini telah banyak membincang tentang isu tanah, isu pemilikan. Saya nampak seolah-olah kita ada amnesia tentang sejarah. Kalau kita sebut sejarah, apakah keistimewaan Kampung Baru, itulah pokoknya. Fundamentalnya apa maksudnya Kampung Baru. Bukan sahaja pewaris, bukan sahaja kerajaan. Kita harus ingat ada undang-undang, ada institusi yang menyatakan Kampung Baru ini diwartakan dan Kampung Baru ini mempunyai sejarah yang berkaitan dengan Selangor dan ada berkaitan dengan Istana Selangor dan kepentingan dan penaungan yang datang dari Selangor.

Kalau kita bincang tentang pembangunan semula Kampung Baru dan kalau kita ingin mempertahankan kemelayuannya, bukan sahaja bagi *corporation* atau satu korporat atau bukan sahaja bagi kepada satu agensi tetapi *stakeholders* termasuk Kerajaan Negeri Selangor dan institusi-institusi Melayu yang menjamin lembaga ini. Kalau kita tidak melibatkan mereka, kita tidak berhak untuk kata kita akan menjamin kepentingan orang-orang Melayu di Kampung Baru. Saya harap ini jangan kita abaikan dan saya harap Pasir Mas akan sokong saya dalam isu ini.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Kerajaan Selangor *is not a registered owner...* *[Ketawa]*

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Oh, *you check back* sejarah.

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Boleh *check* Enakmen MAS, boleh tengoklah di mana Kerajaan Selangor.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: *[Menyampuk]*

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Yang Berhormat Wangsa Maju sahaja *registered of the owner...* *[Ketawa]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, yang lain duduk, menteri sudah mahu jawab.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Jadi soal tanah sudah jelas. Apabila Kuala Lumpur ataupun Kerajaan Negeri Selangor telah menyerahkan Wilayah Persekutuan kepada Kerajaan Persekutuan dengan pembayaran-pembayaran tertentu, dari segi undang-undang, hak milik tanah terus di bawah jagaan Kerajaan Wilayah Persekutuan dan tidak ada kaitan dengan Kerajaan Negeri Selangor. Hanya Kerajaan Negeri Selangor oleh kerana kaitan emosional ataupun tradisi dia...

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: *You mean, you mean...*

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Biar, biar saya jawab.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: ...Sultan Selangor tidak ada lagi kepentingan di Kampung Baru. *Are you saying that?*

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Tunggu Gombak jadi menteri besar.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Adakah kata Sultan Selangor tidak lagi menjadi sebahagian daripada *stakeholders* Kampung Baru,

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Kalau, kalau....

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Wilayah Persekutuan tidak ada 'Raja' Selangor.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Tidak. Kalau Yang Berhormat sebut...

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Kalau itu jawapan Menteri...

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Saya minta penjelasan.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Biar, biar saya jawab.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Adakah Sultan Selangor...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: ...Tidak mempunyai hak atau tidak ada kepentingan di Kampung Baru? Adakah Sultan Selangor bukan lagi penayang untuk anak-anak Melayu di Kampung Baru? Asalkan Menteri ada sebut itu...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Tidak ada, tidak ada. Tuan Yang di-Pertua, biar saya jawab.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Titiwangsa, duduklah, Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Kalau Yang Berhormat Batu hendak cakap macam itu, bermakna seluruh Wilayah Persekutuan pun ada *emotional tie* dengan Selangor. Kalau...

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: *It is an institutional...*

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Termasuk di kawasan Batu pun.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: ...PKNS *has a legal rights* in Kampung Baru.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Jadi maknanya sekarang, ia berdasar kepada Undang-undang Tanah. Undang-undang Tanah adalah di bawah Kerajaan Wilayah Persekutuan. Hanya dari segi sejarah...

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Menteri, kalau itu jawapan Menteri...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Titiwangsa, sebentar Yang Berhormat, sebentar.

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: ...Kenapa dalam DBKL, Majlis Penasihat DBKL ada wakil daripada Kerajaan Negeri Selangor. Ada dua orang wakil daripada Kerajaan Negeri Selangor dalam Majlis Penasihat DBKL kalau Selangor ini tidak ada hak langsung ke atas Kuala Lumpur hari ini. Dalam Majlis Penasihat DBKL sendiri ada dua orang wakil daripada Kerajaan Negeri Selangor.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Saya cakap hak tanah tidak ada lagi. Hak milik tanah, Kerajaan Negeri Selangor tidak ada kuasa lagi. Jadi itu...

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya hendak tanya menteri sekarang ini, adakah Enakmen MAS yang telah 110 tahun itu telah dimansuhkan atau tidak?

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Ini peraturan mana ini?

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya hendak bertanya di sini, sudah dimansuhkan kah ataupun tidak? Minta Menteri menjawab.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua, berkenaan dengan MAS kalau dari segi prinsipnya, MAS, kita menghormati daripada pandangan sejarah tetapi dari segi pandangan undang-undang, apabila Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur telah ditubuhkan, pandangan undang-undang adalah MAS tidak ada lagi kuasa undang-undang. Hanya oleh kerana kita menghormati tanggungjawab MAS, beberapa perkara MAS telah menjalankan tugas di mana pengerusinya adalah Datuk Bandar sendiri. Pada masa ini, soal tanah tidak dikendalikan oleh MAS. Ia terus di bawah Pejabat Tanah dan Galian Wilayah Persekutuan.

Jadi inilah satu. Semua soal pembangunan di Kampung Baru itu sendiri, khususnya bangunan-bangunan yang telah dibangunkan di bawah naungan Dewan Bandaraya Kuala Lumpur ataupun kelulusan Dewan Bandaraya Kuala Lumpur. Jadi, Tuan Yang di-Pertua, biar saya teruskan kepada soal jawapan...

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Ada sedikit lagi.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Hendak bagi jalan, Yang Berhormat?

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Tadi Menteri kata hendak bagi laluan, so saya hendak bertanya lagi ini Menteri.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Yang Berhormat bagi Rasah...

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya hendak bertanya lagi, Menteri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Titiwangsa.

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: ...Tentang PKNS.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Menteri hendak jawab dahulu, Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Saya tidak bagi laluan.

Dr. Lo' Lo' Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Ha, tengok. Sekarang dia tidak mahu bagi laluan. Inilah sikap menteri yang ada.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Dia tidak bagi. Nanti kemudian boleh bangun, Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Yang Berhormat bagi Rasah telah menyuarakan harapan agar *Greater KL* akan merangkumi pembangunan bandar-bandar yang terletak di selatan Kuala Lumpur seperti Serdang, Bangi, Nilai dan Seremban. Beliau berharap pembangunan *Greater KL* akan memberi impak dan tempas pembangunan, khususnya kepada Seremban. *Greater KL* akan tertumpu kepada sepuluh kawasan pentadbiran pihak berkuasa tempatan iaitu Dewan Bandaraya Kuala Lumpur, Majlis Perbandaran Selayang, Majlis Perbandaran Klang, Majlis Perbandaran Ampang Jaya, Majlis Perbandaran Kajang, Majlis Perbandaran Subang Jaya, Majlis Perbandaran Petaling Jaya, Majlis Perbandaran Shah Alam, Majlis Perbandaran Sepang dan juga Perbadanan Putrajaya termasuk Cyberjaya.

Pembangunan *Greater KL* adalah selaras dengan Rancangan Malaysia Kesepuluh yang akan memberi keutamaan meningkatkan kesejahteraan hidup di bandar sebagai tempat yang sesuai untuk tinggal, bekerja dan beriadah. Melalui inisiatif seperti pembangunan kluster baru, menaik taraf pengangkutan awam serta pembangunan semula. Bandaraya Kuala Lumpur dan kawasan sekitarnya akan dimajukan sebagai bandar bertaraf dunia. Pelaksanaan *Greater KL* dijangka akan memberi kesan limpahan dan impak pembangunan kepada kawasan-kawasan di sekitarnya, termasuk kepada Nilai dan Seremban. Untuk makluman, perbincangan mengenai *Greater KL* masih di peringkat *lab* dan perancangan.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat dari Labuan telah bertanya sama ada sebuah jambatan akan dibina dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh untuk menghubungkan Labuan dengan Sabah. Jika tiada, adakah kerajaan akan memendekkan laluan laut di antara Labuan dengan Sabah untuk membolehkan perjalanan kapal...

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Mohon penjelasan, Yang Berhormat Menteri.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: ...Atau feri di antara kedua-dua tempat dipercepatkan.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Yang Berhormat Menteri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Lembah Pantai bangun, Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Untuk makluman Yang Berhormat...

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Saya bangkitkan juga *Greater KL*.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Biar saja jawab. Peringkat penyediaan Rancangan Malaysia Kesepuluh telah berakhir pada Mac 2010.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Akan tetapi ini sebelum ke tajuk lain.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Pada ketika itu...

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Tentang *Greater KL*.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: ...Pihak Kementerian Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar masih lagi dalam peringkat pelaksanaan bagi kerajaan, kemungkinan ataupun dengan izin, *feasibility study*, cadangan pembinaan jambatan dari Labuan ke Membakut dan Menombok, Sabah.

■1750

Justeru cadangan pembinaan jambatan Labuan sudah tidak termasuk dalam projek Rancangan Malaysia Kesepuluh. Kini kajian kemungkinan ini telah siap dan sedang dalam penelitian khususnya berhubung kesesuaian pembinaan jambatan berkenaan.

Berkenaan soalan kedua saya rasa Kementerian Pengangkutan telah jawab tadi, wakil daripada Yang Berhormat Menteri Pengangkutan...

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Hendak beri jalan Yang Berhormat? Yang Berhormat Lembah Pantai.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Okey.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya bangkitkan dalam perbahasan saya tentang isu tanah Sungai Buloh yang dirangkumi di bawah *Greater KL* di mana dijanjikan akan dilaksanakan mengikut bidaan terbuka.

Saya ingin tanya, apakah jangka masa sebelum bidaan itu dibuat kerana dalam jawapan Parlimen hari ini tentang isu pembangunan semula tanah di Sungai Buloh, dikatakan bahawa kerajaan meluluskan cadangan pembangunan secara tender terbuka, diberi kepada Syarikat Kwasa Land. Sdn. Bhd iaitu sebuah syarikat usaha sama dengan KWSP. Itu satu dan dikatakan bahawa peningkatan pelaburan dalam bidang hartanah akan naik antara 2% hingga 5%. Jadi, di manakah, bila akan dilaksanakan menerusi bidaan terbuka dan apakah fungsi tanah tersebut? Ini kerana tidak dijelaskan langsung tentang adakah dibangunkan dari segi *residential*, komersial, ataupun *mixed development*. Saya pohon Yang Berhormat Menteri jawab kerana saya sudah tanya sebelumnya dan langsung tidak disebut tadi. Terima kasih.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua, projek atau pun pembangunan Sungai Buloh itu adalah di luar bidang kuasa kementerian saya.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: [Bangun]

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Oleh kerana itu saya minta Yang Berhormat, sila hantar soalan bertulis dan pihak kerajaan akan menjawab berkenaan dengan itu.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya. Yang Berhormat Kepong bangun Yang Berhormat.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Saya sudah hantar soalan bertulis dan ini jawapan bertulis Yang Berhormat. Takkanlah...

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Jadi, tunggulah jawapan.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Sudah dapat jawapan tetapi dalam ini langsung tiada. Dikatakan di bawah *Greater KL*. Tidak Yang Berhormat, saya tanya soalan penting ini, takkan tidak boleh jawab langsung.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tidak! Di luar bidang kuasa saya. Jadi... Ada tadi. Yang Berhormat mana?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Kepong bangun Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Yang Berhormat Kepong.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: Tuan Yang di-Pertua, penjelasan. Saya memang tertarik pada jawapan mengenai *Greater KL* tadi itu. Saya pun mengalu-alukan kerana ini memang satu perkara yang baik untuk membangun kawasan dan sekitarnya. Ada beberapa perkara, cuma saya bangkit satu pada hari ini iaitu mengenai trafik. Apakah dasar mengenai pengangkutan trafik?

Ini kerana saya nampak dengan *Greater KL* itu kesesakannya akan bertambah, *congestion will increase* sebab setakat ini saya tidak tahulah apakah dasar mengenai pemilikan kereta, mengenai kemasukan kereta ke Kuala Lumpur dan sebagainya? Saya tidak nampak apa dasar. Kalau tidak ada dasar, tidak ada langkah-langkah yang berkesan, *Greater KL* menjadi *Greater chaos...* [Ketawa] Dari segi halnya, dari segi pengangkutan dan kereta sahaja, tidak mengira perkara yang lain. Ini kerana saya nampak dan ini memang berkaitan penyelarasan dengan kawasan-kawasan, dengan pihak-pihak berkuasa tempatan memang tidak begitu baik setakat ini. Bolehkah Yang Berhormat mengkaji hal ini kerana ini akan menjejaskan penduduk di sini.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya hendak tanya sekali tentang *Greater KL*...

Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau]: Tuan Yang di-Pertua, saya...

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Saya hendak jawab Yang Berhormat Kepong...

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Yang Berhormat Menteri, tentang *Greater KL*. Sekali...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya. Yang Berhormat Titiwangsa.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Biar saya jawab Yang Berhormat Kepong.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, dia hendak jawab Yang Berhormat Kepong dahulu Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Jawab Yang Berhormat Kepong. Yang Berhormat Titiwangsa pun banyak tanya soalan... [Ketawa] Jadi, berkenaan dengan *Greater KL* ini, untuk maklumat Yang Berhormat, kami masih di peringkat *lab* atau pun perancangan. Pada masa ini sekumpulan perancang-perancang dan juga *experts* daripada kementerian masing-masing yang terlibat sedang duduk lebih kurang lapan atau sepuluh minggu untuk merangka bersama dengan penasihat-penasihat daripada swasta, bagaimana hendak merangka *Greater KL* punya pelan ini.

Memang dalam pelan ini, soal pengangkutan awam adalah diberi keutamaan khususnya dari pembangunan-pembangunan baru dan juga pembangunan sedia ada, yang masih tidak mencukupi. Saya rasa cadangan Yang

Berhormat itu memang telah diambil kira oleh kerajaan dalam soal hendak membangunkan *Greater KL* sebagai satu penjana ekonomi iaitu satu daripada 12 penjana ekonomi dalam negara kita.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya. Yang Berhormat Rembau bangun Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Jadi, teruskan Yang Berhormat...

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Rembau.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Okey. Silakan.

Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya hendak tanya sedikit soalan mengenai *Greater KL* ini. Apabila kita dengar *Greater KL* ini, ia istilah sama dengan *Greater London*. Akan tetapi dalam kes *Greater London* ini, ia ada satu badan yang ada bidang kuasa, *Greater London Authority*. Dalam contoh *Greater KL* ini, saya nampak ia merangkumi bukan sahaja Kuala Lumpur tetapi sebahagian daripada negeri Selangor dan barangkali negeri-negeri lain. Jadi, bagaimana kes *governance* atau pun pentadbiran dalam kes ini? Ini sebab dalam kes *Greater London*, ia meluaskan *area* tetapi dalam satu *area* dikawal atau pun ada pentadbirannya di bawah *Greater London Authority*. Jadi, apakah penyelarasan dan juga bidang kuasa dari segi pentadbiran tempatan yang akan diwujudkan di bawah *Greater KL* ini? Terima kasih.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Sedikit. Sekali sahaja Yang Berhormat Menteri untuk jawab sekali dengan Yang Berhormat Rembau.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Biar saya jawab Yang Berhormat Rembau.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Tidak, sebab apa, saya hendak tanya perkara yang sama seperti Yang Berhormat Rembau bawa tadi...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Selepas ini Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Biar saya jawab.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Akan tetapi saya hendak tanya di bawah *authority* siapa sebenarnya sekarang ini? Dalam peringkat perancangan di bawah kementerian mana?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua, berkenaan dengan pengangkutan....

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Kepong sudah balik, Yang Berhormat Kepong?

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: ...Apa yang dicadangkan oleh Yang Berhormat Rembau, pihak kerajaan telah mengambil kira, oleh sebab itu Suruhanjaya Pengangkutan Darat telah ditubuhkan dan pengawasan akan dibuat oleh suruhanjaya ini, bukan hanya untuk Kuala Lumpur tetapi kawasan

Greater KL. Jadi, badan pengawas akan diadakan. Jadi Tuan Yang di-Pertua, terus saya hendak jawab Yang Berhormat...

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Sedikit penjelasan. Yang Berhormat, sedikit.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: *[Bangun]*

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: *[Bangun]*

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Sana, tiga orang bangun Yang Berhormat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Saya ucap tahniah kepada kerajaan mengenai hendak membangunkan *Greater KL* dengan satu sistem pengangkutan yang begitu menyeluruh sekali. Saya hendak tanya Yang Berhormat Menteri, betul kah pihak Kerajaan Persekutuan dengan projek ini menghadapi masalah di mana *alignment* yang telah dirancang terpaksa diubah disebabkan tidak ada kerjasama daripada Kerajaan Negeri Selangor. Negeri Selangor tidak beri hendak buat stesen pengangkutan ini di tempat-tempat tertentu dan menjadi satu penghalang kepada pembangunan sistem ini, yang mana kita tahu adalah sangat penting dan berfaedah kepada rakyat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua, biar saya jawab soalan daripada Yang Berhormat Pasir Salak. Walaupun kementerian saya tidak terlibat dari segi bagaimana *route* pengangkutan awam yang bakal dilaksanakan dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh dan selepasnya. Akan tetapi ada kemungkinan apa yang telah disebut oleh Yang Berhormat telah berlaku di mana '*rerouting*' perlu diadakan oleh kerana bantahan-bantahan atau pun tiada kerjasama bukan hanya kadang dari Kerajaan Negeri Selangor tetapi mungkin kadang dari penduduk-penduduk sendiri. Jadi, ini telah berlaku.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Ahli Yang Berhormat, bagi Yang Berhormat Pendang telah membangkitkan isu tentang bidang tugas...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Hendak beri jalan Yang Berhormat?

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri, sedikit sahaja Yang Berhormat Menteri. Yang Berhormat Kuala Selangor.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Boleh Yang Berhormat Menteri yang tentang SPAD?

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: ...Di antara kementerian. Saya hendak habiskan berhubung...

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Yang Berhormat Menteri, mengenai *Greater KL* dan pengangkutan.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Jangan pergi lagi. Sedikit sahaja.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Sebelum habis saya hendak tanya SPAD. Sedikit sahaja. Saya...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya. Semua sedikit-sedikit sahaja ini Yang Berhormat... *[Ketawa]*

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Sedikit sahaja Yang Berhormat.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Kalau boleh Yang Berhormat...

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tidak ada. Minta maaf. Saya teruskan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Menteri tidak beri.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Tidak. Sedikit sahaja tentang bengkel, Bengkel Pengangkutan Awam Darat.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Saya tidak beri izin.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Saya terus.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Menteri hendak teruskan Yang Berhormat. Nanti kemudian boleh bangun balik.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Okey. Tidak mengapa, kita kembali. Kita kembali, tidak mengapa. Terus...

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Ahli Yang Berhormat bagi Pendang membangkitkan isu mengenai pertindihan bidang tugas di antara kementerian berhubung portfolio kesejahteraan bandar. Beliau mahu tahu bahawa sama ada tanggungjawab Kementerian Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar hanya meliputi bandar-bandar di Wilayah Persekutuan sahaja atau pun turut meliputi bandar lain di Kuala Lumpur.

■1800

Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, pertambahan tugas dan fungsi kesejahteraan bandar adalah bertujuan bagi membolehkan tanggungjawab membasmi kemiskinan bandar dilaksanakan oleh kementerian di semua bandar di Malaysia dan tidak terhad kepada bandar di Wilayah Persekutuan sahaja.

Program membasmi kemiskinan bandar yang dilaksanakan oleh kementerian adalah:

- (i) bantuan sewa rumah;
- (ii) program membangunkan minda insan yang bertujuan memberi motivasi dan meningkatkan jati diri keluarga miskin;
- (iii) program latihan kemahiran;
- (iv) jana pendapatan usahawan dan bantuan peralatan bagi membolehkan mereka menjalankan perniagaan secara kecil-kecilan untuk memperoleh pendapatan;
- (v) penyediaan ruang perniagaan dan lesen penjaja; dan
- (vi) baru-baru ini iaitu yang telah dirancang oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri iaitu Amanah Saham Wawasan 2020 - Bandar - bagi membantu mereka yang memperoleh pendapatan tambahan menerusi dividen tahunan.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Boleh? Yang Berhormat Menteri Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar?

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Okey. Yang Berhormat Kota Belud.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Kota Belud.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Tidak ada kena mengena dengan Yang Berhormat Kota Belud, Yang Berhormat.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Terima kasih...

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Harap bagi saya, pendek sahaja...

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua...

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Yang Berhormat Kota Belud tidak ada kena mengena.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Sila, silakan.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Terima kasih.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Selepas ini kena bagi Yang Lembah Pantai, Yang Berhormat. Sedikit sahaja.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Yang Berhormat Menteri, saya ingin bertanya sedikit tentang kesejahteraan bandar ini.

Seperti mana jawapan Yang Berhormat Menteri, ia merangkumi semua bandar-bandar di seluruh Malaysia maknanya di Sabah dan Sarawak juga. Akan tetapi kehadiran kementerian di bandar-bandar di negeri Sabah - di Kota Kinabalu, Sandakan, dan Tawau, bandar-bandar besar di negeri Sabah masih lagi belum dirasai.

Kalau melihat apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat Menteri, tadi kebanyakan program-program di bawah portfolio kesejahteraan bandar ini adalah perkara-perkara yang dasar, ataupun yang tidak memerlukan kehadiran staf, kekuatan aset di peringkat akar umbi. Contohnya, seperti Amanah Saham Wawasan 2020 - bandar dan sebagainya ataupun pinjaman perumahan.

Jadi saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Menteri, sesuai atau tidak portfolio ini diletakkan di kementerian ini? Kalau kekurangan dari segi aset dan juga pegawai di peringkat bandar di negeri Sabah dan Sarawak, saya agak khuatir jika ini tidak dapat di atasi. Keberkesanan portfolio di bawah kementerian ini tidak akan sampai ke bandar-bandar yang jauh daripada Wilayah Persekutuan. Saya minta penjelasan.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat dari...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Kota Belud.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: ...Yang Berhormat Kota Belud tadi. Ada sedikit kebenaran apa yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat tadi, di mana pada masa ini Kementerian Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar tidak ada jentera-jentera di peringkat negeri-negeri. Kebanyakan daripada

program-program ini kita telah salurkan melalui PBT-PBT yang terlibat dalam negeri masing-masing.

Untuk makluman Yang Berhormat, mereka yang kita bantu adalah berdasarkan kepada e-Kasih iaitu mereka yang dalam golongan miskin tegar atau miskin. Untuk Sabah sendiri, bilangannya sehingga 31 Mei adalah 2,000 lebih orang iaitu bilangan yang paling besar - 2,043 orang adalah daripada Sabah daripada bilangan keseluruhannya.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: *[Bangun]*

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: ...Jadi makna memang ada penumpuan untuk negeri-negeri lain, hanya jentera yang kita gunakan adalah melalui pihak berkuasa tempatan di negeri masing-masing.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat Kuala Selangor bangun.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri, sedikit.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Ya, Yang Berhormat dari...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Lembah Pantai.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri.

Saya hendak bangkitkan tentang isu SPAD kerana untuk pengangkutan awam terutamanya pengangkutan awam darat. Dalam satu sesi bengkel yang dianjurkan oleh DBKL, dibangkitkan peranan SPAD ini untuk merangka *blueprint* pengangkutan awam. Jadi mungkin - walaupun Yang Berhormat tidak mempunyai jawapan akhir, kenapa SPAD tidak memaklumkan tentang cadangan MRT? MRT datang dari GAMUDA dan MMC.

Semasa bengkel tersebut yang diadakan pada bulan Mei, tidak disebut langsung tentang perancangan untuk sistem MRT. Jadi saya agak bimbang bahawa dalam perancangan pengangkutan awam darat nanti, tidak ada kesinambungan - *consistency* tentang apakah yang akan berlaku dan siapakah yang akhirnya membuat atau memberi kata putus.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: *[Bangun]*

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: ...Saya harap pihak Yang Berhormat Menteri dapat mengambil maklum tentang isu ini. SPAD perlu tahu dan perlu beri kata putus, kerana mereka sekarang ini pun tidak tahu tentang projek MRT yang sedang dibawa oleh GAMUDA dan MMC. Terima kasih.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Terima kasih...

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: *[Bangun]*

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: ...Yang Berhormat Menteri. Perkara yang sama, dari Kuala Selangor.

Ini adalah mungkin gelombang kedua, satu pelaburan besar dalam pengangkutan dan berkebetulan bersangkutan dengan *the Greater Kuala Lumpur (Greater KL)* yang Yang Berhormat Menteri telah sebutkan tadi. Saya ingin

mengingatkan Yang Berhormat Menteri dan kerajaan dalam langkah untuk kali ini, untuk menambah baik ataupun membetulkan apa yang telah salah dalam gelombang pertama perbelanjaan besar. Sehingga pada hari ini, *our state of public transport* cukup mengecewakan kalau tidak mengaibkan.

Yang Berhormat Menteri, Suruhanjaya Pengangkutan Awam Darat (SPAD) akan menurunkan beberapa - yang telah awal-awal disebutkan tentang cadangan-cadangan empat laluan *bus express transit* di *Greater KL*, lapan set tren empat gerabak, dan laluan LRT Kelana Jaya. Kesemua ini yang saya kira Tuan Yang di-Pertua, adalah pelaburan besar sekali lagi. *Greater London Authority*, kalau kita pernah tinggal di situ - berkebetulan saya lama tinggal di situ. *You can see the connectivity, with the same ticket on the bus...*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, takkan cakap mengenai London, cakap orang putih Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: ...*in the train...*

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua...

[*Dewan riuh*]

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Bagilah peluang orang lain bercakap.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Jadi, ini perkara yang...

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Saya...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: ...Ini perkara yang sebenar. Saya ingatkan Yang Berhormat Menteri, kita akan berbelanja besar kalau sekali lagi kita berhadapan dengan Prasarana yang terpaksa berbelanja **RM80 billion**...

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua, boleh saya jawab *because* soalan itu *repeating*.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Cukuplah!

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Okey Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Saya terus jawab, ya?

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Yang Berhormat Menteri sebelum habis, dari Kota Raja. Mengenai pengangkutan tadi, sebab disebut mengenai *re-routing*...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Menteri hendak menjawab, Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Saya tidak bagi. Saya hendak jawab.

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: ...*Re-routing* itu kena pada kawasan saya. Saya hendak sebut di sini.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Saya tidak izinkan. Saya tidak izin. Jadi...

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Yang Berhormat Menteri...

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Saya hendak jawab...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Nanti kemudian boleh bangun Yang Berhormat.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: ...Hendak jawab kepada Yang Berhormat Lembah Pantai tadi, jadi sekali juga Yang Berhormat dari Kuala Selangor tadi, berkenaan dengan perancangan *Greater KL* dan juga pengangkutan awam.

Saya rasa perancangan iaitu MMC dengan GAMUDA adalah di peringkat awal. Perancangan itu masih pun belum dibentangkan di Jemaah Menteri. Walau bagaimanapun, ini adalah perancangan untuk - saya rasa rakyat akan terima baik dan ia akan menambah baik dari segi sistem pengangkutan awam. Akan tetapi, ia perlu dirangkumkan dengan sistem-sistem lain seperti LRT, bas dan juga *walkway* yang akan dibina. Ini supaya ia seperti yang kita sebut - seperti di London, ia interaktif antara satu sama lain.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: *[Bangun]*

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: ...Soal satu tiket untuk semua pengangkutan pun telah dihalusi oleh pihak kerajaan dan *insya-Allah* akan dilaksanakan oleh kerajaan. Yang Berhormat dari Ledang...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Tuan Yang di-Pertua. Rakyat tidak pernah menolak pembangunan, tetapi rakyat menolak pembangunan yang kucar-kacir, Tuan Yang di-Pertua.

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Yang Berhormat Menteri...

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Yang Berhormat dari Ledang...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat Kota Raja. Hendak bagi, Yang Berhormat?

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Dari Kota Belud tidak mahu bagi?

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Yang Berhormat Menteri, saya tidak pernah minta laluan daripada Yang Berhormat Menteri...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: ...Cuma saya hendak mengatakan di sini, kita sekarang hendak membangunkan kawasan yang kebanyakan telah bangun. Jadi apabila tadi dikatakan bahawa Kerajaan Negeri Selangor dan penduduk tidak memberikan kerjasama, saya mesti membawa di sini bahawa sebenarnya ada laluan-laluan yang telah disediakan oleh pihak PBT. Akan tetapi perkara hal ini ditolak oleh Prasarana, ditolak oleh Kerajaan Pusat.

Kenapa perlu kita membuat satu trek yang di luar *ridership* yang banyak. Seolah-olah ini adalah satu projek yang tidak memanfaatkan rakyat yang terbanyak. Ini yang menjadi bangkangan dan juga mengacau-bilaukan keadaan yang telah ada sekarang. Kita sudah bagi, PBT sudah bagi. Untuk makluman, Kerajaan Persekutuan bawa turun projek tidak *consult* betul-betul dengan kerajaan negeri. UPEN tidak tahu, JPPD tidak tahu, PBT tidak tahu dan kemudian ingin menyogoknya - *you want it, you take it*. Tidak boleh seperti itu, mesti ada kerjasama.

Timbalan Menteri Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar [Datuk Saravanan a/l Murugan]: Tidak relevan dengan Kementerian Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua, itu sudah...

Datuk Saravanan a/l Murugan: Terlebih.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: ...Tidak di bawah naungan saya. Jadi saya teruskan...

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Boleh Yang Berhormat?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Kota Belud.

Dato' Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin: Yang Berhormat dari Ledang membangkitkan mengenai papan tanda di Putrajaya, dikatakan tidak tepat dan mengelirukan. Terima kasih atas teguran Ahli Yang Berhormat.

Tindakan untuk menambah baik papan tanda penunjuk arah di Putrajaya dilakukan secara berterusan oleh Perbadanan Putrajaya. Ini termasuk menambah bilangannya, memperbetulkan maklumat yang dipaparkan, memperbetulkan lokasi dan kedudukan papan tanda, mempermudah perkataan dan pembacaan serta mengemaskinikan dengan memasukkan pembangunan terbaru.

■1810

Banyak teguran telah diterima tentang perkara ini dan Perbadanan Putrajaya telah menjalankan satu penilaian yang menyeluruh untuk mengeluarkan tender bagi kerja-kerja penambahbaikan yang perlu dibuat. Penawaran tender telah dikeluarkan baru-baru ini dan kerja-kerja dijangka dapat dimulakan pada bulan Ogos. Dalam pada itu kerja-kerja penambahbaikan yang nilainya rendah dan yang perlu disegerakan akan dilakukan dengan menggunakan inden ataupun sebut harga. Jadi Tuan Yang di-Pertua saya ingin akhiri...

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Sebelum akhir, Tuan Yang di-Pertua. Terakhir sebelumnya, Yang Berhormat Menteri. Saya hendak minta Yang Berhormat Menteri...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Hendak bagi jalan Yang Berhormat Menteri?

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya baru dapat makluman iaitu kalau boleh pihak Yang Berhormat Menteri rujuk *Hansard* pada 27 Jun 2006, jawapan Yang Berhormat Menteri kepada...

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua saya tidak bagi Tuan Yang di-Pertua...

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: ...Ahli Parlimen Titiwangsa pada masa itu tentang pasal undang-undang MAS yang masih terpakai lagi. Jadi saya minta Yang Berhormat Menteri rujuk dan saya minta Yang Berhormat Menteri juga mesti dalam setiap apa juga perjumpaan mestilah mengutamakan MAS yang merupakan suara anak Kampung Baru dan juga wakil rakyat yang dipilih oleh penduduk-penduduk rakyat Titiwangsa. Jadi saya mohonlah kepada pihak Yang Berhormat Menteri bersikap profesionallah sikit.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Tuan Yang di-Pertua ingin saya menjawab Yang Berhormat Titiwangsa kerana beliau cukup emosi berkenaan dengan Kampung Baru. Jadi...

Seorang Ahli: *[Menyampuk]*

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Untuk makluman, MAS lah persatuan ataupun NGO yang kementerian kerap kali panggil. Berkali-kali kita panggil dan berkali-kali kita berjumpa... *[Tepuk]* Untuk makluman semasa kita panggil NGO-NGO yang mewakili Kampung Baru termasuk MAS saya telah menghalusi satu persatu apa yang dipersetujui. Pembangunan secara komprehensif dan penubuhan Perbadanan Pembangunan Kampung Baru dan supaya 100% hak milik dikekalkan kepada orang Melayu. Separa ciri-ciri orang Melayu dipertahankan. Sewaan dibenarkan supaya ada *commercial value* pada hartanah di Kampung Baru. Selepas itu GLC, hanya GLC akan diberi khususnya PNB, Tabung Haji dan Pelaburan Hartanah. Ini satu persatu telah dipersetujui dan pihak MAS duduk di depan saya.

Saya cakap inilah perkara yang saya akan terangkan kepada *press* supaya kita maju ke hadapan. Akan tetapi mungkin selepas dia keluar daripada bersetuju dan persatuan lain pun semua sudah bersetuju, dia keluar dan mungkin selepas itu berjumpa dengan Yang Berhormat, dia kata dia tidak bersetuju. Jadi dalam keadaan ini adakah akan datang satu aset yang paling penting di tengah-tengah bandar. Yang Berhormat masa kecil tidak duduk di Kuala Lumpur. Saya daripada kecil di Kuala Lumpur...

Beberapa Ahli: *[Menyampuk] [Tepuk]*

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Jadi mana...

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya duduk, membesar di Kuala Lumpur.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Yang Berhormat. Jadi saya daripada kecil di Kuala Lumpur.

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Bapa saya membesar di Masjid Negara.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Bersekolah di Kuala Lumpur

Dr. Lo' Lo' Haji Mohamad Ghazali [Titiwangsa]: Saya besar di Masjid Negara.

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Ikutlah peraturan. Cakap ikutlah peraturan.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: *[Bangun]*

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Setelah dicucuk, mereka jadi tidak bersetuju. Jadi oleh kerana itu akhirnya esok apabila tanah orang Melayu di Kampung Baru tidak dibangunkan oleh kerana pembangunan perlu dipersetujui oleh semua. Akhirnya tidak dibangunkan. Siapa yang rugi? Tidak juga pengundi, Yang Berhormat juga akan rugi esok. Betul tidak?

Beberapa Ahli: *[Menyampuk]*

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: Jadi Tuan Yang di-Pertua bagi pihak Kementerian Wilayah Persekutuan...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri emosikah, Menteri emosikah hari ini?

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: *[Bangun]*

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: ...Dan Kesejahteraan Bandar... *[Dewan riuh]* Saya mengucapkan ribuan terima kasih...

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Boleh Yang Berhormat Menteri?

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: ...Kepada semua Ahli Yang Berhormat...

Datuk Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Kota Belud Yang Berhormat Menteri.

Dato' Raja Nong Chik bin Dato' Raja Zainal Abidin: ...Yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan Rancangan Malaysia Kesepuluh yang membabitkan tanggungjawab kementerian. Kami menghargai segala teguran dan pandangan daripada Ahli-ahli Yang Berhormat di dalam usaha untuk menambah baik sistem penyampaian perkhidmatan kepada rakyat dan juga negara. Sekian. *Wabillahi taufik walhidayah. Wassalamualaikum warahmatullaahi wabarakaatuh.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, terima kasih Yang Berhormat Menteri. Seterusnya saya menjemput Yang Berhormat Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan.

6.14 ptg.

Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan [Dato' Wira Chor Chee Heung]: Tuan Yang di-Pertua, terlebih dahulu saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada sepuluh orang Ahli Yang Berhormat yang telah pun mengambil bahagian dalam perbahasan ke atas Rancangan Malaysia Kesepuluh yang menyentuh bidang tugas Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan di Dewan yang mulia ini.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat Bakri telah pun membangkitkan isu mengenai mekanisme yang sedia ada yang tidak berkesan dalam menangani masalah yang ditimbulkan oleh masalah *Ah long*. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat Kementerian Dalam Negeri dan Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan memang komited dalam menyelesaikan masalah-masalah yang ditimbulkan oleh *Ah long*.

Salah satu mekanisme kerjasama di wujud iaitu dengan penubuhan pasukan khas menangani kegiatan pemberi pinjam wang tanpa lesen pada 28 Disember 2006 yang diketuai oleh Polis Diraja Malaysia. Pasukan ini telah pun membuat ketetapan dan pembahagian tugas-tugas iaitu:

- (i) Jabatan Siasatan Jenayah PDRM akan menjalankan siasatan kes-kes pemberi wang pinjaman wang tidak berlesen yang melibatkan kekerasan yang terlibat dengan unsur-unsur jenayah;
- (ii) Jabatan Siasatan Jenayah Komersial PDRM akan juga menjalankan siasatan lagi bagi kes-kes pemberi pinjaman wang tidak berlesen dan tidak melibatkan kekerasan; dan

- (iii) Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan akan menjalankan siasatan khas kes-kes yang dilaporkan setelah membuat pemantauan dan pemeriksaan ke atas premis pemberi pinjaman wang berlesen untuk menentukan tiada pelanggaran akta dan peraturan berlaku.

Tindakan pemantauan yang dilakukan oleh KPKT iaitu kementerian saya, ke atas pemberi pinjam wang berlesen dibuat melalui beberapa kaedah seperti pemeriksaan ke atas premis perniagaan, pemeriksaan berkala ke atas penyata transaksi dan pengurusan maklum balas serta aduan orang ramai.

Sepanjang tahun 2010 terdapat dua kes salah laku pemberi pinjam wang berlesen sedang dalam perbicaraan di mahkamah. Dalam pada itu sebanyak 41 kes telah dikenakan kompaun oleh KPKT. Manakala sepuluh kes lagi telah dijatuhkan hukuman oleh mahkamah. Selain daripada itu sebanyak enam kes baru telah pun mendapat izin untuk dibuat pendakwaan di mahkamah.

KPKT juga dengan kerjasama agensi kerajaan lain sedang dalam proses membuat pindaan terhadap Akta 400 ini bagi memperkemaskan lagi skop akta, memantapkan lagi maksud dan tafsiran dan peruntukan serta meningkatkan skop penguatkuasaan. Adalah diyakini dengan langkah-langkah di atas serta kesedaran masyarakat sendiri supaya menjauhi *Ah long*. Sebahagian besar masalah yang timbul daripada fenomena sistem pinjaman wang yang bersifat menindas ini dapat dibendung.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat Bakri juga mempersoalkan mengapa Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan masih tidak dapat membendung aktiviti judi haram di kawasan Pihak Berkuasa Tempatan. Untuk makluman Dewan yang mulia ini lesen untuk mengadakan aktiviti perjudian dikeluarkan oleh Kementerian Kewangan di bawah Akta Rumah Perjudian Terbuka 1953 manakala lesen premis perniagaan hanya dikeluarkan oleh PBT di bawah undang-undang kecil *Trade* Perniagaan dan Perindustrian. Menjalankan aktiviti perjudian tanpa lesen adalah salah di sisi undang-undang. Sehubungan dengan itu usaha untuk menghapuskan kegiatan judi haram memerlukan tindakan bersepadu semua pihak yang terlibat khususnya pihak polis.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat Pasir Salak membangkitkan isu mengenai persekitaran tempat-tempat awam seperti gerai, taman permainan serta longkang dan parit yang kurang bersih. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Majlis Bandaraya ataupun Pihak Berkuasa Tempatan berperanan untuk menyelenggara dan memantau kebersihan persekitaran termasuk longkang dan parit-parit di bawah bidang kuasa masing-masing.

Perkara ini adalah selaras dengan kuasa yang diperuntukkan kepada Pihak Berkuasa Tempatan menurut Akta Kerajaan Tempatan 1976. Antara langkah-langkah yang boleh di ambil oleh Pihak Berkuasa Tempatan bagi mengatasi masalah pencemaran alam sekitar terutama isu kebersihan longkang dan parit adalah seperti berikut:

- (i) pegawai penguat kuasa Pihak Berkuasa Tempatan hendaklah kerap turun ke padang melakukan pemantauan dan penguatkuasaan undang-undang kecil sedia ada. Kompaun ataupun penalti hendaklah dikenakan kepada pemilik premis atau peniaga gerai yang ingkar;

- (ii) mewajibkan pemilik premis perniagaan memasang *grease trap* bagi mengumpul sisa-sisa minyak ataupun *steel sludge*. Ini bertujuan mengelakkan sisa tersebut memasuki sistem perparitan tanpa saringan;
- (iii) menambah baikkan peruntukan bagi menyelenggara longkang, parit dan dengan lebih kerap;
- (iv) menggunakan bantuan peralatan moden seperti *suction lorry* bagi menyedut selut, tanah ataupun sisa pepejal di dalam longkang dan parit yang tidak boleh di akses;
- (v) tidak menutup longkang ataupun parit dengan lantai konkrit yang mana ianya menyukarkan kerja-kerja penyelenggaraan;

■ 1820

- (vi) menyediakan jadual berkala bagi kerja-kerja pembersihan longkang dan parit;
- (vii) menyediakan standard ataupun *Key Performances Indicator* (KPI) bagi setiap elemen kerja pembersihan longkang dan parit; dan
- (viii) menyediakan tong-tong sisa pepejal yang mencukupi dilengkapi penutup kepada pemilik premis.

Tuan Yang di-Pertua, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan melalui Jabatan Kerajaan Tempatan juga telah bekerjasama dengan Pihak Berkuasa Tempatan menjalankan program audit tandas awam yang melibatkan tujuh kategori tandas awam yang telah pun bermula semenjak tahun 2007 bagi memantau tahap kebersihan tandas.

Di samping itu, pelbagai kempen telah pun dijalankan oleh pihak kementerian melalui kerjasama dengan pelbagai pihak berkepentingan bagi meningkatkan lagi kesedaran orang ramai mengenai pentingnya tandas yang bersih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Menteri, Yang Berhormat Kota Raja.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Lualuan. Mengenai tandas awam. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya ingin bertanya mengenai audit ini, apakah dapataannya kerana saya rasa masalah kita untuk mengekalkan kebersihan tandas awam adalah kerana pertama tandas itu sendiri. Ada tempat-tempat yang dibuat tandas duduk sedangkan rakyat kita biasa dengan tandas cangkung. Jadi mereka naik bercangkung di atas tandas duduk.

Kedua, tidak ada air *supply*, bekalan air yang berterusan. Ketiga, tong sampah pun tidak ada di dalam tandas kerana ramai daripada pengguna tandas menggunakan tisu. Keempat adalah kerana sistem tandas itu apabila lantainya tidak condong ke arah *drainage* nya, dengan izin. Saya ingat kalau kita dapat betulkan ini apabila rakyat masuk ke tandas, tandas yang bersih mengundang sikap yang positif tetapi misalnya saya beri contoh banyak tempat tandas awam termasuk di lapangan terbang LCCT dan sebagainya yang mana tong sampah tempat diletakkan *use pad and all that* dengan izin, dengan tisu itu apabila penuh, tidak diangkat.

Akhirnya, apa yang berlaku ialah pengguna hanya membuang tisu itu di kawasan sekeliling. Ini akan menyebabkan *negative cycle*. Jadi, saya harap

perkara-perkara ini kita tidak perlukan tandas yang mahal, Yang Berhormat. Kita hanya perlukan tandas yang ada kemudahan kepada penggunaanya. Terima kasih.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat Kota Raja. Saya percaya tinjauan Yang Berhormat memang tepat sekali. Saya juga bersetuju. Memang terdapat di banyak tempat tandas-tandas awam tidak begitu sempurna sama sekali. Itu saya akui. Kerajaan Pusat sekarang ini amatlah serius mengenai kebersihan tandas-tandas awam sebab ini akan mencemarkan nama dan imej negara ini apabila pelancong-pelancong dari luar negara datang apabila mereka ini menggunakan tandas-tandas awam ataupun tandas-tandas di kedai-kedai kopi ataupun kedai-kedai makan terdapat keadaan yang tidak begitu sempurna dan kotor sekali.

Pengauditan yang dilakukan oleh KPKT adalah dijalankan setiap tahun. Kita sekarang bagi tahun ini masih menjalankan pengauditan dan ia akan tamat pada hujung bulan enam ini. Antara lain audit ini akan meliputi aspek-aspek yang dikatakan oleh Yang Berhormat sendiri. Saya baru-baru ini dalam satu mesyuarat baru membuat keputusan supaya Yang Berhormat Timbalan Menteri KPKT akan mengambil bahagian dengan lebih aktif dan lebih giat lagi untuk memastikan bahawa tandas-tandas awam kita ini...

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: *[Bangun]*

Dato' Wira Chor Chee Heung: Mencapai satu tahap yang boleh dikatakan sempurna ataupun boleh dikatakan bersih. Mungkin kita tidak dapat mencapai apa yang dikatakan dalam satu malam atau dua malam. Mungkin kita harus mempertingkatkan lagi kesedaran dalam kalangan rakyat kita dan masyarakat kita.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Menteri. Yang Berhormat Menteri, saya ucapkan tahniah kerana naik pangkat terus menjadi Menteri... *[Disampuk]*

Yang Amat Berbahagia Tun Dr. Mahathir telah menekankan kebersihan ini. Dari mula beliau tahun awal 80-an sehingga sekarang, masalah tandas tidak pernah selesai. Ini menggambarkan bahawa kita rakyat Malaysia ini tidak begitu sempurna kebersihannya. Boleh atau tidak di bawah Yang Berhormat Menteri hari ini gunakan penguatkuasaan yang sebenar-benarnya. Gunakan penguatkuasaan yang sebenar-benarnya, tidak ada kompromi. Tidak ada tolak ansur. Kalau di mana-mana restoran, kedai makan yang kotor tandasnya terus diberikan hukuman tutup terus. Berani atau tidak Yang Berhormat Menteri lakukan tindakan sekeras ini? Kalau tidak diajar, kalau tidak diberikan pengajaran kepada tuan-tuan restoran ini, sampai kiamat kes tandas kotor ini akan berpanjangan. Cerita tandas bukan cerita remeh. Cerita tandas ialah mencerminkan keperibadian kita. Kalau kita punya tandas kotor, memang itulah fiil dan juga sikap penghuni sesuatu rumah ataupun restoran itu...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Sri Gading, ada sebuah restoran di Bukit Tunku, tandasnya ber *aircond*... *[Ketawa]* Saya hendak beritahu Yang Berhormat, ada restoran yang tandasnya ber *air-cond*.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Di negara-negara maju, bilik tandasnya boleh dijadikan tempat tidur. Bersih, wangi. Ini...

Seorang Ahli: Ini apa?

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Yang Berhormat Menteri, biar kita serius. Tidak mengapalah Yang Berhormat dibenci oleh

beberapa buah restoran yang pengotor ini, tidak mengapa. Akan tetapi rakyat akan tetap di belakang Yang Berhormat Menteri dan Yang Berhormat akan menang dalam pilihan raya kerana ketegasan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan yang tidak pernah berlaku sejak dahulu. Tidak pernah berlaku sejak dahulu. Menteri cuma cakap, jawab di Parlimen, duduk di pejabat, tidak turun ke bawah, tidak nampak masalah ini. Terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat Sri Gading. Sudah banyak cakap, banyak pula tentang kebaikan dan puji saya pun banyak, terima kasihlah Yang Berhormat. Memang benar salah satu langkah apabila penguatkuasaan PBT turun, dia pergi membuat pemeriksaan didapati tempat-tempat khususnya restoran-restoran ini tandasnya begitu kotor sekali ataupun bukan sahaja tandas, di dapur pun jika melihat ada beberapa ekor tikus, dengan terus-menerus akan dikeluarkan saman. Pada masa yang sama akan diperintahkan untuk menutup kedai selama tujuh hari.

Saya beri satu misalan, baru-baru ini sebelum saya turun dari Alor Setar memang lima buah kedai. Antara lima buah kedai, ada sebuah kedai kopi saya sentiasa kunjungi pada setiap hari Jumaat apabila saya pulang ke kawasan, kena juga tutup akibat kekotoran di tandas dan di dapur. Ini adalah satu langkah yang dijalankan dan kita akan minta supaya PBT meneruskan dengan pemeriksaan-pemeriksaan di kedai-kedai makan.

Tuan Chow Kon Yeow [Tanjong]: Penjelasan.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Selain daripada itu saya tertarik dengan - sebentar Yang Berhormat Tanjong. Saya tertarik dengan *observation* tadi oleh Tuan Yang di-Pertua. Beliau bertanya Yang Berhormat sama ada mengetahui ada sebuah kedai makan itu ber *air-cond*.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya. Bukit Tunku.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Ini tidak rasa hairan sekali. Kalau kita hendak membuat perbandingan tandas awam yang paling berkualiti sekali.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Saya tidak pergi itu. Akan tetapi saya hendak beritahu perbezaan. *Air-cond* dengan bersih lain.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Memang. Kalau kita...

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: [Ketawa] *Air-cond* dengan bersih, lain. Mungkin agaknya Tuan Yang di-Pertua beliau nampak bersih dan *air cond*.

Dato' Wira Chor Chee Heung: *Air-cond*.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: *Air-cond*.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Itu yang kita cari.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Itu baguslah.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Itu bagus. Tahniahlah Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Kalau kita hendak buat perbandingan, untuk makluman Dewan yang mulia ini, tandas awam yang paling cantik, berkualiti, bersih ialah apabila kita melakukan kerja kecil ini kita boleh lihat televisyen. Itu di mana? Di negeri China. Betul.

■1830

Saya pun terkejut apabila saya masuk ada TV kecil-kecil depan saya. Skrin kecil itu. Apabila saya buat kerja kecilkah, besarkah kita ada *chance* juga, ada peluang untuk menonton TV lagi. Ke arah itulah kita hendak pergi tetapi tidak payah sampai ada TV lah. Baiklah Tuan Yang di-Pertua, aktiviti...

Tuan Chow Kon Yeow [Tanjong]: Penjelasan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, sila.

Tuan Chow Kon Yeow [Tanjong]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat sebenarnya PBT tidak ada kuasa untuk menutup kedai-kedai makanan. Kuasa terletak di Jabatan Kesihatan. PBT cuma dapat mengeluarkan saman-saman biasa sahaja. Jadi, apakah kementerian akan mencadangkan supaya PBT juga diberi kuasa untuk menutup kedai, tidak perlu merujuk kepada Jabatan Kesihatan. Walaupun Jabatan Kesihatan dengan sendirinya akan membuat pemeriksaan. Kalau diturunkan kuasa kepada PBT pun, saya rasa lebih berkesan.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Yang Berhormat Menteri, ...

Dato' Wira Chor Chee Heung: Yang Berhormat, tadi saya lupa sebut.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Yang Berhormat Menteri, sedikit penjelasan.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Memang bukan PBT yang mengeluarkan. Dia keluarkan saman, PBT tidak mempunyai kuasa untuk menutup kedai-kedai. Akan tetapi setiap kali bila PBT turun untuk buat pemeriksaan, memang mereka ini akan pergi sekali dengan pegawai kesihatan. Maka adalah bersepadu, PBT keluarkan saman. Selepas itu pihak Jabatan Kesihatan akan memberi perintah supaya ia ditutup beberapa hari dan bagi tuan kedai itu untuk menjalankan kerja pembersihan barulah buka balik dan bayar ini. Yang Berhormat.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Menteri. Memanglah Yang Berhormat tidak nafikan bahawa penguatkuasaan memang amat pentinglah untuk kita membersihkan tandas awam ini.

Saya hendak tanya Yang Berhormat Menteri. Sedarkah Yang Berhormat Menteri tandas di Parlimen pun sampai dua minggu. Sampai saya terpaksa bawa ke Dewan ini baru dapat dibetulkan. Selepas itu, dua tiga hari amat bersih, wangi tetapi saya tidak tahulah ia akan *last for how long*? Saya ingat ini semua sikap selain dari penguatkuasaan, bagaimana kita dapat menghargai kebersihan tandas awam, satu tempat yang kita tiap-tiap manusia pun kena pergilah. Terima kasih.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Yang Berhormat Menteri, sedikit, tambah sedikit. Saya ucapkan terima kasih...[Ketawa] Baru nampak kerajaan mempertahankan kedaulatan tandas.

Beberapa Ahli: [Ketawa]

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Tadi kedaulatan wilayah, kita sedekah pada orang. Jadi, baguslah, bagus. Saya pujilah ini. Walaupun sedikit kedaulatan tandas itu, saya puji tetapi, persoalannya bagi saya, saya bersetuju atas tindakan terhadap restoran dan sebagainya. Namun bukan hanya kepada restoran saya rasa yang harus kita berikan tumpuan tetapi, pendidikan kepada masyarakat juga sangat penting sebab kadang-kadangnya yang pengotor ini orang ramai, bukan tauke restoran. Yang pengotornya orang ramai bukannya tuan

punya Parlimen ini, Tuan Yang di-Pertua. Kadang-kadang kita masuk bilik air ini, bilik air di Parlimen ini saya masuk. Kita pun fikir takkanlah Ahli Parlimen kencing ikut dan sahaja. Tidak *flush*, tidak tekan pun. Kertas tandas penuh dalam itu. Ini mentaliti, kalau Ahli Parlimen macam ini, macam mana orang ramai.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Mungkin bukan Ahli Parlimen.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Tidak tahulah. Kadang-kadang, saya masuk itu selepas Ahli Parlimen UMNO masuk... *[Ketawa]*

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Mungkin agaknya pelawat daripada PAS agaknya. Ahli Parlimen PAS tidak mengajar agaknya.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Saya tengok-tengok. Allah, saya kata awat macam ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, takkan tandas pun masuk politik Yang Berhormat.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Ya?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Takkan tandas pun masuk politik Yang Berhormat.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Apa dia?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Takkan tandas pun masuk isu politik.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Tidak, tidak. Ini soal kedaulatan tandas. Jadi, bagi saya bahawa soal pendidikan orang ramai, masyarakat ini. Saya pun kecewa kadang-kadang. Saya hendak katakan kalau dalam Islam, sepatutnya tandas masjid itu seharusnya lebih bersih daripada tandas tempat lain tetapi, tandas rumah ibadat khususnya masjid, sekarang ini kadang-kadang lebih kotor daripada tandas awam. Jadi, saya hendak katakan bahawa ini berkaitan dengan Jabatan Perdana Menteri juga, berkaitan dengan hal ehwal agama. Disiplin Islam itu, akhlak Islam itu harus dipertingkatkan, kesedaran harus ada.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Cukuplah, saya ingat sama punya isu. Pi mai, pi mai tang tu juga kan.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Isu lain. Soalan saya yang pertama, di sini saya berterima kasih Yang Berhormat Menteri jawab soalan pertama saya. Di sini, saya ingin Yang Berhormat Menteri jelaskan sekiranya menurut kenyataan dari KPKT bahawa tindak balas sudah diambil ke atas syarikat-syarikat kewangan haram. Mengapa saya masih mendapat poster-poster *Ah Long* di setiap taman dan bandar? Ini bermakna KPKT sudah gagal dalam memantau kegiatan-kegiatan pinjaman wang haram. Saya bercadang KPKT supaya menyerah balik kuasa untuk mengeluarkan lesen untuk memberi pinjaman wang kepada Kementerian Kewangan. Apakah pendapat Yang Berhormat Menteri? Terima kasih.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat, terima kasih. Mengenai kempen kebersihan termasuk dengan pendidikan, memang ini cukup penting. Tanpa kesedaran di kalangan masyarakat termasuk juga Ahli-ahli Parlimenlah memang kita tidak akan ke mana-mana.

Tadi Yang Berhormat baru kata *toilet* di Parlimen pun dalam keadaan yang tidak begitu bersih. Yang Berhormat Pokok Sena kata selepas Ahli Parlimen UMNO keluar, dia masuk nampak tidak bersih. Pada suatu ketika pun, sebelum saya masuk ada seorang Yang Berhormat PKR keluar, saya masuk pun nampak sama juga. Tidak bersih juga. So, mungkin di kalangan kitalah. Kita harus mengambil iktibar...

Tuan Chow Kon Yeow [Tanjong]: Itu PKR telah lompat!

Dato' Wira Chor Chee Heung: Tidak tahulah siapa itu... [Ketawa] Baiklah, masalah *advertisement* oleh *Ah long-Ah long* itu berkeliaran di tengah bandar raya. Memang langkah-langkah telah dijalankan untuk membersihkan semua ini. Sekarang ini kita lebih serius untuk menangani masalah ini. Dewasa ini didapati insiden *Ah long* mengejar orang, mengugut orang itu sudah kian kurang sekarang ini, oleh kerana begitu banyak penguatkuasaan dijalankan terhadap mereka.

Yang Berhormat dari Tanjong tadi minta supaya kita turunkan kuasa pada PBT untuk menutup kedai-kedai ataupun tempat awam, di mana orang awam pergi jika didapati tandas kotor ataupun dapur kotor. Setakat ini saya percaya keadaan ini masih okey. Kita boleh menjalankan sebab pihak Jabatan Kesihatan pun sentiasa memberikan kerjasama kepada kita. Apabila kita turun, mereka pun turun juga. Saya percaya aturan ini okeylah buat sementara ini. Tidak payah kita turunkan kuasa pada kita selain kita berhak untuk mengeluarkan saman.

Untuk makluman Dewan yang mulia ini, aktiviti pemeriksaan dan penggredan premis makanan pula dilaksanakan oleh dua pihak seperti yang saya katakan tadi bersepadu. Kementerian Kesihatan Malaysia dan pihak berkuasa tempatan dan sama ada secara berasingan ataupun bersama. Penggredan tempat-tempat makan ini bertujuan mendidik pengusaha-pengusaha premis menjual makanan agar sentiasa menitik beratkan aspek kebersihan dan keselamatan makanan. Walau bagaimanapun, seperti yang dikatakan oleh Yang Berhormat Pokok Sena, sikap orang ramai, pengusaha-pengusaha, pengilang-pengilang, peniaga-peniaga termasuk juga masyarakat awam terhadap kepentingan pembuangan sisa pepejal secara sistematik, teratur amatlah dituntut dan menjadikan negara ini bersih dan sekali gus meningkatkan imej di kalangan pelancong luar.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat dari Simpang Renggam telah pun membangkitkan mengenai isu untuk meningkatkan keupayaan Pasukan Bomba Sukarela serta cadangan membina balai bomba di kawasan Simpang Renggam dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh. Kementerian sentiasa menghargai peranan bomba sukarela dalam membantu kerja-kerja kebombaian dan penyelamat sejak ianya diperkenalkan pada tahun 1987. Oleh yang demikian, kerajaan akan dari semasa ke semasa membekalkan kenderaan-kenderaan serta peralatan kebombaian termasuk pakaian perlindungan keselamatan seperti jaket dan kasut api untuk digunakan oleh Pasukan Bomba Sukarela apabila menjalani operasi dan latihan...

Dr. Che Rosli Che Mat [Hulu Langat]: [Bangun]

Dato' Wira Chor Chee Heung: Sebagai contoh, di bawah Rancangan Malaysia Kesembilan sahaja kerajaan telah pun memperuntukkan sebanyak RM13.9 juta bagi pembelian peralatan kebombaian bagi kepada bomba sukarela. Pada tahun 2008 pula, sebanyak 100 buah jentera bomba, 2,000 jaket api dan 2,250 pasang kasut api diagihkan kepada pasukan bomba sukarela di seluruh negara...

■ 1840

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, Yang Berhormat Hulu Langat bangun.

Dr. Che Rosli Che Mat [Hulu Langat]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya merakam setinggi terima kasih dan tahniah kerana memberi peruntukan kepada bomba sukarela kerana saya berminat dengan bomba sukarela ini. Akan tetapi saya ingin mendapat penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri dari segi peruntukan dalam RMKe-10 ini untuk *maintenance* pasukan bomba itu sendiri. Ini kerana dua tiga malam lepas berlaku kebakaran di tempat saya, di Semenyih, hampir semua hos yang digunakan bocor. Jadi saya pun berasa sedih kerana air *hydrant pressure*nya rendah, tiba-tiba paip pula bocor. Jadi itu persoalannya. Terima kasih.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat. Dari segi *maintenance*, mungkin kita masih belum sampai ke tahap itu. Apakah sebabnya? Setakat hari ini, terdapat 347 pasukan bomba sukarela yang telah wujud di seluruh negara. Kalau kerajaan selain daripada memberikan peralatan dan kadangkala kenderaan kepada mereka dan sentiasa juga melatih mereka, ini pun sudah banyak juga peruntukan digunakan oleh kerajaan. Kalau kerajaan hendak teruskan untuk *maintenance* lagi, sila bayangkan 347 pasukan akan menelan satu peruntukan yang cukup besar walaupun saya tidak menafikan bahawa peranan yang dimainkan oleh pasukan bomba sukarela amat penting sekali. Saya tahu di kawasan saya di negeri Kedah pun terdapat begitu banyak dan sebagai Ahli Parlimen, kita pun sentiasa bantu mereka. Mungkin Yang Berhormat boleh bantu mereka jugalah dengan sedikit sebanyak bantuan kewangan kepada mereka, bukan?

Satu lagi, anggota bomba kerajaan seluruh Malaysia berjumlah 13,000 orang. Untuk makluman Dewan yang mulia ini, keahlian bomba sukarela di seluruh negara pun lebih kurang 13,000 orang. Ini bermaksud bahawa selama ini anggota bomba sukarela dan anggota bomba kerajaan dapat memainkan peranan bersama-sama untuk membantu dan menyelamatkan segala harta benda kita apabila terjadi kebakaran.

Tuan Yang di-Pertua, selain bantuan peralatan dan kenderaan, kementerian melalui Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia juga sentiasa memberikan latihan kemahiran yang berterusan kepada setiap ahli pasukan bomba sukarela bagi menentukan semua ahli bomba sukarela mempunyai tahap kompetensi yang minimum untuk menganggotai pasukan bomba sukarela.

Berkenaan pembinaan balai bomba di Simpang Renggam pula, sukacita dimaklumkan bahawa projek Balai Bomba dan Kuarters Simpang Renggam, Johor adalah termasuk dalam Projek Pembangunan Rancangan Malaysia Kesepuluh dan telah dikemukakan kepada pihak Unit Perancangan Ekonomi untuk kelulusan. Kementerian melalui Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia telah pun mengenal pasti tapak seluas 13 ekar di Lot 1627 dan Lot 4742 Daerah Renggam, Kluang, Johor bagi tujuan tersebut. Buat masa ini kawasan ini mendapat perkhidmatan perlindungan kebakaran daripada Balai Bomba dan Penyelamat Renggam, Johor yang terletak lebih kurang 15 kilometer dari kawasan Simpang Renggam.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat dari Bukit Katil telah meminta supaya pembinaan rumah kos rendah dan sederhana diperluaskan ke kawasan luar bandar dan mempunyai sekurang-kurangnya tiga buah bilik serta membaik pulih dan menaik taraf unit sedia ada bagi memastikan tiada isu kerosakan seperti

kerosakan lif berlaku. Untuk makluman Dewan yang mulia ini, pihak kementerian bertanggungjawab membina rumah kos rendah di seluruh negara yang mengandungi tiga bilik dengan keluasan 700 kaki persegi bagi tujuan sewaan ataupun dijual. Pembinaan rumah berkenaan melibatkan kawasan bandar dan luar bandar bergantung pada kesesuaian dengan mengambil kira permintaan di satu-satu lokasi. Bagi rumah kos sederhana, ia dilaksanakan oleh pihak swasta dan ini bergantung kepada kesesuaian di satu-satu lokasi.

Berkenaan isu penyelenggaraan dan baik pulih PPR ini iaitu rumah-rumah kos rendah yang dibina oleh pihak kerajaan, kementerian ingin menyatakan bahawa ianya telah pun dilaksanakan di seluruh negara di bawah Pakej Rangsangan Ekonomi pada tahun 2009. Bagi tujuan penyelenggaraan dan baik pulih projek rumah kos rendah awam dan swasta, kerajaan telah pun mengumumkan peruntukan dana penyelenggaraan untuk dilaksanakan di bawah Rancangan Malaysia Kesepuluh iaitu sebanyak RM500 juta telah pun diperuntukkan tetapi mulai pada tahun hadapan baru boleh gunalah. Peruntukan dana ini bertujuan untuk membantu pemilik dan pengurusan skim perumahan kos rendah bagi membiayai kos pembaikan besar dan penyelenggaraan seperti penggantian lif dan tangki air...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: *[Bangun]*

Dato' Wira Chor Chee Heung: Dana berkenaan adalah berasaskan kepada geran sepadan yang separuh daripadanya perlu disumbangkan oleh pemilik rumah melalui badan pengurusan manakala separuh lagi merupakan sumbangan oleh kerajaan. Yang Berhormat ya.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Sila Yang Berhormat.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya rasa ini kali kelima saya hendak bertanya perkara yang sama. Itu kali terakhir yang dijawab oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri berkenaan dengan statistik pemilikan rumah di dalam negara kita. Ada satu jawapan bertulis yang saya dapat yang Yang Berhormat Timbalan Menteri janjikan dahulu tetapi diposkan kepada saya. Dalam jawapan itu memang mengesahkan sehingga kepada bulan Mac 2010, memang kementerian tidak ada satu statistik kadar pemilikan rumah terutama yang menyentuh tentang pemilikan rumah kos rendah di dalam negara kita, baik melalui dasarnya ataupun perancangan akan datang.

Jadi saya hendak tanya lagi sekali sementara Yang Berhormat Menteri dapat memegang portfolio ini, saya benar-benar berharap kita boleh ada satu statistik yang tepat supaya menjadi ukuran kepada kita untuk polisi pembinaan atau pemberian pemilikan rumah di masa hadapan. Boleh? Terima kasih.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat. Untuk makluman Dewan yang mulia ini, bila saya mula-mula masuk mengambil alih menjadi Menteri dalam KPKT, saya telah pun menerima taklimat demi taklimat mengenai skim ataupun perancangan PPR di seluruh negara. Ini kerana saya juga merasa bahawa jika kita harus mengimbangi pembangunan masyarakat kita di negara ini, perlulah kita juga jaga golongan-golongan yang berpendapatan rendah yang masih belum mempunyai rumah sendiri untuk didiami.

Walaupun saya sekarang ini tidak mempunyai statistik yang diminta oleh Yang Berhormat, saya boleh hantar kepada Yang Berhormat. Akan tetapi mengikut satu banci yang diadakan, didapati di seluruh negara ini masih terdapat

95,000 keluarga yang belum mempunyai rumah untuk didiami. Oleh yang demikian, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan akan meneruskan...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: *[Bangun]*

Dato' Wira Chor Chee Heung: Ya, sila.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Agak *confuse* sedikit. Saya tidak menolak statistik yang Yang Berhormat Menteri beri tadi tetapi saya hendak bandingkan satu laporan dalam *website* Syarikat Perumahan Negara ada menyebut statistik pemilikan rumah yang dianggarkan pada kadar bawah daripada 17% *ratio* nya dengan jumlah penduduk ataupun keluarga yang sepatutnya memiliki rumah asas kediaman pertama. Saya tidak tahu kenapa perkara ini berlaku tetapi itulah perbandingannya. Kalau 95,000 sahaja keluarga yang belum memiliki rumah, rasanya amat jauh *discrepancy* nya. Walau bagaimanapun, saya berharap ada satu statistik ataupun kajian yang boleh disandarkan yang dikeluarkan oleh kementerian Yang Berhormat yang bertanggungjawab atas isu perumahan ini. Terima kasih.

■1850

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat. Walau bagaimanapun, saya akan meneliti masalah ini dan saya akan membekalkan satu jawapan yang agak lengkap kepada Yang Berhormat sebelum Parlimen tamat pada sesi ini. Biar saya sambung, Tuan Yang di-Pertua.

Peruntukan dana ini bertujuan untuk membantu pemilik dan pengurusan skim perumahan kos rendah bagi membiayai kos pembaikan besar dan penyelenggaraan seperti penggantian lif dan tangki air. Dana berkenaan adalah berasaskan kepada geran sepadan yang separuh daripada perlu disumbangkan oleh pemilik rumah melalui badan pengurusan manakala separuh lagi merupakan sumbangan oleh kerajaan. Yang Berhormat juga sebut tentang kawasan Peringgit. Untuk makluman Yang Berhormat, kawasan Peringgit ini yang disebutkan oleh Yang Berhormat adalah skim perumahan swasta dan bukan kerajaan.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat dari Gelang Patah telah pun membangkitkan isu mengenai penyewaan rumah pangsa khususnya kepada warga asing menyebabkan persekitaran yang kotor. Kerajaan negeri dan pihak berkuasa tempatan bertanggungjawab dalam pengurusan sewaan dan penyelenggaraan rumah-rumah yang dibina oleh Jabatan Perumahan Negara melalui Program Perumahan Rakyat. Oleh itu kerajaan negeri dan pihak berkuasa tempatan perlu menguatkuasakan syarat-syarat sewaan termasuk larangan penyewaan kepada warga asing.

Sukacita dimaklumkan bahawa bagi rumah pangsa yang dibina oleh swasta, urusan penyelenggaraan adalah di bawah tanggungjawab bersama pemaju dan pemilik rumah melalui badan pengurusan bersama oleh Jawatankuasa Pengurusan Bersama ataupun perbadanan pengurusan sebagaimana yang ditetapkan dalam Akta Bangunan dan Harta Bersama (Penyelenggaraan dan Pengurusan) 2007. Berkaitan dengan sewaan kepada orang asing pula, adalah hak pemilik rumah yang membolehkan menyewakan rumah kepada sesiapa sahaja termasuk juga kepada warga asing.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat dari Kota Raja telah pun membangkitkan isu mengenai masalah perjudian haram di kafe siber dan peranan pihak berkuasa tempatan yang dilihat tidak bermaya dalam membendung gejala ini. Beliau juga turut mengatakan antara punca-punca ialah *cyber cafe* yang menjalankan aktiviti perjudian haram ini tidak mempunyai lesen dan terdapat

unsur-unsur ugutan di samping denda yang tidak setimpal terhadap pengusaha-pengusaha haram ini.

Kementerian sememangnya prihatin terhadap gejala yang kurang sihat ini. Oleh yang demikian, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan telah pun menyediakan Garis Panduan Pengawalan Perniagaan Pusat Siber dan *Cyber Cafe* pada tahun 2003. Garis panduan tersebut turut menyentuh larangan menjalankan aktiviti perjudian di *cyber cafe*. Selain mengenakan kompaun atau denda, pihak berkuasa tempatan juga boleh mengambil tindakan penguatkuasaan yang lebih tegas seperti penutupan premis dan sitaan.

Walau bagaimanapun, sekiranya ia melibatkan unsur-unsur jenayah termasuk juga perjudian haram, maka pihak polis perlu mengambil tindakan yang sewajarnya. Walau bagaimanapun, untuk makluman Dewan yang mulia ini, kementerian saya telah pun mengarah supaya lesen baru kafe siber tidak dikeluarkan sama sekali lagi.

Tuan Yang di-Pertua...

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Laluan, Yang Berhormat Menteri. Saya ingin sedikit penjelasan. Dakwaan yang mengatakan bahawa kompaun itu terlalu sedikit kepada *cyber-cyber cafe* ini. Penguatkuasaan yang melibatkan perjudian memerlukan kerjasama daripada pihak polis. Sejauh mana kerjasama ini sebab di Selangor, kerjasama ini amat tidak memuaskan sehingga timbul tuduhan yang di bawah Kerajaan Pakatan Rakyat, tumbuh pusat-pusat *cyber cafe* haram ini. Ini adalah di luar kawalan.

Kedua, *cyber cafe* juga dengan premis-premis yang tidak berlesen lain, oleh kerana walaupun disita dan sebagainya, tetapi bekalan air dan bekalan elektrik tidak di bawah kawalan PBT. Masih ada peraturan-peraturan kecil, undang-undang kecil yang tidak diselaraskan. Dengan ini, maka kita lihat sebarang bangunan termasuk apa-apa premis perniagaan, penjaja haram dan sebagainya, walaupun tidak diberi lesen dan haram, di kompaun tetapi Syabas dan TNB tetap memberi bekalan. Jadi ia boleh dibuka bila-bila masa. Kita tahu bahawa jumlah penguatkuasaan adalah terlalu kecil untuk menangani satu kawasan yang begitu besar.

Jadi bilakah Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan akan menyelaraskan supaya apabila tidak diberi lesen, premis ditutup, maka air dan api juga perlu dipotong. Barulah tidak tumbuh perniagaan-perniagaan dan premis-premis haram ini seperti biasa. Terima kasih.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat Kota Raja. Memang benar tetapi jangan kita lupa anggota-anggota penguatkuasaan di bawah PBT-PBT masing-masing tidak begitu mencukupi. Itu yang pertama. Yang kedua, apabila mereka ini masuk membuat pemeriksaan, kalau mereka ini tidak ditemani pihak polis, kemungkinan akan menjadi satu masalah juga. Cuma pihak polis sentiasa – yang telah pun selama ini memberi bantuan kepada pihak PBT atau penguatkuasaan PBT untuk menjalankan pemeriksaan kepada premis-premis.

Untuk makluman Dewan yang mulia ini juga dan kepada Yang Berhormat, PBT hanya mengeluarkan lesen perniagaan. Sama ada ia mempunyai jadual untuk membuat rondaan dan pemeriksaan ini, saya percaya mungkin agak kurang sedikit. Hanya pemeriksaan dilakukan secara rambang sahaja. Bila ada orang buat aduan, memang penguatkuasaan akan masuk. Walau bagaimanapun, kita juga harus memahami bahawa ada sesetengah PBT walaupun KPKT, saya boleh buat dasar dan dasar ini boleh turunkan dekat PBT tetapi keberkesanan

kadangkala menjadi satu isu juga. Saya percaya Yang Berhormat pun memahamilah apa yang saya sebutkan. Kadang-kadang di Selangor itu, kalau mereka tidak ikut, tidak begitu cepat menjalankan tugas, maka akan menjejaskan segala ini.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Yang Berhormat Menteri, saya tidak berapa setuju sedikitlah insinuasikan yang tadi kalau di Selangor itu tidak begitu cepat kerana kita lagi-lagilah hendak menjalankan peraturan dan sebagainya tetapi realitinya begitu. Cuma saya rasa ketidakselarasan di dalam banyak akta-akta menyebabkan sesuatu masalah itu berlanjutan kerana kuasa PBT itu sangat terhad. Misalnya saya bagi contoh. Penjaja haram yang terdiri daripada pendatang asing. PBT tidak boleh buat apa-apa. Saman pun tidak makan saman sebab dia tidak ada IC, dia tidak ada apa. Tidak boleh. Bila datang PBT, dia lari. Jadi apabila kita hendak membuat penguatkuasaan, kita perlu datang dengan imigresen.

Jadi sentiasa PBT ini tidak berdaya dan tidak mampu untuk menguatkuasakan undang-undang dan kita terpaksa bergantung kepada imigresen dan kita terpaksa bergantung kepada pihak polis. Apa kata kalau kementerian melihat semula kerana rakyat yang kompelin ini, yang membuat aduan tidak faham. Jadi sekarang saya dengan terus terang mengatakan oleh kerana rakyat tidak faham, maka ia menuduh, rakyat menuduh seolah-olah kerana Kerajaan Pakatan Rakyat yang ada sekarang, maka ini dituduh seolah-olah kita yang menggalakkan padahal ini bukanlah isu yang kita tidak mematuhi.

Masalah penjaja haram, dari dahulu. Malah di *consent*, telah diberi persetujuan dilindungi oleh ADUN-ADUN dahulu. Akan tetapi sekarang ini, kalau kita merobohkan penjaja-penjaja haram sehingga ke atas parit pun boleh membuat restoran, maka kita akan menjadi orang yang zalim dan kejam. Jadi saya perlu Yang Berhormat Menteri, kita melihat semula kepada undang-undang. Kita perlu melihat. Kalau tidak, sesiapa memerintah pun beginilah adanya PBT.

Tuan Hee Loy Sian [Petaling Jaya Selatan]: Sambung sedikit boleh, Yang Berhormat Menteri? Pihak PBT memang ada kuasa yang terhad untuk bertindak ke atas kedai yang menjalankan judi lumba kuda atau *cyber cafe*, di mana apa yang berlaku di MBPJ, penguat kuasa memang ada jalankan tugas untuk membuat penguatkuasaan tetapi mereka hanya mempunyai kuasa yang terhad di mana mereka maksimum hanya boleh denda RM2,000 dan juga untuk rampas benda-benda itu.

Akan tetapi selepas dua minggu, premis itu berhak untuk tuntutan balik apa yang dirampas itu. So adakah kementerian bercadang supaya kita menggubal undang-undang yang sedia ada supaya pihak MBPJ atau PBT ada kuasa bersama-sama dengan Syabas dengan TNB untuk potong api atau air supaya kita betul-betul membendung gejala judi di *cyber cafe* ini. Terima kasih.

■1900

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya rasa saya setuju dengan Yang Berhormat Yang Berhormat Kota Raja. Bukan sahaja rakyat tidak faham malah Timbalan Menteri Belia dan Sukan pun tidak faham. Ia salahkan Kerajaan Pakatan Rakyat di Selangor tidak mengambil tindakan kepada *cyber cafe* yang menjalankan judi haram. Akan tetapi saya rasa ini memang satu masalah yang cukup besar bukan sahaja di Selangor, di mana-mana Negeri Sembilan, di Melaka, di Johor. Banyak tempat yang ada *cyber cafe*. Ini telah menjadi bukan sahaja judi lumba kuda dan sebagainya,

seolah-olah satu *virtual* casino. Tidak perlu pergi Genting Highlands, di *cyber cafe* pun boleh main apa sahaja judi, apa *game* sahaja.

[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar) mempengerusikan Mesyuarat]

Jadi saya rasa, saya setuju bahawa ia perlu ada satu mungkin undang-undang baru, mungkin ada satu penguatkuasaan yang lebih kepada pihak PBT. Akan tetapi sebelum itu saya minta supaya pihak KPKT supaya mengambil perkara ini secara serius dan berbincang dengan Kementerian Dalam Negeri. Supaya memberikan kesedaran kepada pihak polis bahawa betapa besarnya masalah ini di *cyber cafe-cyber cafe* yang menjalankan perjudian haram ini. Supaya satu penguatkuasaan yang lebih bersepadu yang lebih berkesan dapat dijalankan untuk membanteras kegiatan ini. Terima kasih.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih kepada tiga-tiga wakil rakyat ataupun Ahli Yang Berhormat yang telah pun memberikan pandangan mengenai tahap penguatkuasaan PBT. Saya memang setuju selama ini segala operasi dan pemeriksaan dijalankan oleh pihak PBT ini ia sentiasa bersepadu barulah berkesan. Maksudnya, pihak Imigresen ataupun kalau hendak tangkap orang-orang asing, kalau bukan orang asing pihak polis masuk sama-sama menjalankan tugas. Setakat ini saya setuju, walaupun saya setuju bahawa penguatkuasaan dari segi kuasa-kuasa anggota penguatkuasaan PBT ini adalah terhad. Hanya boleh keluarkan kompaun tetapi biar bagi saya sedikit masa untuk meneliti sama ada ianya boleh dipertambah baikkan lagi atau tidak.

Kemungkinan saya rasa, saya tidak tahu lagi, bila saya meneliti balik saya akan tengok kemungkinan PBT harus terhad dengan *core business*. Bukan hendak pergi tutup kedai orang ataupun menjalankan penguatkuasaanlah, mungkinlah, kemungkinanlah kan. Ada agensi-agensi yang lain boleh menjalankan tugas seumpama ini. Walau bagaimanapun, biar bagi saya sedikit masa dan Yang Berhormat mungkin selepas enam bulan kah, sembilan bulan kah, boleh mengemukakan soalan. Khusus supaya kita boleh menjawab apakah keadaannya selepas kita meneliti apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Menteri, izinkan saya cuma ingin sebut di sini kerana Menteri, Menteri yang baru. Sebenarnya bukan ini sahaja isu PBT dan kami tidak dapat kemukakan dalam perbahasan baru-baru ini. Banyak lagi penambahbaikan di dalam aturan-aturan PBT ini yang perlu Yang Berhormat tengok. Saya minta Yang Berhormat tolong tengok mengenai Akta 663 dan semua akta yang mengenai perumahan. Terutamanya tanggungjawab pemaju yang sampai sekarang kita ada masalah di dalam kerjasama mereka dengan *join management board* dan sebagainya. Ini kerana mereka ini selama ini terlindung oleh undang-undang dan *they go 'scott' free* dengan izin, Yang Berhormat. Saya harap dapat Yang Berhormat telitikan.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat. Saya rasa kalau Yang Berhormat sudah baca surat khabar kelmarin yang telah pun dilaporkan di *The Star*. Saya ada sebut bahawa Akta 663 harus *divisit* balik dan kita hendak melihat supaya dua-dua pihak, tuan-tuan rumah dan pihak pemaju juga mendapat satu suara yang agak adil. Saya ada beritahu sudah dan ini kita telah jalankan.

Tuan Yang di-Pertua, berkenaan dengan permohonan daripada Ahli Yang Berhormat Lanang mengenai penyediaan tapak pelupusan *sanitary* di Ulu Kumuniang, Sibu, Sarawak. Kementerian sememangnya telah pun sedia maklum mengenai perkara ini. Sehubungan dengan itu tapak pelupusan tersebut telah disenaraikan di bawah projek RMKe-9 untuk dinaik taraf bagi memanjangkan jangka hayatnya dan menangani masalah alam sekitar dan kesihatan awam. Buat masa ini kerja ukur telah siap dilaksanakan manakala kajian impak alam sekitar dan reka bentuk terperinci dalam proses penyediaan.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat dari Nibong Tebal meminta supaya kerajaan menyegerakan penguatkuasaan akta berikutan terdapat pencemaran di tapak pelupusan di Pulau Pinang. Akta 672 ataupun nama penuhnya Akta Pengurusan Sisa Pepejal dan Pembersihan Awam 2007 akan dikuatkuasakan bersekali dengan penswastaan penuh perkhidmatan kutipan sisa pepejal isi rumah dan pembersihan awam. Dalam hal ini kerajaan sedang merundingkan kos bayaran perkhidmatan dengan syarikat-syarikat konsesi dan juga memuktamadkan perjanjian konsesi. Kerajaan bercadang untuk menguatkuasakan Akta 672 pada awal RMKe-10.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat dari Sekijang telah mencadangkan supaya rakyat perlu dididik melalui Kempen Kitar Semula.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Yang Berhormat Menteri, sisa pepejal. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Menteri saya pernah berkali bawa satu projek pengurusan sisa pepejal yang telah di lulus oleh kementerian yang telah katakan akan membina di Sungai Udang, Melaka. Kerajaan Negeri Melaka pun sudah sediakan tapak kawasan itu. Jawapan yang terakhir yang saya terima dari kementerian katakan sedang dalam peringkat menawarkan kontrak kepada kontraktor.

Sungguhpun pada mulanya ia sebagai satu insinerator tetapi dalam jawapan Menteri sudah katakan sudah tukar kepada *landfill* dan gunakan plasma teknologi dari Jepun. Sebab itu nampaknya bukit sampah Kerubung sudah sampai satu tahap yang membahayakan. Saya hendak minta Yang Berhormat Menteri kalau dapat jelaskan sampai tahap atau tahap pembinaan atau peringkat mana projek ini? Minta satu jawapan.

Tuan Mohd. Firdaus bin Jaafar [Jerai]: Menteri.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Dia ini soalan yang di satu-satu kawasan tahu. Yang Berhormat hendak tanya apa?

Tuan Mohd. Firdaus bin Jaafar [Jerai]: Berkaitan dengan sisa pepejal projek penswastaan di Kedah, E-Idaman. Untuk pengetahuan Menteri, orang Kedah, di Alor Setar mungkin sudah terbaikkah daripada sebelumnya. Persoalannya, di Sungai Petani atau MPSPK di bawah MPSPK Sungai Petani, Menteri kalau balik ke Kedah hari Jumaat, hari Sabtu, cuba pusing berjalan tengok, ada pesta sampah. Kadang-kadang rumahnya 400 buah, 500 buah, tongnya satu. Kemudian kita lihat bagaimana tong sampah yang gagal diganti semula, kenderaan yang rosak ini hasil daripada soal siasat terhadap pegawai yang bertugaslah, tujuh lori tinggal lima, tinggal enam. Jadi E-Idaman saya melihat gagal dalam masa tempoh yang terdekat ini.

Jadi saya pohonlah kementerian supaya pantau semula dan tengok apa masalah di E-Idaman ini. Apakah syarikat dua ringgit ataupun sebagainya. Hari cuti masalah, tong-tong sampah yang ditukar baru hanya di sekitar jalan-jalan utama. Di peringkat perumahan saya dapati terlalu - tong sampah jadi sampahlah. Minta perhatian menteri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Lagi panjang Yang Berhormat?

Dato' Wira Chor Chee Heung: Sedikit sahaja.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Baik, terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Biar bagi saya jawab tentang pertanyaan Yang Berhormat Kota Melaka dahulu. Saya di sini saya tidak dapat menjawab kecuali saya dapat butir-butir dari pegawai saya. Saya akan memberi satu jawapan bertulis jika saya tidak dapat sekarang. Yang Berhormat kata mengenai insinerator di Sungai Udangkah? Sungai Udang, Melakakan?

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Ya. Sudah ditukar sebagai *landfill* dengan plasma teknologi. Pada awal dia dikatakan insinerator, lepas itu saya ingat kerajaan sudah setuju bahawa projek itu di *convert* sebagai *landfill*. Ini kerana kosnyalah lebih rendah. Akan tetapi sampai hari ini saya belum dapat apa-apa maklumat tentang peringkatnya.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Minggu hadapan saya akan bagi jawapan bertulis kepada Yang Berhormat. Okey, mengenai pertanyaan pula mengenai pengurusan sisa pepejal oleh syarikat konsesi E-Idaman. Saya ingin memberitahu Yang Berhormat, sudah melebihi 10 tahun sudah, 12 tahun sekarang. Tiga buah syarikat yang dilantik oleh Kerajaan Pusat selepas aktanya diluluskan untuk mengendalikan isu sisa pepejal di negara ini.

■1910

Bagi belah utara Semenanjung ianya dikendalikan oleh sebuah syarikat yang dikenali sebagai E-Idaman. Sebelum saya masuk ke kementerian ini, saya pun sentiasa membuat aduan kepada Majlis Bandar Raya Alor Star sebab prestasi E-Idaman begitu teruk sekali.

Apabila saya masuk dan dilantik sebagai Menteri, barulah saya sedar, memahami sebenarnya kita tidak boleh seolah-olah mempersalahkan E-Idaman ataupun syarikat-syarikat lain yang telah dilantik untuk mengendalikan sisa pepejal di negara ini. Apa sebabnya? Oleh sebab kita masih menguatkuasakan akta itu, maka segala perkhidmatan yang dijalankan oleh ketiga-tiga buah syarikat ini adalah secara *transition basis*. Pada setiap tahun ia akan di *renew* balik. Sudah lama dan pada asalnya persetujuan ialah semua PBT akan membayar terus kepada syarikat seperti E-Idaman.

Di belah tengah Semenanjung ialah Alam Flora dan di belah selatan ialah *Southern Waste Management*. So, apabila sudah setuju, maka ketiga-tiga buah syarikat mula dengan menjalankan tugas. Mengangkut sampah dibuang ke tapak pelupusan. Akan tetapi malangnya, banyak PBT tidak dapat membayar dalam masa yang ditetapkan kepada ketiga-tiga buah syarikat ini. Ketiga-tiga buah syarikat ini harus menggunakan *resources* sendiri, maksudnya sumber kewangan sendiri, sebab senantiasanya tidak mencukupi, dapat bayaran tidak mencukupi oleh PBT-PBT.

Oleh kerana itulah, prestasi mereka ini dari segi menjalankan tugas, pembersihan, mengangkut sampah sarap ini turun. Saya percaya pada tahun hadapan, kementerian telah menetapkan satu tarikh, pada tahun hadapan, apabila Rancangan Malaysia Kesepuluh ini bermula, kita harus menguatkuasakan Akta Pengurusan Sisa Pepejal dan Pembersihan Awam.

Pada masa itu, di semua negeri harus menerima tiga-tiga buah syarikat ini untuk menjalankan perkhidmatan dan setakat ini lima buah negeri masih belum menerima. So, dalam tempoh enam bulan ini sampai bulan Disember, kita akan cubalah dengan sedaya upaya supaya kerajaan-kerajaan negeri, yang tinggal lima akan menerima dan pada tahun hadapan kita akan menandatangani surat perjanjian. Selepas itu saya mempunyai penuh keyakinan bahawa prestasi perkhidmatan oleh tiga-tiga buah syarikat ini akan bertambah baik sebab Kerajaan Pusat akan bertanggungjawab untuk membayar kepada ketiga-tiga buah konsesi ini tanpa menunggu PBT-PBT. Apabila mereka ini dapat pembayaran yang tetap, tepat masanya, maka segala masalah yang dihadapi oleh mereka akan diselesaikan.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Yang Berhormat, soalan pendek sahaja tentang sisa pepejal. Saya sudah membangkitkan satu isu tentang tempat sisa pepejal di Bukit Bakri. Saya ingin Menteri jelaskan, adakah tempat sampah ini akan ditutup bermula dari bulan Jun seperti yang dinyatakan oleh Menteri Besar Johor. Minta penjelasan.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Semula.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Saya sudah membangkitkan satu isu tentang tempat sisa pepejal di Bukit Bakri Muar, Johor. Saya ingin Menteri jelaskan adakah tempat sampah ini akan ditutup bermula dari bulan Jun seperti yang dinyatakan oleh Menteri Besar Johor. Sila jelaskan.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Yang Berhormat Menteri...

Dato' Wira Chor Chee Heung: Yang Berhormat, saya ingat sudah cukuplah. Terlalu banyak. Saya pun ada banyak lagi kementerian...

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: ...Sedikit sahaja tentang...

Dato' Wira Chor Chee Heung: ...Dua.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: ...Lori sampah, hanya sedikit.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Lori sampah itu...

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Saya setuju dengan apa yang dinyatakan oleh Yang Berhormat Menteri, tetapi kelewatan bayaran adalah salah satu sebab. Akan tetapi ada satu lagi tentang muatannya, kapasiti yang setiap lori sampah perlu mengutip sampah itu. Saya difahamkan oleh *Southern Waste Management* beberapa kali, kerana tambahan projek perumahan, lain-lain kawasan perindustrian dan lain-lain tapak perniagaan. Dikatakan kerana mereka terpaksa mengutip dan jika mereka buat lebih *trip*, akan rugi sebab itu dia terpaksa memuatkan, *many time compress* sampai air busuk mengalir keluar. Oleh sebab itu saya hanya hendak Menteri tahu tentang ini. Ini sangat penting.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Saya tahu. Saya juga menerima aduan iaitu banyak kenderaan yang diguna kadang-kadang terlalu lama dan usang. Ini kerana mereka mengambil alih semua daripada PBT, sebab itulah. Akan tetapi tahun hadapan, saya percaya keadaan ini akan bertambah baik dengan pembayaran yang akan dibayar oleh Kerajaan Pusat.

Mengenai pengumuman oleh Yang Berhormat Menteri Besar Johor. Kalau Yang Amat Berhormat buat pengumuman itu maka ianya akan mengikut apa yang dikatakan oleh Yang Berhormatlah. Semua tapak pelupusan memang mempunyai hayatnya. Jika sudah penuh, sudah lebih, maka semua akan ditutup selamat dan tempat lain akan dibuka. Tuan Yang di-Pertua, saya ada banyak yang telah dijawab.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Yang Berhormat Menteri...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, sudahlah Yang Berhormat.

Dato' Wira Chor Chee Heung: Sudahlah Yang Berhormat. Akhir sekali, saya ingin mengucapkan berbilang-bilang terima kasih kepada semua ahli Yang Berhormat yang sudi memberikan pandangan dan cadangan mengenai isu-isu yang berkaitan dengan Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan. Segala teguran, pandangan, cadangan Ahli-ahli Yang Berhormat akan diambil akan diberi perhatian sewajarnya oleh pihak kementerian, sekian terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Terima kasih Yang Berhormat. Sekarang saya ingin menjemput Menteri Kewangan untuk menjawab.

7.17 mlm.

Menteri Kewangan II [Dato' Seri Haji Ahmad Husni bin Mohamad Hanadzlah]: Tuan Yang di-Pertua, terlebih dahulu saya ingin mengucapkan terima kasih kepada Ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan mengenai Rancangan Malaysia Kesepuluh di Dewan yang mulia ini dan telah memberi cadangan dan pandangan terhadap beberapa perkara yang dibentangkan dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh. Seramai 17 Ahli Yang Berhormat telah membangkitkan perkara-perkara berkaitan Kementerian Kewangan. Tuan Yang di-Pertua, izinkan saya memberi penjelasan ke atas isu-isu yang telah dibangkitkan.

Ahli Yang Berhormat Sabak Bernam mencadangkan agar kerajaan mempertimbangkan untuk memberikan pelepasan cukai kepada setiap anak yang menanggung ibu bapa. Untuk makluman Yang Berhormat kerajaan telah pun memberikan pelepasan cukai sebanyak RM9,000 yang merangkumi perbelanjaan diri sendiri dan saudara tanggungan dengan izin, *dependent relatives*. Di samping itu kerajaan juga menyediakan pelepasan kos perubatan ibu bapa sebanyak RM5,000 dan kos pembelian alat sokongan ibu bapa kurang upaya sebanyak RM5,000.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Tuan Yang di-Pertua, boleh tidak kita berpakat di Dewan ini termasuk Yang Berhormat Menteri, kalau boleh kita tamatkan persidangan ini selewat-lewatnya 9.30 malam, sebab malam ini Jepun main... [Ketawa] Jadi saya semangat Asia ini, jadi kita ingin hendak memberi, kalau bolehlah pakat semua sekali Yang Berhormat Menteri sekali.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Duduk Yang Berhormat, sudah cukup. Terima kasih Yang Berhormat, kita akan tamat sebelum pukul 9 Yang Berhormat.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Saya sokong.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni bin Mohamad Hanadzlah: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Mengenai cadangan Yang Berhormat Simpang Renggam, supaya disediakan insentif bagi tujuan pembangunan modal insan dalam bidang pendidikan dan penyelidikan. Beberapa pelepasan cukai telah disediakan. Antaranya adalah pelepasan cukai sehingga RM5,000 ke atas yuran bagi kursus-kursus yang diluluskan. Di samping itu bagi organisasi yang tidak bermotifkan keuntungan yang menjalankan aktiviti pendidikan layak diberikan pengecualian

cukai pendapatan sepenuhnya. Manakala penderma kepada organisasi tersebut layak mendapat potongan bagi tujuan cukai pendapatan. Bagi menggalakkan penyelidikan yang tidak bermotifkan keuntungan pula, insentif dalam bentuk pengecualian cukai pendapatan 50% diberi ke atas pendapatan yang diperolehi daripada mengkomersialkan hasil penyelidikan tersebut.

Berhubung dengan cadangan ahli Yang Berhormat Sekijang supaya mereka yang terlibat dalam Program Pendidikan Kitar Semula diberi geran atau insentif seperti pengecualian cukai peralatan, potongan cukai pendapatan telah pun diberi kepada mereka yang memberi sumbangan kepada keperluan-keperluan yang berkaitan penjagaan alam sekitar. Pengecualian duti import dan cukai jualan juga diberi ke atas peralatan yang digunakan dalam aktiviti kitar semula.

■1920

Mengenai isu yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Pulai mengenai kuasa penyiataan oleh Ketua Pengarah Lembaga Hasil Dalam Negeri, saya ingin memaklumkan bahawa sesuatu siasatan yang dilakukan itu adalah mengikut peruntukan yang termaktub dalam Akta Cukai Pendapatan 1967, di mana amalan ini juga diguna pakai oleh pihak berkuasa percukaian antarabangsa yang lain. Rangka kerja penyiataan cukai juga telah disediakan bagi maksud menerangkan kuasa, fungsi dan tugas penyiataan.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, pelantikan Ahli Pesuruhjaya Khas Cukai Pendapatan adalah berdasarkan kelayakan dan pengalaman dalam bidang percukaian dan perundangan. Ahli Yang Berhormat Arau membangkitkan tentang keupayaan Kastam Diraja Malaysia...

Datuk Nur Jazlan bin Tan Sri Mohamed [Pulai]: Yang Berhormat Menteri, boleh saya mencelah?

Yang Berhormat Menteri, saya sebenarnya membangkitkan soalan kerana menerima banyak laporan daripada pembayar cukai yang setelah disiasat oleh LHDN tidak mempunyai ruang untuk membuat rayuan ke atas taksiran ataupun jumlah cukai yang dikenakan. Suruhanjaya Khas Cukai Pendapatan ini jelas ada *biased* ataupun berat sebelah, kerana tiga daripada lima anggota suruhanjaya ini adalah merupakan pegawai-pegawai - bekas pegawai tinggi LHDN.

Jadi niat suruhanjaya ini kalau betul untuk bersikap berkecuali dan mendengar rayuan daripada pembayar cukai supaya mereka dapat diberikan layanan ataupun tindakan yang adil, sepatutnya tidak ada seorang pun bekas pegawai LHDN yang layak duduk dalam suruhanjaya tersebut. Itu soalan saya. Terima kasih.

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, setelah menerima...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Soalan berkaitan yang sama, boleh?

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohamad Hanadzlah: Okey.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Terima kasih. Saya cuma hendak menyokong apa yang dikatakan oleh sahabat saya tadi. Ini kerana suruhanjaya ini satu peringkat yang agak tinggi - maksudnya untuk penyelesaian kes ini ia memerlukan banyak proses. Untuk sampai kepada peringkat suruhanjaya ini ia memerlukan satu jangka masa yang agak panjang. Jadi di antara tempoh itu, kita memikirkan kedudukan pembayar cukai yang menjalani proses penyiataan walaupun di bawah peruntukan akta yang agak kuat di situ tetapi, tempoh yang

terpaksa ditunggu atau dialami yang mungkin boleh membawa akibat kerugian dari sudut tempoh tadi kepada pembayar cukai.

Kemudian ke belakang sedikit Yang Berhormat Menteri, berkenaan dengan pengecualian yang disebutkan oleh Yang Berhormat Menteri tadi. Saya fikir ada satu peruntukan di bawah seksyen 44 yang memberi pengecualian kepada mana-mana badan yang mendapat *approval* atau mendapat kelulusan di bawah akta yang sama. Untuk mendapatkan kelulusan ini memakan masa yang terlalu lama. Kita tahu kerajaan di bawah kementerian Yang Berhormat juga hendak menggalakkan kita, terutama kepada galakan-galakan industri yang berasaskan hijau - *green industry*, dengan izin.

Sekiranya kalau ada kaitan *green industry* ini dengan sektor-sektor ataupun organisasi yang sepatutnya menggunakan seksyen 44 - ia dilihat prosedurnya terlalu panjang untuk dipenuhi, terpaksa dibuat aplikasi, permintaan dan sebagainya, *paperwork* yang begitu rumit sekali. Adakah pihak Menteri mencadangkan untuk mempermudah bidang pengurniaan seksyen 44 ini untuk tujuan menggalakkan pembangunan industri hijau selaras dengan apa yang kita sarankan. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Ia sudah faham Yang Berhormat, sudah faham.

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, isu yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Pulaui. Pertama, tentang soal keadilan kepada pembayar cukai dalam kes-kes yang melibatkan Pesuruhjaya Khas Cukai Pendapatan. Saya telah buat siasatan bahawa daripada tahun 2008 sehingga tahun 2010, yang telah selesai kes untuk makluman Yang Berhormat, ada 47 kes. Ini di mana 21 kes memihak kepada pembayar cukai, 22 kes kepada Lembaga Hasil Dalam Negeri dan 15 kes diselesaikan di luar daripada suruhanjaya. Jadi itu kedudukan yang berlaku.

Mengenai dengan komposisi, saya bersetuju dengan pandangan Yang Berhormat bahawa pada masa ini ada lima ahli - tiga datang daripada pesara Lembaga Hasil Dalam Negeri. Akan tetapi bagi mengendalikan kes memerlukan tiga ahli panel, dan tiga ahli panel ini semestinya terdiri daripada seorang pesara Lembaga Hasil Dalam Negeri, seorang wakil daripada Peguam Negara dan seorang adalah bekas pengarah penilaian. Jadi tidak dimonopoli oleh ahli daripada pesara Lembaga Hasil Dalam Negeri. Namun begitu, isu Yang Berhormat bangkitkan ini akan kita terus bincangkan dengan pihak Lembaga Hasil Dalam Negeri.

Yang Berhormat Indera Mahkota menyentuh mengenai soal tempoh. Ini boleh kita kaji di mana Yang Berhormat maklum bahawa di bawah transformasi kerajaan, kita sentiasa mengkaji sistem - yang ini kita akan buat kajian dan sebolehnya kita akan memendekkan. Di samping itu, bagi syarikat yang terlibat dalam untuk membangunkan negara kita, kerajaan telah membuat satu keputusan bagi memudahkan kelulusan insentif. Ini di mana *Malaysian Industrial Development Authority* ditukar kepada *Malaysian Investment Development Authority* akan ditukar menjadi sebuah *corporation*, dan kuasa-kuasa untuk kelulusan itu diserahkan kepada pihak MIDA. Ini bermakna apa yang ingin saya nyatakan bahawa kerajaan sekarang lebih *business friendly* - lebih *people and business friendly*. Jadi pandangan Yang Berhormat itu akan kita memberi pandangan.

Ahli Yang Berhormat Arau membangkitkan tentang keupayaan Kastam Diraja Malaysia untuk *scan* semua kontena di pelabuhan negara, khususnya di

Pelabuhan Klang. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kastam Diraja Malaysia menggunakan 19 mesin pengimbas kontena di pelabuhan-pelabuhan utama negara seperti Pelabuhan Klang, Johor, Kuantan, Pulau Pinang, Sabah dan Sarawak. Pihak Kastam Diraja Malaysia sedang meneliti keseluruhan keupayaan sistem pengimbas kontena yang sedia ada.

Ahli Yang Berhormat Pulaui dan Ahli Yang Berhormat Tawau telah menyentuh mengenai pelaksanaan GST. Kerajaan menyambut baik pandangan Ahli Yang Berhormat Pulaui yang menyokong pelaksanaan GST untuk meluaskan asas cukai dan meningkatkan kecekapan kutipan cukai. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian Kewangan sedang menjalankan program komunikasi secara menyeluruh supaya rakyat di semua peringkat benar-benar memahami GST. Kerajaan juga akan memastikan pelaksanaan GST tidak akan membebankan rakyat.

Ahli Yang Berhormat Sri Gading dan Ahli Yang Berhormat Gombak meminta penjelasan mengenai terdapat perbezaan angka subsidi di antara Kementerian Kewangan dan PEMANDU. Perbezaan data subsidi yang dikeluarkan oleh Kementerian Kewangan dengan data PEMANDU adalah disebabkan perbezaan takrif dan klasifikasi perbelanjaan dan sumber. Data MOF merujuk kepada subsidi langsung yang melibatkan perbelanjaan sebenar oleh kerajaan dicatatkan dalam akaun awam Kerajaan Persekutuan, manakala data PEMANDU merangkumi definisi yang lebih luas termasuk subsidi tidak langsung. Perbelanjaan subsidi sebenar bagi tahun 2009 ialah RM18.6 bilion.

PEMANDU melihat subsidi secara keseluruhan iaitu termasuk yang diklasifikasikan sebagai *public goods*. Jumlah keseluruhan subsidi sebanyak RM74 bilion oleh PEMANDU, selain subsidi langsung merangkumi sebanyak RM42.4 bilion meliputi penyediaan *public goods* di kesihatan dan pendidikan serta subsidi harga gas yang ditanggung oleh Petronas kepada sektor tenaga dan industri yang berjumlah RM12 bilion.

Ahli Yang Berhormat Petaling Jaya Utara, Ahli Yang Berhormat Pokok Sena dan Ahli Yang Berhormat Kinabatangan membangkitkan tentang lesen pertaruhan sukan. Sebagaimana Ahli-ahli Yang Berhormat maklum, kerajaan dengan muktamad memutuskan tidak akan mengeluarkan lesen pertaruhan sukan.

Ahli Yang Berhormat Sabak Bernam membangkitkan isu mengenai jumlah kutipan bagi lesen judi dan kasino, dan sama ada terdapat individu yang beragama Islam memegang jawatan di dalam syarikat-syarikat yang memperoleh lesen-lesen perjudian tersebut. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, jumlah kutipan hasil perjudian pada tahun 2009 adalah sebanyak RM2.6 bilion, manakala pada tahun 2010 setakat 31 Mei 2010 adalah sebanyak RM1.08 bilion.

Bagi mengelakkan umat Islam terlibat dalam perniagaan perjudian, kerajaan telah mengenakan syarat-syarat dan sekatan lesen perjudian. Antaranya larangan memiliki lesen perjudian, larangan kepada umat Islam untuk bekerja menjadi ahli lembaga pengarah dan melanggan khidmat perjudian tersebut. Oleh itu, tidak terdapat individu beragama Islam memegang jawatan di dalam syarikat-syarikat perjudian yang dilesenkan. Enakmen syariah negeri-negeri digunakan bagi menguatkuasakan larangan perjudian di kalangan orang Islam. Ahli Yang Berhormat Nibong Tebal dan Ketereh membangkitkan mengenai proses pemberian tender...

■1930

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Minta jalan.

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: Minta penjelasan. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya cuma hendak tanya walaupun lesen perjudian sukan yang dikatakan telah ditarik balik daripada dikeluarkan kepada Syarikat Ascot Sports tetapi saya ingin mendapatkan penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri dan satu kepastian daripada pihak kementerian sama ada kerajaan ada liabiliti untuk membayar sebarang pampasan kepada Syarikat Ascot Sports. Ini kerana dalam satu laporan media semalam dikatakan selain daripada kerajaan membayar balik *licence fees* kepada syarikat tersebut, juga ada membayar lebih kurang RM10 juta kepada apa yang telah ditanggung kerugian oleh syarikat tersebut terhadap mesin-mesin yang telah dipasang. Jadi saya ingat ingin mendapatkan satu kepastian daripada pihak menteri dalam isu ini.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Yang Berhormat Menteri, satu soalan yang sama mengenai dengan pertaruhan bola sepak ini. Saya tahu dua tiga hari dahulu Perdana Menteri telah mengisytiharkan tarik balik ataupun tidak keluaran lesen pertaruhan bola sepak ini. Adakah Yang Berhormat Menteri sedar atau tidak bahawa semasa kita berbahas dalam Dewan yang mulia ini, berjuta-juta ringgit mungkin berbilion-bilion ringgit telah ada dalam pertaruhan sekarang di luar melalui internet dan laman web - lebih kurang 750 laman web. Kerajaan perlu sedar dan kita pun sedar di sini bahawa pertaruhan sukan ini tidak boleh dikawal, tidak boleh diberhentikan oleh kerajaan atau pihak polis.

Kita nampaknya dalam surat khabar, polis ada buat tangkapan. Tangkapannya atas apa? Pertaruhan RM50,000 yang mereka dapat dan *bread* nya RM10,000. Ini yang ikan bilis sahaja, yang besar berbilion-bilion ringgit itu tidak ditangkap ataupun kerajaan dan pihak polis tidak nampak. Sama ada kerajaan ini bersetuju untuk pertaruhan bawah tanah ini dengan izin, *to allowed underground activities*. Sama ada kerajaan ini kenapa tidak berani hendak luluskan satu lesen supaya kita boleh *regulate* atau mengawal pertaruhan sukan sedangkan kita tidak boleh berhentikan kegiatan ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Baik Yang Berhormat.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Dan juga kita kena beri sedikit latar belakang Tuan Yang di-Pertua. Juga, kerajaan terlampau fokus ke arah agama. Jangan salah faham, daripada segi agama memang kita tidak setuju benda ini tapi bila kita tidak boleh kawal, kita mesti *regulate*. Kita tengok Kerajaan PAS di Kelantan, arak pun boleh diterima oleh kerana Tuan Guru mengatakan bahawa kita boleh menggunakan hasil daripada cukai arak untuk projek pembangunan negara. Itu jumlahnya kecil sahaja. Kalau pertaruhan bola sepak ini, hasil cukainya bukannya RM10,000 atau RM100,000, berbilion-bilion ringgit. Di Singapura tahun yang lepas, RM40 bilion ringgit.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ini macam ucapan baru Yang Berhormat, ini *repeating*. Yang ini sudah buat, Yang Berhormat.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: *No, no*. Saya hendak tanya sedar atau tidak daripada segi kita hilang wang daripada mata wang dan juga kita tidak boleh kawal benda ini dan juga kita akan menggalakkan gejala sosial dalam negara ini, bertambah kegiatan jenayah. Bagaimanakah kerajaan hendak kawal perkara-perkara ini? Terima kasih.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Rasah membangkitkan soal pampasan dan beliau mengatakan kita tarik balik lesen yang telah diberikan. Untuk makluman Yang

Berhormat semua, sebagaimana yang telah dimaklumkan dalam Dewan ini bahawa kita belum lagi mengeluarkan lesen. Kita masih belum memuktamadkan syarat-syarat untuk pengeluaran lesen. Maka tidak timbul soal pampasan akan dibayar kepada pihak yang terlibat.

Mengenai dengan isu yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Wangsa Maju, kita sedar bahawa *underground economy* ini besar dan buat masa ini keputusan kerajaan adalah tidak meluluskan lesen *sports betting*. Mungkin di masa akan datang kita akan lihat balik.

Tuan Chong Chieng Jen [Bandar Kuching]: Minta penjelasan Yang Berhormat Menteri. Tadi Yang Berhormat Menteri kata Kementerian Kewangan belum keluarkan lesen untuk *sports betting* kepada Ascot Sports tetapi nampaknya Syarikat Berjaya telah mengeluarkan prospektus yang memaklumkan bahawa ia akan *acquire sports betting license* dan prospektus itu pun telah dikeluarkan dalam pasaran saham. Kalau pendirian kerajaan adalah belum keluarkan lesen untuk *sports betting* tetapi daripada pendirian Syarikat Berjaya dia telah keluarkan prospektus berita bahawa dia telah dapat lesen untuk *sports betting*, bukannya ini satu penipuan atas *investors*? Kalau ini merupakan satu penipuan, adakah kerajaan akan mengambil tindakan terhadap Syarikat Berjaya yang *in a way is a manipulation of share prizes*?

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, ini bawah *Securities Commission*.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Tadi Yang Berhormat Menteri kata mungkin kerajaan akan timbang semula pada masa yang akan datang. Jadi seolah-olahnya keputusan yang dibuat baru ini tarik balik itu tidak muktamadlah? Jadi ini isu dia seolah-olah semacam hendak meredakan sekadar meredakan kemarahan masyarakat dan rakyat termasuk UMNO Johor yang kuat menentang dan sebagainya. Jadi adakah bermaksud ke hadapan ini kerajaan mempertimbangkan untuk memberikan semula lesen itu kepada Ascot Sports ataupun kepada mana-mana syarikat?

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Tuan Yang di-Pertua, soalan yang sama saya hendak tanya. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya hendak tanyakan kalau kerajaan amat berfokus terhadap perjudian ini adalah satu gejala sosial, kenapakah kerajaan tidak ambil tindakan juga menarik balik semua Empat Ekor, *Big Sweep* dan sebagainya di semua negeri di Selangor, Pulau Pinang, Kedah dan Perak dan sebagainya. Jadi ia tidak konsisten.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Baiklah Yang Berhormat. Yang Berhormat, Yang Berhormat.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Itu satu *flip flop, flip flop*.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Kita sepatutnya mendengar penjelasan menteri tapi kita banyak suka mendengar cakapan kita sendiri.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Hendak minta tanya itu menteri supaya boleh jawab.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Sila Yang Berhormat. Yang Berhormat Menteri, sila.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Kuching menyatakan bahawa pihak Berjaya telah

mengeluarkan prospektus. Itu tindakan dibuat oleh pihak Berjaya dan ini adalah di bawah tindakan *Securities Commission* daripada segi apa Yang Berhormat katakan bagaimana memanipulasikan pasaran.

Mengenai dengan Yang Berhormat Pokok Sena, saya menjawab soalan dibangkitkan oleh Yang Berhormat Wangsa Maju yang menyentuh soal keseluruhan *underground economy* tadi. Itu yang saya katakan yang mungkin itu tapi keputusan kerajaan sekarang adalah muktamad. Muktamad. Kita tidak akan keluaran lesen *sports betting*. Tadi saya menjawab secara spesifik apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat itu.

Tuan Chong Chieng Jen [Bandar Kuching]: Yang Berhormat.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Mengenai dengan Yang Berhormat Wangsa Maju menyentuh soal menarik balik semua lesen, itu tidak timbul sekarang kerana isu yang kita hadapi sekarang adalah *sports betting*. Yang itu adalah lesen yang telah dikeluarkan dan tentulah memerlukan satu tindakan yang berlainan dan ini kita tidak tahu apakah kedudukan pada masa yang akan datang.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Sama juga, itu perjudian juga, Yang Berhormat Menteri.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Ya, tapi satu yang telah beroperasi. Jadi itu isu yang lain dan itu kita bincang dalam platform dan masa yang lain.

Tuan Chong Chieng Jen [Bandar Kuching]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Tadi Yang Berhormat Menteri kata sama ada untuk menyiasat Berjaya itu adalah terpulang kepada *Securities Commission* tetapi saya rasa *Securities Commission* itu di bawah bidang kuasa Yang Berhormat dan sama ada kerajaan telah sedar bahawa sama ada tindakan telah diambil terhadap Berjaya atas pengumuman berita yang palsu yang akan *mislead the market*.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, *Securities Commission* telah pun menulis surat kepada pihak Berjaya. Jadi saya tidak dapat *content* dan apakah keputusan akhirnya untuk tujuan menjawab di Parlimen dan ini tidak dibangkitkan dalam perbahasan.

■ 1940

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: Yang Berhormat Menteri, saya hanya mendapatkan kepastian daripada Yang Berhormat Menteri sebab mengikut laporan MITI dalam beberapa portal dalam *internet* mengatakan bahawa Syarikat Ascot Sports ini telah membayar RM10 juta yuran lesen ini kepada kerajaan dan kerajaan telah *refund* kepada syarikat tersebut selepas kerajaan mengumumkan keputusan itu. Jadi, saya hendak bertanya apakah rasional kalau lesen itu belum dikeluarkan seperti yang dikatakan oleh Yang Berhormat Menteri? Mengapa syarikat ini bayar deposit ataupun *fee* yuran lesen ini? Jadi saya hendak mendapat tahu kepastian kementerian Kewangan sama ada benar syarikat ini telah membayar lesen tersebut. Apakah *fee* lesen tersebut?

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, seperti mana yang saya nyatakan bahawa kita dalam perundingan syarat-syarat. Jadi syarat-syarat itu belum dimuktamadkan. Jadi, kita belum lagi mengeluarkan lesen.

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: Lesen macam mana?

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Ya, kita belum lagi keluar lesen.

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: Yuran..

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Yuran, dia tidak bagi yuran. Dia bagi surat jaminan. Jaminan...

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tidak ada. Itu surat jaminan yang diberi oleh syarikat kepada Kementerian Kewangan. Itu sahaja.

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Ya, surat jaminan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, kalau kita hendak bercakap macam itu, dekat luar Yang Berhormat.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Bukannya *cash*, surat jaminan.

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: Soalan saya ialah..

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Ikut *bank guarantee*.

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: *Bank guarantee*, bukannya yuran berlesen?

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Bukan, bukan!

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: Okey.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Okey, Ahli Yang Berhormat Nibong Tebal dan Yang Berhormat Ketereh membangkitkan mengenai proses pemberian tender projek kerajaan. Untuk makluman Yang Berhormat, sebahagian besar projek-projek kerajaan ditawarkan sama ada secara tender terbuka ataupun tender terhad. Namun begitu, pengecualian daripada tender terbuka dibenarkan bagi perolehan tertentu iaitu atas sebab mendesak pembekal tunggal serta perolehan strategik dan keselamatan. Kerajaan sememangnya sentiasa berusaha untuk memperbaiki tatacara perolehan semasa dalam usaha meningkatkan tahap ketelusan dan integriti dalam perolehan kerajaan.

Mengikut peraturan semasa, semua penender akan melalui proses penilaian di peringkat Jawatankuasa Penilaian Teknikal dan Jawatankuasa Penilaian Kewangan. Keputusan perolehan diputuskan oleh Lembaga Perolehan Agensi di peringkat kementerian dan Jawatankuasa Perolehan di Kementerian Kewangan mengikut had nilai kuasa yang ditetapkan. Ahli Yang Berhormat Wangsa Maju, Yang Berhormat Pokok Sena dan Yang Berhormat Tawau membangkitkan mengenai isu kedudukan kewangan Sime Darby.

Kerajaan memandang serius mengenai *provision* dengan izin, sebanyak RM964 juta oleh Sime Darby untuk empat projek di bawah Bahagian Tenaga dan Utiliti. Antara langkah yang telah diambil, agensi berkenaan seperti suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) serta Suruhanjaya Sekuriti (SC) telah memulakan penyiasatan ke atas Sime Darby. Pada masa yang sama, Sime Darby

telah melantik perunding untuk menjalankan *audit forensic*. *Audit forensic* ini dijangkakan selesai pada akhir bulan Ogos 2010. Pihak pengurusan Sime Darby masih berunding dengan pihak klien dan mengkaji semua opsyen yang ada untuk menentukan...

Datuk Ismail Kasim [Arau]: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Dengar-dengar dahulu jawapan Yang Berhormat.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Untuk menentukan tahap kos yang bakal dialami. Untuk makluman, walaupun terdapat *provision* sebanyak RM964 juta bagi empat projek bahagian tenaga dan utiliti, Sime Darby masih dapat mencatat keuntungan sebelum cukai sebanyak RM1.7 bilion dan keuntungan selepas cukai sebanyak RM804 juta untuk tiga suku pertama tahun kewangan 2010 seperti yang diumumkan. Keuntungan ini disumbangkan oleh Bahagian Perladangan, Perindustrian, Hartanah dan Kenderaan Bermotor yang telah mencatat keuntungan sebelum cukai sebanyak RM2.9 bilion. Dalam tahun kewangan 2010, Sime Darby telah membuat agihan dividen sebanyak 7 sen sesaham.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya ucapkan tahniah di atas kejayaan yang dicapai selama ini. Akan tetapi ada sedikit – hasil daripada kesilapan dalam kita menerima tender yang kita bukan *expert* dalam bidang berkenaan. Ini berdasarkan kepada kerugian yang berlaku hasil daripada pelaburan ataupun tender yang kita masuk di Dubai baru-baru ini.

Jadi, saya ingin bertanya kepada pihak kerajaan, siapakah sebenarnya yang mengawal terutamanya yang bertindak sebagai *advisor* dalam *investment* dalam setiap pelaburan yang dibuat oleh pihak syarikat terutamanya GLC yang besar seperti ini? Kedua, kenapa setiap kali Mesyuarat Lembaga Pengarah, tuntutan untuk penambahan perbelanjaan bagi projek berkenaan yang sehingga menyebabkan kerugian yang sebegitu besar tidak dapat dikesan di peringkat awal? Pandangan daripada pihak Yang Berhormat Menteri dan penjelasan.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, melalui *forensic audit* ini nanti, pihak Sime Darby akan dapat mengenal pasti apakah punca sebenar dari segi permasalahan ini. Saya beranggapan bahawa antara lain sistem *risk management* syarikat itu tidak begitu kukuh sehinggakan membolehkan mereka terlibat dalam satu projek di mana perjanjian dengan klien tidak melibatkan *variation of price*. Itulah sebabnya mengapa syarikat ini berhadapan dengan masalah kerana kenaikan harga yang begitu tinggi.

Kedua Yang Berhormat bertanya mengenai soal perkara ini tidak dibawa di peringkat Lembaga Pengarah. Apa yang berlaku, sebenarnya pihak Lembaga Pengarah telah menubuhkan satu jawatankuasa khas kerana mereka merasakan ada sesuatu yang tidak kena berlaku dalam operasi syarikat. Melalui penubuhan jawatankuasa khas itulah, baru pihak Ahli Lembaga Pengarah mendapati bahawa berlakunya masalah kewangan yang dihadapi oleh pihak Sime Darby.

Datuk Wira Haji Ahmad Hamzah [Jasin]: *[Bangun]*

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Yang Berhormat Menteri.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Atas perkara itu Yang Berhormat Menteri, sedikit. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Daripada

pengalaman Sime Darby ini Yang Berhormat menteri, apakah iktibar yang boleh kementerian ambil khususnya dalam keanggotaan ahli, *board* khususnya *investment* dan seluruhnya kerana teguran yang dibuat di kalangan *analyst* dan juga orang yang memberi teguran yang punya wibawa untuk memberi teguran. Sudah sampai waktunya kita berganjak dan beralih daripada meletakkan ahli-ahli *board of directors* ini hanya sebagai *pay back time* kepada ex-birokrat dan sebagainya kerana kita memerlukan kepakaran. Kita apabila keluar dengan membuat *global investment*, kita memerlukan profesional. Mungkin mereka itu muda, tetapi kita perlu melihat kepada profil dan kapasiti serta *expertise* ahli-ahli *board organize* ini. Terima kasih.

Datuk Wira Haji Ahmad Hamzah [Jasin]: Yang Berhormat Menteri, sambung sedikit Yang Berhormat Menteri.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, Yang Berhormat Klang.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Menteri. Soalan saya berkait dengan GLC khususnya mengenai Pos Malaysia, Petronas, FELDA dan juga Sime Darby. Pada masa ini mengalami kerugian. Kerugian itu bukan RM1 bilion, RM2 bilion tetapi RM3 bilion, RM4 bilion. *Therefore* pandangan saya, masa sudah sampai untuk memantau dengan terperinci sekali semua GLC yang menghilangkan wang rakyat sebab *GLC have large exposure di stock market* pada masa ini. Kalau keyakinan tidak ada mengenai GLC maka ini memberi implikasi kepada ekonomi Malaysia *so*, saya fikir *this time*, masa sudah sampai untuk kerajaan menghalusi *financial management of GLC* supaya tidak ada kehilangan berbilion-bilion ringgit. Minta penjelasan.

Datuk Wira Haji Ahmad Hamzah [Jasin]: Minta sambung sedikit Yang Berhormat Menteri.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Boleh minta penjelasan Yang Berhormat Timbalan Menteri. Tadi saya amat tertarik dengan jawapan Yang Berhormat Menteri bahawa kita akan ada satu penyiasatan oleh MACC or SPRM dan juga Suruhanjaya Sekuriti terhadap kerugian Sime Darby ini. Apa yang pentingnya, saya hendak bertanya kepada Yang Berhormat Menteri, kenapakah Lembaga Pengarah ini sentiasa mengatakan mereka tidak tahu langsung, tidak sedar langsung mengenai dengan kerugian sebanyak RM2 bilion ini?

Bagaimanakah siasatan oleh MACC, SPRM dan juga Suruhanjaya boleh dijalankan dengan lancar sedangkan Lembaga Pengarah ini yang diketuai oleh Tun Musa Hitam masih memegang jawatan? Sama ada kerajaan berhasrat untuk mengarahkan semua pengarah ini letak jawatan ataupun digantung sementara sehingga siasatan dan masa siasatan ini supaya siasatan ini boleh dijalankan dengan lancar. *I mean* kita sudah tahu dan satu *corporate governance* bila kita hendak buat satu siasatan, Lembaga Pengarah itu mesti digantung ataupun CEO itu mesti digantung kerja kalau tidak diarah untuk meletak jawatan. Terima kasih.

■1950

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Sekali Yang Berhormat Menteri, sedikit sahaja. Yang Berhormat Menteri. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya ingin tanya kepada Yang Berhormat kerana perkara ini nampak subjektif tetapi apabila kita membuat siasatan secara menyeluruh, kita mendapat kepercayaan objektif terutama dari segi analisis. Saya

ingin bertanya Yang Berhormat, kumpulan kerja yang telah ditubuhkan, yang dipengerusikan oleh Datuk Seri Andrew Sheng untuk kita dapat mengesan kerugian yang begitu besar, dapat atau tidak, apabila CEO yang melibatkan semua GLCs ini tidak diberi *absolute power* yang menyebabkan kita hilang sentuhan pemantauan, *controlling* terhadap apa yang mereka laksanakan kerana mereka sedar bahawa ini kerajaan.

Kalau ada masalah, *bail out* akan berlaku dan sebagainya. Sebab kita manusia, bila berhadapan dengan soal duit, kemungkinan ada perkara-perkara atau elemen-elemen terlupa di sini yang menyebabkan mereka tidak tahu. Walaupun *for the sake of the nation*, mereka tidak fikir apa yang seharusnya mereka pertahankan, Yang Berhormat.

Datuk Wira Haji Ahmad Hamzah [Jasin]: Yang Berhormat Menteri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya.

Datuk Wira Haji Ahmad Hamzah [Jasin]: Apakah impak sebenarnya, Menteri, impak sebenarnya tentang kerugian daripada Sime Darby ini kepada pemegang-pemegang saham utama, misalnya PNB, Lembaga Tabung Angkatan Tentera, Lembaga Tabung Haji kerana pemegang-pemegang saham adalah *direct* daripada orang-orang Melayu.

Keduanya, kenapakah perkara ini hanya dikesan begitu lama, bahkan kerugian ini sepatutnya berlaku pada tahun 2007. Hanya tahun 2010 sahaja kita dapati. Bahkan Sime Darby sebenarnya, aktiviti tradisi mereka selain daripada perladangan iaitu daripada hartanah. Itu pun kerana tanah dia sendiri. Sepatutnya mereka tidak terlibat dengan aktiviti-aktiviti yang bukan mereka pakar. Terima kasih.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya hendak tanya, apakah peranan atau fungsi *Audit Committee* dalam Sime Darby sebab saya ada bertanya dalam perbahasan saya ialah kerana kenyataan Tun Mahathir, dia mengatakan bahawa dia sudah dimaklumkan bahawa kes ini telah berlaku dalam tempoh tiga tahun.

Jadi kita hendak tahu apa peranan *Audit Committee* itu sehingga kita terpaksa pula buat satu *audit forensic* untuk menangani ini, sedangkan dalam tempoh tiga tahun itu sepatutnya kita sudah boleh mengenal pasti di mana permasalahan-permasalahan sehingga tidak sepatutnya timbul kalau *Audit Committee* ini berperanan. Maka tidak sepatutnya *board* kata depa tidak tahu. Sebab *Audit Committee* itu ialah anggota kepada *board*. Saya tanya bahawa bagaimana pula peranan *Chairman Audit Committee* itu tiba-tiba kalau saya lihat bahawa dia gagal, tiba-tiba dia dilantik untuk menjadi *chairman* kepada Ekuinas sedangkan ia seolah-olah macam tidak berperanan, itu satu.

Kemudian, saya juga hendak tanya, apakah kerajaan bersedia untuk mengkaji semula supaya GLC seperti Sime Darby ini tidak terlalu banyak dia punya *core business* nya itu. Dia sepatutnya pilih beberapa *core business* sahaja untuk dia mengendalikan perniagaan yang betul-betul seperti mana disebut oleh Arau tadi, yang dia betul-betul ada kepakaran, *experts* seperti mana perladangan, hartanah dan sebagainya.

Kemudian juga ingin saya dapat penjelasan, apakah akan ada KPI kepada board, kepada CEO supaya mereka ini memastikan supaya satu pulangan keuntungan yang munasabah kepada kerajaan. Akan tetapi bila tidak ada KPI ini,

akhirnya habis, tidak ada satu tindakan. Berhenti begitu, tidak buat apa-apa tindakan terhadap mereka. Akhir sekali, saya bersetuju dengan apa yang disebut oleh Jasin tadi..

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Okeylah, Yang Berhormat.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: ...Berkaitan dengan pemegang saham utama, khususnya amanah-amanah saham di bawah PNB ini. Apakah kesan kepada dividen itu nanti?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Bagi peluang untuk Menteri jawab dahulu. Sudah banyak sangat.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Satu soalan lagi.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ini sudah bukan ucapan lagi, Yang Berhormat.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Satu soalan yang pendek mengenai dengan kerugian ini. Kita sedar bahawa kerugian ini terdapat berlaku dalam tahun 2007 tetapi dalam kenyataan *Annual Report 2008* dan 2009, dengan izin, kenapakah kerugian ini timbul dalam *Annual Report* ini. Jadinya saya berani menyatakan di sini bahawa *Annual Report* yang dikeluarkan oleh Sime Darby ini pada tahun 2008, 2009 adalah laporan palsu. Apakah tindakan yang akan diambil oleh Kementerian Kewangan ataupun Suruhanjaya Sekuriti dan Bursa Saham? Terima kasih.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, Kuala Selangor melihat dalam konteks peranan ahli lembaga pengarah yang dikaitkan dengan kewibawaan ahli lembaga pengarah dan beliau mencadangkan supaya melantik ahli-ahli lembaga pengarah muda yang berwibawa untuk turut terlibat dalam syarikat-syarikat GLC. Untuk makluman Yang Berhormat, kes Sime Darby ini memberi banyak iktibar kepada kita, malah di Kementerian Kewangan kita sedang mengkaji beberapa aspek. Pertama dari segi mengehadkan individu memegang jawatan, itu satu.

Kemudian, melibatkan juga individu yang telah lama memegang jawatan itu diganti dengan yang baru. Yang lebih penting kita melihat kepada aspek *judiciary role* ahli lembaga. Bukan dalam konteks GLC, malah di seluruh negara. Adakah ia hanya merupakan satu *attach paper* ataupun benar-benar dilaksanakan oleh syarikat kerana kita tahu ada dikotomi antara *board of directors* dengan *management*? Selalunya bila *management* bawa *report* mesyuarat, itulah yang akan dikaji oleh pihak ahli lembaga pengarah. Kalau tidak bawa, itu tidak berlaku. Jadi kita melihat kepada keseluruhan ini, malah kita telah pun memanggil syarikat-syarikat di bawah Kementerian Kewangan Diperbadankan dan kita telah memberi arahan kepada mereka untuk melihat kepada perkara-perkara ini. Kemudian Yang Berhormat...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Saya sangat-sangat setuju kalau itulah respons kementerian, Tuan Yang di-Pertua, kerana *judiciary role* pada akhirnya dan *fiscal discipline* inilah yang dipertikaikan sekarang ini dan saya mendapati Sime Darby lebih 50% adalah *ex-civil servant* lembaga pengarahnya. Dia tidak membayangkan dan mencerminkan *the diverse corporate businesses that involved* and di peringkat global pula, Tuan Yang di-Pertua, jadi saya sangat menyanjunglah kalau perkara ini benar-benar dapat disusuli dan dilaksanakan. Terima kasih.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Klang menyentuh tentang GLC, tentang kerugian yang dihadapi dan Pos Malaysia. Pos Malaysia kita akan bincang selepas ini nanti.

Yang Berhormat Wangsa Maju telah menyentuh tentang sama ada ahli lembaga pengarah...

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Adakah kerajaan akan memantau, khususnya bolehkah kerajaan mendirikan satu jawatankuasa di bawah Parlimen untuk memantau semua GLC, khususnya mengenai isu kewangan, *financial management*?

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Isu pemantauan ini juga kita telah bincang di peringkat Kementerian Kewangan. Apa yang berlaku dalam konteks *corporate governance* yang kita amalkan dan berdasarkan kepada polisi, bahawa satu-satu syarikat itu tertakluk kepada keputusan yang dibuat oleh pihak pengurusan, pihak ahli lembaga dan juga pihak *shareholders*. Walau bagaimanapun, kita sedang mengkaji bagaimana Kementerian Kewangan boleh memantau semua syarikat GLC dengan mereka menghantar kepada kita laporan secara berkala dan kita akan *study*. Saya ingat cara itu nanti, kita akan dapat kenal pasti lebih awal sekiranya ada permasalahan yang dihadapi oleh syarikat-syarikat berkenaan.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Akan tetapi, Yang Berhormat Menteri, jelas nampaknya bahawa sistem yang sedia ada tidak kerja. Oleh kerana itu kita dapati bahawa Pos Malaysia, FELDA, termasuk Petronas dan sebagainya, kerugian mereka berbilion-bilion ringgit. So saya fikir sistem sedia ada itu tidak kerja. So, kita mesti mula mungkin dengan satu sistem lain. So *that's important*. Walaupun kita ada *corporate governance* dan sebagainya tetapi, tidak kerja. So, saya cadang supaya...

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Yang Berhormat, kita tengok dalam konteks Kuala Selangor tadi melihat pada keseluruhan, daripada iktibar masalah ini. Kemudian kita tidak boleh membuat satu tuduhan mengatakan Pos Malaysia rugi, FELDA rugi. Yang itu memerlukan kajian yang berlainan berdasarkan kepada penyata kewangan. Saya katakan tadi dari segi Pos Malaysia, saya akan menyentuh perkara itu selepas perbincangan ini.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: ang Berhormat.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tunggu dahulu, tunggu, Yang Berhormat, biar saya habis sekejap.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, banyak lagi yang hendak dijawab oleh Menteri.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Yang Berhormat Wangsa Maju tadi menyentuh tentang pihak ahli lembaga pengarah, sama ada mereka mempunyai *locus standi* atau tidak untuk meneruskan jawatan. Dari segi prioriti, pertama kita mengenal pastikan bahawa kos yang dihadapi. Kos yang dianggap ialah *provision* untuk kerugian itu dapat dikurangkan.

■ 2000

Dengan itu, rundingan masih lagi dijalankan dengan pihak-pihak yang terlibat, petroleum umpamanya, perbincangan masih lagi diadakan. Ini kerana kos *overrun* ini adalah *cost overrun* yang betul-betul berlaku. Jadi, perbincangan ini terus diadakan.

Kemudian, kita perlukan kepada siasatan *internal*. Itu yang kita ada forensik audit dan kajian-kajian yang lain dijalankan. Saya berpendapat, selepas daripada kajian tersebut keluar, barulah kita tahu sebenarnya apa yang berlaku dalam Sime Darby dan barulah tindakan yang wajar patut diambil selepas daripada itu.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Minta penjelasan sedikit Yang Berhormat Timbalan Menteri. Sama ada Yang Berhormat Menteri sedar atau tidak, dalam semua jabatan kerajaan, bila kerajaan jalankan satu siasatan terhadap kerugian yang besar sebegini – jangan kata besar sebegini, mungkin RM20,000, RM30,000, pegawai tersebut mesti digantung kerja. Kenapakah kita tidak konsisten? Sedangkan kerugian ini lebih banyak daripada RM20,000 iaitu RM2 bilion dan Lembaga Pengarah telah menyatakan secara umum bahawa mereka tidak tahu, mereka ini sudah mati pucuk, tidak guna lagi. Mengapakah...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Sudahlah Yang Berhormat.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Kenapakah kita hendak...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: ...Beri mereka peluang masih duduk di sana? Mereka perlukan gaji, kemudahan, beri mereka, tidak mengapa. Akan tetapi mereka mesti digantung kerja oleh kerana mereka tidak berwibawa, tidak mampu menjalankan tugas mereka dan supaya siasatan...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: ...Dijalankan dengan lancar. Terima kasih.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Saya ingat mintalah Yang Berhormat Menteri jawab semua soalan-soalan itu dahulu, selepas itu kalau ada soalan berbangkit...

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, kita perlu menerima hakikat bahawa isu ini hanya kita ketahui setelah Ahli Lembaga Pengarah menubuhkan satu jawatankuasa khas. Berdasarkan kepada itu, Sime Darby mendapat maklumat bahawa Sime Darby berhadapan dengan kemungkinan kerugian sebanyak RM1.7 bilion. Berdasarkan kepada itu, di dalam struktur organisasi Sime Darby itu, yang bertanggungjawab adalah CEO mereka. Dengan sebab itu CEO itu diberhentikan. Kemudian, penyiasatan diteruskan dan saya melihat dari segi penyiasatan yang dijalankan – bulan Ogos ia akan keluar. Maknanya, siasatan telah berjalan dengan begitu baik.

Kementerian Kewangan sendiri, walaupun bukan pemegang saham secara *direct* tetapi kita rasa bertanggungjawab. Kita telah mengadakan perbincangan beberapa kali dan kita telah memberi kepada pihak pengurusan Sime Darby supaya pastikan kajian-kajian tersebut mesti diselesaikan dan dikemukakan pada bulan Ogos. Jadi saya ingat biar kita tunggu itu dahulu barulah kita boleh mengambil tindakan yang wajar.

Yang Berhormat Arau menyentuh tentang kumpulan kerja tadi dan saya telah pun menyentuhnya iaitu yang telah dilantik...

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Yang Berhormat Menteri, hendak minta tanya ini sebab mengatakan CEOnya sudah dipecat, Dato' Ahmad Zubir Murshid...

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Dia bercuti.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Dia bercuti. Okey, kita terima dan sekarang ini kita telah melantik seorang CEO yang baru, Datuk Mohd Bakke Salleh. Sama ada Kementerian Kewangan ini sedar atau tidak, bahawa Datuk Mohd Bakke Salleh ini dua kali lima, lima kali dua juga dengan Dato' Ahmad Zubir Murshid kerana beliau juga terlibat dalam satu kerugian yang besar di Kanada dan juga Arab Saudi semasa beliau mengetuai FELDA – lebih kurang RM300 juta. Kalaulah beliau terlibat juga dalam kerugian yang besar ini, atas kriteria apakah beliau dilantik jadi CEO kepada satu syarikat yang mengalami kerugian RM2 bilion ini? Bagaimanakah beliau boleh memulihkan balik kesihatan Sime Darby ini dengan latar belakangnya sekarang? RM300 juta...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, kalau *every step of the way* kita persoalkan Yang Berhormat Menteri atau kementerian punya...

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Inilah tugas Parlimen.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, saya tahu tugas Yang Berhormat! Saya pun tahu tugas saya, Yang Berhormat! Sebenarnya, semasa Yang Berhormat Menteri menggulung, kalau Yang Berhormat Menteri tidak beri peluang, saya tidak beri peluang, Yang Berhormat tidak boleh bercakap sebenarnya. Parlimen lain mana ada buat! Kita ini berdialog dalam Dewan, Yang Berhormat.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Kita minta tanya soalan dan Yang Berhormat Menteri akan jawab. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, kita tidak tahu dan dapat kenal pasti sekarang punca kepada kerugian. Adakah ia berteraskan kepada dengan izin *management risk*, *operational risk*, *business risk*, *market risk*, *financial risk*, kita tidak tahu. Jadi setelah kita pasti itu semua, barulah kita tahu – ataupun *integrity risk*. Adakah *integrity risk* terlibat dalam soal ini? Jadi pada apa yang berlaku sekarang, kita beri peluang sehingga selesai satu siasatan ini barulah kita mengambil satu tindakan yang wajar.

Yang Berhormat Jasin...

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Apa kriteria yang digunakan untuk pelantikan Datuk Mohd Bakke Salleh ini sebagai CEO untuk Sime Darby? Terima kasih.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Ya. Pertama, saya ambil maklum apa Yang Berhormat nyatakan tentang kes – bermakna kita tidak boleh – saya tidak mempunyai maklumat penuh mengenai dengan isu tersebut. Biarlah kita kaji dahulu isu Yang Berhormat bangkitkan.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Yang Berhormat Menteri, apakah kriteria yang digunakan untuk pelantikan? Itu kita hendak tahu kriteria apa?

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Kriteria kita, kita percaya seseorang itu mempunyai kewibawaan untuk memimpin.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Kewibawaan untuk kerugian RM300 juta?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Wangsa Maju, ini bukan bercakap di *market* lah Yang Berhormat.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, saya nyatakan tadi kerugian berpunca daripada beberapa faktor. Adakah kerugian berpunca daripada pasaran ataupun dari segi integriti dan sebagainya? Jadi dalam kes Yang Berhormat nyatakan, kita tidak tahu. Kalau ia berteraskan kepada *integrity risk, he will never be there* tetapi kita tidak tahu dan kita juga mesti melihat seseorang individu dari segi keuntungan yang telah dibawa. Kita tidak boleh satu kerugian sehingga kita mempertikaikan bilion Ringgit yang telah diperoleh daripada organisasi. Jadi kerugian itu berpunca daripada apa? Itu yang mesti kita kenal pasti.

Yang Berhormat Jasin menyentuh tentang impak kepada pemegang saham. Saya ada statistik di sini Yang Berhormat ya, mengenai dengan pihak Amanah Saham Bumiputera kerana ini saya ingat lebih tepat lagi.

Melihat kepada Penyata Kewangan pada tahun 2008 dan tahun 2009, pendapatan yang diperoleh oleh pihak Amanah Saham Bumiputera pada tahun 2008 – RM5.2 bilion, tahun 2009 – RM5.5 bilion. Pada tahun 2009, dividen yang diterima daripada Sime Darby adalah sebanyak RM405 juta. Dibandingkan dengan RM5 bilion, ini bermakna lebih kurang 7% daripada keseluruhan pendapatan mereka. Itu satu.

Kedua, pihak Sime Darby sebenarnya telah membayar dividen untuk tahun 2010 iaitu sebanyak 7% dan dari segi jumlah kepada Amanah Saham Bumiputera adalah sebanyak RM142 juta. Maknanya kalau kita banding pada tahun 2009, kekurangannya adalah sebanyak RM300 juta. Kita belum lagi mendapat tahu kedudukan Sime Darby pada tahun suku keempat, yang ini suku tahun ketiga. Malah suku tahun ketiga pun Sime Darby telah mencipta keuntungan RM1.7 bilion setelah ditolak *provision* tadi, masih lagi keuntungan RM1.7 bilion.

Saya percaya, selepas kita peroleh penyata kewangan suku tahun keempat, keuntungan itu akan lebih daripada itu. Ini bermakna kalau kita lihat dalam konteks sama ada Sime Darby mampu atau tidak untuk mempertahankan dividen yang diberi kerana Sime Darby biasanya mengeluarkan dividen sebanyak 50% daripada keuntungan, saya percaya itu boleh dicapai. Kemudian kita lihat dari segi *strength* Sime Darby, selain daripada operasinya, dalam *balance sheet* ia ada RM5 bilion yang belum lagi disentuh. Jadi keseluruhan saya lihat bahawa ia tidak akan menjejaskan pemegang saham kepada Sime Darby.

Datuk Wira Haji Ahmad Hamzah [Jasin]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Yang Berhormat pokok Sena...

Datuk Wira Haji Ahmad Hamzah [Jasin]: Sekejap. Sedikit.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Ya.

■2010

Datuk Wira Haji Ahmad Hamzah [Jasin]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Kita dapat lihat bahawa dividen yang diberikan cukup konsisten sekali tetapi apa yang saya bimbang kemungkinan pulangan ini akan *after effect* selepas kerugian ini yang kita bimbang. Oleh kerana

kebanyakan yang terjejas adalah daripada pemegang-pemegang saham orang-orang Melayu.

Keduanya setakat ini adakah kerajaan dapat mengenal pasti ada di kalangan mereka yang ada pertindihan kepentingan atau *conflict of interest*. Kerana dilihat daripada kalangan ahli-ahli lembaga sebenarnya adalah terlibat dalam pelbagai jenis perniagaan yang ada hubung kait dengan perniagaan Sime Darby. Terima kasih.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Perkara kedua ini Yang Berhormat kita akan siasatlah dan kita ambil tindakan sewajarnya. Kalau kita lihat dari segi penyata kewangan, kita buat secara *comparative* pada tahun 2009 untuk tiga suku tahun pertama tahun 2009 dan 2010. Sebenarnya apabila Yang Berhormat ingin menyatakan Sime Darby berhadapan dengan kerugian, bukan Yang Berhormat. Kita kena pasti betul. Sime Darby membuat *provision* sebanyak RM964 bilion pada suku tahun ketiga.

Pada suku tahun ketiga juga mereka telah tolak, pada suku tahun ketiga jumlah pendapatan yang diperolehi oleh Sime Darby adalah RM23.7 bilion. Kalau kita bandingkan dengan tahun 2009 pada tempoh yang sama perolehannya adalah RM23.5 bilion. Selepas itu ditolak dengan RM964 juta ia masih lagi memperoleh keuntungan RM1.7 bilion sebelum cukai. Bila kita banding dengan tahun sebelumnya iaitu sebanyak RM1.9 bilion perbezaannya sedikit. Itu sebab saya kata kita tunggu penyata kewangan sehingga akhir tahun, *fiscal year 2010*, dengan izin Tuan Yang di-Pertua iaitu pada 30 Jun 2010 baru kita tahu sepenuhnya. Oleh kerana pada tahun itu tidak ada lagi *provision* untuk *quarter* keempat ini. Saya percaya bahawa pendapatan Sime Darby akan dapat dikekalkan seperti mana pada tahun lalu.

Yang Berhormat Pokok Sena menyentuh mengenai dengan *Audit Committee*, yang ini telah saya sentuh biar satu kajian mendalam dilakukan barulah kita boleh membuat satu keputusan bagaimana kedudukan mereka...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Okey, boleh Menteri?

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Saya tanya Tuan Yang di-Pertua dahulu. Tuan Yang di-Pertua...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Bagi secara ringkas Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Siapa Yang Berhormat Kepong atau saya.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Saya ingat ini lama betul berdiri.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri dan terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Di sini saya minta penjelasan menteri atas jawapan yang saya terima dari Kementerian Kewangan mengenai kerugian GLC. Dalam jawapan kementerian menyatakan di antara tahun 2005 sehingga tahun 2009, tiga buah GLC yang dimiliki oleh Khazanah Nasional Berhad di bawah syarikat GLC terbesar, senarai di bawah Program Transformasi GLC Kumpulan G20 telah mencatatkan kerugian. Saya minta Menteri jelaskan nama ketiga-tiga GLC yang disebutkan dalam jawapan kementerian. Berapakah jumlah kerugian yang dihadapi oleh GLC ini? Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, Yang Berhormat Kepong.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: Tuan Yang di-Pertua, penjelasan. Saya sudah tunggu lama. Bilakah siasatan akan diselesaikan dan bolehkah laporan siasatan itu dibentangkan atau diumumkan supaya kita tahu punca sama ada kerugian dan sebagainya. Keduanya buat masa sekarang bagaimana ketua CEO dilantik, adakah pihak kerajaan ataupun Kementerian Kewangan memainkan peranan di dalam melantik siapa yang sesuai dan tidak sesuai? Apakah dari anggapan Yang Berhormat sama ada misalnya biasanya bekas setiausaha agung kementerian dilantik sebagai ahli dan sebagainya. Pada biasanya mereka tidak ada pengalaman di dalam Bursa Saham, di dalam pengurusan korporat dan sebagainya.

Walaupun saya setuju bahawa kita hadkan individu, hadkan tempoh memegang jawatan dan sebagainya saya memang setuju. Akan tetapi saya hendak tahu kriteria yang digunakan oleh pihak kerajaan untuk GLC. Bagaimana ahli-ahli lembaga dilantik, bagaimana ketua CEO dilantik? Kalau kita banding dengan misalnya IOI, dengan harga minyak kelapa sawit yang tinggi memang untungnya banyak. Kalau berbanding dengan IOI memang syarikat ini kecil, sangat kecil kalau dibandingkan dengan Sime Darby. Saya hendak tahulah bagaimana IOI boleh buat begitu banyak keuntungan berbanding dengan Sime Darby.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri, sedikit?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Tolong ringkas Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Sedikit sahaja Tuan Yang di-Pertua. Saya bersedia menanti laporan *financial year* Sime Darby dan kita akan dapat lihat sendiri bagaimana. Bukan hanya kepada soalan *balance sheet* tetapi kepada akaun PNL juga kerana kita tidak mahu keuntungan itu datangnya daripada menjual aset. Itu pun perlu diperhatikan Tuan Yang di-Pertua. Oleh kerana itu kita bersabar menanti.

Cumanya saya hendak melanjutkan persoalan sedikit sahaja apakah daripada banyaknya GLC kita ini bolehkah Yang Berhormat Menteri tolong beritahu pada Dewan yang mulia ini berapa dalam setahun yang lalu ini berapa yang *profit making*? Berapa yang akhirnya berjaya membayar cukai dan berapa yang memberikan dividen kepada kerajaan dan kepada *shareholders* nya? Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat masih panjang lagi Yang Berhormat?

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Saya tidak panjang...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Baiklah.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: ...Dalam setinggi-tinggi tujuh minit setengah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Sila Yang Berhormat.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: [Ketawa] Yang Berhormat tadi membangkitkan soal tiga-tiga GLC. Dia ada jawapan Yang

Berhormat. Saya pun banyak dalam kepala saya, saya hendak ingat secara spesifik tidak ada.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Dalam soalan saya tidak ada jawapan ini.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah: Ada jawab bertulis hari itu. Tidak mengapa nanti saya bagi kepada Yang Berhormat secara bertulis. Mengenai dengan isu Yang Berhormat Kepong bulan Ogos. Kemudian pelantikan kita perlu CEO yang baru untuk menjadi peneraju kepada badan tersebut. Kemudian pesara kerajaan perkara ini kita akan tengoklah. Akan tetapi untuk makluman Yang Berhormat saya ada sentuh dalam ucapan saya seterusnya mengenai kedudukan pesara kerajaan. Kemudian Yang Berhormat Kuala Selangor menyentuh soal bayaran dividen dan sebagainya saya akan bagi secara bertulis. Okey.

Ahli Yang Berhormat Tawau bertanya mengenai isu kerugian yang dialami oleh POS Malaysia. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat Pos Malaysia tidak pernah mencatatkan kerugian dari segi operasi sejak ianya dikorporatkan pada tahun 1992. Penurunan pendapatan sebelum cukai RM15.5 juta pada tahun 2007 dan kerugian RM519,000 pada tahun 2008 berpunca daripada peruntukan susut nilai pelaburan Pos Malaysia dalam Transmile Group Berhad bagi tahun 2009, Pos Malaysia mencatatkan keuntungan sebelum cukai sebanyak RM109 juta.

Ahli Yang Berhormat Kinabatangan mencadangkan pelantikan pegawai tinggi kerajaan yang telah bersara sebagai pengerusi atau Ahli-ahli Lembaga Pengarah GLC perlu dikaji semula. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, pada masa kini terdapat seramai 18 orang pesara kerajaan daripada jumlah 83 orang yang menganggotai Lembaga Pengarah GLC di bawah Khazanah Nasional Berhad. Saya menggunakan Khazanah kerana maklumat buat masa ini diperolehi daripada Khazanah. Pelantikan Ahli-ahli Lembaga Pengarah GLC adalah berpandukan kriteria yang ditetapkan dalam buku hijau yang diterbitkan oleh Jawatankuasa Putrajaya GLC bagi prestasi tinggi GLC.

■2020

Ahli Yang Berhormat Ranau menyentuh mengenai projek perumahan SPNB di kawasan Ranau. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, SPNB telah membangunkan 528 unit rumah mampu milik. Status kedudukan projek tersebut adalah seperti berikut. Jumlah keseluruhannya 528 rumah yang dijual, 371 yang ditempah. Yang ditempah 175. Ditempah ini bermaksud bahawa mereka sedang dalam proses memperolehi pinjaman bank untuk membeli rumah tersebut. Yang masih belum dijual 32.

Secara umumnya, harga rumah yang dibina oleh SPNB ini adalah lebih murah. Ini kita telah membuat perbandingan dengan pihak swasta, umpamanya sebuah projek swasta yang saiz rumahnya sama besar berharga RM198,000 manakala oleh SPNB di antara RM104,000 hingga RM138,000. Kemudian, kedudukan terkini Skim Rumah Mesra Rakyat yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Maran sehingga 31 Mei 2010 sebanyak 42,473 permohonan telah diterima. Daripada jumlah tersebut sebanyak 17,967 permohonan telah diluluskan. 14,221 ditolak manakala sebanyak 10,285 permohonan lagi masih di dalam proses penilaian.

Daripada 17,967 permohonan telah diluluskan. Seramai 14,568 pemohon telah menerima kunci masing-masing. Sebanyak 1,008 permohonan dalam proses perjanjian dan gadaian, 1,680 permohonan dalam proses penyediaan tapak manakala 711 lagi dalam pembinaan. Ahli Yang Berhormat Langkawi meminta

Kementerian Kewangan supaya memantau projek-projek pembangunan di Langkawi. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, daripada 38 projek yang dilaksanakan oleh LADA terdapat 3 atau 8% projek yang lewat jadual.

Walau bagaimanapun, dua projek iaitu projek pembinaan Kompleks Kota Mahsuri dan rumah guru silat serta projek pembinaan Air Hangat Village dijangka siap pada akhir tahun 2010 manakala projek menaik taraf jalan dari simpang Pekan Kuah ke Taman Seri Berlian dijangka siap pada akhir Julai 2010. Perbendaharaan LADA sentiasa memantau projek pembangunan di Langkawi. Yang Berhormat Timbalan Menteri Kewangan telah mengadakan lawatan projek pada 27 Februari 2010 bertujuan untuk memantau prestasi pelaksanaan projek.

Ahli Yang Berhormat Wangsa Maju meminta agar Kementerian Kewangan memberi penjelasan mengenai prestasi Takaful Malaysia terutamanya mengenai pengurangan bilangan cawangan. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, langkah konsolidasi cawangan yang diambil oleh Takaful Malaysia adalah sebahagian daripada usaha untuk mengekalkan daya saing dan bahagian pasaran memaksimumkan penggunaan sumber dan menguruskan perbelanjaan operasinya dengan lebih efisien.

Melalui program rasionalisasinya, syarikat Takaful Malaysia Berhad akan menumpukan usaha untuk mengukuhkan cawangan platinumnya di setiap negeri, meningkatkan perniagaan agensinya dan menggunakan rangkaian cawangan Tabung Haji dan Bank Islam yang sedia ada untuk mengembangkan perniagaannya dan meminimumkan kos operasi.

Ahli Yang Berhormat Kinabatangan telah menyentuh isu penjualan EON Bank iaitu kenapa Bank Negara Malaysia seolah-olah memihak kepada Hong Leong Bank dan memaksa EON Bank menjual entitinya kepada Hong Leong Bank. Untuk makluman Yang Berhormat, Affin Holding Berhad pada 4 Mei 2010 telah mengemukakan permohonan pada Bank Negara Malaysia untuk mendapatkan kelulusan bagi melaksanakan rundingan EON Capital Berhad dan pemegang saham utamanya berhubung dengan cadangan penggabungan.

Bank Negara Malaysia telah menjelaskan kepada Kumpulan Affin isu-isu yang perlu diberi penekanan dan perhatian sebelum Bank Negara Malaysia boleh mempertimbangkannya. Ini adalah untuk memastikan Kumpulan Affin tidak melanggar keperluan perundangan sedia ada dan menjamin daya tahan entiti yang baru. Walau bagaimanapun Kumpulan Affin telah memutuskan untuk tidak meneruskan cadangan pengambilan alih berkenaan.

Tuan Yang di-Pertua saya sekali lagi ingin mengucapkan terima kasih...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: *[Bangun]*

Dato' Seri Haji Ahmad Husni bin Mohamad Hanadzlah: kepada semua...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri, sedikit sahaja.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Yang Berhormat Menteri...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, saya ingin merakamkan dalam perbahasan kita ini terutama ketika menteri-menteri membuat penggulungan. Teras kepada RMKe-10 ini adalah Kementerian Kewangan. Kalau tidak pun bersama dengan Jabatan Perdana Menteri. Akan tetapi oleh kerana perbincangan dan perbahasan kita ini Tuan Yang di-Pertua, mengambil pendekatan yang terlalu sifatnya terlalu *issue*

oriented, terlalu mikro, maka saya khuatiri Tuan Yang di-Pertua, saya perlu rakamkan di sini. Hilang keseluruhan *macro scenario* itu. *Macro target* pun tidak disebut tentang pertumbuhan, tentang hak menjana pendapatan PNK per kapita lebih tinggi.

Keseluruhan perkara itu tidak digarap dan dijawab. Jadi apa yang dijawab ialah isu-isu bersabit dengan— saya sanjungi apa-apa yang telah dijawab. Akan tetapi apa yang tidak dijawab itu, perbincangan itu tidak ada. Kualiti perbincangan itu akhirnya terlalu mikro sifatnya. Tidak ada salahnya, akan tetapi makro aspek— saya nampak akan berlaku— kalau berlanjutan begini.

Jadi perbincangan dalam Dewan yang mulia ini Tuan Yang di-Pertua, sangat mengecewakan kepada saya. Sementara saya menyanjungi apa yang telah diberi jawapan oleh Yang Berhormat Menteri, itu tidak menjadi masalah. Akan tetapi pendekatan kita Tuan Yang di-Pertua, dalam membahaskan Rancangan Malaysia Kesepuluh ini sedemikian, maka akhirnya isu-isu itu digarap begitu sahaja.

Kita hilang persoalan arah, persoalan *priority* yang keseluruhan itu adalah saya kira penting dan saya terpaksa merakamkan perkara ini Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih dan tidak mengurangkan apa jawapan Yang Berhormat Menteri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]:

Ya, Yang Berhormat Kota Melaka ada ucapan juga Yang Berhormat Kota Melaka? Yang Berhormat?

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Yang Berhormat Menteri, Tuan Yang di-Pertua. Semasa saya mengambil bahagian dalam perbincangan, Yang Berhormat Menteri saya ada bawa satu isu tentang Mac Cab. Mac Cab yang mempunyai 2.5 juta dalam *mobile wallet*. Melalui *communication world wide* (CWW) dan meneruskan satu skim piramid. Ini melibatkan beribu orang, saya ingat beratus juta telah ditipu.

Boleh saya tanya Yang Berhormat Menteri, apakah perkembangan Mac Cab ataupun kementerian untuk membantu si mangsa ini atau membantu polis untuk menghadapkan orang-orang tertentu ke muka pengadilan.

Dato' Seri Haji Ahmad Husni bin Mohamad Hanadzlah: Yang Berhormat Kota Melaka, saya akan dapatkan maklumat daripada Bank Negara mengenai soal ini. Apa yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Kuala Selangor, saya percaya itu ditujukan kepada semua Ahli-ahli Parlimen. Saya menjawab isu yang dibangkitkan. Kalau isu dia bangkit soal kewangan negara itu saya akan jawab. Mengenai pertumbuhan, ini akan dijawab oleh Jabatan Perdana Menteri. Berapakah pertumbuhan...

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: [Bangun]

Dato' Seri Haji Ahmad Husni bin Mohamad Hanadzlah: ...Ada di bawah Rancangan Malaysia Kesepuluh dan apakah asas-asas pertumbuhan tersebut akan dicapai. Itu di bawah Jabatan Perdana Menteri. Jadi saya ucapkan terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri, isu mengenai *foreign direct investment* telah dibangkit semasa perbincangan. Akan tetapi tidak dijawab. *Foreign direct investment and dependence on foreign direct investment for growth*. Akan tetapi tidak habis dibincang lagi.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Itu Jabatan Perdana Menteri, Yang Berhormat Menteri?

Dato' Seri Haji Ahmad Husni bin Mohamad Hanadzlah: *Foreign direct investment* itu di bawah Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri. Bukan di bawah Kementerian Kewangan. Terima kasih. Jadi saya ucapkan terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua dan kepada semua Ahli-ahli yang terlibat dalam perbahasan. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Saya juga ingin sebut sedikitlah. Sedikit sahaja Yang Berhormat. Sebenarnya kita telah menghala ke satu arah membudayakan cara kita berbahas. Yang Berhormat Menteri Kewangan mengetahui. Kalau dilihat, saya mengambil perhatian Parlimen England, Canberra dan di New Zealand.

Kalau di New Zealand memang tidak boleh mencelah Yang Berhormat, kalau Menteri bercakap dia langsung tidak bagi pencelahan. *You* habis bercakap habislah cerita *you*. Kalau betul-betul benda itu tidak *clear*, tidak jelas, baru berdiri bertanya, bukan beri ucapan baru. Akan tetapi kita di sini telah buat satu budaya yang berlainan daripada mana-mana Parlimen.

Kita cuba memberi banyak kelonggaran berlandaskan demokrasi dan sebagainya perbahasan, bercakap. Akan tetapi kita mirip kepada itu. Saya menghargai apa yang disebut oleh Yang Berhormat Kuala Selangor. Akan tetapi kalau kita boleh menghala tuju pada *norm Parliament*, masa Jawatankuasa boleh berinteraksi. Akan tetapi masa dasar, dia seorang bercakap, seorang duduk, seorang bercakap, seorang duduk. Yang bercakap *floor* dia. Tidak ada *floor* melainkan orang bercakap sahaja yang ada *floor*.

Jadi Yang Berhormat, sekian. Saya menjemput Yang Berhormat Menteri, ada usul penangguhan.

USUL

MENANGGUHKAN MESYUARAT DI BAWAH PERATURAN MESYUARAT 16(3)

Timbalan Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan I [Dato' Joseph Salang anak Gandum]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan:

“Bahawa mengikut Peraturan Mesyuarat 16(3), Mesyuarat ini ditangguhkan sekarang.”

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ada yang menyokong?

Timbalan Menteri Kesihatan [Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin]: Saya mohon menyokong, Tuan Yang di-Pertua.

UCAPAN-UCAPAN PENANGGUHAN

Kedudukan Golongan Mak Nyah Dalam Komuniti

8.29 mlm.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Kehadiran mak nyah dalam komuniti kita adalah suatu realiti semasa yang tidak dapat disangkalkan. Akan tetapi pendekatan yang diambil kerajaan telah meminggirkan golongan ini dan memaksakan mereka untuk hidup dalam keadaan yang tidak menentu.

■2030

Daripada segi keadaan sosial ekonomi, golongan mak nyah sering kali tidak diberikan peluang pekerjaan kerana pandangan serong masyarakat terhadap mereka. Ketiadaan program kerajaan untuk membantu golongan minoriti ini terutamanya daripada segi penempatan pekerjaan menyebabkan ramai mak nyah yang telah terjerumus ke dalam bidang dagang seks. Turut memudaratkan keadaan ialah apabila golongan mak nyah boleh dijatuhkan hukuman di bawah Akta Kesalahan-kesalahan Kecil 1995 dan Kanun Keseksaan 377 kerana cara pemakaian dan gaya hidup seks mereka.

Media juga melaporkan bagaimana mak nyah yang ditahan telah dibuli dan dianiaya oleh sesetengah pegawai penguat kuasa yang tidak bertanggungjawab. Apabila sifat mereka di tafsir sebagai kesalahan jenayah, maka ini akan memaksa golongan mak nyah untuk terus memencilkan diri daripada masyarakat umum. Diskriminasi *systemic* ini akhirnya menyebabkan pelbagai masalah sosial kerana tiada perhatian diberikan kepada aktiviti golongan ini. Salah satu masalah ini ialah masalah kesihatan. Laporan *United Nations General Assembly Report 2010* mengatakan bahawa setiap empat orang mak nyah dalam lima orang terlibat dalam aktiviti dagang seks.

Kementerian Kesihatan meletakkan golongan mak nyah sebagai salah satu daripada empat golongan yang berisiko tinggi menghidap HIV atau AIDS. Golongan ini termasuklah penagih dadah yang berkongsi jarum, pekerja seks wanita dan golongan homoseksual lelaki. Risiko kes baru penyakit HIV dan AIDS oleh golongan homoseksual yang juga termasuk sebilangan mak nyah telah meningkat daripada 1.2% pada tahun 2000 kepada 5.3% pada tahun 2009. Dasar kawalan AIDS Kebangsaan sering 'dicanggah' oleh undang-undang sedia ada seperti Undang-undang Kanun Keseksaan Akta Kesalahan Kecil 1955 dan juga Undang-undang Syariah yang menghalang kerajaan untuk membantu golongan mak nyah secara efektif terutamanya dalam mengawal wabak HIV/AIDS dalam kalangan mereka.

Justeru, saya ingin menyeru supaya kerajaan tidak lagi mengambil sikap tidak peduli terhadap golongan mak nyah. Realitinya ialah golongan ini wujud dan merupakan warganegara Malaysia yang mempunyai hak perlembagaan bebas daripada diskriminasi. Undang-undang sivil mestilah dikaji untuk... Jenayah kan - *decriminalize* gaya hidup mak nyah, jika ia tidak mendatangkan bahaya kepada orang lain ataupun masyarakat secara umumnya.

Kerajaan telah bertekad untuk mewujudkan satu masyarakat yang adil dan saksama melalui pendekatan *inclusive* dalam RMKe-10. Saya ingin bertanya sama ada *inclusive* ini termasuk golongan minoriti seperti mak nyah dan apakah rancangan kerajaan untuk melindungi hak kesamarataan peluang pekerjaan, hak

bebas dari diskriminasi dan juga hak untuk mendapatkan kesihatan bagi golongan mak nyah ini? Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]:
Ya. Silakan Timbalan Menteri Kesihatan.

8.34 mlm.

Timbalan Menteri Kesihatan [Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Bukit Mertajam. Kementerian Kesihatan Malaysia menyedari bahawa golongan mak nyah adalah golongan yang dikategorikan golongan yang berisiko tinggi bagi jangkitan HIV. Menyedari hakikat tersebut kerajaan telah merangka Pelan Strategik Kebangsaan mengenai AIDS ataupun *National Strategic Plan on HIV/AIDS 2006-2010* dengan izin, iaitu merupakan satu dasar jangka masa sederhana dan panjang untuk tempoh lima tahun iaitu tahun 2006 sehingga tahun 2010 bagi memerangi wabak HIV/AIDS di negara ini. Di mana kumpulan ini dimasukkan dalam Strategi Kelima iaitu mengurangkan *vulnerability* dalam kalangan kumpulan berisiko terhadap jangkitan HIV.

Sebagaimana Ahli-ahli Yang Berhormat sedia maklum, jangkitan HIV sering dikaitkan dengan amalan-amalan tingkah laku yang berisiko seperti perkongsian jarum suntikan semasa pengambilan dadah dan hubungan seks bebas. Di dalam membendung jangkitan HIV ini, langkah yang amat wajar adalah dengan tidak melakukan aktiviti-aktiviti tidak berisiko melalui pengubahsuaian amalan tingkah laku. Walau bagaimana pun, pengubahsuaian tingkah laku ini boleh berlaku dalam waktu ataupun tempoh yang singkat malahan ia akan mengambil masa dan memerlukan kesungguhan daripada individu itu sendiri. Bagi golongan mak nyah ini, mereka adalah tidak berisiko untuk dijangkiti HIV sekiranya mereka tidak melakukan aktiviti-aktiviti berisiko yang saya nyatakan tadi. Ia bukan isu tentang individu tetapi ia adalah isu tingkah laku berisiko.

Kajian yang dijalankan terhadap golongan mak nyah di Lembah Klang pada tahun 2009 daripada seramai 540 responden golongan mak nyah seramai 452 orang telah memperdagangkan seks, iaitu 83.7% dan kadar pemakaian kondom adalah 94.7%. Terdapat sebanyak 3.1% daripada mereka menyuntik dadah manakala 11.7% daripada mereka mempunyai pasangan seks yang menyuntik dadah. Bagi mengatasi jangkitan HIV dalam kalangan mak nyah dan golongan berisiko tinggi yang lain, kerajaan dengan kerjasama badan-badan bukan kerajaan yang diterajui oleh Majlis AIDS Malaysia berusaha untuk membantu kumpulan ini daripada kancah HIV/AIDS.

Program-program Temu Seru yang dibiayai oleh kerajaan dibentuk bagi menemui kumpulan ini tentang pencegahan dan kawalan penyakit HIV/AIDS dan penyakit-penyakit lain yang berkaitan serta menekankan agar tidak melakukan aktiviti berisiko tersebut. Bagi memantapkan usaha-usaha membendung jangkitan HIV/AIDS, kerajaan sedang merancang satu Pelan Tindakan Kebangsaan mengenai AIDS yang baru bagi tahun 2011 sehingga tahun 2015 dan golongan berisiko tinggi ini akan diberikan perhatian khusus. Itu sahaja Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]:
Terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat, ucapan penangguhan daripada Yang Berhormat Seputeh bagi Kementerian Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar yang dijadualkan pada hari ini ditunda pada hari Khamis, 1 Julai 2010. Dewan bersidang semula pada jam 10 pagi pada hari Rabu, 30 Jun 2010.

Dewan ditangguhkan pada pukul 8.38 malam.

